

El comportament dels acompanyants a les competicions esportives de futbol en edat escolar

Sara Suárez Pubill

<http://hdl.handle.net/10803/665331>

ADVERTIMENT. L'accés als continguts d'aquesta tesi doctoral i la seva utilització ha de respectar els drets de la persona autora. Pot ser utilitzada per a consulta o estudi personal, així com en activitats o materials d'investigació i docència en els termes establerts a l'art. 32 del Text Refós de la Llei de Propietat Intel·lectual (RDL 1/1996). Per altres utilitzacions es requereix l'autorització prèvia i expressa de la persona autora. En qualsevol cas, en la utilització dels seus continguts caldrà indicar de forma clara el nom i cognoms de la persona autora i el títol de la tesi doctoral. No s'autoritza la seva reproducció o altres formes d'explotació efectuades amb finalitats de lucre ni la seva comunicació pública des d'un lloc aliè al servei TDX. Tampoc s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant als continguts de la tesi com als seus resums i índexs.

ADVERTENCIA. El acceso a los contenidos de esta tesis doctoral y su utilización debe respetar los derechos de la persona autora. Puede ser utilizada para consulta o estudio personal, así como en actividades o materiales de investigación y docencia en los términos establecidos en el art. 32 del Texto Refundido de la Ley de Propiedad Intelectual (RDL 1/1996). Para otros usos se requiere la autorización previa y expresa de la persona autora. En cualquier caso, en la utilización de sus contenidos se deberá indicar de forma clara el nombre y apellidos de la persona autora y el título de la tesis doctoral. No se autoriza su reproducción u otras formas de explotación efectuadas con fines lucrativos ni su comunicación pública desde un sitio ajeno al servicio TDR. Tampoco se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al contenido de la tesis como a sus resúmenes e índices.

WARNING. The access to the contents of this doctoral thesis and its use must respect the rights of the author. It can be used for reference or private study, as well as research and learning activities or materials in the terms established by the 32nd article of the Spanish Consolidated Copyright Act (RDL 1/1996). Express and previous authorization of the author is required for any other uses. In any case, when using its content, full name of the author and title of the thesis must be clearly indicated. Reproduction or other forms of for profit use or public communication from outside TDX service is not allowed. Presentation of its content in a window or frame external to TDX (framing) is not authorized either. These rights affect both the content of the thesis and its abstracts and indexes.

TESI DOCTORAL

Títol	El comportament dels acompanyants a les competicions esportives de futbol en edat escolar
Realitzada per	Sara Suárez Pubill
En el Centre	Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i l'Esport Blanquerna
I en el Departament	Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport
Dirigida per	Enric Maria Sebastiani i Obrador

“Si no estàs preparat per equivocar-te, mai arribaràs a res original”

Ken Robinson

A l'Andreu, la Roser i el Manolo,

Tres imprescindibles.

AGRAÏMENTS

M'agradaria agrair a aquelles persones que m'han acompanyat en aquest trajecte. Sense elles, de ben segur, no hagués arribat a bon port. Aquesta tesi és el resultat d'un esforç col·lectiu de moltes persones que l'han fet possible.

Al meu director, Enric Maria Sebastiani i Obrador pel seu suport, la confiança que sempre ha dipositat en mi, i per reconduir sempre les situacions de bloqueig. També per haver despertat, com a professor d'Educació Física a l'ESO, les ganes d'obrir una porta que està sent apassionant: l'ensenyament a secundària.

A la FPCEE-Blanquerna i tots els seus docents per la formació que m'han ofert i el seu acompanyament en aquest doctorat.

A la Fundació Bofill, per escoltar amablement les meves idees i fer possible la realització dels grups de discussió.

Al Projecte +KESPORT, de la Generalitat de Catalunya i la Federació Catalana de Futbol per facilitar l'administració dels qüestionaris i la col·laboració dels seus coaches.

Als assistents al focus grups, persones anònimes que voluntàriament van prestar de manera generosa el seu temps pel bé d'aquesta recerca. Els seus punts de vista han estat fonamentals.

A les persones que han respost el qüestionari, 4470 acompanyants, esportistes, tècnics i àrbitres que han dedicat una estona a la reflexió sobre els ítems d'aquesta tesi i que han permès fer un retrat de l'estat de la qüestió.

A tot un seguit de professionals de l'àmbit de la recerca que m'han assessorat per encaminar aquesta tesi i trobar la millor manera de retratar una realitat: Jaume Cruz, Fathia Benhammou, Marc Llinàs, Gaspart Maza, Carles Virgili, Xavier Pujades, Ricardo Sánchez, Juanjo Sarrado, Carles González, Carles Folguera, Maria José Mosquera, Maria Teresa Anguera, Marta Castañé i Olga Herrero. Els seus consells i la seva mirada m'han permès construir un camí per encarar aquest repte.

A la Idoia, per facilitar la comprensió dels resultats amb uns núvols de paraules fantàstics.

A la Clàudia per il·lustrar aquesta tesi. Els dibuixos de la portada i la contraportada són una petita obra d'art feta expressament per aquesta tesi. T'estic molt agraïda per prestar-me, sempre, el teu temps.

A les meves amigues-pomes i companyes de professió, que m'han revisat apartats, corregit pòsters, aguantat els nervis i estimat molt.

A la meva mare per la seva infinita paciència i ajuda al llarg d'aquests cinc anys. Juntes hem transcrit els grups de discussió i buidat els qüestionaris. Sense ella no hagués pogut acabar-ho.

A l'Andreu per ser sempre al meu costat, per creure en mi, per donar-me confiança, per estimar-me i per invertir el seu temps també en aquesta tesi.

Nota sobre el tractament de gènere

Al llarg d'aquest treball s'han emprat les formes jugador, entrenador, tècnic, àrbitre, pare, acompanyant, per la comoditat de no trobar dins del text les formes el/la jugador/a, el/la tècnic/a, el/la pare/mare, l'acompanyant/a, malgrat es refereix, sempre i indistintament, a persones d'ambdós sexes (excepte quan s'indica el contrari).

RESUM

L'esport escolar és un pilar bàsic i fonamental en la pràctica esportiva de la persona. És una porta d'entrada a la vida esportiva i una experiència que marca al futur adult en aquest àmbit. A més dels nombrosos beneficis físics, psicològics i socials, la pràctica esportiva és un excel·lent marc per contribuir a l'educació dels nois i noies però aquest fet no es dona de manera natural, sinó que dependrà de l'orientació que li donin els agents implicats en aquesta pràctica. La família és el més potent agent socialitzador en les primeres edats, i el seu comportament envers la pràctica esportiva dels seus fills influenciarà la percepció que aquests en tinguin. Aquesta Tesi Doctoral té la voluntat de detectar i analitzar com es comporten els acompanyants com a espectadors a les competicions de futbol en edat escolar des del punt de vista dels principals agents implicats (acompanyants, esportistes, tècnics i àrbitres). Per portar a terme la recerca s'han realitzat grups de discussió per extreure categories de comportament que posteriorment s'han inclòs en un qüestionari que s'ha administrat manualment a les 13 delegacions de futbol catalanes, a un total de 4470 persones. Els resultats obtinguts ens ajuden a retratar un estat de la qüestió en el que s'observa que la percepció difereix segons l'agent implicat i la delegació a qui es pregunta, però on tots coincideixen que els comportaments per part dels acompanyants són majoritàriament positius però que tenen encara marge de millora.

Paraules clau: esport escolar, futbol, comportaments, acompanyants, espectadors.

RESUMEN

El deporte escolar es un pilar básico y fundamental en la práctica deportiva de la persona. Es una puerta de entrada a la vida deportiva y una experiencia que marca al futuro adulto en este ámbito. Además de los numerosos beneficios físicos, psicológicos y sociales, la práctica deportiva es un excelente marco para contribuir a la educación de los chicos y chicas, pero este hecho no se da de forma natural, sino que dependerá de la orientación que le den los agentes implicados. La familia es el más potente agente socializador en las primeras edades y su comportamiento hacia la práctica deportiva de sus hijos influirá en la percepción que estos tengan. Esta Tesis Doctoral tiene la voluntad de detectar y analizar cómo se comportan los acompañantes como espectadores a las competiciones de fútbol en edad escolar desde el punto de vista de los principales agentes implicados (acompañantes, deportistas, técnicos y árbitros). Para llevar a cabo esta investigación se han realizado grupos de discusión para extraer categorías de comportamiento que posteriormente se han incluido en un cuestionario que se ha administrado manualmente a las 13 delegaciones de fútbol catalanas, a un total de 4470 personas. Los resultados obtenidos nos ayudan a retratar un estado de la cuestión en el que se observa que la percepción difiere según el agente implicado y la delegación a quien se pregunta, pero todos coinciden en que los comportamientos por parte de los acompañantes son mayoritariamente positivos.

Palabras clave: deporte escolar, fútbol, comportamiento, acompañantes, espectadores.

ABSTRACT

School sport is a basic and fundamental pillar in every person's sports practice. It's an entrance door for the sporting life and an experience that will outline the future adult in this area. In addition to numerous physical, psychological and social benefits, sports practice is an excellent framework to contribute to youth education, yet this fact isn't natural, but it will depend on the orientation that the agents involved give. Family is the most powerful socialising agent at an early age, and its behaviour regarding sports practice of their children will influence their perception. This Doctoral Thesis claims to detect and analyse the behaviour of companions as spectators in school-age football competitions from the point of view of the main agents involved (companions, athletes, technicians and referees). In order to carry out this research, different discussion groups have been performed in order to extract behaviour categories that, subsequently, have been included in a questionnaire managed manually to 13 Catalan football delegations, a total of 4470 people. The results obtained help us to portray a state of the question, where the perception differs according to the agent involved and the delegation which is asked, but everyone agrees that companions behaviours are mainly positives.

Key words: school sport, football, behaviours, companions, spectators.

RÉSUMÉ

Dans les écoles l'activité sportive est un pilier fondamental, très important dans le cadre de la pratique du sport de l'être humain. Il s'agit d'une porte d'entrée à la vie sportive et une expérience qui conditionne l'avenir de l'adulte. À part les innombrables avantages physiques, psychologiques et sociaux, la pratique du sport est un excellent cadre pour renforcer l'éducation des filles et garçons. Mais cela ne va pas de soi, cela dépendra du comportement des personnes impliquées. La famille est l'agent le plus puissant pour socialiser les jeunes et leur comportement envers la pratique sportive. Ce texte a pour but de détecter et d'analyser la réaction des accompagnateurs, en tant que spectateurs dans les compétitions de football scolaire. Le point de vue pris en compte est celui des accompagnateurs, des sportifs, des techniciens et des arbitres. Pour réaliser cette recherche, différents groupes de discussion ont été créés pour valider les catégories de comportement incluses dans un questionnaire envoyé à treize délégations de football catalanes, avec un total de 4470 personnes. Les résultats obtenus nous aident à mieux comprendre pourquoi les réponses varient en fonction de la personne et de la délégation impliquées, mais tous sont d'accord que les comportements des accompagnateurs sont généralement positifs.

Mots clés: sport scolaire, football, comportements, accompagnateurs et spectateurs.

SUMARI

Resum/Resumen/Abstract/Résumé

Índex de figures

Índex de taules

SUMARI	XV
1 INTRODUCCIÓ	1
1.1 Motivacions i justificació	3
1.2 Objectius	4
1.2.1 Objectiu general	5
1.2.2 Objectius específics	5
1.3 Marc epistemològic	5
1.4 Metodologia	7
1.4.1 Primera fase: Aproximació qualitativa	8
1.4.2 Segona fase: Aproximació quantitativa	11
1.5 Estructura de la tesi	13
2 FONAMENTACIÓ TEÒRICA.....	15
2.1 Introducció al capítol	17
2.2 Aproximació conceptual al terme comportament.....	17
2.2.1 Concepte de comportament social.....	17
2.2.2 Termes afins	19
2.2.2.1 Comportament, conducta i actitud.....	19
2.2.2.2 Agressivitat	20
2.2.2.3 Percepció i cognició personal	22
2.3 La pràctica esportiva en edat escolar a Catalunya	23
2.3.1 Esport i Esport Escolar	23
2.3.2 Beneficis de la pràctica esportiva	24

2.3.3	Punts dèbils de la pràctica esportiva	26
2.4	Tipus de pràctica	28
2.4.1	Pràctica d'activitat físico-esportiva no organitzada	29
2.4.2	Pràctica d'activitat físico-esportiva organitzada	29
2.5	Dades de participació físico-esportiva en edat escolar.....	30
2.5.1	Població general	30
2.5.2	Població escolar.....	31
2.5.2.1	Lloc de pràctica esportiva	33
2.5.2.2	Índex d'activitat físico-esportiva.....	34
2.5.2.3	Pràctica esportiva de competició.....	35
2.5.3	Nivells de participació en futbol en edat escolar	39
2.6	Influència de l'entorn en esportistes - Agents de socialització en l'esport escolar.....	41
2.6.1	La importància de la família en l'esport.....	43
2.6.2	Implicació familiar en la pràctica esportiva dels seus fills.....	46
2.6.3	Participació esportiva familiar en l'esport escolar	49
2.6.4	Influència dels comportament dels pares.....	50
2.6.5	Comportaments de pares concretament en el futbol	58
2.6.6	Com haurien d'actuar els acompanyants?.....	63
2.6.7	Tipus de pares.....	64
2.6.8	Polítiques i educació	65
2.6.9	Per què es produeixen els comportaments negatius?.....	66
2.7	Estudis antercedents	67
2.7.1	Instruments utilitzat en estudis antercedents	73
2.7.2	Mostres utilitzada en estudis antercedents	73
2.7.3	Païssos on s'ha dut a terme la recerca en estudis antercedents.....	74
2.7.4	Esports investigat en estudis antercedents.....	74
2.8	Resum del capítol	75
3	TREBALL DE CAMP.....	79

3.1	Introducció al capítol	80
3.2	Context de la recerca.....	80
3.3	Fases de la recerca	80
3.3.1	Primera fase: aproximació qualitativa	80
3.3.1.1	Població i mostra	81
3.3.1.2	Procediment	84
3.3.1.3	L'instrument de recerca.....	85
3.3.2	Segona fase: aproximació quantitativa.....	89
3.3.2.1	L'instrument de recerca.....	91
3.3.2.2	Població	98
3.3.2.3	Mostra	102
3.4	Aspectes ètics de la recerca.....	107
3.5	Resum del capítol	108
4	ANÀLISI DELS RESULTATS	109
4.1	Neteja de resultats	111
4.2	Descripció de la mostra	112
4.2.1	Mostra general	112
4.2.2	Acompanyants.....	113
4.2.3	Entrenadors	116
4.2.4	Esportistes	120
4.2.5	Àrbitres.....	124
4.3	Anàlisis estadístics	126
4.3.1	Percepció de comportament dels espectadors segons la variable agent social	130
4.3.2	Percepció de comportament dels espectadors segons la variable delegació ...	135
4.3.3	Percepció de comportament dels espectadors segons la variable sexe de l'acompanyant.....	138
4.3.4	Percepció de comportament dels espectadors segons la variable sexe del jugador	140

4.3.5	Percepció de comportament dels espectadors segons la variable edat de l'acompanyant.....	142
4.3.6	Percepció de comportament dels espectadors segons la variable edat del jugador	144
4.3.7	Percepció de comportament dels espectadors segons la variable pràctica esportiva de l'acompanyant	146
4.3.8	Percepció de comportament dels espectadors segons la variable nivell d'estudis de l'acompanyant.....	147
4.3.9	Percepció de comportament dels espectadors segons la variable freqüència amb què els acompanyants acompanyen a les competicions	149
4.4	Resum del capítol	151
4.4.1	Característiques de la mostra	151
4.4.2	Comportament dels espectadors a les competicions esportives de futbol en edat escolar.	152
5	DISCUSSIÓ DELS RESULTATS.....	159
5.1	En relació a la mostra (variables socio-demogràfiques)	160
5.2	En relació als ítems sobre la percepció de comportament dels acompanyants	162
6	CONCLUSIONS.....	169
6.1	En relació als objectius	170
6.1.1	Objectiu general: Analitzar l'estat de la qüestió actual a Catalunya pel que fa al comportament dels acompanyants com a espectadors a les competicions esportives de futbol en edat escolar.	170
6.1.2	Objectiu específic 1: Recollir les categories de comportament que es duen a terme a les competicions esportives mitjançant focus grups amb els diferents agents implicats en la pràctica esportiva en edat escolar.....	173
6.1.3	Objectiu específic 2: Dissenyar i validar un instrument <i>ad hoc</i> que permeti identificar els comportaments dels acompanyants a les competicions esportives de futbol en edat escolar.....	173
6.1.4	Objectiu específic 3: Identificar les diferències de comportament segons les diferents variables d'estudi.....	173

6.1.5	Objectiu específic 4: Proposar millores d'actuació	176
6.2	En relació a l'experiència personal	177
6.3	Límits de la recerca.....	178
6.4	Prospectiva i futures línies de recerca	179
7	REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	181
8	ANNEXOS.....	213
8.1	Carta de convocatòria a les jornades de focus grup al palau macaya.....	214
8.2	Consentiment informat dels participants als grups de discussió	215
8.3	Full d'informació dels participants als grups de discussió	216
8.4	Consentiment informat pels menors participants als grups de discussió	217
8.5	Full d'informació per als menors participants als grups de discussió	218
8.6	Guions dels dinamitzadors dels grups de discussió	219
8.6.1	Grup 1.....	219
8.6.2	Grup 2.....	219
8.6.3	Grup 3.....	219
8.6.4	Grup 4.....	219
8.6.5	Ítems per la creació dels focus groups finals (Criteris a tenir en compte pels moderadors/dinamitzadors dels focus groups inicials)	220
8.7	Respostes del correu electrònic d'agraïment a les jornades de grups de discussió..	220
8.7.1	Àrbitre	220
8.7.2	Expert universitari	220
8.7.3	Pare	220
8.7.4	Expert universitari	220
8.7.5	Pare	220
8.7.6	Àrbitre	221
8.7.7	Tècnic	221
8.7.8	Expert universitari	221

8.7.9	Àrbitre	221
8.7.10	Mare	221
8.7.11	Nen	221
8.7.12	Mare	221
8.8	Model de qüestionari pels acompanyants.....	222
8.9	Model de qüestionari pels esportistes	224
8.10	Model de qüestionari pels tècnics esportius	226
8.11	Model de qüestionari pels àrbitres.....	228
8.12	Imatges de l'enviament i administració dels qüestionaris.....	¡Error! Marcador no definido.

ÍNDIX DE FIGURES

<i>Figura 1.</i> Esquema de la sessió de focus grups.....	9
<i>Figura 2.</i> Perspectiva de desenvolupament de les transicions dels esportistes pel que fa al nivell esportiu, psicològic, psicosocial i acadèmic.	22
<i>Figura 3.</i> Distribució dels llocs de pràctica esportiva de la població que practica activitat organitzada.	30
<i>Figura 4.</i> Relació entre l'edat i la pràctica esportiva a Catalunya.	31
<i>Figura 5.</i> Relació entre l'edat i la freqüència de pràctica esportiva a Catalunya.	31
<i>Figura 6.</i> Pràctica d'activitat físico-esportiva segons el sexe i l'edat.	33
<i>Figura 7.</i> Lloc de pràctica esportiva organitzada de la població en edat escolar.....	34
<i>Figura 8.</i> Lloc de pràctica esportiva no organitzada de la població en edat escolar.....	34
<i>Figura 9.</i> Participació en competició esportiva per edat i sexe.	36
<i>Figura 10.</i> Tipus de competició esportiva segons l'edat.	37
<i>Figura 11 i Figura 12.</i> Pràctica esportiva organitzada de la població escolar per sexe (2011). ...	40
<i>Figura 13 i Figura 14.</i> Pràctica esportiva organitzada de la població escolar per sexe (2017). ...	41
<i>Figura 15.</i> Representació del triangle de Cruz (1997), Sánchez (2001) i Romero (2004).	41
<i>Figura 16.</i> Instruments de recerca utilitzats en els estudis anteriors (taula 14).....	73
<i>Figura 17.</i> Mostres utilitzades en els estudis anteriors (Taula 14)	73
<i>Figura 18.</i> Països on s'han dut a terme les recerques anteriors (Taula 14).....	74
<i>Figura 19.</i> Esports investigats en els estudis anteriors (taula 14).....	74
<i>Figura 20.</i> Exemple de transcripció literal, fragments referents a comportaments dels espectadors i verbs que indiquen accions vinculades a conductes	87
<i>Figura 21.</i> Procés dut a terme per analitzar de les transcripcions	87
<i>Figura 22.</i> Exemple de resposta de la validació d'una pregunta per part d'un expert.....	95
<i>Figura 23 .</i> Exemple de resposta de la validació d'una pregunta per part d'un expert.....	95

Figura 24. Esquema representatiu del procés d'enviament dels qüestionaris als 72 clubs repartits pel territori català	97
Figura 25. Clubs i equips de la temporada 2016/2017 segons la Federació Catalana de Futbol.	98
<i>Figura 26.</i> Llicències futbol masculí temporada 2016/2017 segons la Federació Catalana de Futbol (2018).....	99
Figura 27. Llicències futbol femení temporada 2016/2017 segons la Federació Catalana de Futbol (2018).....	100
<i>Figura 28.</i> Llicències futbol sala masculí temporada 2016/2017 segons la Federació Catalana de Futbol (2018).....	100
Figura 29. Llicències futbol sala masculí temporada 2016/2017 segons la Federació Catalana de Futbol (2018).....	101
Figura 30. Clubs participants per delegacions	104
Figura 31. Equips participants per delegacions	105
Figura 32. Mapa del repartiment dels clubs i equips participants de la recerca en el territori català.....	105
Figura 33. Clubs participants en l'estudi en les 4 províncies catalanes.	106
Figura 34. Equips participants en l'estudi en les 4 províncies catalanes.	106
<i>Figura 35.</i> Mostra pel que fa a l'agent social.....	112
<i>Figura 36.</i> Sexe dels acompanyants	113
<i>Figura 37.</i> Acompanyant habitual als partits.....	114
<i>Figura 38.</i> Pràctica esportiva dels acompanyants	115
<i>Figura 39.</i> Nivell d'estudis dels acompanyants	115
<i>Figura 40.</i> Assistència partits dels acompanyants	116
<i>Figura 41.</i> Sexe dels entrenadors	117
Figura 42. Formació dels entrenadors	117
<i>Figura 43.</i> Conflictes percebuts pels entrenadors a les competicions amb els acompanyants	118
<i>Figura 44.</i> Acompanyant habitual als partits segons els entrenadors	119

<i>Figura 45.</i> Edat acompanyants segons els entrenadors	119
<i>Figura 46.</i> Assistència als partits dels acompanyants segons els entrenadors	120
<i>Figura 47.</i> Sexe dels esportistes	121
<i>Figura 48.</i> Edat dels acompanyants segons els esportistes	121
<i>Figura 49.</i> Acompanyant habitual als partits segons els esportistes	122
<i>Figura 50.</i> Pràctica esportiva dels acompanyants segons els esportistes.....	123
<i>Figura 51.</i> Assistència als partits dels acompanyants segons els esportistes	123
<i>Figura 52.</i> Sexe dels àrbitres	124
<i>Figura 53.</i> Edat dels acompanyants segons els àrbitres	125
<i>Figura 54.</i> Assistència als partits dels acompanyants segons els àrbitres	125
<i>Figura 55.</i> Conflictes percebuts pels àrbitres amb els acompanyants.....	126
<i>Figura 56.</i> Gràfic de mitjanes de cada ítem segons els agents socials implicats	130
<i>Figura 57.</i> Gràfic de les mitjanes dels ítems segons les delegacions	136
<i>Figura 58.</i> Gràfic de les mitjanes de cada ítem segons el sexe de l'acompanyant.....	139
<i>Figura 59.</i> Gràfic de les mitjanes de cada ítem en relació al sexe del jugador	141
<i>Figura 60.</i> Gràfic de les mitjanes de cada ítem segons l'edat de l'acompanyant	143
<i>Figura 61.</i> Gràfic de les mitjanes de cada ítem segons l'edat dels jugadors	144
<i>Figura 62</i> Núvol de paraules en proporció a les xifres d'aparició al qüestionari general.....	172
<i>Figura 63.</i> Núvol de paraules en proporció a les xifres d'aparició al qüestionari d'acompanyants	174
<i>Figura 64.</i> Núvol de paraules en proporció a les xifres d'aparició al qüestionari d'esportistes	174
<i>Figura 65.</i> Núvol de paraules en proporció a les xifres d'aparició al qüestionari d'entrenadors	175
<i>Figura 66.</i> Núvol de paraules en proporció a les xifres d'aparició al qüestionari d'àrbitres	175

ÍNDIX DE TAULES

Taula 1. <i>Participació esportiva a Catalunya i Espanya</i>	32
Taula 2. <i>Comparació de participació esportiva en edat adulta i escolar per gènere a Espanya</i> .	32
Taula 3. <i>Freqüència de pràctica d'activitat físico-esportiva segons el sexe</i>	33
Taula 4. <i>Índex d'activitat físico-esportiva per edat i gènere</i>	35
Taula 5. Aspectes positius i negatius de la competició.....	38
Taula 6. Aspectes negatius de la competició segons el sexe	38
Taula 7. Participants per tipus d'esport en la franja d'edat 18-24 anys	39
Taula 8. Participants per tipus d'esport als Jocs Esportius Escolars	40
Taula 9. Factors estressants de la competició	58
Taula 10. Característiques de la influència de 20 pares durant la iniciació esportiva del fill pel que fa a la participació	61
Taula 11. Característiques de com 20 pares participen en la vida esportiva dels seus fills pel que fa al comportament durant els partits	61
Taula 12. Característiques de com 20 pares participen en la vida esportiva dels seus fills pel que fa a la motivació i l'interès familiar	61
Taula 13. Característiques de com 20 pares participen en la vida esportiva dels seus fills pel que fa a la implicació familiar.....	62
Taula 14. Estudis anteriors per any, instrument de recerca utilitzat, mostra, país i esport analitzat.	68
Taula 15. Avantatges i inconvenients dels grups de discussió.....	81
Taula 16. Primera part: Grups de discussió homogenis.....	83
Taula 17. Segona part: Grups de discussió heterogenis	83
Taula 18. Fases de l'anàlisi de la informació dels grups focals	86
Taula 19. Categories extretes de l'anàlisi de les transcripcions dels grups de discussió	88
Taula 20. Relació de les categories extretes de l'anàlisi de les transcripcions i les categories d'altres qüestionaris previs	91

Taula 21. Indicadors que apareixen en altres estudis però que no apareixen als grups de discussió de la tesi.....	92
Taula 22. Naturalesa de les preguntes del qüestionari	93
Taula 23. Recompte de les llicències de futbol i futbol sala masculí i femení de la temporada 2016/2017 de la Federació Catalana de Futbol.....	101
Taula 24. Clubs i equips de la temporada 2016/2017 segons la Federació Catalana de Futbol i proporció respecte a la mostra de la tesi doctoral.....	102
Taula 25. Clubs participants en l'estudi amb el nombre d'equips participants de cada club ...	103
Taula 26. Proporció de clubs utilitzats en l'estudi segons la distribució territorial.....	107
Taula 27. Taula que resumeix les mitjanes, desviació típica, la variància, l'error tipus de la mitjana i l'interval de confiança dels 20 ítems dels qüestionaris de tota la mostra	111
Taula 28. Mostra pel que fa a l'agent social	112
Taula 29. Repartició dels diferents agents socials en les 13 delegacions territorials.....	113
Taula 30. Sexe dels acompanyants.....	113
Taula 31. Acompanyant habitual als partits	114
Taula 32. Pràctica esportiva dels acompanyants.....	114
Taula 33. Nivell d'estudis dels acompanyants.....	115
Taula 34. Assistència partits dels acompanyants	116
Taula 35. Sexe dels entrenadors	116
Taula 36. Formació dels entrenadors	117
Taula 37. Conflictes percebuts pels entrenadors a les competicions amb els acompanyants..	118
Taula 38. Acompanyant habitual als partits segons els entrenadors	118
Taula 39. Edat acompanyants segons els entrenadors.....	119
Taula 40. Assistència als partits dels acompanyants segons els entrenadors	120
Taula 41. Sexe dels esportistes.....	121
Taula 42. Edat dels acompanyants segons els esportistes	121
Taula 43. Acompanyant habitual als partits segons els esportistes.....	122
Taula 44. Pràctica esportiva dels acompanyants segons els esportistes	122

Taula 45. Assistència als partits dels acompanyants segons els esportistes.....	123
Taula 46. Sexe dels àrbitres.....	124
Taula 47. Edat dels acompanyants segons els àrbitres.....	124
Taula 48. Assistència als partits dels acompanyants segons els àrbitres.....	125
Taula 49. Conflictes percebuts pels àrbitres amb els acompanyants	125
Taula 50. Mitjanes de cada ítem segons els diferents agents socials implicats	127
Taula 51. Correlació de Pearson entre els 16 ítems principals	129
Taula 52. Resultats de la prova ANOVA d'un factor segons els agents socials	131
Taula 53. Mitjanes més altres segons cada agent social	132
Taula 54. Resultats de la prova de contrast post hoc (HSD de Tukey) segons els agents socials	134
Taula 55. Mitjanes dels ítems segons les delegacions, amb el màxim i mínim de cada ítem ...	135
Taula 56. Resultats de la prova ANOVA d'un factor segons les delegacions	137
Taula 57. Mitjanes de cada ítem segons el sexe dels acompanyants	138
Taula 58. Resultats de la prova d'ANOVA d'un factor segons el sexe dels acompanyants a l'ítem "A casa, et preocupes per si guanyen els partits?"	140
Taula 59. Mitjanes de cada ítem en relació al sexe del jugador	140
Taula 60. Mitjanes de cada ítem segons l'edat de l'acompanyant	143
Taula 61. Mitjanes de cada ítem segons l'edat dels jugadors	144
Taula 62. Resultats de l'ANOVA d'un factor pels ítems on el resultat és significatiu segons l'edat dels jugadors	145
Taula 63. Resultats de la prova de contrast post hoc HSD de Tukey per l'ítem "Feliciten l'àrbitre"	146
Taula 64. Mitjanes dels diferents ítems segons la pràctica esportiva de l'acompanyant	146
Taula 65. Mitjanes de cada ítem segons el nivell d'estudis de l'acompanyant.....	147
Taula 66. Resultats de l'ANOVA d'un factor dels ítems segons el nivell d'estudis de l'acompanyant	148

Taula 67. Resultats de la prova post hoc HSD de Tukey segons el nivell d'estudis dels acompanyants	149
Taula 68. Mitjanes dels ítems segons la freqüència amb què els acompanyants acompanyen a les competicions.....	150
Taula 69. Resultats de la prova ANOVA d'un factor pels ítems amb relació significativa	150
Taula 70. Resultats de la prova post hoc HSD de Tukey en els tres ítems on la relació és significativa	151
Taula 71. Ítems generals ordenats de major a menor puntuació mitjana	154
Taula 72. Ítems ordenats de major a menor puntuació mitjana segons els acompanyants	154
Taula 73. Ítems ordenats de major a menor puntuació mitjana segons els esportistes.....	155
Taula 74. Ítems ordenats de major a menor puntuació mitjana segons els entrenadors.....	155
Taula 75. Ítems ordenats de major a menor puntuació mitjana segons els àrbitres	156
Taula 76. Relació de l'acompanyant habitual als partits segons els esportistes de l'estudi de 2007 i la tesi actual.....	160
Taula 77. Comparació d'alguns resultats de la mostra del 2001 i 2018.....	161
Taula 78. Percepció dels conflictes amb els acompanyants per part dels entrenadors de 2012 i 2018	162
Taula 79. Comparació dels rànquings fets amb les mitjanes dels ítems repetits en ambdós qüestionaris (2001 i 2018).....	163
Taula 80. Presència de l'ítem "Animar o donar suport" en estudis anteriors	165
Taula 81. Presència de l'ítem "Cridar o insultar a l'àrbitre" en estudis anteriors	166

1 INTRODUCCIÓ

“Cada dia sabem més i entenem menys” Albert Einstein

Esquema del capítol

1.1 Motivacions i justificació

1.2 Objectius

1.2.1 Objectiu general

1.2.2 Objectius específics

1.3 Marc epistemològic

1.4 Metodologia

1.4.1 Primera fase: aproximació qualitativa

1.4.2 Segona fase: aproximació quantitativa

1.5 Estructura de la tesi

L'esport organitzat és una activitat que en un moment o altre de la infància o l'adolescència inicien una bona part dels nens i nenes de la nostra societat. L'entorn esportiu es considera un mitjà d'influències socialitzats que juguen un paper important en la formació de les característiques personals del nen i la pràctica d'aquest tipus d'activitat esportiva pot arribar a ser molt beneficiosa si s'envolta de les circumstàncies necessàries perquè ho sigui. L'esport escolar, per tant, pot ser un gran escenari educatiu però el seu potencial va lligat a nombrosos factors. L'esport en edat escolar es converteix en un tema de debat constant i de preocupació pels valors que transmet, i aquest fet afecta tant als esportistes com a les famílies, els entrenadors, els clubs, les escoles i fins i tot la premsa.

L'esport no educa de manera "natural" i involuntària. Per tal que aquest fet es produeixi hi ha d'haver una intencionalitat educativa per part de les entitats i personal qualificat, així com la implicació dels diferents agents de socialització que intervenen en aquest procés. Les famílies, com a principal agent de socialització de l'infant, cada vegada es mostren més implicades en la vida esportiva dels seus fills, però, alhora, seguim veient titulars que alarmen d'una implicació de les famílies que no sempre és l'adequada i amb una intervenció en les competicions esportives que, en algunes ocasions, no va lligada als valors que l'esport vol transmetre.

Un dels escenaris on es poden plantejar canvis és, per tant, en el rol de les famílies en l'acompanyament de la formació esportiva dels seus fills. Aquest acompanyament es pot entendre en un sentit molt ampli, des de la tria de la pràctica esportiva i l'entitat on es durà a terme, les converses en els trajectes d'anada i tornada als entrenaments o les competicions, el comportament dels familiars com a espectadors durant les competicions, la relació amb l'entrenador o la resta de les famílies, i un llarg etcètera de situacions que influeixen en la vivència esportiva de l'infant.

Aquesta tesi pretén analitzar quina és la situació actual pel que fa al comportament dels acompanyants com a espectadors a les competicions esportives en edat escolar, i de manera més concreta en el futbol en edat escolar, per tal de poder plantejar estratègies que ajudin a millorar aquesta situació, afavorint, per tant, la vivència i la formació esportiva dels joves i infants que practiquen esport organitzat.

1.1 MOTIVACIONS I JUSTIFICACIÓ

El motiu pel qual vaig decidir iniciar aquesta tesi era per continuar la meva formació acadèmica, per tant, de continuació en l'aprenentatge i el creixement personal en uns estudis superiors. Un cop finalitzada la llicenciatura en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport i el Màster de formació del Professorat, la meva situació laboral en aquell moment no estava directament relacionada amb els meus estudis i vaig pensar que, mentre la situació laboral millorava, seria una bona idea seguir formant-me i el Doctorat em va semblar una gran oportunitat d'aprenentatge, que possiblement revertiria en la meva vida laboral com a docent a secundària.

La tria del tema no va ser senzilla i va ser un procés més aviat llarg. M'inquietaven tots aquells temes que estiguessin relacionats amb l'àmbit social i la pràctica esportiva: l'educació a través de l'esport, l'aprenentatge servei a través de l'esport com a metodologia d'aprenentatge a secundària, diferents metodologies d'ensenyament-aprenentatge aplicades a les sessions d'Educació Física, la cooperació internacional a través de l'esport, l'esport escolar, les competències docents i un llarg etcètera de temes que, conforme augmentava la cerca d'informació, cada vegada eren més. Finalment, parlant amb el meu director, vam decidir investigar al voltant del paper de les famílies com a agent socialitzador en l'esport. Ens va semblar molt interessant sobretot per un motiu: tota recerca científica ha de resultar útil, a més de ser un tema atractiu per al doctorand. Aquest tema està sobre la taula en les converses dels tècnics dels clubs, dels àrbitres, dels jutges, de les federacions i associacions, dels altres pares, dels propis esportistes etc. Però que passa realment? Com es comporten les famílies? Reforcen els valors de la pràctica esportiva o actuen com a espectadors d'esport-espectacle d'alta competició? Aquest comportament és sempre igual o hi ha diferències en funcions de diferents variables? Ens va semblar que era un tema que, a part d'interessar-nos molt a nivell particular, despertava un cert interès a nivell social, i que, alhora, presenta un buit pel que fa a l'estat actual de la qüestió. Vam decidir concretar en el comportament de les famílies com a espectadors a les competicions esportives en edat escolar en futbol, degut a que és l'esport més practicat de manera organitzada per infants i joves a Catalunya. Actualment existeixen nombrosos programes, campanyes, decàlegs, etc. de com han de comportar-se les famílies i fins i

tot algunes iniciatives concretes en algunes federacions, consells esportius i clubs o des del món de la recerca per a millorar-ne les relacions. Els estudis plantejats fins ara ens mostren la necessitat de saber què passa exactament per tal de poder crear propostes per a la millora d'aquest paper. Són molts els autors que exposen de manifest l'actual problemàtica pel que fa a les conductes familiars en espectacles esportius i citen la necessitat de cuidar les actituds familiars i atendre la formació de les famílies. També plantegen que els preocupa un seguit d'actituds a evitar o contravalors produïts per les famílies durant els partits.

Segons un estudi del *Consejo Superior de Deportes* dels hàbits esportius de la població escolar a Espanya (2011), es destaquen com a aspectes negatius de la competició el fet que un 47% dels nois i un 23% de les noies afirmen que *"Els familiars/públic critiquen i criden a l'àrbitre-jutge"* i un 22% dels nois i un 12% de les noies que *"Els familiars i l'entrenador culpabilitzen a l'àrbitre si perdem el partit/competició"*. Segons un estudi de l'Institut Barcelona Esports (IBE) sobre els hàbits esportius de la població barcelonina en edat escolar (2012-2013) un 43% dels nens en edat escolar de Barcelona reconeixen males conductes en els seus pares i entrenadors. Però quin és el diagnòstic del que passa realment? Quines són aquestes conductes? Són positives o negatives? Es donen de la mateixa manera en tots els clubs? I en l'esport masculí que en el femení? Aquest és el punt de partida de la meva tesi doctoral: procurar retratar quina és la situació actual d'una manera més concreta i contemplat a tots els agents implicats en l'esport escolar.

1.2 OBJECTIUS

Abans de definir els objectius de la recerca, per iniciar aquesta tesi es plantegen diverses preguntes de recerca. Entenem per pregunta de recerca l'interrogant específic al que es dirigeix la recerca, i que estableix els paràmetres del projecte i suggereix els mètodes que s'han d'utilitzar per la recollida i l'anàlisi de les dades (Strauss i Cobrin, 2002). Per aquesta tesi es plantegen les següents preguntes:

- Es coneix la situació actual de quin és el comportament dels espectadors a les competicions esportives de futbol escolar?

- La percepció d'aquesta situació, és la mateixa segons quin sigui l'agent implicat què respon? I en l'esport femení que en el masculí? I a totes les poblacions? Hi ha diferències entre espectadors i espectadores? I segons l'edat dels esportistes?

La reflexió respecte a aquestes preguntes ajuda a definir els objectius de la recerca.

Entenem per objectiu un fi a aconseguir (Institut d'Estudis Catalans, 2018). En aquesta tesi es planteja un objectiu general i diversos objectius específics o secundaris:

1.2.1 Objectiu general

- Analitzar l'estat de la qüestió actual a Catalunya pel que fa al comportament dels acompanyants com a espectadors a les competicions esportives de futbol en edat escolar.

1.2.2 Objectius específics

- Identificar les categories de comportament que es duen a terme a les competicions esportives mitjançant focus grups amb els diferents agents implicats en la pràctica esportiva en edat escolar.
- Dissenyar i validar un instrument ad hoc que permeti identificar els comportaments dels acompanyants a les competicions esportives de futbol en edat escolar.
- Classificar les tipologies de comportament segons les diferents variables d'estudi.
- Proposar millores d'actuació

1.3 MARC EPISTEMOLÒGIC

Entenem per paradigma, en teoria de la ciència, el model d'investigació d'una disciplina científica dominant en un determinat període (Institut d'Estudis Catalans, 2018). El paradigma ens proporciona una manera d'analitzar les diferents concepcions i ens permet considerar que en ciència existeixen diferents conjunts de mètodes i teories. Hi ha autors que advoquen per la convivència i la complementarietat entre diferents paradigmes (Popkewitz, 1988), degut a que cada tradició intel·lectual ofereix un punt de vista privilegiat des del que examinar una conducta social.

La present tesi s'emmarca dins del paradigma constructivista, i més concretament des de l'epistemologia del constructivisme social. La metodologia escollida dins d'aquest paradigma és la mixta (mixed methods) o els mètodes combinats (MC).

El paradigma constructivista es basa en la idea que la realitat no és una i uniforme, sinó múltiple i diversa i requereix ser construïda i interpretada (Villegas, 1992). La realitat es concep com formada no només per entitats físiques, sinó per construccions personals i/o socials, producte dels processos psicològics humans i no interpretables al marge del seu context de significat (Guba i Lincoln, 1994). Els sistemes humans s'orienten proactivament cap l'atribució de significat a l'experiència (Botella i Pacheco, 1999).

El constructivisme social és particularment aplicable a la recerca d'esport en edat escolar o de formació, ja que les persones construeixen experiències quotidianes en comptes de descobrir-les (Hacking, 1999; Denzin i Lincoln, 2003). El constructivisme social és adequat donat que el significat de l'esport juvenil pot sorgir de les interaccions compartides entre la família, companys, història i cultura (Elliott i Drummond, 2015a). Com a tal, el constructivisme social permet considerar-ho com els aspectes més amplis de la societat. La història i la cultura tenen un paper en la construcció i el reforç de les pràctiques esportives juvenils que s'estenen més enllà de l'entorn esportiu immediat.

Pel que fa a la metodologia escollida, s'exposarà de manera més detallada en el següent apartat d'aquesta tesi (1.4.).

D'acord amb la classificació que proposa Zaragoza (2004), podem classificar la següent tesi doctoral tenint en compte diferents criteris (la finalitat, l'abast temporal, la profunditat o objectiu, la naturalesa, el context i la dimensió temporal d'aquesta).

- Segons la finalitat de la recerca, es tracta d'una recerca bàsica, orientada a trobar nous coneixements i obrir nous camps d'investigació.
- Segons l'abast, aquesta recerca és temporal. És un tipus de tesi transversal o sincrònica, ja que es refereix i analitza un element determinat en un moment específic en el temps (estat de la qüestió).

- Segons l'objectiu de la recerca, podem afirmar que és una tesi exploratòria ja que pretén analitzar com està l'element d'anàlisi en una situació determinada.
- Segons la naturalesa de la recerca, ens trobem davant d'una recerca mixta, ja que utilitza mètodes combinats (MC). La tesi inclou una primera fase de la recerca qualitativa, que permet l'anàlisi descriptiu de la realitat humana i social i la seva interpretació. Aquesta fase utilitza la metodologia constructivista i sociocrítica i els grups de discussió (focus grups) com a instruments de recollida de dades. La tesi inclou també una segona fase que és quantitativa, combinant elements susceptibles de ser quantificats i analitzats estadísticament, i utilitza una metodologia empirico-analítica i les proves estadístiques per analitzar les dades recollides mitjançant qüestionaris.
- Segons el context de la recerca, es tracta d'una recerca de camp, sense alteració de l'entorn natural.
- Finalment, segons la dimensió temporal de la recerca, podem dir que aquesta recerca és descriptiva, ja que la seva finalitat és descriure una situació.

1.4 METODOLOGIA

Abans d'iniciar el disseny metodològic, i com a primera part de la recerca, s'han realitzat catorze entrevistes exploratòries amb experts per tal de poder valorar quina metodologia era la més adequada per abordar aquest tema. Els experts amb qui s'ha consultat són:

- Fathia Benhammou Lachiri, cap de programes de recerca de la Fundació Bofill.
- Marc Llinàs, professor de la Universitat Ramon Llull i Tècnic de la Direcció de Promoció i Esdeveniments esportius de l'Institut Barcelona Esports de l'Ajuntament de Barcelona i responsable CEEB.
- Dr. Jaume Cruz, professor de la Universitat Autònoma, membre del grup de recerca de psicologia de l'esport, amb publicacions relacionades amb el comportament de les famílies en l'esport i de la campanya "Compta fins a tres".
- Dr. Carles González, professor de la Universitat de Barcelona (INEFC) i creador de Juga Verd Play, un nou model de competició dels Jocs Esportius Escolars del Baix Llobregat.

- Carles Folguera, director de La Masia, escola del Futbol Club Barcelona.
- Dra. Maria José Mosquera, professora de la Universitat de la Coruña que ha fet recerca sobre el comportament dels hooligans en espectacles esportius.
- Dra. Maria Teresa Anguera, professora de la Universitat de Barcelona, experta en metodologia observacional i mixed methods en l'esport.
- Dr. Juanjo Sarrado, educador social del Centre Educatiu L'Alzina, llicenciat en filosofia i lletres i en pedagogia i doctor en ciències de l'educació.
- Dra. Marta Castañé, professora de la Universitat de Lleida (INEF), experta en metodologia observacional.
- Dr. Xavier Pujades, professor de la Universitat Ramon Llull i cap del Grup de Recerca i Innovació sobre Esport i Societat (GRIES) de la mateixa facultat.
- Dr. Ricardo Sánchez, professor de la Universitat Ramon Llull expert en metodologia qualitativa.
- Dr. Gaspart Maza, professor de la Universitat Ramon Llull expert en metodologia qualitativa.
- Dra. Olga Herrero, professora de la Universitat Ramon Llull experta en metodologia qualitativa.
- Dr. Carles Virgili, professor de la Universitat Ramon Llull expert en metodologia quantitativa.

Un cop acabades aquestes entrevistes exploratòries la metodologia que es decideix aplicar per a la recerca és mixta.

1.4.1 Primera fase: Aproximació qualitativa.

Aquesta fase permet l'anàlisi descriptiu de la realitat humana i social i la seva interpretació. Utilitza la metodologia constructivista i sociocrítica i els grups de discussió (focus grups) com a instruments de recollida de dades.

Pel que fa a la primera fase, es realitza una Jornada al Palau Macaya de Barcelona amb la col·laboració de la Fundació Bofill on es duen a terme sis grups de discussió amb tots els agents implicats en competició en esport escolar. En una primera part, es realitzen quatre grups homogenis separant els diferents agents implicats en la competició esportiva (pares i mares, joves esportistes, àrbitres i tècnics i experts) en quatre aules diferents, amb dinamitzadors diferents (formats prèviament per coincidir en els criteris

per dinamitzar la sessió). Després d'una pausa, es realitza la segona part de la jornada, amb dos focus grups heterogenis, incloent a tots els agents implicats en cada grup de discussió de manera barrejada (Figura 1).

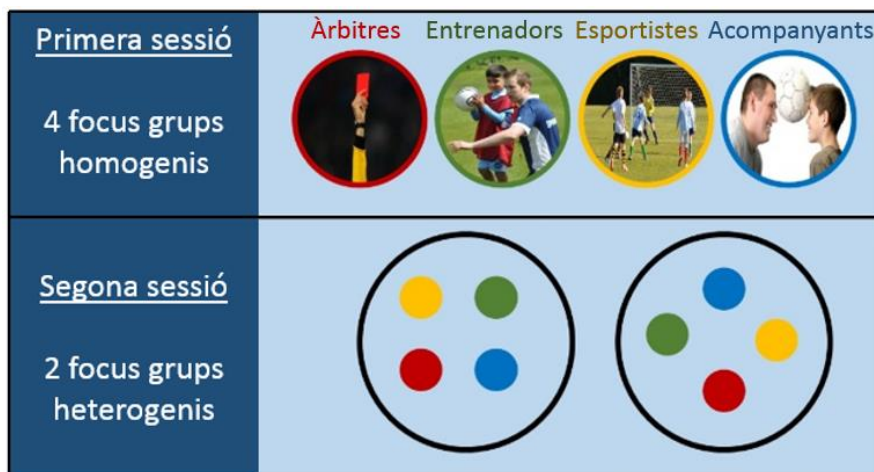

Figura 1. Esquema de la sessió de focus grups.
Elaboració pròpia.

En aquesta fase de l'estudi van participar sis joves futbolistes de diferents categories i clubs, cinc pares i mares de diferents clubs, cinc àrbitres que arbitren en diferents nivells de competició, tres entrenadors de futbol base de clubs petits i grans clubs i tres experts universitaris que fan recerca sobre aquest tema. Seguint els criteris de grups de discussió (Wells, 1974; Morgan, 1988), s'elaboren grups d'entre 5 i 8 persones. S'utilitza un mostreig intencional amb persones que compleixin els criteris d'inclusió. Els criteris d'inclusió són:

- Que hi hagi representats ambdós sexes,
- Que hi hagi representats diferents nivells de competició,
- Que hi hagi representades diferents regions,
- Que les persones participants estiguin en actiu actualment, és a dir, en contacte directe amb l'esport escolar, ja que ens interessa fer un retrat de l'estat actual de la qüestió,
- En el cas dels joves esportistes, a més, que tinguin entre 10 i 14 anys per tal que siguin suficientment grans com per poder debatre i analitzar amb maduresa la situació, però que alhora tinguin una edat en la que els pares encara els

acompanyen a les competicions. Quan els esportistes són més grans sovint els pares ja no els acompanyen, o no ho fan de manera tant freqüent.

- Pel que refereix als experts s'ha triat a autors destacats en estudis sobre esport i família i que participen en programes per intentar millorar el comportament dels familiars en l'esport.

Els participants s'han prestat de manera voluntària i han consentit la seva participació en la recerca (signant el document de consentiment informat ells mateixos o els seus tutors legals en cas dels menors d'edat) (veure annexos 8.2 i 8.4). La seva participació ha estat completament anònima.

En primer lloc es va contactar amb els assistents i se'ls va enviar un correu electrònic amb tota la informació detallada de la investigació, així com el document de consentiment informat (veure annexos 8.1, 8.2 i 8.3) i una autorització per a la participació de menors (veure annexos 8.4 i 8.5). Els assistents havien de portar el dia de la jornada la documentació signada per ells mateixos en cas de ser els participants, o pels seus pares o tutors legals en cas de ser menors. La jornada es va realitzar al Palau Macaya de Barcelona amb la col·laboració de la Fundació Jaume Bofill. La jornada estava dividida en dues parts. La primera part va consistir en la realització de quatre grups de discussió simultanis en quatre aules diferents i amb els agents implicats separats de manera homogènia (1-joves esportistes, 2- pares i mares, 3- àrbitres i finalment 4- entrenadors i experts). A cada aula hi havia un dinamitzador-moderador i un observador que prenia notes de camp, i la sessió s'enregistrava amb dues càmeres de vídeo i una gravadora d'àudio. Els dinamitzadors-moderadors tenien unes preguntes a realitzar (un script) i unes rúbriques per avaluar el nivell d'intervenció i així poder realitzar d'una manera més òptima els grups per a la segona sessió. Els dinamitzadors-moderadors es van formar prèviament per garantir que les preguntes dels quatre grups anaven en la mateixa línia i que el mètode i protocol de la jornada era el mateix per a tots els assistents. La primera sessió va durar 70 minuts. Després d'una pausa, la segona part va consistir en la realització de dos grups de discussió simultanis en dues aules diferents però aquesta vegada els grups eren heterogenis, amb tots els agents implicats presents en cada grup. Per a la creació d'aquests dos grups, els dinamitzadors-moderadors i observadors es van reunir durant la pausa amb

les rúbriques per intentar crear un grup A i un altre grup B tenint en compte la saturació de discurs dels assistents. Un altre factor que es va contemplar va ser que en cas de coincidir pares i fills, aquests no estiguessin en el mateix grup perquè poguessin parlar lliurement. L'intercanvi d'opinions impulsava les actuacions posteriors dels assistents. La segona sessió va durar 63 minuts i cada sessió va ser enregistrada amb dues càmeres i una gravadora d'àudio i comptava amb un dinamitzador-moderador i dos observadors que prenen notes de camp. Els 406 minuts de gravació van ser transcrits i analitzats mitjançant la teoria fonamentada (Strauss i Cobrin, 2002).

Després de la recopilació de dades, les dades gravades en àudio es van transcriure literalment i analitzades per l'autor principal després de l'anàlisi de sis passos de Braun i Clarke (2006). Això va suposar la familiarització amb les dades mitjançant la transcripció manual, la generació dels codis inicials mitjançant tècniques manuals, l'establiment de temes preliminars, la revisió dels temes preliminars, el desenvolupament de noms i etiquetes per temes, i l'informe de temes (Braun i Clarke 2006). En l'anàlisi de la transcripció es van buscar indicadors conductuals (verbs d'accions vinculades a conductes). Amb aquests indicadors es van crear codis dels fragments o dades en què apareixien comportaments de pares/acompanyants durant les competicions esportives dels seus fills, i amb aquests codis es van crear categories de comportament, conceptes que representin fenòmens. Es va abordar com un procés d'examen sistemàtic de contingut, identificant i classificant els temes i codificant el contingut del discurs. Una lectura preliminar del text ens va ajudar a obtenir una visió global, durant la qual es van anar anotant totes les idees que sorgien de les dades i que podien ser útils per a les següents fases d'anàlisi. L'ús d'un codi per a cada participant va facilitar el seguiment del discurs d'una mateixa persona, garantint la seva confidencialitat. Aquestes categories es van utilitzar per a l'elaboració posterior d'un qüestionari.

1.4.2 Segona fase: Aproximació quantitativa

Aquesta segona fase combina elements susceptibles de ser quantificats i analitzats estadísticament, i utilitza una metodologia empírico-analítica i les proves estadístiques per analitzar les dades recollides mitjançant qüestionaris.

En una segona fase es va elaborar un qüestionari. Aquest es va realitzar basant-se en les categories extretes dels grups de discussió, i completant-lo amb tres qüestionaris utilitzats en estudis anteriors (Cruz, Boixadós, Figueroa, Rodriguez, Torregrosa i Valiente, 2001; Gimeno, 2006; Romero, Garrido i Zagalaz, 2007). El qüestionari es va validar per tres experts per comprovar-ne la fiabilitat, la funcionalitat, l'eficàcia, la practicitat i la validesa. Abans de repartir-lo a tota la mostra es va fer una prova pilot amb un grup i posteriorment es va administrar a tota la mostra. Els qüestionaris són anònims i a tots els participants se'ls va informar de l'objecte d'estudi i van consentir la seva participació (ells o els seus pares/mares o tutors legals en cas de ser menors) (veure annexos 8.8, 8.9, 8.10).

El qüestionari es va administrar manualment, enviant per correu ordinari capses amb les còpies dels qüestionaris per a cada club, classificades segons el club, la categoria i l'equip i si s'havien d'administrar a acompanyants, esportistes o tècnics esportius. Pel que fa als àrbitres, aquests van respondre el qüestionari online també de manera anònima (veure annex 8.11). La Federació Catalana de Futbol va enviar un correu als seus àrbitres en categories en edat escolar i aquells que van voler participar el van respondre.

Aquesta part de la recerca es va fer amb la col·laboració del projecte +KESPORT! de la Generalitat de Catalunya i la Federació Catalana de Futbol. Aquest projecte treballa en 72 clubs de futbol i futbol sala repartits per tot el territori català, a les 13 diferents delegacions que contempla la Federació Catalana de Futbol. Tenen 15 coaches repartits per les diferents delegacions que s'encarreguen de formar als tècnics esportius i acompanyar-los en els seus entrenaments durant un any (una temporada esportiva) per tal d'incloure el treball de valors i l'educació emocional als entrenaments de futbol. La nostra recerca aprofita la funció dels coaches per administrar els qüestionaris als 72 clubs (prèviament formats per passar el qüestionari correctament i poder resoldre dubtes, si els calgués).

Aquests qüestionaris s'administren manualment amb paper i bolígraf i es buiden manualment en un full de càlcul Excel. Posteriorment es passen al programa *IBM SPSS Statistics 20* per realitzar les proves estadístiques.

1.5 ESTRUCTURA DE LA TESI

La tesi està organitzada en diferents apartats, ordenats com una seqüència lògica per anar seguint el fil de la recerca.

Després de la introducció, que inclou la motivació i la justificació de la recerca, els objectius, la justificació epistemològica en què s'emmarca la tesi, la metodologia utilitzada i l'estructura de la tesi, trobem la fonamentació teòrica, dividida en vuit apartats. En primer lloc una breu introducció al capítol. Tot seguit podem trobar l'aproximació conceptual al terme comportament, la descripció de la pràctica esportiva en edat escolar i els tipus de pràctica. A continuació trobem les dades de participació esportiva tant a Espanya com a Catalunya i finalment la influència de l'entorn en esportistes, estudis anteriors i un breu resum del capítol.

Un tercer apartat d'aquesta tesi és el treball de camp. Aquest es troba subdividit en set apartats: una breu introducció al capítol i el context de la recerca. La descripció de la primera i la segona fase de la recerca, els aspectes ètics de la recerca, la temporització d'aquesta tesi i finalment un breu resum del capítol.

El quart apartat d'aquesta tesi analitza els resultats obtinguts del qüestionari amb una neteja dels resultats, la descripció de la mostra, els anàlisis estadístics i un resum del capítol.

El cinquè apartat inclou la discussió dels resultats, subdividida en relació a la mostra, i en relació als ítems de percepció de comportament.

El sisè apartat valora les conclusions extretes d'aquesta tesi segons diferents punts de vista: en relació als objectius, pel que fa als límits de la pròpia recerca i finalment una proespectiva i línies de futur per a la recerca.

Per acabar, la tesi inclou les referències bibliogràfiques utilitzades i ens annexos amb la documentació que ajuden a comprendre la realització de la tesi.

2 FONAMENTACIÓ TEÒRICA

“L’educació és l’arma més poderosa que pots fer servir per canviar el món” N. Mandela

Esquema del capítol

2.1 Introducció al capítol

2.2 Aproximació conceptual al terme comportament

2.2.1 Concepte de comportament social

2.2.2 Termes afins

2.2.2.1 Comportament, conducta i actitud

2.2.2.2 Agressivitat

2.2.2.3 Percepció i cognició personal

2.3 La pràctica esportiva en edat escolar a Catalunya

2.3.1 Esport i Esport Escolar

2.3.2 Beneficis de la pràctica esportiva

2.3.3 Punts dèbils de la pràctica esportiva

2.4 Tipus de pràctica esportiva en edat escolar

2.4.1 Pràctica d’activitat físico-esportiva no organitzada

2.4.2 Pràctica d’activitat físico-esportiva organitzada

2.5 Dades de participació físico-esportiva en edat escolar

2.5.1 Població general

2.5.2 Població escolar

2.5.3 Nivells de participació en futbol en edat escolar

2.6 Influència de l'entorn en esportistes – Agents de socialització en l'esport escolar

2.6.1 La importància de la família en l'esport

2.6.2 Implicació familiar en la pràctica esportiva dels seus fills

2.6.3 Participació esportiva familiar en l'esport escolar

2.6.4 Influència dels comportaments dels pares

2.6.5 Comportaments dels pares concretament en el futbol

2.6.6 Com haurien d'actuar els acompanyants?

2.6.7 Tipus de pares

2.6.8 Polítiques i educació

2.6.9 Per què es produeixen els comportaments negatius?

2.7 Estudis anteriors

2.7.1 Instruments utilitzats en estudis anteriors

2.7.2 Mostres utilitzades en estudis anteriors

2.7.3 Països on s'ha dut a terme la recerca en estudis anteriors

2.7.4 Esports investigats en estudis anteriors

2.8 Resum del capítol

2.1 INTRODUCCIÓ AL CAPÍTOL

En aquest capítol es pretén aclarir i situar els termes de comportament social, així com termes afins; la pràctica esportiva en edat escolar, entenent què implica; quins tipus de pràctica existeixen i dades de participació esportiva; la influència de l'entorn en esportistes, centrant-se en la família com a principal agent de socialització de l'esportista; estudis anteriors relacionats amb comportament de famílies/acompanyants en competicions esportives en edat escolar i, finalment, un breu resum del capítol.

L'estudi a nivell conceptual de tots aquests elements ens permet situar un punt d'inici de la nostra recerca, partint del coneixement ja adquirit per altres investigadors. També ens ajuda a intuir quina serà la millor manera d'abordar aquesta recerca a nivell metodològic.

2.2 APROXIMACIÓ CONCEPTUAL AL TERME COMPORTAMENT

2.2.1 Concepte de comportament social

Aquesta tesi parla del comportament dels espectadors en les competicions de futbol en edat escolar. Entenem, doncs, que abans d'iniciar el marc teòric ens caldrà precisar què entenem per comportament i per quin motiu s'utilitza aquesta paraula i no una altra.

El concepte de comportament és molt general i per tant, no va lligat a cap autor de manera concreta. Són molts els autors, que des de diferents camps, han parlat d'aquest terme al llarg dels anys.

Tradicionalment, la psicologia ha abordat el problema del comportament social des de la perspectiva del "nombre". La identificació d'un comportament com a comportament social rau en la clau "més d'un". D'aquesta manera, usualment es concep que una conducta individual es converteix en social quan compleix amb un de dos criteris: primer, que l'individu formi part d'un grup relativament estable en el temps o, segon, que es tracti d'una interacció entre dos individus, en context o no d'un grup. Aquest criteri, compartit tant per les aproximacions cognoscitivistes, com per les etològiques i

conductistes (Skinner, 1953, 1962; Etkin, 1964; Maier i Schneirla, 1964; Secord i Backman, 1974; Wilson, 1975; Pierce, 1991), suposa que la interacció o relació de dos o més individus constitueix un episodi social, independentment de l'estructura funcional de l'ambient en què aquesta relació té lloc.

Alguns autors proposen que el comportament social és exclusivament humà i que està determinat per la naturalesa del mitjà de contacte que possibilita les interaccions socials com a relacions on les conseqüències són diferides en temps i espai (Ribes-Iniesta, Rangel i López-Valadéz, 2008).

El comportament social té lloc en un medi convencional articulat pel llenguatge i en un ambient representat per la cultura, com activitats amb sentit compartit i objectes construïts o conceptuals. A diferència del mitjà de contacte ecològic que possibilita les interaccions conductuals relatives a la seva pervivència (Ribes, 2007), el mitjà de contacte convencional possibilita el comportament relacionat amb la convivència (Ribes-Iniesta, Rangel i López-Valadéz, 2008).

Quan parlem de comportament social, la majoria d'autors apel·len a explicacions causals. Explicar un fenomen (*un explanandum*) és citar un fenomen anterior (*explanans*) que l'ha causat. Aquesta visió no exclou la possibilitat d'una explicació intencional del comportament (Elster, 2010).

Es defineix comportament antisocial com una dimensió que fa referència a les conductes dirigides a fer mal o desavantatge en el proïsme i són conseqüències del desenvolupament de diferents factors personals creats en diferents contextos com a família, escola, esport, etc. (Shields i Bredemeier, 2001). Una important fita per als investigadors d'aspectes morals és determinar els motius que condueixen als participants a portar a terme accions antisocials.

La teoria de l'aprenentatge social (Bandura, 1977) defineix el comportament moral com una acció que s'ajusta a les normes socials apreses a través de la interacció amb els agents de socialització, a la que existeixen conceptes adjacents als models de aprenentatge social, on els càstigs i els reforços positius i negatius s'utilitzen per ensenyar i per modificar els comportaments. D'altra banda, i en contrast amb la teoria anterior que se centra que els comportaments són subjacents a les normes socials, la

teoria del desenvolupament estructural (Piaget, 1965; Kohlberg, 1976, 1981; Haan, 1977, 1991; Rest, 1984) pren en consideració la forma en què l'individu raona i jutja els comportaments. Així, la moralitat és definida en termes de "judici sobre conveniència de determinats comportaments morals i immorals" (Bredemeier i Shields, 1998). L'estructura del raonament moral, que determina si el comportament és correcte o incorrecte, es modifica com a conseqüència dels processos de maduració cognitiva i de la interacció social. Per això, els individus són participants actius en la interpretació de la moralitat a través de la interacció amb altres. Segons aquesta teoria, els esportistes són agents aliens als comportaments morals dels seus ascendents, considerant l'adolescent com un ens amb raonament i judici de valor propi.

2.2.2 Termes afins

Aquesta tesi parla del comportament dels espectadors en les competicions esportives, i en l'apartat anterior hem parlat de comportament social. Per tal de no conduir a la confusió, en aquest apartat s'exposarà la definició d'alguns termes afins que ajudaran a entendre el motiu de la paraula triada i les connotacions que implica.

2.2.2.1 *Comportament, conducta i actitud*

Segons l'Institut d'Estudis Catalans (2018) podem definir comportament i conducta de la següent manera:

- Comportament: Conjunt de reaccions d'un individu en un medi i en una unitat de temps determinats, dotats sempre de sentit. Manera constant o variable de presentar-se les diverses qualitats que componen un so.
- Conducta: Manera de comportar-se. Segons l'Enciclopèdia Catalana (2018) també és sinònim de comportament.

En el Diccionari de Psicologia es troba que en llatí, el terme "conducta" prové de "conductus" que significa "conduir" i es refereix bàsicament a la manera en què un organisme es condueix en relació amb els altres, segons una norma moral, social o cultural. Es refereix també a la conducta global d'un determinat grup social en les seves relacions cap als altres. De vegades es fa servir com a sinònim de comportament, però és incorrecte fer-ho, ja que la conducta implica una activitat conscient, observable i repetible.

En canvi, comportament és la manera de procedir que tenen les persones, en relació amb el seu entorn d'estímuls. Aquest pot ser conscient o inconscient, voluntari o involuntari, públic o privat, segons siguin les circumstàncies que afecten a l'organisme.

Per aquest motiu, aquesta tesi es refereix al comportament dels espectadors, i no a la seva conducta.

Pel que fa a l'actitud, segons l'Institut d'Estudis Catalans (2018) podem definir-la com una postura expressiva que correspon a una certa disposició de l'ànim. Segons el Diccionari de Psicologia (2018), l'actitud, en general, és presa com una disposició per a l'acció basada en opcions afectives i cognitives. Es defineix com la predisposició de la persona a respondre d'una manera determinada a un estímul després d'avaluar-lo positiva o negativament. Habitualment s'entén per actitud la tendència determinant o la manera de procedir habitual davant successives situacions. Segons Jowett i Lavallee (2007), el terme actitud implica una predisposició que no es troba en els termes comportament i conducta.

2.2.2.2 *Agressivitat*

La paraula agressió deriva del llatí *aggressione*, que significa "acte d'anar cap a". Es defineix en quatre passos: 1) aparició d'un estímul negatiu, 2) amb intenció de fer mal, 3) a una víctima innocent, 4) i amb expectativa de tenir èxit.

Hi ha tres menes de conductes que tenen a veure amb aquest terme (Leunes, 2014):

- Conducta assertiva. En l'assertió esportiva, l'esportista no es proposa fer mal, utilitza una força legítima i du a terme una despesa inusual d'energia i de força.
- Agressió instrumental. Per qualificar un acte d'agressió, cal que hi hagi la intenció de fer mal. En aquesta mena d'agressions, la intenció és guanyar i no pas la ira.
- Agressió hostil. En aquest cas l'objectiu i la intenció és fer mal (guanyar és causal) i hi ha ira.

En l'esport, quan analitzem fets aïllats, els límits per diferenciar aquestes tres conductes no són gaire clars. Tenen punts coincidents i de vegades costa saber cap a quina banda un acte concret té més contundència.

Per comprendre millor les agressions, els teòrics han trobat almenys sis explicacions possibles per aquest comportament. La primera és la genètica. Una línia d'investigació en aquest àmbit implica la composició del cromosoma XYY. Aquesta teoria suposa que els homes són inherentment més agressius que les dones i, atès que el cromosoma Y és masculí, les persones amb dos cromosomes Y neixen amb doble dosi potencial d'agressivitat. La recerca, però, no ha corroborat aquesta darrera afirmació. Una altra explicació és l'hormonal, especialment l'hormona masculina, la testosterona. S'ha observat que normalment els homes són més agressius que les dones (Rainey, 1986). Aquesta teoria en dóna la culpa a l'abundància de testosterona que tenen els homes en la seva composició química. Una tercera explicació és la neurològica, i se centra en els efectes dels tumors cerebrals i d'altres anomalies del cervell en la conducta de les persones. La quarta teoria (Spencer, 1873) es basa en la hipòtesi de la supervivència dels més forts. Les teories més defensades són les dues darreres: la teoria catàrtica i la teoria de l'aprenentatge social. La teoria catàrtica postula que prendre part en una agressió és catàrtic (és a dir, que purga a l'individu dels impulsos agressius) i que, per tant, es redueix la possibilitat que torni a repetir-se més endavant. Per tant, expressar l'agressivitat fa minvar les accions agressives. Per altra banda, hi ha autors que defensen que expressar l'agressivitat reforça els actes agressius, per tant, els fa créixer, no els redueix (Bandura, 1973). En canvi, els qui defensen l'aprenentatge social creuen que veure algú que evita anar a la presó o que se'n surt airós d'una agressió només serveix per reforçar-la. El reforçament fa augmentar la probabilitat que un comportament es torni a repetir, i aquesta és la base de la teoria de l'aprenentatge social.

Els factors psicològics com ara el reforçament indirecte, la imitació d'un model o les recompenses externes directes poden fomentar l'agressivitat i promoure-la (Leunes, 2014). El reforçament indirecte fa referència sobretot a la tendència de repetir comportaments que veiem que són recompensats en els altres quan els duen a terme. Els efectes del reforçament indirecte els atenua la imitació del model (com més gran és la semblança entre l'ídol i l'esportista jove més probabilitats hi haurà de copiar comportaments observats). Pel que fa a les recompenses externes directes ens referim

a reforçaments externs que poden fomentar l'agressió (diners, estatus, evitar el tractament negatiu, etc.).

2.2.2.3 Percepció i cognició personal

Entenem per percepció l'acció de rebre impressions, obtenir coneixença (de quelcom) per mitjà dels sentits (Institut d'Estudis Catalans, 2018).

Un fet que és acceptat per la comunitat científica des de fa temps és que les impressions que tenen les persones cap a les altres persones són un determinant molt poderós pel que fa a les interaccions socials posteriors (Fiske, Neuberg, Beattie i Milberg, 1987) i el procés de percepció que tinguin aquelles persones amb qui interactuem (percepció personal) és en el focus de la recerca des de la dècada dels 50 (Jones, 1996). Diversos autors (Fiske i Neuberg, 1990; Fiske i Taylor, 1991) proposen que quan percebem les interaccions socials, busquem activament informació per entendre les demandes d'aquella interacció i poder predir com probablement progressarà i conclourà aquella interacció. Aquestes interaccions, a més, interaccionen també entre diferents nivells de l'esportista (veure Figura 2). Aquests autors proposen que aquesta informació permet a les persones experimentar una sensació de control sobre la interacció i els permet manipular el seu comportament per tal de millorar les seves possibilitats d'assolir èxit en aquella interacció (Fiske i Taylor, 1991).

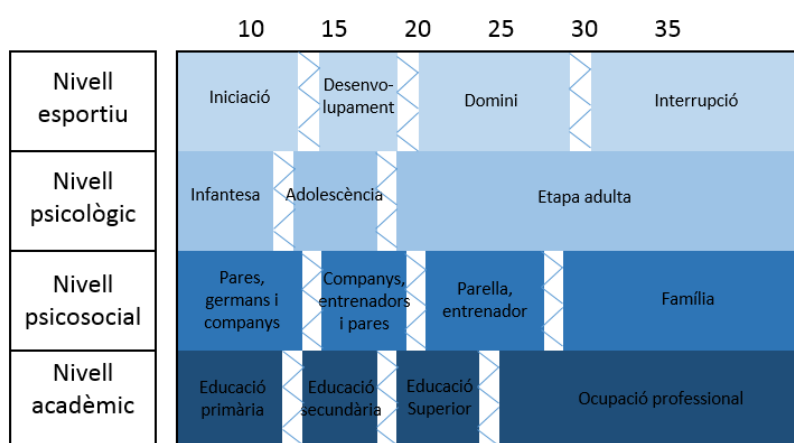

Figura 2. Perspectiva de desenvolupament de les transicions dels esportistes pel que fa al nivell esportiu, psicològic, psicosocial i acadèmic.

Nota: Les línies en zig-zag indiquen que l'edat en la que es produeix la transició és una aproximació. Elaboració pròpia, extret de In Developmental Sport and exercise psychology: a lifespans perspective (Weiss, 1991).

Cognició, segons l'Institut d'Estudis Catalans (2018) és l'operació mental per mitjà de la qual esdevenim coneixedors dels objectes. També es refereix al coneixement judicial d'un assumpte, per resoldre'l.

Percepció i cognició s'utilitzen com a sinònims, però percepció té un caire més sensitiu i fisiològic, podria incloure un significat més de processament de la informació i, en canvi, cognició no és tan físic, és més subjectiu (Jowett i Lavallee, 2007). Per aquest motiu en aquesta tesi es parlarà de percepció de comportament.

2.3 LA PRÀCTICA ESPORTIVA EN EDAT ESCOLAR A CATALUNYA

2.3.1 Esport i Esport Escolar

Abans de començar a parlar d'esport escolar ens caldrà definir el concepte esport. El concepte esport, segons la Carta Europea de l'Esport elaborada per la Conferència Europea de Ministres de l'Esport del Consell d'Europa l'any 1992, és tot tipus d'activitat física que mitjançant la participació organitzada o d'un altre tipus, tingui per finalitat l'expressió o millora de la condició física o psíquica, el desenvolupament de les relacions socials o l'assoliment de resultats en competicions de tots els nivells.

Es denomina esport en edat escolar a totes aquelles activitats que, de manera organitzada, es duen a terme fora dels programes de la matèria d'Educació Física en centres escolars, clubs, associacions, etc. i en la que participen esportistes en edat escolar (Terol, 2009). Entenem per esport escolar, doncs, aquell esport que es realitza dins de l'etapa d'escolarització dels infants, per tant, entre els 6 i els 16 anys.

L'esport escolar és especialment rellevant degut a que és un pilar bàsic i fonamental en la pràctica esportiva de la persona. És una porta d'entrada a la vida esportiva i una experiència que marca al futur adult pel que fa a aquest àmbit. Un estudi de l'Observatori Català de l'Esport (2017) mostra que en la darrera enquesta feta per aquesta entitat un 68,2% de les persones adultes que practiquen esport en el darrer any van iniciar-se entre els 0 i els 14 anys. La segona franja més marcada és la d'entre 15 i 24 anys amb un 19,1%, per tant si sumem aquestes dues obtenim que un 87,3% de la població que practica esport ha iniciat la seva pràctica entre l'etapa infantil i juvenil, sent majoritària i especialment rellevant l'etapa infantil.

2.3.2 Beneficis de la pràctica esportiva

En les tres últimes dècades l'abundant anàlisi epistemològic de l'activitat física ha arribat a conclusions molt clares i uniformes pel que fa als beneficis de l'activitat física en la seva pràctica regular en edat escolar (almenys 30 minuts d'activitat física d'intensitat moderada en gairebé tots els dies de la setmana). Cada vegada són més els investigadors que exposen que la pràctica d'activitat física és capaç d'aportar a l'ésser humà importants beneficis físics, psicològics i socials, així com contribuir a l'educació integral de la persona.

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) es refereix d'aquesta manera a la pràctica esportiva en l'etapa d'escolarització: *“Hi ha una considerable evidència que les activitats físico-esportives són necessàries en la infància i joventut per tal de promoure un desenvolupament saludable del cos i retardar el deteriorament de certs aspectes de la salut que poden produir-se en la vellesa. És també durant aquests períodes de creixement quan el cos és més vulnerable a les influències ambientals, com ho són una nutrició defectuosa, un entorn psicosocial pobre o la manca d'activitat física. Quan aquests factors són adversos, es retarden el creixement i el desenvolupament i no s'utilitzen al màxim els potencials genètics (1978).”* La mateixa OMS exposa que s'ha observat que la inactivitat física és el quart factor de risc pel que fa a la mortalitat mundial (6% de les morts registrades a tot el món). A més, s'estima que la inactivitat física és la causa principal d'aproximadament un 21% -25% dels càncers de mama i de còlon, el 27% dels casos de diabetis i aproximadament el 30% de la càrrega de cardiopatia isquèmica (2018). Els beneficis de la pràctica esportiva són clars en aquest sentit.

Molts autors destaquen que proporcionar al nen una experiència esportiva positiva és fonamental, ja que la pràctica d'una activitat física ajuda al desenvolupament de les habilitats físiques i motores, augmenta l'autoconfiança i també contribueix a una vida més saludable (Souza i Silva, 2002).

De manera progressiva els jocs s'han anat consolidant com a potents eines d'aprenentatge per a l'educació ja que afavoreixen l'aprenentatge experiencial mitjançant la simulació de situacions reals i significatives per a la vida dels esportistes (Monguillot, González, Zurita, Almirall i Guitert, 2015).

En Actes del Congrés de l'Educació Física i l'Esport en Edat Escolar a la Ciutat de Barcelona, Esport, Educació i Diversitat es van redactar els Drets dels Esportistes Joves (Petrus, 1998).

Drets dels Esportistes Joves

1. Dret a fer esport educatiu
2. Dret a jugar i divertir-se
3. Dret a ser tractat amb dignitat
4. Dret a ser entrenat per professionals competents
5. Dret a fer esport amb seguretat física i psíquica
6. Dret a disposar de temps lliure
7. Dret a fer esport i a no ser campió

L'esport organitzat és una activitat que en un moment o altre de la infància o l'adolescència inicien una bona part dels nens i nenes de la nostra societat. Avui en dia la pràctica esportiva a edats avançades s'ha generalitzat i constitueix, tal i com s'ha posat de manifest en nombroses ocasions, un dels elements claus pel procés educatiu de nens i joves (Brustad, 1993; Devís i Peiró, 1993; Weinberg i Goud, 1996; Cruz, Boixadós, Torregrosa i Mimblero, 1996; Cruz, 1997; Gimeno, 1997; Boixadós, Valiente, Mimblero, Torregrosa i Cruz, 1998; Buceta, Mondoni, Avakumovi i Killik, 2000; Zulaika, 2004). L'entorn esportiu es considera un mitjà d'influències socialitzants que juguen un paper important en la formació de les característiques personals del nen (Torregrosa, Cruz, Sousa, Viladrich i Villamarín, 2007). L'experiència esportiva juvenil pot tenir efectes transcendents de per vida en la personalitat i el desenvolupament psicològic dels nens (Weinberg i Goud, 1996).

Nombrosos autors evidencien que la principal motivació pels nens en la participació en l'esport és la diversió i fer amics. La competició és un aspecte que es valora més quan s'augmenta el nivell d'activitat física, si bé existeix un descens associat a l'edat en la implicació en activitats esportives (Garita, 2006; García, Rivera de los Santos, Jiménez i Ramos, 2012; Tuero, Zapico y González, 2012).

2.3.3 Punts dèbils de la pràctica esportiva

Existeix un corrent d'opinió que alerta sobre els possibles perjudicis que pot tenir sobre l'infant una pràctica esportiva mal planificada. Una especialització esportiva precoç pot comportar a la salut i el desenvolupament dels esportistes que es troben encara en etapes de maduració. Una mala praxis pot tenir repercussions negatives sobre l'estructura múscul-esquelètica (cartílags de creixement, teixit ossi, articulacions, etc.) i poden produir-se lesions agudes i cròniques derivades de la sobrecàrrega o la utilització excessiva d'una estructura corporal encara immadura. Si l'activitat és molt estressant o frustrant, el més probable és que els esportistes abandonin l'esport i perdin d'aquesta manera la possibilitat d'obtenir els beneficis associats a aquest, amb el que, a més, serà més improbable que, en la seva etapa adulta, consolidin l'hàbit de fer activitat física (Buceta, 2004).

Assíduament, en l'esport es produeixen situacions que posen en dubte el "joc net" dels jugadors (Abenza, Bravo i Olmedilla, 2006). Aquest tipus d'accions antiesportives es reproduïxen en categories inferiors, sent aquest un col·lectiu en qual s'han d'unir tots els esforços per eradicar-les (Leo, Sánchez-Miguel, Sánchez-Oliva, Gómez i García-Calvo, 2009). A més, les etapes de formació es converteixen en un escenari propici en el qual es posen de manifest situacions que serveixen per a despertar l'esperit crític dels joves esportistes (Kavussanu, 2007).

La pràctica esportiva en joves pot comportar nombrosos desavantatges, (Lee, 1993; Martens, 1993 i Wiess, 1993) quan es formen equips esportius i s'organitzen competicions al marge de l'escola, copiant mimèticament del model de l'esport professional. L'esport escolar sovint reproduïx estereotips que fins i tot arriben a l'àmbit familiar de l'esportista (Bores, 2005). Existeix un estat d'opinió bastant generalitzat en què s'assumeix que l'esportivitat es va deteriorant cada vegada més en competicions infantils i juvenils.

Des de fa ja algunes dècades, el comportament agressiu en l'esport està arribant a una incidència considerable com per cercar estratègies que el redueixin en aquest context i fer de l'esport un instrument educatiu, necessari per dotar als nens i adolescents de comportaments adequats i adaptats al desenvolupament de les seves interaccions

amb iguals, i poder generalitzar aquest comportament prosocial als diversos contextos de convivència (Pelegrín, 2002).

Alguns treballs han plantejat que el comportament agressiu es manté força estable des de la infància fins a l'edat adulta (Farrington, 1991). Així, aquells subjectes que han estat molt problemàtics en la infància tenen una major probabilitat d'exhibir conductes antisocials en l'etapa adulta (Farrington, 1989). Aquesta estabilitat és probable que sigui deguda tant a la construcció del nen com a la influència de l'ambient (Eron i Huesmann, 1990). Dins de les influències ambientals, ens trobem amb un nombre de variables procedents de l'entorn familiar, en general, i de l'actitud dels pares de manera més específica. El comportament agressiu, a la vegada que s'aprèn, també es transmet, creant així un cercle viciós entre les diferents generacions (Pelegrín, 2002).

Un darrer estudi de l'Observatori Català de l'Esport (2017) identifica situacions positives i negatives a l'entorn de l'esport escolar. Entre les positives, les persones enquestades valoren sobretot (60%), el fet d'animar els altres equips i el propi, animar a fills i filles i les mostres de respecte cap a l'equip contrari. Entre les situacions negatives, en canvi, les mateixes persones rebutgen, en un 60% dels casos, el joc brut, les crítiques dels progenitors, dels entrenadors i dels propis participants del mateix equip.

L'esport és un excel·lent marc per contribuir a l'educació dels nois i noies mitjançant la transmissió de valors, actituds i comportament positius, però també és un mal entorn ja que es limita a reproduir els models competitius de l'esport professional (Cruz, Boixadós, Figueroa, Rodríguez, Torregrosa i Valiente 2001). Un gran nombre d'estudis han mostrat que l'esport en edat escolar ajuda als esportistes a interioritzar els valors de la responsabilitat, l'honestedat, la conformitat i la perseverança (Danish, Forneris Hodge i Heke, 2004; Camiré i Trudel, 2010).

Però, a mig camí entre aquestes dues concepcions, trobem els que argumenten que l'esport no és intrínsecament bo ni dolent pel desenvolupament moral dels nois i noies que el practiquen, i que el fet que contribueixi o no a la seva educació, dependrà de l'orientació que li donin els adults implicats en l'esport: organitzadors, tècnics, pares, àrbitres, etc. (Boixadós i cols, 1998; Cruz i cols, 1996).

2.4 TIPUS DE PRÀCTICA

Segons Lagardera (1991) vivim en una societat cada cop més esportivitzada, on tot allò que es relaciona amb l'esport gaudeix de gran acceptació social. Pel que fa a la pràctica esportiva, les opcions són molt diverses. Puig i Heinemann (1991) sostenen que l'esport en els darrers trenta anys ha esdevingut un sistema obert. Aquests autors defensen que el que entenem per esport ha variat molt, ja que ja no és només aquella activitat competitiva que es duu a terme en clubs federats, sinó que també ho és la pràctica d'activitat física no organitzada. Els clubs ja no donen únicament resposta a tota la demanda existent i juntament amb la seva oferta ha sorgit la pública que, tenint com a base principal els ajuntaments, cobreix també una part important de les demandes socials esportives. Les organitzacions públiques, seguint el mandat constitucional (L'article 43.3 de la Constitució espanyola diu: "els poders públics fomentaran l'educació sanitària, l'educació física i l'esport. Així mateix, facilitaran l'ús adequat del lleure") marquen pautes als clubs i d'altres organitzacions en cas que hi vulguin compartir la promoció de l'esport (Puig, Vilanova, Inglés i Mayo, 2009).

L'esport és, avui en dia, un món heterogeni on hi ha moltes maneres de fer-lo i d'entendre'l. La situació, per tant, ha variat en els darrers anys i aquest fet fa que ens sentim obligats a aclarir com es duu a terme la pràctica d'activitat físico-esportiva a Catalunya. Són molts els autors que han classificat diferents tipus o models de pràctica esportiva. Puig i Heinemann (1991) suggereixen que el sistema obert de l'esport està compost per quatre models (de competició, d'espectacle, expressiu i instrumental), Dos anys després, Defrance i Pociello (1993) parlen de quatre funcions (integrativa/reglamentària, lúdica, espectacular/ comunicativa i educativa). Willimczik (2007), també proposa sis models (professional, tradicional, vivencial, salut, distracció i presentació). Salguero i Martos (2010) també en proposen sis (competició, espectacle, educació/formació, salut/benestar, recreació i turisme).

En aquesta tesi es diferencia només segons si la pràctica esportiva és organitzada o no organitzada.

2.4.1 Pràctica d'activitat físico-esportiva no organitzada

Aquest tipus de pràctica esportiva implica a gairebé totes les persones que practiquen esport, exceptuant les que competeixen (és a dir, al voltant del 35% de la població de més de 16 anys i la majoria de nens i nenes en període d'escolarització obligatòria). Inclou activitats de caire molt variat en instal·lacions esportives però també a qualsevol lloc: a la muntanya, al mar, a casa, a les places de les ciutats (Puig i Maza, 2008). Poden pertànyer a clubs o associacions (centres excursionistes, associacions d'esport per a tothom, agrupacions...) però moltes vegades practiquen esport pel seu propi compte (63% dels casos). Aquesta poca organització implica alhora poca força en el món de la política o dels mitjans de comunicació. La gent no s'afilia a organitzacions, per la qual cosa es fa més difícil dur endavant accions que en millorin les condicions de pràctica. Tanmateix, l'impacte d'aquest model és enorme a causa de la seva repercussió econòmica: agrupa la majoria de consumidors de productes esportius.

2.4.2 Pràctica d'activitat físico-esportiva organitzada

La pràctica esportiva organitzada és aquella que es duu a terme de manera estructurada en clubs, escoles, associacions o altres tipus d'entitats de manera regular i formal i que es regula dins d'un marc normatiu. Pot estar afiliat a les federacions esportives corresponents (competint o sense competir).

A Catalunya, segons les dades del CIS del 2010, un 11% de la població practica activitat físico-esportiva organitzada en un club privat, un 13% en un gimnàs o similar, un 15% en una associació esportiva municipal i un 7% en una associació esportiva privada. Si ens fixem en la franja de joves (15-24 anys, ja que no tenim dades d'edats anteriors), podem veure que els percentatges varien, augmentant els % de participació en clubs privats, gimnasos i associacions esportives municipals, i disminuint el % en associacions esportives privades.

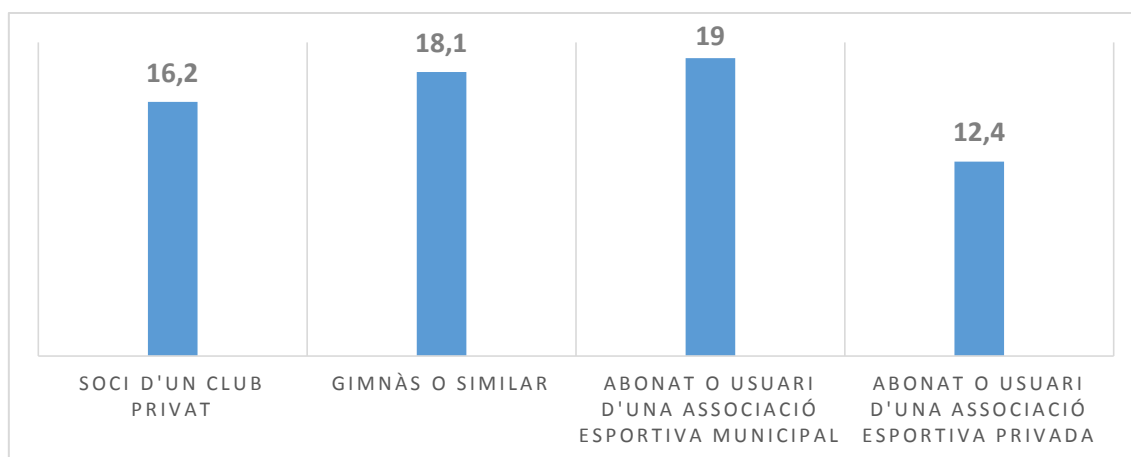

Figura 3. Distribució dels llocs de pràctica esportiva de la població que practica activitat organitzada. Elaboració pròpia, extret de dades del CIS, 2010.

2.5 DADES DE PARTICIPACIÓ FÍSICO-ESPORTIVA EN EDAT ESCOLAR

2.5.1 Població general

A Catalunya, els índexs de pràctica esportiva i el grau d'associacionisme són superiors als de la mitjana espanyola, l'oferta esportiva comercial està més desenvolupada i el ventall d'activitats practicades és més heterogeni (Puig, Vilanova, Inglés i Mayo, 2009). A Catalunya practiquen un o diversos esports un 43% de les persones d'entre 15 i 74 anys. El nivell de pràctica és lleugerament més alt que el de la mitjana espanyola, que és d'un 36,9% (Estudi d'Hàbits Esportius a Catalunya, 2009).

Les persones que practiquen esport a Catalunya ho fan amb relativa intensitat (un 40% ho fa tres o més vegades a la setmana, i un 43% entre una i dues vegades). Els percentatges de persones que ho fan de manera menys freqüentment o només durant les vacances són més reduïts (10,7% i 6,2% respectivament). Les diferències amb Espanya són considerables sobretot pel que fa a les persones que practiquen esport tres cops a la setmana o més. A Catalunya aquesta xifra és un 9% inferior (Observatori Català de l'Esport, 2014).

Si analitzem la pràctica esportiva per franges d'edat podem veure que la franja que més freqüentment practica activitats físicoesportives és la de 18 a 24 anys i la que menys és la de més de 65 anys. Aquest estudi, però, no analitza la població escolar (Observatori Català de l'Esport, 2017 a partir del CIS, 2014).

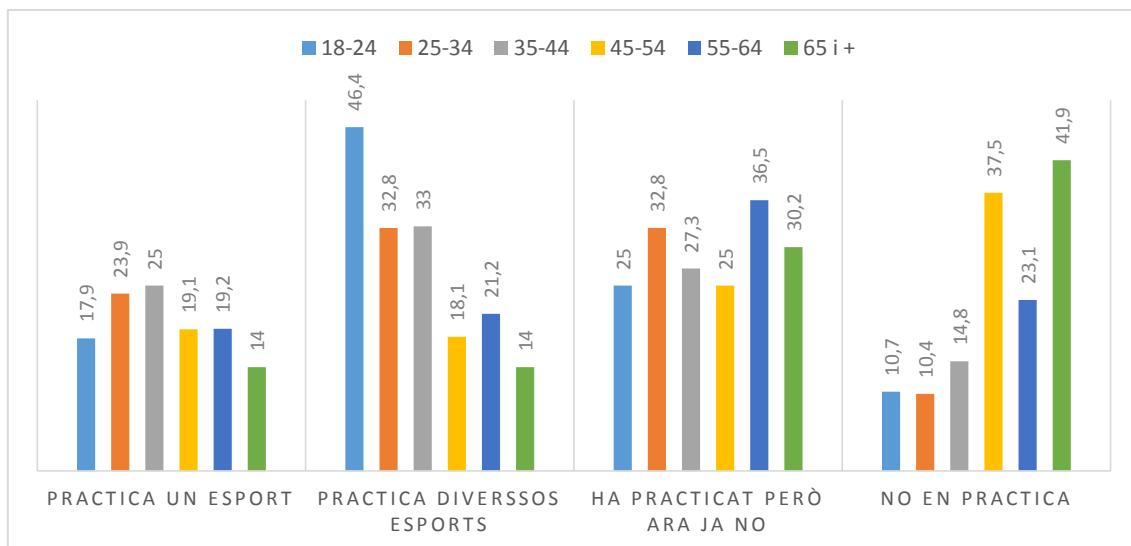

Figura 4. Relació entre l'edat i la pràctica esportiva a Catalunya.
Elaboració pròpia, extret de l'Observatori Català de l'Esport, 2017 a partir del CIS, 2014.

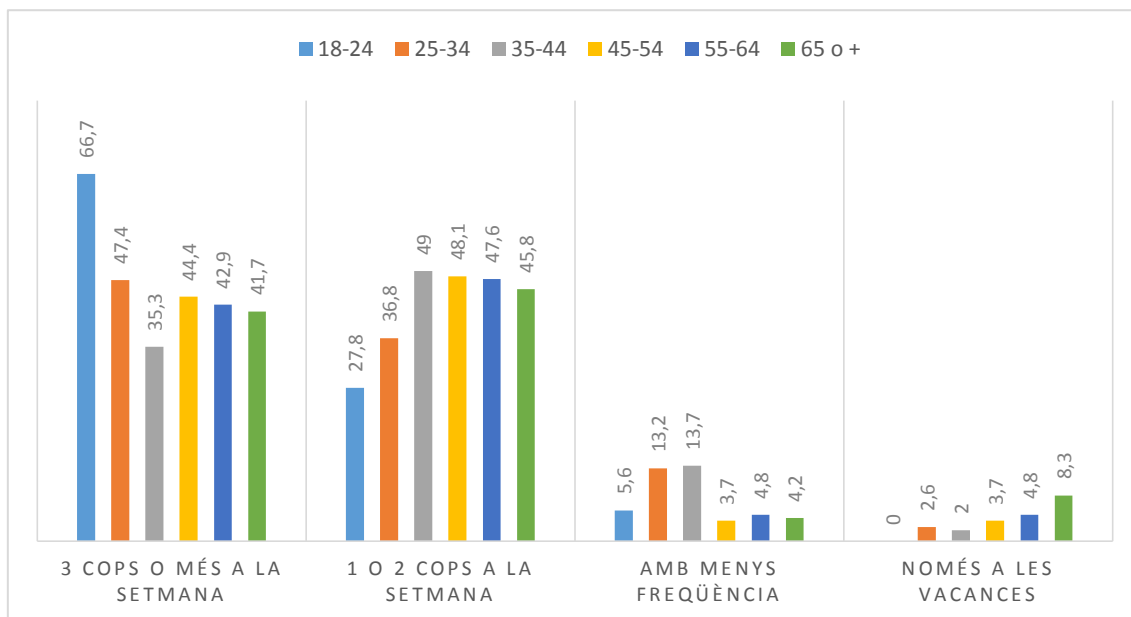

Figura 5. Relació entre l'edat i la freqüència de pràctica esportiva a Catalunya.
Elaboració pròpia, extret de l'Observatori Català de l'Esport, 2017 a partir del CIS, 2014

2.5.2 Població escolar

Un estudi realitzat pel Consejo Superior de Deportes (2011) que es centra de manera més específica en la població escolar, destaca també la major participació esportiva a Catalunya respecte a Espanya.

Taula 1. *Participació esportiva a Catalunya i Espanya*

	Espanya	Catalunya
Població escolar	5.305.978	824.220
Mostra	17.632 (3% de marge d'error)	1506 (3% de marge d'error)
Activitat físico- esportiva organitzada	73% nois 53% noies	74% nois 61% noies
Activitat físico- esportiva no organitzada	78% nois 66% noies	84% nois 74% noies
Índex d'activitat físico- esportiva	35% sedentari/a	37% sedentari/a
	11% moderadament sedentari/a	14% moderadament sedentari/a
	11% moderadament actiu/va	11% moderadament actiu/va
	43% actiu/va	38% actiu/va
Activitat físico- esportiva durant les vacances	83%	79%

Elaboració pròpia, extret de l'Estudi d'Hàbits esportius del Consejo Superior de Deportes, 2011.

Aquestes dades de participació esportiva en edat escolar són especialment rellevants si les comparem amb la participació en edat adulta, ja que en edat escolar la participació és major.

Taula 2. *Comparació de participació esportiva en edat adulta i escolar per gènere a Espanya*

	Homes	Dones
Enquesta hàbits esportius en població escolar (2011)	73%	53%
Enquesta hàbits esportius en població adulta (2010)	49%	31%

Elaboració pròpia, extret de l'enquesta sobre els hàbits esportius a Espanya (2010) i una publicació de resultats del Centre d'Investigacions Sociològiques i el Consejo Superior de Deportes (2011).

L'índex de pràctica físicoesportiva dels escolars de Catalunya (pràctica organitzada i no organitzada) és actualment d'un 72,8% de la població escolar. Des del 2011 (moment de l'enquesta anterior, feta pel Consejo Superior de Deportes i la Fundació Alimentum, hi ha hagut un increment de 5,5 unitats percentuals. Hi ha una diferència del 10% entre nois (78%) i noies (68%) (Observatori Català de l'Esport, 2016).

Pel que fa a la pràctica en edat escolar, podem veure que aquesta creix dels 6 als 11 anys, i que decreix dels 12 als 18, especialment en les noies. Aquest fet destaca també amb la dada que, les noies en edat escolar practiquen activitat físico-esportiva dues vegades a la setmana de mitjana i els nois entre 2 i 4 vegades.

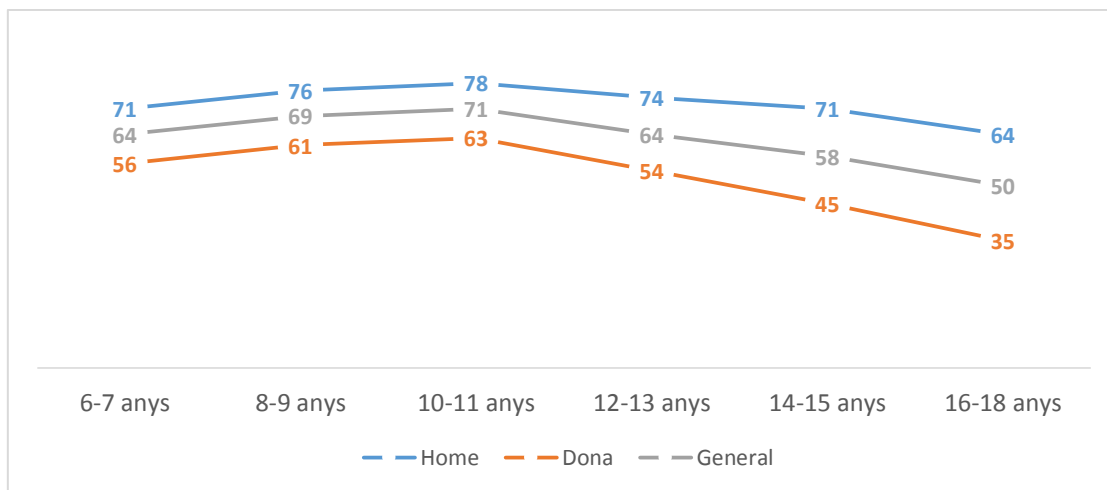

Figura 6. Pràctica d'activitat físico-esportiva segons el sexe i l'edat.
Elaboració pròpia, extret d'un estudi del Consejo Superior de Deportes, 2011 a través de l'enquesta sobre els hàbits esportius a Espanya (2010) i una publicació de resultats del Centre d'Investigacions Sociològiques i el Consejo Superior de Deportes (2011).

Taula 3. Freqüència de pràctica d'activitat físico-esportiva segons el sexe

	Homes	Dones
1 sessió/setmana	14%	25%
2 sessions/setmana	40%	43%
3-4 sessions/setmana	34%	24%
5-6 sessions/setmana	7%	6%
+6 sessions/setmana	5%	2%

Elaboració pròpia, extret de l'enquesta sobre els hàbits esportius a Espanya (2010) i una publicació de resultats del Centre d'Investigacions Sociològiques i el Consejo Superior de Deportes (2011).

2.5.2.1 Lloc de pràctica esportiva

La majoria d'infants i joves practiquen esport organitzat en instal·lacions que no són de l'escola (51%). Un 21% ho practiquen a les instal·lacions de la mateixa escola, un 19% en el medi urbà i un 9% al medi natural (Consejo Superior de Deportes, 2011). Aquest fet, a més, s'accentua amb l'edat, on a mesura que els infants i joves creixen cada cop practiquen més esport en instal·lacions fora de l'escola (augmentant d'un 45% als 6-7 anys a un 62% als 16-18 anys), i en canvi la pràctica al medi urbà i natural es manté.

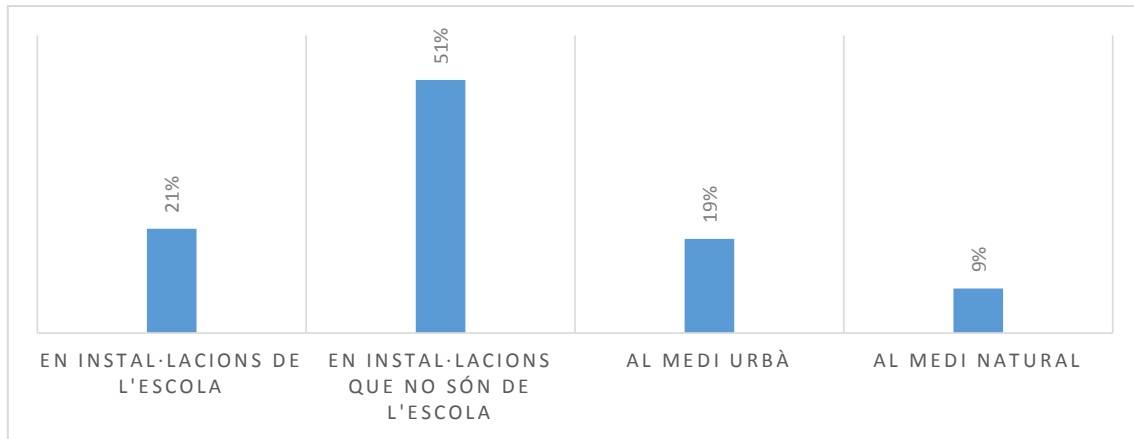

Figura 7. Lloc de pràctica esportiva organitzada de la població en edat escolar
Elaboració pròpia. Extret de l'estudi d'hàbits esportius del Consejo Superior de Deportes, 2011.

Pel que fa a l'esport no organitzat, en canvi, la majoria (44%) el practiquen en el medi urbà. Un 28% el practica en instal·lacions que no són de l'escola, un 17% al medi natural i finalment un 12% en instal·lacions de la mateixa escola.

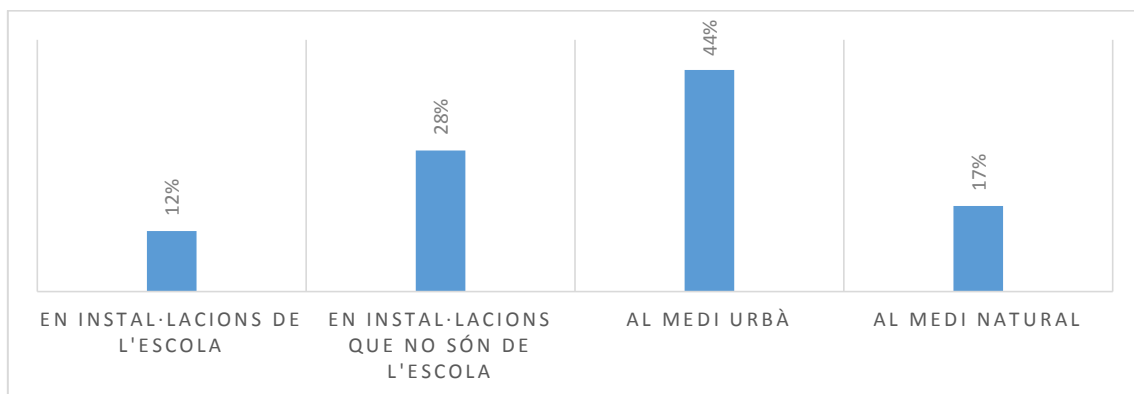

Figura 8. Lloc de pràctica esportiva no organitzada de la població en edat escolar.
Elaboració pròpia. Extret de l'estudi d'hàbits esportius del CSD, 2011.

2.5.2.2 Índex d'activitat físico-esportiva

Tal i com podem veure en la taula que es mostra a continuació, pel que fa als nois, predomina en totes les franges d'edat l'estil de vida actiu (5 o més hores/setmanals), arribant al seu màxim nivell en un 66% als 10-11 anys. Pel que fa a les noies, en canvi, exceptuant les dues franges de 8-9 i 10-11 anys, predomina l'estil de vida sedentari.

Taula 4. *Índex d'activitat físico-esportiva per edat i gènere*

	Edat	Homes (%)	Dones (%)
SEDENTARI (0-2H/SETMANA)	6-7	37	51
	8-9	26	36
	10-11	15	29
	12-13	19	43
	14-15	24	56
	16-18	31	67
MODERADAMENT SEDENTARI (3H/SETMANA)	6-7	16	13
	8-9	10	12
	10-11	8	15
	12-13	9	15
	14-15	10	11
	16-18	11	9
MODERADAMENT ACTIU (4H/SETMANA)	6-7	10	10
	8-9	10	10
	10-11	11	12
	12-13	12	12
	14-15	13	10
	16-18	13	8
ACTIU (5 O MÉS HORES/SETMANA)	6-7	37	26
	8-9	54	41
	10-11	66	44
	12-13	60	30
	14-15	53	23
	16-18	44	16

Elaboració pròpia. Extret de l'estudi d'hàbits esportius CSD, 2011.

2.5.2.3 *Pràctica esportiva de competició*

Pel que fa a la competició, les dades de participació per sexes són molt similars, tot i que lleugerament menors en el cas de les noies. La participació augmenta dels 6 als 13-15 anys, moment en el qual decreix significativament. Dels escolars que practiquen activitat físicoesportiva organitzada, el 71% fa una modalitat esportiva en què hi ha competició. No es donen diferències significatives en relació al sexe, la nacionalitat o la titularitat de l'escola. El 65,8% de la pràctica esportiva organitzada és esport de competició, i, en aquest cas, també hi ha diferències entre nois (77,9%) i noies (51,9%) (Observatori Català de l'Esport, 2016). Les noies, quan fan més d'una activitat, tendeixen a combinar-les amb i sense element competitiu.

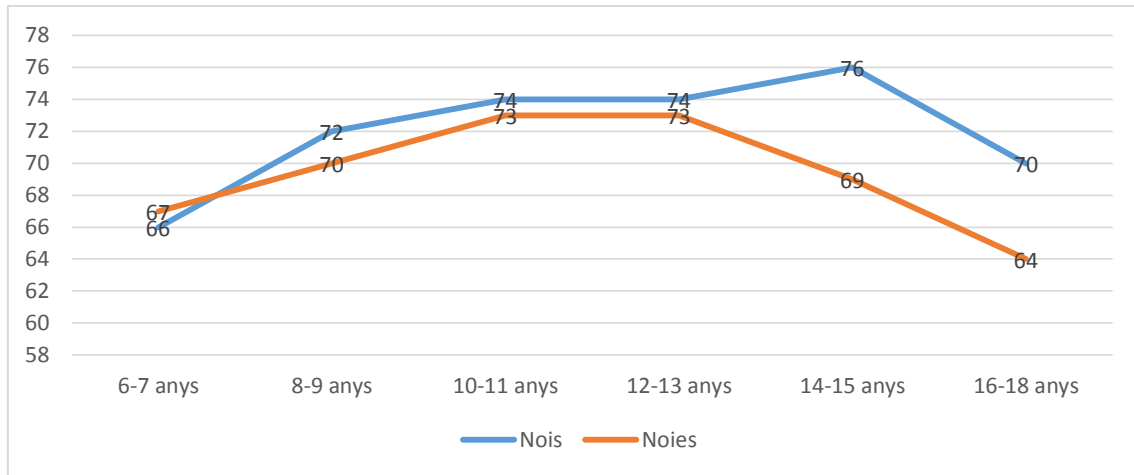

Figura 9. Participació en competició esportiva per edat i sexe.

Elaboració pròpia. Extret d'un estudi sobre hàbits esportius del Consejo Superior de Deportes (2011) basat en un projecte nacional d'activitat física i esport en edat escolar de Lleixà i González (2010).

Si ens fixem en l'evolució de les llicències federatives podem veure que es mantenen força regulars en els anys (2006-2016) i que el nombre de llicències femenines és molt menor al de masculines (138.196 femenines i 459.777 masculines l'any 2016, segons l'Observatori Català de l'Esport).

Pel que fa al tipus de competició, podem veure que majoritàriament els infants i joves competeixen via les federacions esportives (49%), seguida de la competició contra altres escoles (22%). La pràctica federada augmenta conforme augmenta l'edat (passant del 21% entre els 6-7 anys al 75% entre els 16-18 anys).

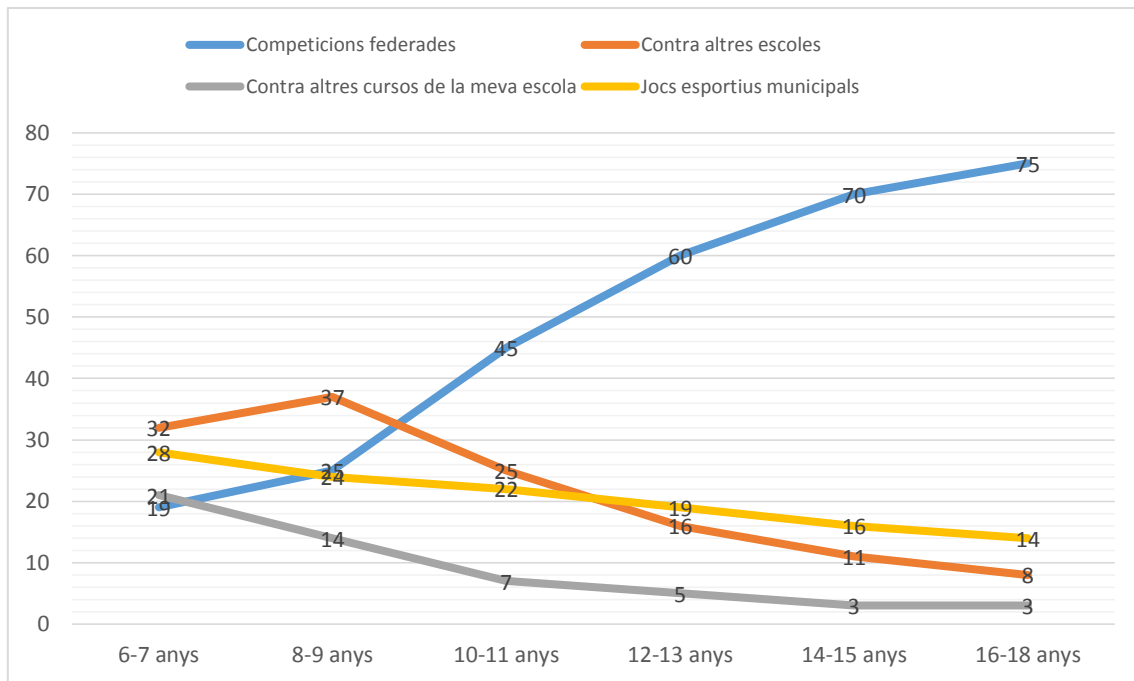

Figura 10. Tipus de competició esportiva segons l'edat.

Elaboració pròpia. Font: Estudi sobre hàbits esportius del Consejo Superior de Deportes (2011)

Pel que fa al fet que competir els agradi, podem veure que en general agrada més als nois (84%) que a les noies (60,7%), però percentualment en ambdós sexes agrada molt (Pérez, 2002). En el cas de les persones que competeixen de manera federada, el percentatge d'agrado encara és major (un 97,3% dels nois i un 92% de les noies). En canvi, si la pregunta és si troben que la competició és una necessitat per continuar en l'esport, les dades disminueixen molt. Per tant, a partir de les respostes obtingudes es pot intuir que la competició és un element motivador, però que no sempre és necessària per tal que l'escolar continui amb la pràctica esportiva. Tan sols el 7% de les persones afirmen que si no hagués competició en la modalitat esportiva que practiquen no continuarien amb ella. La major exigència de competició per continuar amb la pràctica es dona entre els 16 i 18 anys (12%) (Consejo Superior de Deportes, 2011).

Pel que fa a aspectes positius i negatius de la competició, la població escolar respon de la següent manera:

Taula 5. *Aspectes positius i negatius de la competició*

POSITIU	Els jugadors dels diferents equips ens felicitem al final de cada partit/competició. L'entrenador ens anima tot i que ens equivoquem.
NEGATIU	Els jugadors cridem i insultem als jugadors de l'altre equip. L'entrenador s'enfada si perdem el partit/competició o si ens equivoquem. Els familiars i l'entrenador culpen a l'àrbitre si perdem el partit/competició. Els familiars/públic critiquen i criden a l'àrbitre/jutge.

Elaboració pròpia. Extret de l'estudi d'hàbits esportius del Consejo Superior de Deportes, 2011.

Pel que refereix a situacions positives, en la majoria dels casos no es produeixen diferències significatives entre sexes. En canvi, pel que fa a les situacions negatives si que trobem algunes diferències.

Taula 6. *Aspectes negatius de la competició segons el sexe*

	Homes	Dones
Els familiars i l'entrenador culpen a l'àrbitre si perdem el partit/competició	22%	12%
L'entrenador s'enfada si perdem el partit/competició o si ens equivoquem	33%	22%
Els jugadors cridem i insultem als jugadors de l'altre equip	26%	14%
Els familiars/públic critiquen i criden a l'àrbitre/jutge	47%	23%

Elaboració pròpia. Extret de l'estudi d'hàbits esportius del Consejo Superior de Deportes, 2011.

Si aquest mateix fet l'observem per esports, veiem que de manera molt destacada, els percentatges de situacions negatives s'incrementen en el cas de les competicions masculines i en determinades modalitats esportives com el futbol o el bàsquet. A mesura que avança l'edat dels escolars i paral·lelament la categoria de competició, les situacions negatives també s'accentuen. Així, el 60% dels esportistes de competició de 16 i 18 anys afirmen que familiars i públic critiquen i criden a l'àrbitre i el 40% que l'entrenador s'enfada si perden el partit o la competició. En la que més destaca és en la darrera (Els familiars/públic critiquen i criden a l'àrbitre/jutge), on en el cas del futbol és un 57% de la mostra, seguit del bàsquet (un 42%).

Si en canvi, ens fixem per franges d'edat, veiem que com més grans són els escolars, major percentatge de situacions negatives es produeixen, passant d'un 23,5% de mitjana als 8-9 anys a un 40% als 16-18 anys.

2.5.3 Nivells de participació en futbol en edat escolar

Catalunya compta amb 72 federacions esportives i la majoria de clubs esportius catalans (9.008) estan adherits a alguna d'elles. Les tres federacions amb més clubs l'any 2015 eren futbol (1066 clubs; 11,8%), caça (899 clubs; 10%) i ciclisme (706 clubs; 7,8%); el 2009 eren futbol, caça i basquetbol (Observatori Català de l'Esport, 2017).

El futbol ocupa un lloc privilegiat quantitativament entre les activitats esportives segons les dades de des enquestes nacionals sobre hàbits esportius per majors de 15 anys, mantenint-se al voltant del 25% de la participació (García-Ferrando, 2006; García y Ramón, 2010). En el futbol, de manera més concreta, s'ha de vigilar per no reproduir concepcions de l'esport espectacle o d'elit, ja que aquest esport té una enorme influència al nostre país (Romero, 2004).

Si ens fixem en les dades publicades per l'Observatori Català de l'Esport (2017) basades en el CIS del 2014 podem veure que l'activitat més practicada entre joves d'entre 18 i 24 anys és el futbol amb un total d'un 53,3%.

Taula 7. *Participants per tipus d'esport en la franja d'edat 18-24 anys*

Esport	%	Esport	%	Esport	%
Natació recreativa	27,8	Esquí i esports d'hivern	5,6	Activitat física oriental	11,1
Ciclisme recreatiu	5,6	Gimnàstica a casa	5,6	Activitat esportiva en piscina	0
Gimnàstica de mant.	0	Bàsquet, minibàsquet	16,7	Ball de saló	0
Muntanyisme, senderisme	11,1	Tennis	11,1	Escalada, espelologia	5,6
Gimnàstica rítmica, dansa, expressió corporal	0	Futbol sala, futbol 7 i futbol platja	20	Activitat física intensa en un centre esportiu	27,8
Futbol	33,3	Atletisme	0	Altres	0
Musculació	5,6	Pesca	0	Carrera a peu	11,1

Elaboració pròpia. Extret de l'Institut Català d'Estadística, Observatori Català de l'Esport, 2017.

Si mirem les dades dels Jocs Esportius Escolars, segons uns resultats publicats pel Consell Català de l'Esport respecte al curs 2014/2015, els resultats van el la mateixa línia i el futbol segueix sent l'activitat més practicada a nivell escolar (suma un 28%).

Taula 8. *Participants per tipus d'esport als Jocs Esportius Escolars*

Esport	%	Esport	%	Esport	%
Aeròbic	963	Esquí	977	Hoquei patins	1.233
Atletisme	10.934	Funky	1.329	Judo	3.078
Bàdminton	1.053	Futbol	903	Korfbal	384
Basquetbol	22.873	Futbol 5	35.971	Natació	7.061
Bitlles catalanes	393	Futbol 7	20.935	Patinatge	7.438
Cros	34.865	Gimnàstica artística	2.328	Poliesportiu	14.272
Curses d'orientació	1.267	Gimnàstica rítmica	6.672	Tennis de taula	1.872
Dansa	1.498	Handbol	6.929	Voleibol	8.672
Escacs	2.731	Hip Hop	1.522	Altres	7.834

TOTAL = 205.954

Elaboració pròpia. Extret de l'Institut d'Estadística de Catalunya amb dades del Consell Català de l'Esport curs 2015/2015.

Una altra font, el Consejo Superior de Deportes en el seu estudi sobre hàbits esportius de la població escolar a Espanya (2011) mostra que en nois, de manera molt majoritària la pràctica esportiva organitzada més practicada també és el futbol, mentre que en noies ho és la dansa. Si ens fixem en les dades de participació esportiva no organitzada, l'activitat més practicada també és el futbol, empatat amb anar en bicicleta.

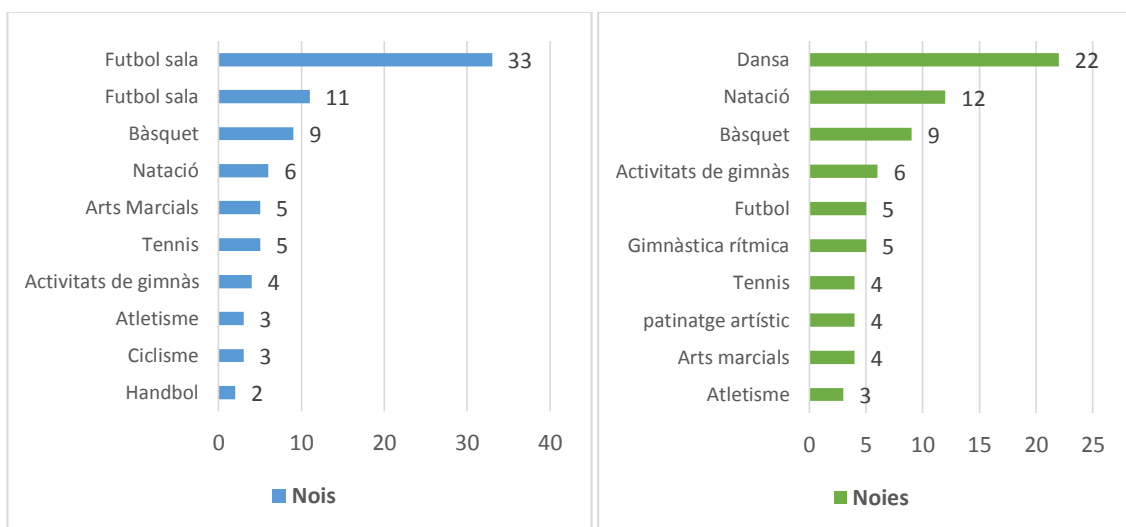

Figura 11 i Figura 12. Pràctica esportiva organitzada de la població escolar per sexe (2011).
Elaboració pròpia, extret de l'estudi sobre els hàbits esportius de la població escolar a Espanya, del CSD (2011) i basat en les dades de la tesi doctoral "Estereotipos y deporte femenino, la influencia del estereotipo en la pràctica de niñas y adolescentes" de Victoria Macias Moreno (1999).

Si ens fixem en una altra font, el Consell Català de l'Esport en un estudi del 2017, els resultats van en una mateixa línia.

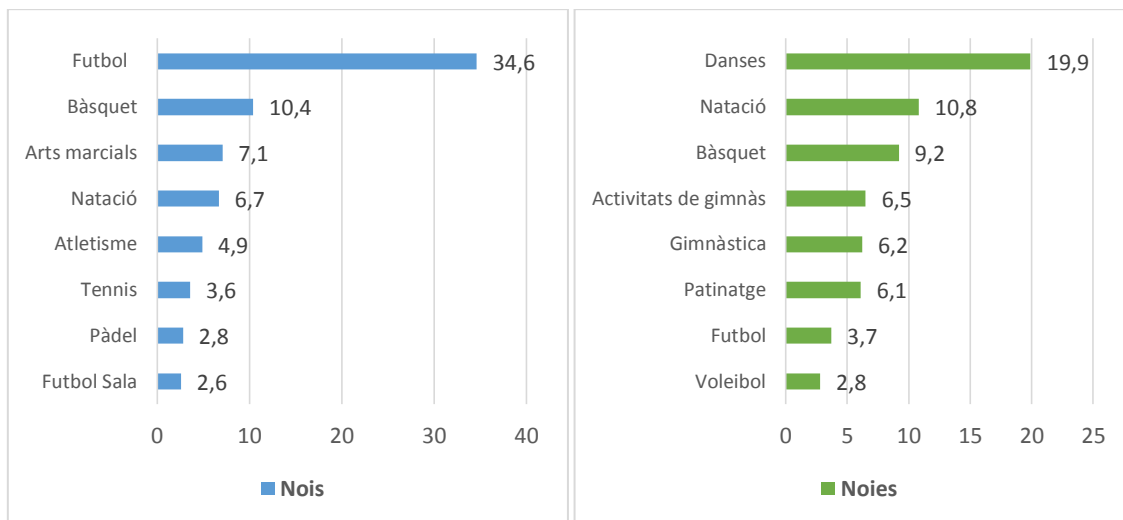

Figura 13 i Figura 14. Pràctica esportiva organitzada de la població escolar per sexe (2017).
Elaboració pròpia, extret d'un estudi de l'Observatori Català de l'esport segons la font del Consell Català de l'Esport, 2017.

2.6 INFLUÈNCIA DE L'ENTORN EN ESPORTISTES - AGENTS DE SOCIALITZACIÓ EN L'ESPORT ESCOLAR

Es descriu la socialització com un procés dinàmic i recíproc pel qual les persones aprenen i promulguen les normes, valors, i el comportament adequat al seu entorn social (Belsky, 1984; Parke i Buriel, 2006).

Autors com Cruz (1997), Sánchez (2001) o Romero (2004) ens parlen de l'existència d'un triangle esportiu pel que fa als agents de socialització en l'esport en iniciació esportiva dels nens, format per l'entrenador, l'esportista i els pares/mares.

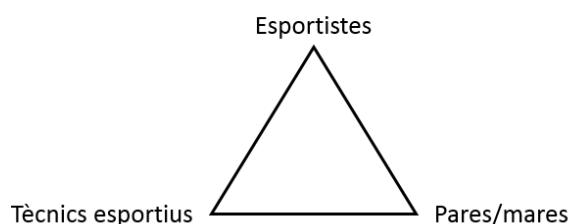

Figura 15. Representació del triangle de Cruz (1997), Sánchez (2001) i Romero (2004).
Elaboració pròpia. Extret de Cruz (1997), Sánchez (2001) i Romero (2004).

Alguns autors destaquen com els pares, els educadors, els entrenadors, el grup d'iguals, els organitzadors, els àrbitres i jutges, els esportistes professionals i els mitjans de comunicació poden afectar a la qualitat de l'experiència esportiva i l'orientació dels valors dels joves participants (Boixadós, Valiente, Mimbrero, Torregrosa i Cruz, 1998).

Tal i com s'ha posat de manifest en nombrosos estudis (Martens, 1978; Passer, 1983; Brustad, 1988; Greendorfer, 1992; Shields i Bredmeier, 1994; Weinberg i Gould, 1996; Cruz i cols., 1996; Buceta, 2000; Pelegrín, 2002; Gimeno, 1995 i 2004; Ezquerro, 2006), entrenadors i pares son responsables en gran mesura de les conseqüències sobre el desenvolupament psicològic i físic tindrà la pràctica esportiva en els seus esportistes i fills. La filosofia que tinguin els pares i entrenadors al voltant de la pràctica esportiva, influirà sobre el desenvolupament de la personalitat del nen, així com en les atribucions causals al voltant del resultat esportiu, o en les expectatives que es formin sobre el jove esportista. És necessari que l'entorn adult, compostat per pares, entrenador i àrbitre, cooperin per tal d'oferir una formació esportiva coherent, especialment entre formadors i pares, ja que existeix un interès explícit per potenciar el progrés del nen (Romero, Garrido i Zagalaz, 2009; Cara, Pernía i Utría, 2014).

Depenent de la quantitat i la qualitat de la implicació dels pares a les competicions esportives en joves, els amics i en general el públic que assisteix a aquestes competicions en dependrà l'impacte en el jove (Cruz, Boixadós, Valiente i Torregrosa, 2001). Altres estudis en la mateixa línia destaquen la rellevància de l'ambient social d'altres agents com a pares, professors, entrenadors i companys en l'actuació moral dels esportistes (Shields i Bredemeier, 2001).

Segueixen sent necessaris més estudis de caràcter empíric que ens permetin millorar la comprensió dels mecanismes i les conseqüències de la influència recíproca entre entrenadors-pares-esportistes, així com les variables implicades en l'eficàcia de l'aplicació de les estratègies d'assessorament i formació en aquest context (Gimeno, 2006).

2.6.1 La importància de la família en l'esport

La família es una necessitat psicològica en qualsevol etapa de la vida i compleix també un paper de formació de valors i patrons de comportament especialment durant la infància i l'adolescència. La família és un sistema obert que interactua de manera permanent amb tots els subsistemes que formen la societat i dels quals es retroalimenta (Arés, 2003 i González, 2003).

El nivell en què el capital social es pot conceptualitzar i mesurar és, des del nivell macro (regional o estatal), passant pel nivell meso (barris, llocs de treball, escoles), fins al nivell individual. De totes maneres, un punt fonamental en la conceptualització del capital social dins la recerca empírica és el nivell de la família (Carrillo, Kawachi i Riera, 2016).

Està comunament acceptat que els progenitors tenen un paper fonamental en l'establiment de les conductes dels seus fills (Beets et al., 2010; Trost et al., 2013; Revuelta, Infante i Axpe, 2014). De fet, la socialització i establiment de molts comportaments relacionats amb la salut es produeix durant la infància i l'adolescència en la família (Pugliese i Tinsley, 2007).

L'activitat esportiva pot arribar a ser molt beneficiosa si s'envolta de les circumstàncies necessàries perquè ho sigui. Són molts els autors que coincideixen en que els pares són uns dels agents de socialització de major influència en els nens (Brustad, 1992; Greendorfer, 1992; Cruz i cols., 1996; Sánchez, 1997; Carratalá, 1997; Pallarés, 1998; Peiró, 1999; Castillo i cols., 2004; Weiss i Fretwell, 2005; Prunelli, 2011) i més encara en l'entorn esportiu dels seus fills.

La participació dels pares en l'esport juvenil ha estat un tema d'interès acadèmic els darrers 40 anys (Snyder i Spreitzer 1974; Greendorfer i Lewko 1978). L'interès ha crescut en els últims temps, fent una important contribució per comprendre el paper influent dels pares en joves esportistes. És especialment important estudiar el paper dels pares en entorns esportius juvenils atès que la investigació indica que poden influir negativament en la participació dels nens i joves (Wiersma i Fifer 2008). A més, fins i tot poden ser conductes parentals ben intencionades potser mal interpretades pels participants de l'esport juvenil (Holt i Dunn 2004; Kanters et al. 2008). En

conseqüència, molts pares semblen insegurs pel que fa a com s'han de comportar durant els esdeveniments esportius (Harwood i Knight 2009), subratllant la necessitat d'una addicional investigació sobre el paper família-esport.

Els pares són essencials per al desenvolupament dels joves esportistes i el desenvolupament del seu talent, principalment a través del suport que els proporcionen (Bloom, 1985, Csikszentmihalyi, Rathunde, Whalen i Wong, 1993; Côté, 1999; Gould, Dieffenbach i Moffet, 2002; Durand, Bush, Salmela i Thompson, 2004), però la seva participació sovint té resultats negatius per als seus fills amb efectes com per exemple l'estrés (Scanlan i Lewthwaite, 1984; Gould, Eklund, Petlichkoff, Peterson i Bump, 1991; Gould, Wilson, Tuffey i Lochbaum, 1993).

La importància de la implicació dels pares en l'activitat esportiva dels seus fills ha estat àmpliament discutida però, sorprenentment, poc investigada (Danioni, Barni i Rosnati, 2017).

Tal i com ja hem dit, la família és el més potent agent socialitzador en les primeres edats, transmissor de valors, conductes i normes, i és on es produeixen les primeres experiències de socialització esportiva i determina la continuïtat esportiva dels joves en funció dels comportaments dels seus pares (Vazou, Ntoumanis i Duda, 2005; Amado, Leo, Sánchez, Sánchez i García, 2009). D'aquesta manera, segons la teoria de la imitació, els nens no fan el que els adults els diguin que facin, sinó més aviat el que els veuen fer (Casimiro i Piéron, 2001). El tipus de reacció que tindrà en el nen, dependrà de com els pares es portin en aquest context, perquè les seves actituds influeixen sobre la participació i continuació del nen la pràctica d'esport (Filgueira i Schwartz, 2007).

És important examinar la socialització dels pares en l'esport ja que aquesta participació es relaciona amb l'adaptació (diversió, autonomia, millor rendiment) o la no adaptació (ansietat, no diversió, preocupació) de l'infant esportista (Power i Woolger, 1994; Gagné, Ryan i Bargmann, 2003; O'Rourke, Smith, Smoll i Cumming, 2011).

Alguns estudis han posat de manifest que els pares, tenen una gran influència en la participació esportiva dels seus fills al llarg de tot el procés de socialització, i de manera més especial en l'etapa d'iniciació, on la seva influència és fonamental

(Boixadós, Valiente, Mimbbrero, Torregrosa i Cruz, 1998). Alguns autors assenyalen que la influència dels pares és molt important fins als 8 anys, ja que el nen està més temps amb la família, encara no ha establert una xarxa de relacions socials i confia en el feedback dels adults per avaluar la seva competència personal (Brustad, 1996). El suport parental positiu és especialment fonamental en els primers anys esportius, on els pares fan una gran contribució per facilitar una divertida experiència esportiva (Côté 1999, Côté et al. 2009), però és igualment important en els anys especialitzats (12-15 anys), que, poden determinar el comportament de l'esport juvenil en l'edat adulta i més enllà (MacPhail i Kirk, 2006).

Nombroses investigacions han procurat explicar la influència de aquest col·lectiu en les possibles conductes dels joves esportistes. La implicació cap a l'esport d'alguns dels pares sembla ser particularment important per als nens, especialment a l'hora de dur a terme seves decisions i comportaments morals en l'esport. Les conductes i actituds dels pares estan lligades amb respostes afectives desfavorables en forma de estrès i ansietat en joves esportistes (Stuart i Ebbeck, 1995; Amenábar, Sistiaga i García, 2008; Leo, Sánchez-Miguel, Sánchez-Oliva, Estimat i García-Calvo, 2009). L'influència de la família pot repercutir de manera positiva o negativa en el funcionament cognitiu, l'estat d'ànim i el comportament de l'esportista. Aquesta influència dependrà de com sigui la relació entre pares i fills, de com sigui el comportament de la família abans, durant o després del partit i de la relació amb els altres companys de l'equip, l'entrenador i altres pares. Tots aquests factors incidiran en el nen actual però també tindrà una relació amb una vida més sana en el seu futur com a adult (Hélio de Almeida, D. i Machado de Souza, R. 2016). Una influència adequada pot convertir-se en motivació, seguretat, persistència, vigor i una influència inadequada en dificultats de concentració, estats emocionals negatius, dificultats en les relacions interpersonals, falta de motivació per l'entrenament, alteracions de l'autoestima, sensibilitat cap al fracàs, barreres psicològiques, problemes disciplinaris, entre d'altres (Barrios i Yáñez, 2007).

Tot i que hi ha nombrosos beneficis associats amb la participació positiva dels pares, moltes conductes són contràries a la missió o la filosofia de l'esport juvenil (Barth, Heinzmann, Casey-Doecke i Kahan, 2003). Malgrat molts pares demostren un suport

verbal positiu, el pes de l'evidència suggereix que no sempre és així i que aquest és un aspecte complex i potencialment desafiant de l'esport infantil i juvenil (Elliott i Drummond, 2016).

La naturalesa dels comportaments dels pares suggereix que la problemàtica esportiva de les famílies ha millorat i es pot manifestar de manera més discreta en els darrers temps (Knight, Boden, i Holt, 2010; Knight i Holt, 2014).

2.6.2 Implicació familiar en la pràctica esportiva dels seus fills

Com ja ha quedat evidenciat, els pares constitueixen un factor important en l'esport infantil i suposen una influència molt significativa en el desenvolupament de la percepció personal a través del feedback que se'ls dona en situació d'encert. En aquest context d'esport escolar, s'observa que els pares solen voler influir en l'evolució de les expectatives d'èxit que tenen els seus fills (Babkes i Weiss, 1999).

Els pares són reconeguts pel seu important paper a l'hora de proporcionar el suport financer i logístic necessari que permeti les oportunitats esportives (Kirk et al., 1997a, 1997b; Holt, Kingsley, Tink, i Scherer, 2011). També tenen un paper fonamental proporcionant el suport emocional necessari i ajudant als nens a interpretar la seva experiència esportiva en la competició (Côté, 1999; Fredricks i Eccles, 2004; Fraser-Thomas i Côté, 2009). El suport parental, l'elogi i la comprensió són especialment importants atès que s'associen amb una motivació i gaudi intrínsec més elevats entre els participants esportius juvenils (Power i Woolger, 1994; Ullrich-French i Smith, 2006). Els estudis també han identificat que els pares fomenten en els nens el fet que s'uneixin als clubs esportius i en mantenen la seva participació (Light, Harvey, i Memmert, 2011).

La pràctica d'esports organitzats no és una cosa que beneficiï als nens de manera automàtica (Martens, 1978). Per diferents motius, els acompanyants no sempre tenen clars els objectius de la pràctica d'esport ni que s'espera d'ells en una competició esportiva. Per aquest motiu, l'esport en ocasions es una font d'estrès en la relació pares-fills, el que pot arribar a constituir un factor de risc en el desenvolupament de conductes agressives (Webster-Stratton, 1988; Lefkowitz i cols., 1989) o trastorns emocionals (Gimeno, 2006).

La implicació familiar és un pilar fonamental sobre el qual es sustenta una activitat esportiva no formal. Per aquest motiu, per optimitzar el potencial formatiu s'ha de comptar, de manera inherent, amb la complicitat familiar per tal de reivindicar el referent educatiu enfront de la permeabilitat de l'esport com escenari mediàtic, especialment en el futbol (Merino, Arraiz i Sabirón, 2015).

Diferents estudis evidencien que els pares prefereixen els aspectes recreatius i educatius enfront dels competitius i valoren especialment els valors educatius de l'esport. Hi ha una relació significativa entre la importància que els pares atorguen a la diversió i l'aprenentatge de valors educatius, així com una relació inversa i també significativa entre la importància que els pares donen a la competició enfront de la importància de valors i la diversió en l'esport (Tuero, Zapico i González, 2012).

En aquestes edats són els propis pares qui promouen la seva sociabilitat, responsabilitat i autogestió mitjançant un estil educatiu i la dinamització de diferents pràctiques esportives (Suldo, 2009; Ossorio, 2012). Cal tenir en compte el potencial de l'aprenentatge per imitació del referent patern (López, 2005), i el potencial que té la seva influència en la percepció de la pràctica esportiva dels seus fills (Castillo i cols., 2004). A més, entre els motius de pràctica esportiva dels joves es troba el de practicar esport per agradar als pares/mares (Castillo i Balaguer, 2001).

Tanmateix, també preocupa el fet que els pares tenen el potencial d'influir negativament en l'experiència esportiva dels seus fills. Tot i que aquest fenomen sociocultural ha rebut molta atenció acadèmica de la comunitat internacional, l'impacte de la política esportiva sobre el comportament dels pares s'ha ignorat en gran part (Elliott i Drummond, 2015a).

Els nens donen molta importància a la participació dels seus pares en els esforços esportius i en conseqüència, la participació dels pares pot influir en la motivació, el gaudi i el temps participació en l'esport infantil i juvenil (Fredricks i Eccles, 2004). En canvi, si els nens perceben comportaments en els pares que exerceixen pressió sobre ells, com ara expectatives excessives, crítica del joc, o conflictes emocionals després del joc, pot conduir a experiències esportives negatives (Gould, Lauer, Rolo, Jannes i Pennisi, 2006; Sagar i Lavalley, 2010;; Knight, Neely i Holt, 2011).

El fet, per exemple, que un propi pare exerceixi també com a entrenador en l'equip del seu fill comporta una pressió addicional pel nen que deriva en unes sobre-espectatives (Weiss i Fretwell, 2005).

Un estudi de Guivernau i Duda (2002) mostra relacions entre l'ambient moral creat pels pares respecte a la intenció i desenvolupament de comportaments antiesportius dels adolescents, existint una relació directa entre els pares i els fills en l'aparició de conductes desadaptatives (Stephens, 2000, 2001). Tal com destaquen alguns autors, els pares poden experimentar vulnerabilitat quan no tenen control o tenen coneixement de com actuar cap al seu fill, i això pot revertir en el comportament d'aquest (De Mol i Buysse, 2008).

També s'ha identificat la naturalesa provocativa de la participació dels pares amb entrenadors i altres pares en esport juvenil organitzat (Elliott i Drummond, 2013). Es destaca que, mentre que els pares tenen un gran potencial per influir positivament en l'experiència esportiva, també poden exercir una influència negativa considerable involucrant-se en una sèrie de comportaments no preferits i inadequats (Elliott i Drummond 2015b).

El que pels pares signifiqui el triomf, la diversió en el joc, el respecte per les normes o la victòria a qualsevol preu seran aspectes decisius que condicionaran la manera d'entendre i viure l'esport dels seus fills (Boixadós, Valiente, Mimbbrero, Torregrosa i Cruz, 1998).

Hi ha propostes per tal que els pares compleixin tres rols fonamentals en l'experiència esportiva del seu fill. Que siguin "proveïdors" (per exemple, d'oportunitats, finances, transport, etc.), que siguin "intèrprets" de l'experiència esportiva (és a dir, que reaccionin d'una manera adaptada emocionalment a la victòria i la derrota) i com a "model" (de valors i comportaments ideals en l'esport) (Fredricks i Eccles, 2004). El bé que els pares compleixen amb aquests rols serveix per influir en les creences i els valors del nen i al seu torn, els comportaments motivats i el rendiment.

Els pares també estan obligats a fer un gran compromís financer amb la participació esportiva dels seus fills (Murphy, 1999; Baxter-Jones i Maffuli, 2003). S'ha estudiat l'impacte econòmic de la participació dels infants en l'esport i aquests costos poden

afectar negativament a la participació esportiva dels nens i tenir alhora un impacte més ampli en la vida familiar (Kirk, Carlson, O'Connor, Burke, Davis i Glover, 1997b). En la mateixa línia i reforçant l'estudi anterior, s'identifica que aproximadament el 12% del pressupost familiar típic es dedica als nens que practiquen en tennis, i el 16% dels pares del tennis afirmen tenir greus dificultats econòmiques com a conseqüència de donar suport al seu fill (Baxter-Jones i Maffuli, 2003).

Més enllà de les demandes financeres i del temps, i com a "intèrprets" de l'experiència esportiva, els pares estan obligats a oferir permanentment als seus nens atletes un suport emocional (Anderson i Anderson, 2000). Aquest factor és rellevant tenint en compte que l'atleta-nen es prova de forma competitiva, de forma més regular i pública, que els companys no atlètics. La importància i freqüència de la participació esportiva per als nens necessita la disponibilitat de tranquil·litat emocional per part dels pares, especialment després d'una actuació deficient que pugui afectar negativament als nens. Paral·lelament, els pares poden identificar o, en alguns casos, identificar-se amb els seus fills esforçar-se i, en intentar que siguin feliços, puguin experimentar alts nivells de tensió quan presentin decepcions (Murphy, 1999; Smoll i Cumming, 2006). Això és particularment pertinent per als pares que han caigut en una trampa de "dependència inversa" (segons la qual els pares s'identifiquen amb els seus fills) i, com a tal, experimenten les pèrdues i les decepcions dels seus fills com si fossin experiències pròpies (Smoll i Cumming, 2006). En resum, tot i que els pares estan obligats a donar el suport necessari als seus fills, de vegades no són capaços de fer front a les demandes emocionals a les que s'enfronten.

2.6.3 Participació esportiva familiar en l'esport escolar

Si s'analitza la vinculació entre la pràctica esportiva d'una persona investigada i la pràctica esportiva dels seus pares, s'observa que, entre aquells que fan esport, el 34,3% manifesta que al menys un dels seus pares fan o han fet esport. L'aspecte generacional es determinant en aquest indicador, podent observar que entre els més joves, de 15 a 19 anys, aquesta xifra augmenta fins a un 65,1%. Les xifres de pràctica esportiva dels pares de la població investigada que sí que practica esport són molt superiors a les del conjunt de la població total, en la que s'estima que només en un 23,2% de la mostra algun dels seus pares feia esport. En relació a la participació dels

pares en les activitats esportives dels seus fills, el 41,6% de la població que té fills menors de 18 anys a casa manifesta que realitza amb ells alguna pràctica esportiva, el 42,2% sol acompanyar als fills als entrenaments i el 35,2% a les competicions (Observatori Català de l'Esport, 2017).

La participació positiva dels pares s'associa amb un gran aprofitament de l'experiència esportiva, majors percepcions d'auto-competència, majors implicacions a llarg termini en l'esport i, en alguns casos, l'assoliment de l'estatus d'elit (Fraser-Thomas, Côté, i Deakin, 2008; McCarthy, Jones, i Clark-Carter, 2008). Això sol incloure la el suport financer, logístic i emocional per permetre oportunitats inicials i continuades (Fredricks i Eccles, 2004).

En un estudi (Torregrosa, Cruz, Sousa, Viladrich i Villamarín, 2007), pel que fa a la percepció de la implicació de les famílies en el futbol, el 49,2% dels futbolistes de la mostra perceben que el seu pare i la seva mare participen activament de la seva activitat esportiva, el 40,2% percep que el seu pare és el que s'implica de manera majoritària, un 6,2% percep que la mare és la que té una major implicació i només un 4,5% dels futbolistes participants perceben que cap dels seus progenitors participen activament de la seva activitat esportiva.

2.6.4 Influència dels comportament dels pares

Nombrosos estudis posen de manifest la importància que té el fet que els pares animin durant la pràctica esportiva. Aquest fet provoca millores de resultats, millores de rendiment esportiu, millores d'autopercepció i autoestima i millores en la percepció de diversió en l'esportista.

Segons l'evidència, s'argumenta que els pares són agents socials clau en la manera com es construeixen les nocions de cultura guanyadora i del club, i que tenen implicacions per a la continuïtat de la vida esportiva així com l'atracció de nous nens a l'esport (Elliott i Drummond, 2016).

Als 90 es va il·lustrar l'impacte positiu de la influència de la percepció dels ànims dels pares en les respostes afectives dels atletes en una sèrie d'estudis amb joves futbolistes d'elit (Van Yperen, 1997, 1998). Un altre estudi realitzat també només amb jugadors de futbol, exposa que quan aquests rebien informació positiva de pares i

mares (dels dos) en relació a una situació esportiva exitosa, solien tenir una millor competència percebuda en futbol i una millor autopercepció sobre les seves capacitats (Babkes i Weiss, 1999). En la mateixa línia, un altre estudi més actual mostra que les actituds i conductes que son considerades com a positives i animadores han estat vinculades a conseqüències afectives favorables i millors resultats per als nens i adolescents en l'esport (Amenábar, Sistiaga i García, 2008).

La investigació internacional ha reconegut també l'important paper dels pares en la promoció del gaudi i la participació en l'esport juvenil (Côté, 1999; MacPhail i Kirk, 2006; Fraser-Thomas i Côté, 2009; Ullrich-French i Smith, 2009). Es va trobar una relació positiva entre la percepció dels ànims dels pares per a la participació esportiva i la diversió i l'autoestima de joves jugadors de tennis (Leff i Hoyle, 1995). Aquest fet també el destaca un estudi fet a nois i noies adolescents jugadors a bàsquet, que destaquen que el fet de gaudir de la temporada de competició anava directament relacionat amb una baixa pressió per part dels pares (Brustad, 1988). En la mateixa línia, alguns estudis destaquen que els nens i adolescents que presenten major diversió, satisfacció i en definitiva, actituds favorables en situació de competició esportiva són aquells que estan menys pressionats per part dels pares, mostrant actituds i conductes considerades com a positives i animadores, sobre el seu rendiment (Van Yperen, 1997, 1998; Babkes i Weiss, 1999). Pel contrari, altres autors han trobat relació entre la pressió dels pares i les respostes negatives dels esportistes (Gould, Eklund, Petlichkoff, Peterson i Bump, 1991).

Seguint en aquesta línia, un estudi en futbolistes cadets mostra que la seva percepció respecte a les famílies és d'un grau de comprensió i recolzament significativament superior als dels darrers anys (Torregrosa, Cruz, Sousa, Viladrich i Villamarín, 2007).

La investigació ha demostrat que els pares influeixen de manera molt notable en la motivació de l'infant cap a la pràctica esportiva, així com també la seva percepció de la diversió (Brustad, Babkes i Smith, 2001), l'orientació dels objectius esportius del fill (Nicholls, 1984, 1989; White i Duda, 1994) i les respostes afectives cap a l'esport (Scanlan i Lewthwaite, 1984; Gould, Eklund, Petlichkoff, Peterson i Bump, 1991; Gould, Wilson, Tuffey i Lochbaum, 1993). A més, els comentaris i el comportament dels pares poden afectar la llargada de la trajectòria esportiva del fill i com percep les seves

pròpies capacitats (Harter, 1978, 1981). Els nens miren als pares esperant-ne un feedback positiu i això els reforça les decisions respecte a quin comportament volen adoptar en un futur (Weiss i Ferrer-Caja, 2002).

Alguns pares perden la perspectiva dels esports com una activitat lúdica i saludable i comencen a veure al jove atleta com una inversió (Gregg, 2016) i com a mitjà per aconseguir fama, glòria o recompenses materials. D'aquesta manera, el fracàs pot provocar reaccions d'ansietat i inadequació. A més, els nens no els agrada el tipus de pares que presenten conductes com ara discutir, culpar, interrompre o cridar (Omili i Wiese-Bjornstal, 2011). Molts d'aquests comportaments són contraproductius per als nens (Dangi i Witt, 2016).

Els temes característics dels pares en l'esport juvenil inclouen exemples de comportament verbal i no verbals negatius demostrats. S'han fet nombrosos estudis per destacar la naturalesa problemàtica del comportament verbal dels pares en l'esport infantil i juvenil (Kidman, McKenzie i McKenzie, 1999; Holt et al., 2008).

Més recentment, s'ha observat a pares d'entre 11 i 14 anys en 69 competicions d'hoquei juvenil i s'ha revelat que la majoria dels comentaris (66%) es classifiquen com a positius i aproximadament el 33% es classifiquen com a negatius, la qual cosa indica que el comportament verbal negatiu dels pares impregna l'experiència esportiva dels nens (Bowker et al., 2009). En aquest mateix estudi es va comprovar a més que, la majoria dels comentaris negatius eren dirigits als àrbitres.

Un altre estudi on els participants van descriure la forma en què percebien el comportament verbal dels pares, la percepció final va ser majoritàriament positiva mitjançant comentaris encoratjadors i de suport durant el joc (Elliott i Drummond, 2016).

Els pares participen en l'organització de l'esport juvenil i tenen un seguit de comportaments cognitius, afectius i relacionals (Dorsch, Smith i McDonough, 2009; Holt, Tamminen, Black, Mandigo, i Fox, 2009). Nombrosos estudis observacionals suggereixen una gran proporció de comportaments verbals dels pares que continuen tenint un impacte negatiu en els joves esportistes (Kidman et al. 1999; Holt et al. 2008; Bowker et al. 2009; Omli i LaVoi 2009). Aquests estudis subratllen aspectes del

comportament dels pares que plantegen problemes per als participants esportius juvenils, entrenadors, àrbitres i altres pares-espectadors. Quan els pares no proporcionen el suport i l'estímul adequats, poden generar una sèrie de conseqüències negatives, com ara l'estrès i l'ansietat, la disminució del gaudi i la motivació, i potencialment abandonament de l'esport (Bois, Lalanne i Delforge, 2009). Per tant, és imprescindible comprendre millor els pares en l'esport juvenil perquè es pugui optimitzar la participació positiva i minimitzar els aspectes negatius.

Alguns informes confirmen l'abús verbal dels pares cap als àrbitres i altres espectadors (Dole, 2011; Spence, 2012), la violència (Chambers, 2010; Beck, 2011) i l'agressió cap als nens (O'Connell, 2011; Wilson, 2011). Els informes també han inclòs històries sobre la cancel·lació de diversos partits junior com a resultat de comportaments inapropiats (Stubbs, 2014; Turner, 2015).

Els entrenadors perceben que la majoria de problemes que es donen als seus clubs vénen del col·lectiu de pares. El 72% dels enquestats declaren que han percebut conflictes al club en què estan desenvolupant la seva feina (Costes i Sáez, 2012).

Es va intentar analitzar la naturalesa i l'objectiu dels comentaris dels pares durant la competició observant 250 pares de nens i nenes d'entre 6 i 12 anys de 7 esports d'equip diferents. Els resultats revelen que mentre que en general els comentaris eren positius, hi havia un percentatge alt de comentaris negatius. Els propis autors citen la necessitat d'aprofundir en aquest tipus de recerques amb la finalitat de conèixer els efectes de les conductes verbals dels pares (Kidman, Mckenzie i Mckenzie, 1999).

Altres estudis indiquen que hi ha una sèrie d'actituds a evitar o contravalors, que es troben relacionats amb la competitivitat. Les famílies consultades expressen el desig que s'evitin actituds poc adequades d'algunes famílies en els partits, i qualifiquen alguns comportaments com a patètics i deshonorosos per a qui els observa (Vizcarra, Macazaga i Rekalde, 2006). Es destaca que aquest fet, més greu encara, perquè es produeix en competicions d'escolars molt joves, que s'estan formant i podeu veure's influenciats negativament. Les famílies volen aprendre a guanyar i a perdre, perquè elles són els models on es veuen reflectits els escolars. Els participants en l'estudi desitgen que les famílies s'impliquin i participin. Els agradaria que es fes una tasca de formació amb les famílies, al voltant de les actituds que cal mantenir en la competició,

per tal d'evitar comportaments que no siguin gaire adequats, o que crein un clima de tensió o d'agressivitat, i que no es doni tanta importància al fet de guanyar.

Una gran majoria de pares considera que exigeixen massa als seus fills i que es comporten de manera indeguda durant els partits, dirigint ofenses verbals als àrbitres, als jugadors i als entrenadors (Ossorio, 2012).

Conforme augmenta la formació acadèmica dels pares, perceben majors conflictes entre la pràctica esportiva i altres rols socials dels seus fills (Amado, Leo, Sánchez, Sánchez i García, 2009).

És important estudiar les preferències dels nens pel que fa al comportament dels seus pares perquè la investigació ha demostrat que els pares poden influir negativament en els seus fills (Wiersma i Fifer, 2008). Per exemple, una enquesta de 250 entrenadors de nens i joves de tennis als Estats Units va indicar que tennistes percebien que el 58,6% dels pares tenien una influència positiva en els seus fills, i el 35,9% dels pares eren percebuts com a un impediment pel desenvolupament del seu fill (Gould, Lauer, Rolo, Jannes i Pennisi, 2006). Una altra enquesta, a 1.000 nens, pares i entrenadors va concloure que el 13% dels pares demostren "una crítica enfadada cap al seu fill", mentre que un 14% dels pares criden o discuteixen amb un àrbitre o bé oficial esportiu (Shields, Bredemeier, LaVoi, i Power, 2005). Es va informar que més del 20% dels pares de 101 jugadors de tennis tenien comportaments negatius en relació amb les competicions de tennis del seu fill (DeFrancesco i Johnson, 1997) i un estudi recent va demostrar que els nens i pares van denunciar casos d'agressió verbal i física, tot i que la freqüència amb la què es van registrar els incidents va ser força baixa (Omli i LaVoi, 2009). També s'observa que molts pares posen èmfasi en guanyar, no tenint expectatives realistes, criticant obertament als nens i participant en enfrontaments físics amb altres pares durant la temporada competitiva (Gould et al. 2006).

En l'experiència d'observar a pares en tornejos de tennis de nens i joves, s'exposa com els comportaments dels pares afecten a les actuacions dels nens, als comportaments dels jutges o àrbitres i a les reaccions emocionals als partits (Knight i Holt, 2013). De la mateixa manera, des de la investigació longitudinal amb quatre famílies durant els primers 15 mesos de la participació d'un nen en l'esport juvenil organitzat, s'exposa que les famílies ajusten el seu comportament en resposta a la participació del seu fill

(Dorsch et al., 2015). Una altra recerca amb jugadors en edat escolar de tennis identifica que els nens prefereixen que els pares no els proporcionin assessorament tècnic o tàctic durant els partits (Knight i col., 2010).

Tots hem vist informes sobre violència per part dels pares durant les activitats esportives dels seus fills a jugadors, a altres pares, a àrbitres o a espectadors (Omili i LaVoi i Wiese-Bjornstal, 2008). Una recerca realitzada per la Comissió d'Esports Aficionats de Minnesota, va mostrar que gairebé la meitat dels atletes van dir que havien estat cridats o insultats, un 17,5% van afirmar que havien estat colpejats i un 8,2% van afirmar haver fet mal als altres.

Nombrosos estudis han indicat que aproximadament el 13-15% de tots els comentaris realitzats pels pares durant la competició esportiva juvenil són de naturalesa negativa (Shields, LaVoi, Bredemeier, i Power, 2007; Holt, Tamminen, Black, Sehn, i Wall, 2008). En altres entorns com el tennis i l'hoquei, es pretén que aproximadament el 30-40% de tots els comentaris verbals dels pares són negatius (Gould, Lauer, Rolo, Jannes, i Pennisi, 2006; Bowker et al., 2009). Això és rellevant atès que els comentaris adversos i no desitjats dels pares poden inhibir el desenvolupament dels jugadors en els anys mitjans de l'esport juvenil (Lauer, Gould, Roman, i Pierce, 2010) i frustrar els esforços per fomentar i mantenir una participació primerenca.

Tot i que els comentaris verbals negatius no són desitjables en l'esport juvenil, hi ha una sèrie d'estudiosos que han identificat que els comentaris encoratjadors i de suport també poden tenir efectes adversos (Kanters, Bocarro, i Casper, 2008; Knight, Neely, i Holt, 2011; Omli i Wiese-Bjornstal, 2011). Molts pares proporcionen assessorament tàctic i instruccions tècniques abans, durant i després del partit com a mitjà per demostrar el seu interès i suport, però la investigació suggereix que això constitueix una font important d'angoixa i confusió per als joves esportistes (Knight, Boden i Holt, 2010). Altres autors afirmen que els pares tenen la capacitat de mostrar un comportament molt solidari però fanàtic, que pot acabar sent vergonyós i distraient pel nen (Omli i Wiese-Bjornstal, 2011). La investigació també ha descobert que els pares que fan un debat amb els seus fills després de la competició esportiva sobre el rendiment poden, per descomptat, molestar-los i agreujar els sentiments negatius

(Elliott i Drummond, 2015a). Això reforça la visió que els pares no saben fins a quin punt els seus comportaments poden afectar als seus fills (Lauer et al., 2010).

Les consultes qualitatives també suggereixen que els pares poden enemistar les relacions amb nens i entrenadors (Elliott i Drummond 2011, 2013) i animar els joves a demostrar un comportament esportiu deshonest (Casper, 2006). Clarament, el comportament dels pares pot constituir encara una font d'influència negativa i abordar adequadament aquestes pràctiques socioculturals segueix sent un aspecte a treballar.

El comportament dels pares en les competicions esportives no sempre és com ells mateixos voldrien. No sempre els progenitors o tutors tenen clars els objectius de la pràctica esportiva dels seus fills, ni les pautes de comportament i les actituds adequades que poden utilitzar quan assisteixen a un entrenament o a una competició (Gimeno, 2003). Un estudi recent, conclou que, pels pares, l'interès per la pràctica esportiva es centra en el foment dels valors educatius (Tuero, Zapico i González, 2012). Però, en canvi, la relació pare-àrbitre és possiblement la més complicada dins del terreny de joc, ja que faci el que faci l'àrbitre la seva decisió sempre serà qüestionada per l'equip perjudicat. Són moltes les ocasions en les que veiem pares de jugadors menyspreant l'àrbitre. Aquests crits generen una tensió en el terreny de joc que arriba als jugadors (Muñoz, Pernía i Utrilla, 2014). Omili i Wiese-Bjornstal (2011) ens recorden que: "Observar que un nen competeix en l'esport pot ser una experiència estressant per als pares i alguns pares semblen incapaços de comportar-se de manera apropiada a vegades". S'observen conductes parentals inapropiades, irrespectuoses o disruptives en esdeveniments esportius com cridar, cridar, jurar als nens, àrbitres i entrenadors (Omili, LaVoi i Wiese-Bjornstal, 2008; Dzikus, Fairbrother i Fisher, 2012; Dove, 2015). Tanmateix, les intencions sovint són bones ja que "tots els pares volen que el seus fills triomfin i protegir-los dels fracassos, les injustícies i els perills" (Goldstein i Iso-Ahola, 2008).

L'evidència de la recerca també recolza l'opinió que els comportaments dels pares són especialment problemàtics en relació amb l'èxit guanyador i competitiu. Hi ha hagut una preocupació en que els pares poden fer èmfasi en guanyar, exercir pressió i demostrar comportaments reaccionaris i inadequats quan els nens perden (DeFrancesco i Johnson 1997, Crone 1999, Fraser-Thomas i Côté 2009).

A Espanya, la figura dels pares i les mares de nens i joves esportistes ha estat qüestionada (Nuivala i et al, 2003) al decantar-se per models més aviat competitius.

Els pares també poden exercir una influència negativa de maneres menys visibles. Un exemple n'és la manera en què els pares pressionen els nens mitjançant la incentivació. Alguns estudis argumenten que a més de subministrar els costos necessaris associats a la participació esportiva, els pares proporcionen regularment als nens una varietat de recompenses tangibles com a eina de negociació per a la participació esportiva infantil (Turman, 2007). Altres investigacions també exposen que els pares ofereixen als nens incentius monetaris en un intent de generar millors resultats (Gould, Lauer, Rolo, Jannes i Pennisi, 2008). També sembla que els pares emfatitzen als nens la necessitat de treballar dur perquè no volen "perdre els diners". Encara que es basa en la premissa que els nens són motivats per la possibilitat d'obtenir recompenses extrínsecs (McCarthy i Jones, 2007), la provisió de recompenses extrínsecs o incentius econòmics addicionals solen representar un aspecte negatiu que pot provocar que els nens pateixin una major pressió i ansietat en la pràctica esportiva (Keegan, Harwood, Spray i Lavallee, 2009). També s'ha associat amb l'abandonament esportiu (Fraser-Thomas, Côté i Deakin, 2008).

Als esportistes els preocupa i els angoixa les avaluacions negatives d'entrenadors i pares i senten pressió per l'expectativa que dipositen en ells, ja que saben que el seu fracàs provocarà crítiques (Gould, Horn i Spreeman, 1983; Rainey, Conklin i Rainey, 1987; Brustad, 1988).

La bibliografia suggereix, però, que hi ha un alt nivell d'elogis i comprensió l'entorn esportiu juvenil, mentre que la pressió dels pares és bastant escassa (Wuerth et al. 2004). Aquesta trajectòria positiva és important perquè ha estat l'elogi i la comprensió dels pares el que s'ha associat amb un gran aprofitament i motivació per a la participació esportiva entre els joves (Wuerth et al. 2004; Ede et al 2012).

Darrers estudis en tennis sobre comportament eficaç i ineficaç de l'Associació de Tennis dels Estats Units (USTA) (Gould, Lauer, Rolo, Jannes i Pennisi, 2006, 2008), van revelar una sèrie de percepcions positives sobre el compromís dels pares i les seves interaccions amb el seu fill. Tot i així, aquests mateixos estudis també van informar comportaments de pressió i pràctiques negatives amb un 36% dels pares que van

percebre haver influït negativament en el desenvolupament del seu jugador (Gould et al., 2006). Aquests resultats i el cos substancial d'investigacions prèvies sobre pares esportius (Hellstedt, 1990; Gould, Tuffey, Leff i Hoyle, 1995; Udry i Loehr, 1996) parlen sovint de comportaments nocius.

Taula 9. *Factors estressants de la competició*

Table 1 Core Theme 1: Competition stressors

Higher-order category/ 1 st order sub-themes	%N
Pre-match stressors	
• Planning, logistics and travel	63%
• Physical and nutritional preparation	53%
• Child's psychological state and pre-match behaviour	34%
• Behaviour of opponents and problem parents	18%
• Match environment and tournament organisation	16%
During-match stressors	
• Child's emotional control and behaviour	55%
• Child's level of performance and enjoyment	35%
• Other parents' interference, intimidation or gossiping	35%
• Controlling feelings of helplessness and offering correct support	32%
• Opponent's behaviour and line calling	31%
Post-match stressors	
• Lack of skills in helping child to manage emotions associated with result	70%
• Other parents' inappropriate comments and competitiveness	20%
• Ensuring appropriate physical recovery for the next match	19%
• Conducting a rational post-performance analysis	10%
• Managing own negative emotions and match perceptions	8%
• Seeing/feeling child's emotional responses to loss/poor performance	8%
• Addressing children's poor behaviour	3%

Extret d'un estudi de Harwood i Knight (2009)

2.6.5 Comportaments de pares concretament en el futbol

Hi ha nombrosos estudis que fan referència al comportament de les famílies en la competició esportiva tal i com hem pogut veure en l'apartat anterior, però degut a que aquesta tesi es centra en el futbol (triat pel fet de ser l'esport organitzat amb major nombre de participació en edat escolar), aquest apartat exposa els estudis que fan referència a aquest esport en concret.

Diferents estudis han posat de manifest que en la majoria de partits de futbol base es produeix algun tipus de conducta agressiva i violenta, al marge del permès segons el reglament (Gimeno, Sáenz, Ariño i Aznar, 2007). En una recerca on s'analitzaven els motius pels quals els nens entre 8 i 15 anys practicaven futbol en l'etapa d'iniciació esportiva s'evidencià que en el cas concret del futbol hi ha més influència paterna que en activitats com el tennis (González, Tavernero i Márquez, 2000), estudiat

àmpliament en aquest aspecte per nombrosos autors tal i com es pot veure en l'apartat anterior d'aquesta tesi (2.6.4).

La implicació de les famílies en l'activitat dels futbolistes cadets fa que aquests experimentin nivells més alts de comportaments directius que podrien considerar-se eventualment perjudicials tant a nivell personal (per excés de crítica) com pel que fa referència a l'activitat (contraindicacions amb l'entrenador) (Torregrosa, Cruz, Sousa, Viladrich i Villamarín, 2007).

Si s'analitzen els campionats de lliga de futbol amb jugadors d'entre 11 i 13 anys (Cervelló, 2003), s'observa que els àrbitres van sancionar més de 300 conductes agressives durant el campionat. En un altre estudi en què es van comptabilitzar el nombre de targetes rebudes pels jugadors d'aquestes mateixes edats de la Federació Alavesa de Futbol (2004), els resultats apuntaven en la mateixa direcció.

El comportament no-esportiu que presenta una major incidència als partits de futbol és l'agressió verbal de pares (espectadors) a l'àrbitre, seguit per l'agressió verbal entre jugadors dins del camp i de la instigació verbal d'algun entrenador a l'àrbitre. El comportament esportiu que presenta una incidència més alta en els partits de futbol és el relacionat amb la salutació dels jugadors d'ambdós equips al final del partit. Addicionalment, tres comportaments esportius que presenten una incidència major del 50% són: dos d'ells relacionats amb la interrupció del joc per facilitar l'atenció a un jugador de l'equip contrari que s'ha lesionat i el tercer referent a la disculpa amb un jugador de l'equip contrari amb motiu d'una entrada forta o una acció antireglamentària (Gimeno, Sáenz, Ariño i Aznar, 2007).

Una altra recerca en el context del futbol juvenil (Holt, Tamminen, Black, Sehn i Wall, 2008), revela que, mentre el 35% de tots els comportaments verbals consistia en comentaris de suport com "bon esforç", el 15% comprenia comportaments verbals negatius com ara etiquetar públicament als nens de "patètics". Els mateixos autors en un estudi posterior (Holt et al., 2009) també van analitzar entrevistes amb pares i jugadors de la mateixa família, recolzats per l'observació dels participants, per descobrir els estils i les pràctiques associades utilitzades per pares i mares de futbol femení d'entre 12 i 14 anys. Els resultats suggereixen que els nens van influir

recíprocament en els comportaments dels pares en el moment en que van demostrar responsabilitat o van rebutjar comentaris insolidaris, per exemple.

A més, la investigació sobre les emocions i comportaments de la ira parental en futbol juvenil indica que molts pares murmuren o criden comentaris negatius, es comuniquen amb gestos ofensius i s'enfronten a altres espectadors durant les competicions juvenils (Goldstein i Iso-Ahola 2008), fruit dels components de la pròpia emoció (neurofisiològic, conductual i cognitiu) (Bisquerra, 2003), com a respostes involuntàries que no sempre el subjecte és capaç de controlar i arribar a processar i percebre correctament. Els mateixos autors (Goldstein i Iso-Ahola, 2008) també van estudiar la ràbia en pares de futbol juvenil i van trobar que molts pares demostren un rang de ràbia relacionat amb comportaments com murmurar, cridar comentaris despectius, allunyar-se dels esdeveniments en còlera, fer gestos ofensius davant d'altres espectadors com a resposta als resultats de les pròpies emocions.

En la mateixa línia, una investigació de l'equip de futbol australià júnior revela que els pares poden ser una font important de conflictes per als participants infantils, entrenadors i altres pares-espectadors mitjançant la seva intimidació i violència (Elliott i Drummond, 2013, 2015) i un article que estudia la influència dels pares en el desenvolupament dels nens mitjançant el futbol (Hélio de Almeida i Machado, 2016) mostra el tipus de comportament que es duen a terme per part dels pares en el futbol, així com també la freqüència d'aquests comportaments. Aquest article és especialment rellevant per aquesta tesi ja que, segons els propis pares, els comportaments que ells mateixos duen a terme durant els partits, és que un 70% dona instruccions cridant o gesticulant, un 95% fa comentaris al seu fill sobre les jugades, elogiant les millors i criticant les pitjors i que un 70% dona orientacions als jugadors independentment del que diu l'entrenador (Taula 11 i 13). També destaca, segons la percepció dels fills que un 80% afirma que els seus pares als partits criden i intenten donar instruccions durant el partit.

Taula 10. *Característiques de la influència de 20 pares durant la iniciació esportiva del fill pel que fa a la participació*

Variables	n (%)
Motiva el seu fill en la pràctica d'esports	20 (100)
Influència en la tria de l'esport	10 (50)
No influència en la tria de l'esport	10 (50)
Percep motivat al seu fill quan l'acompanya als partits	12 (60)
Percep feliç al seu fill quan l'acompanya als partits	8 (40)
Incentiva que el seu fill participi en activitats esportives	14 (70)
No incentiva que el seu fill participi en activitats esportives	6 (30)

Extreta de *A influencia dos pais no envolvimento da criança com o esporte durante a iniciação esportiva no futebol* de Hélio de Almeida i Machado de Souza (2016).

Taula 11. *Característiques de com 20 pares participen en la vida esportiva dels seus fills pel que fa al comportament durant els partits*

Variables	n (%)
Assisteix als partits del seu fill	12 (60)
Assisteix als partits del seu fill freqüentment	8 (40)
Durant els partits, dona instruccions, cridant o gesticulant	14 (70)
Durant els partits es mostra tranquil	6 (30)
Fa comentaris al seu fill sobre les jugades, elogiant les millors i criticant les pitjors	19 (95)
Fa comentaris discutint fins i tot les millors jugades	1 (5)
La principal forma de recolzament cap al seu fill és motivant, incentivant	4 (20)
Dona orientacions als jugadors independentment del que diu l'entrenador	14 (70)
Procura ajudar quan l'entrenador ho sol·licita	6 (30)

Extreta de *A influencia dos pais no envolvimento da criança com o esporte durante a iniciação esportiva no futebol* de Hélio de Almeida i Machado de Souza (2016).

Taula 12. *Característiques de com 20 pares participen en la vida esportiva dels seus fills pel que fa a la motivació i l'interès familiar*

Variables	n (%)
Mostra interès en la participació del seu fill i de que es torni professional	14 (70)
Mostra interès en la participació del seu fill i que es diverteixi	6 (30)
Pretén o li agradaria que el seu fill es tornés jugador de futbol professional	14 (70)
No pretén que el seu fill sigui jugador de futbol professional	6 (30)
Se sent orgullós i satisfet quan el seu fill guanya un partit	16 (80)

Sent neutralitat quan el seu fill guanya un partit, doncs l'important és participar	4 (20)
Sent neutralitat quan el seu fill perd un partit, doncs l'important és participar	12 (60)
Se sent trist i enfadat quan el seu fill perd un partit	8 (40)

Extreta de *A influencia dos pais no envolvimento da criança com o esporte durante a iniciação esportiva no futebol* de Hélio de Almeida i Machado de Souza (2016).

Taula 13. *Característiques de com 20 pares participen en la vida esportiva dels seus fills pel que fa a la implicació familiar*

Variables	n (%)
Escullen l'esport a practicar	12 (60)
No escullen l'esport a practicar	8 (40)
És incentivat per la família a practicar esport	19 (95)
Els seus pares assisteixen als partits	19 (95)
Li agrada que els seus pares assisteixin als partits	19 (95)
Se sent feliç i motivat quan els seus pares assisteixen als partits	12 (60)
Se sent nerviós quan els seus pares assisteixen als partits	8 (40)
Els seus pares als partits criden i intenten donar instruccions	16 (80)
Els seus pares als partits assisteixen i animen	4 (20)
Juga a futbol per ser un jugador professional	12 (60)
Juga a futbol per divertir-se i fer amics	8 (40)
Vol ser jugador professional	20 (100)
Els seus pares volen que sigui jugador professional	20 (100)
Els seus pares diuen/creuen que juga bé	12 (60)
Els seus pares no diuen/creuen que jugui bé	8 (40)
L'opinió dels seus pares sobre el seu joc és important	20 (100)

Extreta de *A influencia dos pais no envolvimento da criança com o esporte durante a iniciação esportiva no futebol* de Hélio de Almeida i Machado de Souza (2016).

De totes maneres són molts els autors que aporten resultats similars en el context de futbol juvenil, afirmant en la majoria de casos que els comportaments verbals dels pares cridant als nens es produeixen amb freqüència moderada (Shields, Lavoie, Bredemeier i Power, 2007; Holt, Tamminen, Black, Sehn i Wall, 2008; Omli i LaVoi, 2009).

2.6.6 Com haurien d'actuar els acompanyants?

La recerca també ha estudiat com hauria de ser aquest comportament. Alguns autors destaquen que és fonamental que els pares adoptin una actitud positiva, essencial per a l'equilibri del nen, que no s'impliquin massa, que aportin serenitat i sentit comú. Els pares han de manifestar un alt grau de complicitat per l'esport dels seus fills, demostrant-los que ells formen part del seu projecte esportiu (Ossorio, 2012).

Els pares no s'han de quedar com a simples espectadors a la vida esportiva dels seus fills, ja que la influència que tot el context esportiu (entrenadors, companys, competició, etc.) pugui causar de manera positiva o negativa en el desenvolupament integral del nen no pot quedar obviada (Garrido, Campos, Castañeda, 2010). A mesura que els nens van desenvolupant els seus interessos i les seves motivacions, una actitud potenciadora per part dels pares facilita el manteniment de la participació esportiva dels nens i en retarda l'abandonament (Amenábar, Sistiaga i García, 2008). Tal i com assenyalen alguns autors (Smoll, 1986; Gordillo, 1992 i Cruz, 1997) els pares haurien de mostrar interès i dedicació adequats per la participació esportiva dels seus fills. És a dir, evitar situacions extremes com ignorar la pràctica esportiva dels seus fills o estar massa implicats en ella, arribant a pressionar excessivament i no acceptant correctament els seus fracassos.

És important que els pares institueixin en el comportament del seu fill una relació positiva amb el futbol. Al parlar de relació positiva ens referim a la inclusió dels pares en el procés d'aprenentatge i l'acceptació que el futbol no és només un esport sinó també una escola d'entrenament per a la vida, amb la finalitat d'ajudar als joves a créixer amb un alt grau d'harmonia psicològica i física (Michels, 2001).

Els pares haurien d'afavorir la participació dels fills i en la pràctica esportiva, vetllar per una pràctica esportiva de qualitat, mostrar un grau d'interès i implicació adequat a les activitats esportives, promoure l'esportivitat, actuant com un model d'autocontrol i finalment col·laborar amb les tasques logístiques de l'escola o club (Cruz, Boixadós, Torregrosa i Valiente, 2008).

L'experiència esportiva dels pares serà un factor influent pel que fa a la seva capacitat de mostrar-se competents en una sèrie d'aspectes: que seleccionin les oportunitats

esportives adequades i proporcionin el suport necessari, que entenguin i apliquin un estil d'ensenyament pel que fa a la vida esportiva adequat, que gestionin les demandes emocionals que la competició implica, que fomentin les relacions saludables amb altres persones de l'àmbit esportiu i finalment que adaptin la seva participació a diferents etapes de la carrera esportiva dels seus fills (Harwood i Knight, 2015). Aquest fet requereix que els pares desenvolupin coneixements i utilitzin habilitats i recursos per donar suport al seu fill en l'acompanyament de la seva vida esportiva.

Es convenient que el tècnic esportiu inclogui a la seva planificació esportiva objectius i mètodes de treball dirigits a facilitar una relació més adequada amb els pares i les mares (Gimeno, 2006).

2.6.7 Tipus de pares

Sovint es parla de tipologies de pares, buscant una manera de classificar-los segons els seus comportaments. Utrilla (2004) parla de la importància de la família en l'esport escolar i considera convenient, doncs, veure quins tipus de famílies predominen en la pràctica esportiva dels nens a les escoles esportives per tal de tenir un punt de partida per poder intervenir.

Segons Romero (2002), les famílies es podrien resumir en els següents tipus de pares:

- Pares que han estat esportistes d'elit.
- Pares que no van arribar en l'esport als objectius d'elit.
- Pares obsessionats amb l'esport
- Pares desinteressats.

Novament, Romero (2004) amplia la tipologia de pares:

- Pares interessats en la formació
- Pares interessats en la formació esportiva com a hàbit
- Pares interessats en la formació esportiva com a prevenció
- Pares interessats en la formació esportiva com a salut
- Pares interessats fonamentalment en la forma física
- Pares interessats en la formació esportiva com a referent social
- Pares fanàtics
- Pares entrenadors

- Pares mànagers
- Pares protectors

Per altra banda, Roffé (2003) parla de tres tipus de pares classificant-los en:

- Pares indiferents (falta d'interès)
- Pares equilibrats (els ideals)
- Pares sobreprotectors (pesats, que pressionen)

Com es pot observar, la tipologia és tan àmplia com adjectius es poden usar per qualificar els comportaments que deriven de la seva actuació en la pràctica esportiva dels seus fills.

2.6.8 Polítiques i educació

L'actual recerca sobre els comportaments dels pares en l'esport evidencia que la situació ha canviat i es centra, més enllà de les conductes positives i negatives dels pares, en aprendre sobre les conductes preferides i no preferides pels esportistes pels seus pares (Holt et al., 2007; Knight et al., 2010, 2011; Ede et al., 2012).

S'ha argumentat que tal enfocament pot ser millor per preparar als tècnics esportius i als pares per minimitzar els aspectes problemàtics, alhora que pot millorar els aspectes que els joves prefereixen i per tant facin que se sentin millor (Knight et al., 2010). Aquest enfocament també pot ser fonamental per al desenvolupament de nous materials educatius i polítiques esportives orientades a millorar el comportament dels pares (Knight et al., 2011). Aquest últim aspecte és especialment rellevant ja que es considera que la política esportiva té un paper clau en la millora dels comportaments en l'esport infantil i juvenil (Brackenridge et al. 2011).

Mentre que l'evidència del context del futbol suggereix que les intervencions polítiques en el futbol evoquen resultats favorables per al comportament dels pares (Austin 2007, Brackenridge et al. 2011), se sap poc sobre l'impacte d'aquestes mateixes polítiques en altres entorns esportius. En aquest sentit, el futbol australià en edat escolar representa un context molt atractiu per a la recerca ja que els pares han estat identificats com a influència negativa cap als entrenadors i nens i alhora existeixen nombroses polítiques esportives per fomentar el comportament positiu per part dels pares (Elliott i Drummond, 2013).

2.6.9 Per què es produeixen els comportaments negatius?

Alguns autors apunten que aquest fet podria ser degut a que les famílies tenen una manera d'entendre l'esport escolar materialitzada en l'expressió dels seus somnis (Vizcarra, Macazaga i Rekalde, 2006). La vivència d'un nen a l'involucrar-se en qualsevol esport es condicionada per la mentalitat dels seus pares. Freqüentment, aquests transmeten als seus fills les seves pròpies motivacions, frustracions i somnis truncats (Sibaja, 2003) i poden ser propensos a associar el procés dels seus fills amb èxit propi (Dangi i Witt, 2016).

Semblaria que certs comportaments per part dels pares a les competicions puguin ser resultat de l'experiència dels pares en certes situacions amb els seus fills, com la veure com es lesiona el seu fill o veure un joc perillós (Goldstein i Iso-Ahola, 2008; Omli i LaVoi, 2009). En conjunt, aquestes investigacions suggereixen que alguns dels comportaments que els pares mostren en les competicions sorgeixen a causa de les emocions que els pares experimenten en veure els seus fills competir (Gould, Lauer, Rolo, Jannes, i Pennisi, 2008). Els pares comparteixen les emocions per l'esport amb els seus fills i la seva experiència esportiva té un impacte sobre la relació pare i fill i la qualitat i la quantitat de la seva comunicació (Holt, Tamminen, Black, Sehn i Wall, 2008). Més enllà de les reaccions emocionals, també es suggereix que les experiències en el passat esportiu dels pares poden influir en la manera com estan involucrats en l'esport dels fills (Dorsch et al., 2009; Knight i Harwood, 2009; Knight i Sellars, 2016). Aquestes conductes afecten els comportaments dels esportistes, que es troben davant d'un escenari nou (Gimeno, 2000).

En aquesta mateixa línia, la raó més citada com a motiu pel qual els pares tenen aquests comportaments és que ells podrien projectar els seus propis desitjos o ambicions esportives no satisfetes als seus fills (Libman, 1998; Brummelman et al., 2013; Dorsch et al., 2015b).

Els pares descriuen que el seu comportament es degut a un major interès per l'esport, a una comprensió més àmplia de les regles i estratègies (Weiss i Hayashi, 1995) i l'emoció de la situació com ara un efecte positiu (orgull i diversió) i alhora també com a efecte negatiu (estrès, frustració i decepció) (Weiss i Hayashi, 1995; Stein, Raedeke i

Glenn, 1999; Wiersma i Fifer, 2008; Dorsch, Smith i McDonough, 2009; Holt, Tamminen, Black, Mandigo, i Fox, 2009).

2.7 ESTUDIS ANTECEDENTS

Hi ha nombrosos estudis que parlen del comportament de les famílies en l'esport, molts d'ells referenciats al llarg d'aquest marc teòric. En aquest apartat en podrem trobar uns quants resumits en forma de taula (Taula 14) per poder visualitzar de manera clara quins autors han treballat en aquest àmbit, en quins anys s'ha fet la recerca, en quins països, sobre quins esports i quina metodologia ha estat utilitzada en els estudis anteriors.

Aquesta taula ordena els estudis per anys (de menys a més actual) i hi consta l'autor, l'any, el nom de la publicació, la metodologia emprada, la mostra, el país i l'esport. Posteriorment hi podrem trobar un resum que compara aquestes variables dels estudis anteriors en format de gràfic.

Taula 14. *Estudis anteriors per any, instrument de recerca utilitzat, mostra, país i esport analitzat.*

AUTORS	ANY	ARTICLE	INSTRUMENT	MOSTRA	PAÍS	ESPORT
Boixadós, M.; Valiente, L.; Mimbbrero, J.; Torregrosa, M. i Cruz, J.	1998	El papel de los agentes de socialización en deportistas en edad escolar	Revisió bibliogràfica	Bibliografia	Espanya (Catalunya)	General
Kidman, L.; McKenzie, A. i McKenzie, B.	1999	The nature and target of parents' comments during youth sport competitions	Qüestionari	Pares (296)	Nova Zelanda	Esports col·lectius
Cote, J.	1999	The influence of the family in the development of talent in sport	Entrevistes	Esportistes (4), germans (4), i pares (7)	Canada	Rem i Tennis
Casimiro, A. J. i Piéron, M.	2001	La incidència de la pràctica físicoesportiva dels pares cap als seus fills durant la infància i l'adolescència	Qüestionaris	Alumnes de 6è i 4t ESO (775)	Espanya	General (activitats extraescolars)
Cruz, J.; Boixadós, M.; Figueroa, J.; Rodríguez, M. A.; Torregrosa, M. i Valiente, L.	2001	Informe sobre comportaments d'espectadors en competicions escolars	Qüestionaris	Pares (398)	Espanya (Catalunya)	Bàsquet i futbol
Cruz, J.; Boixadós, M.; Valiente, L.; Torregrosa, M.	2001	¿Se pierde el "fairplay" y la deportividad en el deporte en edad escolar?	Registre d'observació de conductes	Jugadors	Espanya (Catalunya)	Futbol
Pelegrín, A.	2002	Conducta agresiva y deporte	Revisió bibliogràfica	Bibliografia	Espanya (Murcia)	General
Gimeno, F.	2003	Descripción y evaluación preliminar de un programa de habilidades sociales y de solución de problemas con padres y entrenadores en el deporte infantil y juvenil	Estudis de camp, entrevistes	Pares i entrenadors	Espanya	General
Sibaja, L. R.	2003	El rol de los padres en la formación futbolística del niño	Revisió bibliogràfica	Bibliografia	Costa Rica	Futbol
Fredericks, J.A. i Eccles, J.S.	2004	Parental influences on youth involvement in Sports	Revisió bibliogràfica	Bibliografia	USA	General
Wolfenden, L. E. i Holt, N.	2005	Talent development in elite junior tennis: perceptions of players, parents and coaches	Entrevistes	Esportistes (3), Pares (4) i entrenadors (2)	Canada	Tennis
Shields, D. L.; Bredemeier, B. L.; LaVoi, N. M. i Power, F. C.	2005	The Sport Behavior of youth, parents and coaches. The good, the bad and the ugly.	Qüestionari	Esportistes (803), pares (189) i entrenadors (61)	USA	General
Gould, D.; Lauer, L.; Rolo, C.; Jannes, C. i Pennisi, N.	2005	Understanding the Role Parents Play in Junior Tennis Success	Qüestionari	Entrenadors	USA	Tennis
Gimeno, F.	2006	El trabajo en equipo de padres y entrenadores	Revisió bibliogràfica	Bibliografia	Espanya (Zaragoza)	General

Vizcarra, M.T.; Macazaga, A.M.; Rekalde, I.	2006	Amb quin esport escolar somien les famílies?	Grups de discussió	Escolars, famílies, monitors esportius, professors i equips directius	Espanya (País Basc)	General (esport escolar)
Ullrich-French, S. i Smith, A. L.	2006	Perceptions of relationships with parents and peers in youth sport: Independent and combined prediction of motivational outcomes	Qüestionari	Esportistes (186)	USA	Futbol
Coakley, J.	2006	The Good Father: Parental Expectations and Youth Sports	Revisió bibliogràfica	Bibliografia	USA	General
Barrios, R. i Yáñez, A.	2007	La interacción atleta-familia en el deporte: enfoques para su estudio e intervención	Revisió bibliogràfica	Bibliografia	Cuba	General
Gimeno, F.; Sáenz, A.; Ariño, J. V. i Aznar, M.	2007	Deportividad y violencia en el futbol base: un programa de evaluación y de prevención de partidos de riesgo	Registre d'observació de conductes	Entrenadors i àrbitres	Espanya (Vitoria y Zaragoza)	Futbol
Torregrosa, M; Cruz, J.; Sousa, C.; Viladrich, C. i Villamarín, F.	2007	La influencia de padres y madres en el compromiso deportivo de futbolistas jóvenes	Qüestionaris	Jugadors (893)	Espanya (Catalunya i Balears)	Futbol
Smoll, F.L.; Smith, R.E. i Cumming, S.P.	2007	Effects of coach and parent training on performance anxiety in young athletes: A systemic approach	Qüestionaris	Nens (151) i entrenadors (34)	USA	Bàsquet
Amenábar, B; Sistiaga, J.J.; García, E	2008	Revisión de los distintos aspectos de la influencia de los padres y las madres en la práctica de la actividad física y el deporte	Revisió bibliogràfica	Bibliografia	Espanya	General
Cruz, J; Boixadós, M.; Torregrosa, M. ; Valiente, L.	2008	Les famílies també jugueu! Assessorament a famílies d'esportistes en edat escolar	Guia	Famílies	Espanya (Catalunya)	General
Goldstein, J.D. i Iso-Ahola, S.E.	2008	Determinants of Parents' Sideline-Rage Emotions and Behaviors at Youth Soccer Games	Qüestionari	Pares (340)	USA	Futbol
Gould, D.; Lauer, L.; Rolo, C.; Jannes, C i Pennisi, N.	2008	The role of parents in tennis success: focus group interviews with junior coaches	Grups de discussió	Entrenadors	USA	Tennis
Kanters, M.A.; Bocarro, J. i Casper, J.	2008	Supported or pressured? An examination of agreement among parent's and children on parent's role in youth sports	Qüestionari	Esportistes (180) i pares (180)	USA	Hoquei
Amado, D; Leo, F. M.; Sánchez, P. A.; Sánchez, D.; García, T.	2009	Análisis del conflicto entre la práctica deportiva, el contexto escolar y la amistad en jóvenes deportistas: importancia de padres y madres	Qüestionaris	Jugadors (723)	Espanya (Extremadura)	Bàsquet, handbol, futbol i volei
Romero, S.; Garrido, M. E.; Zagalaz, M. L.	2009	El comportamiento de los padres en el deporte	Qüestionaris	Pares (357), entrenadors (36) i esportistes (448)	Espanya (Andalusia)	F. sala, futbol, bàsquet, volei, handbol, bàdminton i tennis
Harwood, C. i Knight, C.J.	2009	Understanding parental stressors: an investigation of British tennis-parents	Qüestionari	Pares (123)	USA	Tennis

Harwood, C. i Knight, C.J.	2009	Stress in youth sport: a developmental investigation of tennis parents	Entrevistes	Pares	USA	Tennis
Holt, N.; Tamminen, K. A.; Black, D. E.; Mandigo, J. L i Fox, K. R.	2009	Youth Sport Parenting Styles and Practices	Entrevistes	Pares (56), filles (34)	Canada	General
Dorsch, T. E.; Smith, A. L. i McDonough, M. H.	2009	Parent's perceptions of child-to-parent Socialization in organized youth sport	Grups de discussió	Pares (26)	USA	Beisbol, bàsquet, softball i futbol
Omili, J. i LaVoi, N. M.	2009	Background Anger in Youth Sport: A Perfect Storm?	Qüestionari	Esportistes (192), pares (412) i entrenadors (145)	USA	Futbol
Garrido, M. E.; Campos, M. C.; Castañeda, C.	2010	Importancia de los padres y madres en la competición deportiva de sus hijos	Qüestionaris	Pares (357), nens (448) i entrenadors (36)	Espanya (Andalusia)	Futbol, F. sala, bàsquet, volei, handbol, bàdminton i tennis
Harwood, C.; Drew, A. i Knight, C.J.	2010	Parental stressors in professional youth football academies: A qualitative investigation of specialising stage parents	Grups de discussió	Pares	Anglaterra	Futbol
Knight, C.J.; Boden, C.M. i Holt N.L.	2010	Junior tennis players preferences for parental behaviors	Grups de discussió	Esportistes (42)	Canada	Tennis
Sagar, S. S. i Lavallee, D.	2010	The developmental origins of fear of failure in adolescent athletes: Examining parental practices	Entrevistes	Esportistes (3), Pares (6)	Anglaterra	General
Elliott, S.K. i Drummond M.J.N.	2011	Parental involvement in junior sport	Grups de discussió	Pares	Australia	Futbol
Costes, A. i Sáez, U.	2012	Els conflictes en clubs esportius amb esportistes adolescents	Qüestionaris	Entrenadors (18)	Espanya (Lleida)	General
Ossorio, D.	2012	Deporte, contexto social y familia. La cuestión de las actitudes de los padres	Revisió bibliogràfica	Bibliografia	Espanya	General
Tuero, C.; Zapico, B. i González, R.	2012	Deporte en edad escolar y agentes sociales: Estudio preliminar sobre la relación entre familia, monitores y deportistas en la provincia de León	Qüestionaris	Esportistes (33), pares (21) i monitors (12)	Espanya (Lleó)	Futbol, Bàsquet, Karate i Natació
Siekańska, M.	2012	Athletes' perception of parental support and its influence on sports accomplishments - a retrospective study	Qüestionaris	Esportistes (165)	Polònia	General
Ede, S.; Kamphoff, C.S.; Mackey, T. i Armentrout, S.M.	2012	Youth Hockey Athletes' Perceptions of Parental Involvement: They want more	Qüestionari	Esportistes (58)	USA	Hoquei
Ramis, Y.; Torregrosa, M.;	2013	El apoyo a la autonomia generado por entrenadores, compañeros y padres	Qüestionaris	Esportistes (269)	Espanya	Bàsq., fut.,

Viladrich, C. i Cruz, J.		y su efecto sobre la motivación autodeterminada de deportistas de iniciación			(Catalunya)	handbol, nat., gimnàstica i bàdminton
Knight, C.J. i Holt, N.L.	2013	Parenting in youth tennis: understanding and enhancing children's experiences	Entrevistes	Tennistes, pares, entrenadors (90)	Anglaterra	Tennis
Brummelman, E.; Thomas, S.; Slagt, M.; Overbeek, G.; Orobio de Castro, B. i Bushmann, B.J.	2013	My child Redeems My Broken Dreams: On Parents Transferring Their Unfulfilled Ambitions onto Their Child	Qüestionari	Pares (73)	Holanda	General
Sánchez-Miguel, P.A.; Leo, F.M.; Sánchez-Oliva, D.; Amado, D. i García-Calvo, T.	2013	The importance of parents' behavior in their children's enjoyment and amotivation in Sports	Qüestionari	Esportistes (723) i pares (723)	Espanya (Extremadura)	Bàsquet, handbol, futbol i volei
Cara, J. F.; Pernía, I. i Utrilla, M.	2014	Relaciones socio-afectivas entre jugadores, padres, entrenadores y árbitros en los campos de futbol base	Qüestionaris	Jugadors	Espanya	Futbol
Revuelta, L.; Infante, G. i Axpe, I.	2014	Contexto familiar e implicación en el ámbito físico-deportivo durante la adolescencia	Qüestionaris	Pares i nens (169)	Espanya (País Basc)	General (recolzament pares)
Sánchez, P.A.; Puligo, J.J.; Amado, D.; Sánchez, D. i Leo, F.M.	2014	Percepción de la conducta de los padres en los comportamientos antisociales mostrados por los jóvenes participantes de deportes colectivos	Qüestionaris	Pares (710) i nens (710)	Colombia	Futbol, basquet, handbol i volei
Clarke, N.J. i Harwood, C.G.	2014	Parenting experiences in elite youth football: a phenomenological study	Entrevistes	Pares (10)	Anglaterra	Futbol
Neely, K.C. i Holt, N.L.	2014	Parent' prespectives on the benefits of sport participation for young children	Entrevistes	Pares (22)	Canada	General
Merino, A.; Arraiz, A.; Sabirón, F.	2015	Implicación familiar en el futbol prebenjamín riojano: intereses, motivaciones, rol y dinámica familiar	Qüestionari	Pares (134)	Espanya (La Rioja)	Futbol
Harwood, C. i Knight, C.J.	2015	Parenting in youth sport: a position paper on parenting expertise	Revisió bibliogràfica	Bibliografia	USA	General
Dorsch, T.E.; Smith, A.L. i McDonough, M.H.	2015	Early socialization of parents through organized youth sport.	Estudi longitudinal	Pares (8), nens (4) i entrenadors (8)	Australia	General
Elliott, S. i Drummond, M.	2015a	The (limited) impact of sport policy on parental behaviour in youth sport: A qualitative inquiry in junior Australian football	Entrevistes	Pares, nens i entrenadors	Australia	Futbol
Elliott, S. i Drummond, M.	2015b	Parents in youth sport: what happens after the game?	Entrevistes	Pares i nens	Australia	Futbol
Dangy, T i Witt, P. A.	2016	Making parent spectator experiences more rewarding	Revisió bibliogràfica	Bibliografia	USA	General
Elliott, S.K. i Drummond M.J.N.	2016	During play, the break, and the drive home: The meaning of parental verbal behaviour in youth sport	Entrevistes i focus grups	Pares i nens	Australia	Futbol
Harwood, C.G.; Clarke, N.J. i Cushion, C.	2016	A phenomenological interpretation of the parent-child relationship in elite youth football	Entrevistes	Pares i jugadors	Anglaterra	Futbol

Hélio de Almeida, D. i Machado de Souza, R.	2016	A influencia dos pais no envolvimento da criança com o esporte durante a iniciação esportiva no futebol	Qüestionaris	Pares (20) i nens (20)	Brasil	Futbol
Knight, C.J. i Sellars, P.A.	2016	Influences on parental involvement in youth sport	Qüestionari	Pares (70)	USA	General
Elliott, S.K. i Drummond M.J.N.	2016	The influence of parents on junior Australian football culture	Entrevistes	Pares, futbolistes i entrenadors	Austràlia	Futbol
Dunn, C.R.; Dorsch, T.E.; King, M.Q. i Rothlisberg, K.J.	2016	The Impact of Family Financial Investment on Perceived Parent Pressure and Child Enjoyment and Commitment in Organized Youth Sport	Qüestionaris	Pares i futbolistes (163)	USA	Futbol
Stefansen, K.; Smette, I. i Strandbu, A.	2016	Understanding the increase in parents' involvement in organized youth sports	Entrevistes	Pares, esportistes, entrenadors i professors (44)	Noruega	General
Harwood, C.G. i Knight, C.J.	2016	Parenting in Sport	Revisió bibliogràfica	Bibliografia	Anglaterra	General
Pitt, H.; Thomas, S.L.; Bestman, A.; Stoleham, M. i Daube, M.	2016	"It's just everywhere!" Children and parents discuss the marketing of sports wagering in Australia	Mixed methods	Nens i pares (152)	Austràlia	Futbol i Rugby
Tamminen, K.A.; McEwen, C.E. i Crocker, P.R.E.	2016	Perceived Parental support, pressure, and the socialization of adolescent athletes' coping	Qüestionari	Nens (85) i pares (85)	Canada	General
Knight, C. J. i Holt, N.	2016	Factors that influence Parents' Experiences at Junior Tennis Tournaments and suggestions for Improvement	Entrevistes	Pares (40)	Austràlia	Tennis
Danioni, F.; Barni, D.; Rosnati, R.	2017	Transmitting Sport Values: The importance of Parental Involvement in Children's Sport Activity	Qüestionari	Adolescents (172)	Itàlia	Volei, futbol, bàsquet i rugbi
Welk, G.J.; Babkes, M.L. i Schaben, J.A.	2017	Parental influences on youth sport participation	Revisió bibliogràfica	Bibliografia	Portugal	General
Brown, M.; Deane, F.D.; Vella, S.A.; Liddle, S.K.	2017	Parents views of the role of sports coaches as mental health gatekeepers for adolescent males	Entrevistes	Pares (22)	Austràlia	General
Neely, K.C.; McHugh, T.F.; Dunn J.G.H. i Holt, N.L.	2017	Athletes and parents coping with deselection in competitive youth sport: a communal coping perspective	Entrevistes	Esportistes (14), pares (14)	Canada	General
Thrower, S.N.; Harwood, C.G. i Spray, C.M.	2017	Educating and supporting tennis parents: an action research study	Investigació-acció (experiment)	Pares (31)	Anglaterra	Tennis
Mutz, M. i Albrecht, P.	2017	Parents's Social Status and Children's Daily Physical Activity: The Role of Familial Socialization and Support	Quantitativa: proves	Esportistes (150) i pares (150)	Alemanya	General
Kromerova, E.	2017	Parental role in children's sports activities in the context of achievement goal and self-determination theories	Revisió bibliogràfica	Bibliografia	Lituània	General
Kerins, A.; fernandez, M. i Shinew, K.	2017	Parent Coaches' experiences and Insights into a Youth Soccer Program	Estudi de cas	Pares (11)	USA	Futbol

Elaboració pròpia

2.7.1 Instruments utilitzat en estudis antecedents

Com podem veure en la taula 14, l'instrument de recerca més utilitzat en aquests estudis és el qüestionari (40%), seguit de les entrevistes (23%), la revisió bibliogràfica (18%), els grups de discussió (9%) i finalment altres instruments com els estudis de cas, el registre d'observació, etc. Aquesta tesi utilitza el qüestionari i els grups de discussió com a instruments de recerca (que coincideix amb la meitat dels estudis antecedents).

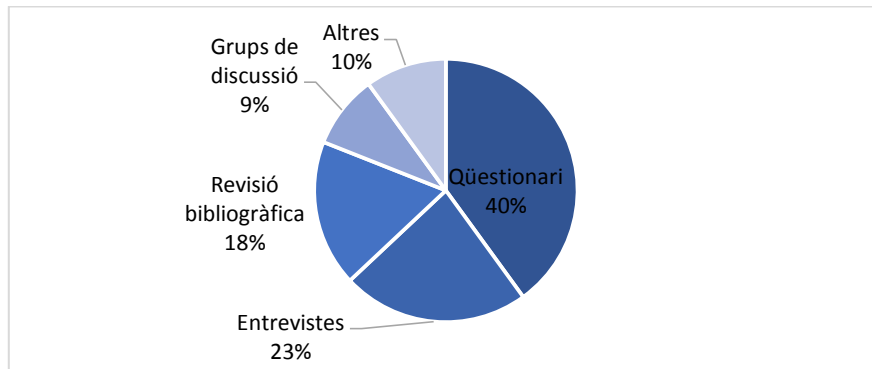

Figura 16. Instruments de recerca utilitzats en els estudis antecedents (taula 14).

2.7.2 Mostres utilitzada en estudis antecedents

Pel que fa a la mostra utilitzada un 39% dels estudis analitzats utilitzen als pares, un 32% als infants i joves, un 14% als entrenadors, un 12% la bibliografia i finalment el 3% restant utilitza a altres agents com àrbitres, professors, membres dels equips directius, etc. Pel que fa als estudis utilitzant el qüestionari, les mostres més grans utilitzades són de 1446 pares i nens (Sánchez-Miguel, Leo, Sánchez-Oliva, Amado, i García-Calvo, 2013) i 1420 pares i nens (Sánchez, Puligo, Amado, Sánchez i Leo, 2014). Aquesta tesi utilitza com a mostra a acompanyants, esportistes, tècnics i pares, amb una mostra de 4470 persones.

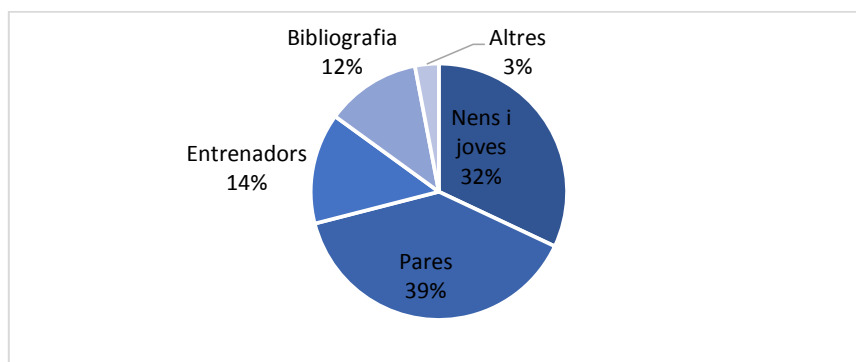

Figura 17. Mostres utilitzades en els estudis antecedents (Taula 14)

2.7.3 Països on s'ha dut a terme la recerca en estudis anteriors

Pel que fa al país on s'ha dut a terme la recerca, d'aquestes 77 recerques analitzades, un 30% són dutes a terme a Espanya, un 26% a Estats Units d'Amèrica, un 10% a Austràlia, un 9% a Anglaterra i un 9% al Canadà. La resta (un 16%) a Alemanya, Brazil, Colòmbia, Costa Rica, Cuba, Holanda, Itàlia, Lituània, Noruega, Nova Zelanda, Polònia i Portugal. Aquesta tesi s'emmarca dins del territori català, per tant, dins d'Espanya.

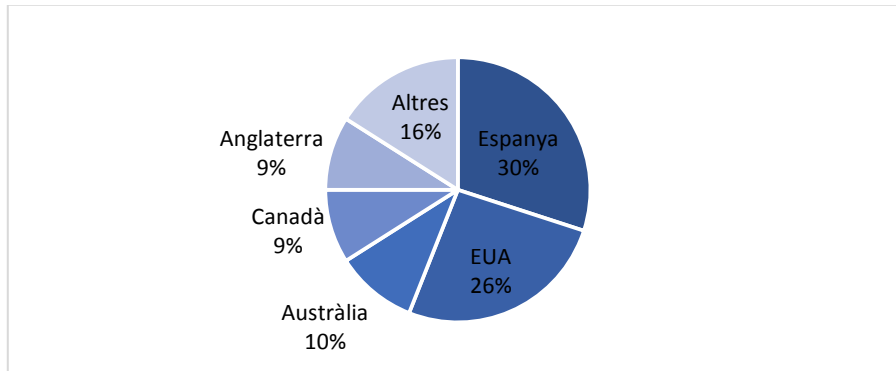

Figura 18. Països on s'han dut a terme les recerques anteriors (Taula 14)

2.7.4 Esports investigats en estudis anteriors

Pel que fa a l'esport investigat, la majoria d'aquestes recerques investiguen sobre esports col·lectius (en un 54%) i sobre l'esport en general sense diferenciar la tipologia (29%). L'esport no col·lectiu més investigat és el tennis. Si ens fixem modalitat per modalitat podem veure que el més destacat és l'esport en general (29%), seguit del futbol (28%), el tennis (11%), el bàsquet (10%), l'handbol (5%), el voleibol (5%) i finalment altres (12%) com la natació, la gimnàstica artística, el bàdminton, el beisbol, el rugbi, el karate, el hoquei i el rem. La nostra tesi estudia sobre el cas del futbol.

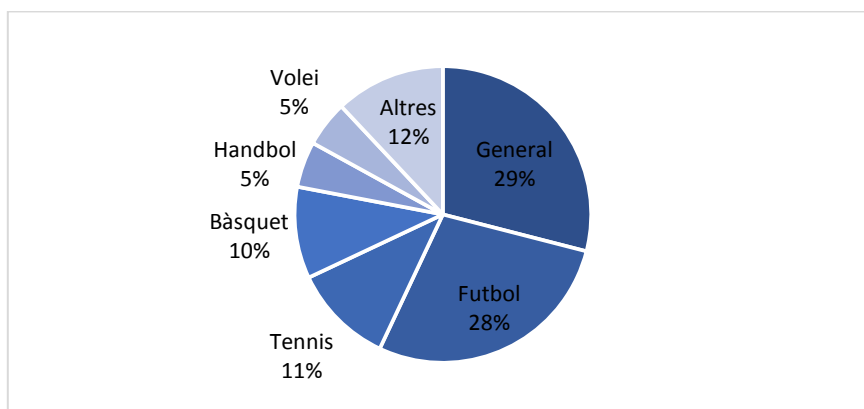

Figura 19. Esports investigats en els estudis anteriors (taula 14)

2.8 RESUM DEL CAPÍTOL

En aquest capítol s'ha intentat descriure el terme comportament social, diferenciant-lo d'altres termes afins o propers com conducta, actitud i agressivitat, entenent que el comportament es refereix a la manera de procedir d'un individu en relació amb el seu entorn d'estímuls i en canvi conducta implica una activitat conscient, observable i repetible. El terme actitud implica una predisposició que no es troba en els termes comportament i conducta.

El capítol parla també de l'esport escolar, entenent que l'esport és aquella activitat física que mitjançant la participació organitzada tingui per finalitat l'expressió o millora de la condició física o psíquica, el desenvolupament de les relacions socials o l'assoliment de resultats en competicions de tots els nivells, i que de manera més concreta, l'esport escolar es refereix a quan aquesta pràctica es duu a terme en edat d'escolarització obligatòria de les persones, per tant, entre els 6 i els 16 anys.

En el capítol s'ha parlat dels nombrosos i evidents beneficis de la pràctica esportiva (ja siguin físics, psicològics o socials) i també dels perjudicis que pot implicar (com per exemple problemes de salut o de desenvolupament degut a una especialització precoç, la reproducció de models professionals, el comportament agressiu o l'estrès i la frustració que poden portar també a l'abandonament).

Més endavant s'han descrit els tipus de pràctica esportiva, així com les dades de participació a Catalunya i a Espanya. A Catalunya, un 43% de la població general practica activitat física (Estudi d'Hàbits Esportius a Catalunya, 2009) i a més o fa amb relativa intensitat. Pel que fa la població escolar, a Espanya un 73% dels nois i un 53% de les noies practiquen esport (Consejo Superior de Deportes, 2011) i a Catalunya un 72,8% (Observatori Català de l'Esport, 2016). Si ens fixem en quin és l'esport més practicat tots els estudis coincideixen en que és el futbol. La Federació amb major nombre de clubs federats és la de futbol amb un 11,8% del total de clubs (Observatori Català de l'Esport, 2017), i és l'activitat més practicada segons el CIS del 2014 amb un 53,3%. Si mirem les inscripcions als Jocs esportius escolars del curs 2014/2015 s'observa que també és l'activitat amb major nombre d'inscrits amb un 28% del total i un estudi del Consejo Superior de Deportes (2001) indica que l'esport més practicat és

el futbol, amb un 33% dels nois, dada que coincideix amb el 34,6% dels nois que exposa l'estudi del Consell Català de l'Esport (2017).

Després, el capítol exposa els agents de socialització en l'esport, entenent que inclou als esportistes, pares i mares, tècnics esportius, educadors o professors, grup d'iguals, organitzadors, àrbitres i jutges, esportistes professionals, mitjans de comunicació i públic. De tots els agents de socialització en l'esport escolar, la majoria d'autors coincideixen en que la família, i de manera més concreta els pares i les mares, són el més potent agent socialitzador en les primeres edats i el que exerceix una major influència. L'activitat esportiva pot arribar a ser molt beneficiosa si s'envolta de les circumstàncies necessàries perquè ho sigui. Són molts els autors que coincideixen en que els pares són uns dels agents de socialització de major influència en els nens i més encara en l'entorn esportiu dels seus fills. Són reconeguts pel seu important paper a l'hora de proporcionar el suport financer i logístic necessari que permeti les oportunitats esportives però també proporcionant el suport emocional necessari i ajudant als nens a interpretar la seva experiència esportiva en la competició. El suport, l'elogi i la comprensió són especialment importants per una major motivació i gaudi. Nombrosos estudis poden de manifest la importància que té el fet que els pares animin durant la pràctica esportiva, ja que provoca millores en el resultat, millores de rendiment esportiu, millores d'autopercepció i autoestima i millores en la percepció de gaudi i diversió en l'esportista. Aquests comportaments sovint es duen a terme de manera positiva, però alguns estudis indiquen que també existeixen una sèrie d'actituds a evitar i que es troben relacionats amb la competitivitat.

El capítol analitza també com són aquests comportaments de manera concreta en el cas del futbol escolar, i podem veure que nombrosos autors parlen de conductes agressives durant les competicions i de manera més concreta destaquen les agressions verbals a l'àrbitre. També subratllen que la majoria de comentaris són escoratjadors i de suport als esportistes i tenen actituds considerades com a "positives".

El capítol suggereix, segons alguns autors, com haurien de ser aquests comportament, destacant la funció d'acompanyament i recolzament, amb una actitud positiva, potenciadora de la pràctica esportiva, mostrant interès i evitant estar massa implicats ni pressionant.

Alguns autors apunten que aquest fet podria ser degut a que les famílies tenen una manera d'entendre l'esport escolar materialitzada en l'expressió dels seus somnis. També podria ser degut a l'experiència dels pares de veure com els seus fills s'han lesionat amb anterioritat mitjançant un joc perillós o bé a causa de les emocions que els pares experimenten en veure els seus fills competir.

El capítol s'ha tancat amb una taula on s'han classificat els estudis anteriors en aquest àmbit que es troben analitzats segons la metodologia de recerca i els instruments utilitzats, segons la mostra utilitzada, segons els esports estudiat i segons els països on s'ha dut a terme la recerca.

3 TREBALL DE CAMP

“Digues-me i oblidó, ensenya’m i recordo, involucra’m i aprenc” Benjamin Franklin

Esquema del capítol

3.1 Introducció al capítol

3.2 Context de la recerca

3.3 Fases de la recerca

3.3.1 Primera fase: aproximació qualitativa

3.3.1.1 Població i mostra

3.3.1.2 Procediment

3.3.1.3 Instrument de recerca

3.3.2 Segona fase: aproximació quantitativa

3.3.2.1 Instrument de recerca

3.3.2.1.1 Elaboració

3.3.2.1.2 Validació

3.3.2.1.3 Procediment d’administració

3.3.2.2 Població

3.3.2.3 Mostra

3.4 Aspectes ètics de la recerca

3.5 Temporització de la recerca

3.6 Resum del capítol

3.1 INTRODUCCIÓ AL CAPÍTOL

En aquest capítol trobarem de manera detallada com s'ha dut a terme el treball de camp.

Inicialment es descriuen les fases de la recerca: en primer lloc la realització d'unes jornades amb sis grups de discussió, i en segon lloc l'administració d'uns qüestionaris a tots els agents implicats en la competició esportiva de futbol en edat escolar a Catalunya (acompanyants, esportistes, tècnics i àrbitres). En cadascuna d'aquestes dues fases es detalla la població i la mostra, l'instrument d'anàlisi i el procediment utilitzat. Finalment aquest capítol també inclou els aspectes ètics de la recerca en relació a aquestes dues fases, la temporització del treball de camp i un breu resum del capítol.

3.2 CONTEXT DE LA RECERCA

La recerca es contextualitza en l'estudi del comportament dels acompanyants a les competicions esportives de futbol en edat escolar a Catalunya. L'estudi contempla les visions de tots els agents implicats (acompanyants, esportistes, tècnics esportius, experts i àrbitres) extrets de les entitats esportives catalanes (clubs, federacions, agrupacions i associacions) que participen en les competicions esportives organitzades d'aquest esport.

3.3 FASES DE LA RECERCA

3.3.1 Primera fase: aproximació qualitativa

El treball de camp està dividit en dues fases. La primera fase inclou una recerca qualitativa. Aquesta fase permet l'anàlisi descriptiu de la realitat humana i social i la seva interpretació. Utilitza la metodologia constructivista i sociocrítica i els grups de discussió (focus grups) com a instruments de recollida de dades.

En la investigació qualitativa, ser objectius no vol dir controlar les variables sinó ser oberts, tenir la voluntat d'escoltar i donar veu als entrevistats, siguin aquests individus o organitzacions. Significa comprendre i reconèixer els valors, la cultura, l'educació i les experiències que porten a les situacions investigades (Bresler, 1995; Cheek, 1996).

Una característica important dels grups de discussió és l'ús explícit de la interacció per produir dades que serien menys accessibles sense aquesta interacció en grup. Les actituds i els punts de vista sobre un determinat fenomen no es desenvolupen de manera aïllada sinó que ho fan en la interacció amb altres, i aquest fet produeix una conversa més rica. És un tipus de conversa planejada i dissenyada per a l'obtenció d'informació d'un tema concret i no pretén arribar a cap acord ja que importa tant el que pensen en comú, com els punts de desacord.

A continuació podem veure els avantatges i inconvenients de l'ús d'aquest mètode:

Taula 15. *Avantatges i inconvenients dels grups de discussió*

Avantatges	Inconvenients
La interacció en grup estila la generació d'idees creatives i espontaneïtat.	La pressió del grup pot cohibir a alguns participants i limitar la confidencialitat.
Molt útil per temes complexos sobre els quals es disposa de poca informació.	Es tracta de preguntes obertes no aplicables al mesurament de fenòmens.
Ofereix flexibilitat per explorar nous aspectes i dimensions d'un problema.	Requereix experiència del moderador per no perdre el rumb de la recerca.
S'obté informació de varies persones a la vegada.	Està limitada la possibilitat d'obtenir molta informació de cada participant.
Ofereix informació d'alta validesa subjectiva.	Les dades no tenen caràcter de representativitat estadística.
Es relativament ràpida i menys costosa que altres tècniques.	La formació d'un grup homogeni pot resultar difícil i l'anàlisi de les dades és complex.

Elaboració pròpia, extret de García i Rodríguez (2000)

3.3.1.1 *Població i mostra*

Un primer factor a contemplar a l'hora de triar la mostra de la població és l'homogeneïtat de la població en relació al tema investigat (Morgan, 1988). Alguns investigadors apunten que s'han de fer grups de discussió fins que un grup addicional no afegixi nova informació, la qual cosa sol succeir entre el tercer i el quart grup (Cohén i Engleberg, 1988; Krueger, 1991). A més, també apunten que quan ens trobem amb diferents subgrups de població, com és en el cas d'aquesta recerca, cal fer diferents grups de discussió que representin cada segment (Lederman, 1990) amb la idea d'incloure tants grups com segments de població ens interressi investigar. La majoria d'autors defensen la homogeneïtat en la composició de grups de discussió (Greenbaum, 1988; Morgan, 1988; Krueger, 1991). Destaquen que el fet de sentir-se

entre iguals els fa estar més còmodes en el grup i creen unes condicions en el que els participants se senten més lliures per discutir obertament sobre pensaments, sentiments, conductes i expressar idees socialment impopulars i provocadores (Lederman, 1990).

De totes maneres, existeix un dilema entre els grups homogenis i els grups heterogenis. Alguns autors destaquen que els grups heterogenis augmenten l'amplitud d'experiències, percepcions i opinions, però que comporta un risc de conflicte entre els membres del grup (Fern, 1983).

Aquest és el motiu pel qual s'han fet quatre grups inicials amb segments diferents de la població per separat (per tant, quatre grups homogenis) i posteriorment, dos grups heterogenis, per tal de veure si la interacció entre els diferents discursos proporcionava nova informació. En total s'han realitzat quatre grups homogenis i dos grups heterogenis, per tant, sis grups de discussió.

En aquest estudi han participat sis joves futbolistes de diferents categories i clubs, cinc pares i mares de diferents clubs, quatre àrbitres que arbitren en diferents nivells de competició, tres entrenadors de futbol base de clubs petits i grans clubs i tres experts universitaris que fan recerca sobre aquest tema. Seguint els criteris de grups de discussió (Wells, 1974; Morgan, 1988), s'han elaborat grups procurant que fossin d'entre 6 i 10 persones. Hi ha diferents autors que coincideixen en situar en 3 o 4 el nombre mínim de participants en un grup de discussió i en 10 o 12 el màxim (Wells, 1974; Goodman, 1984; Goldman i McDonald, 1987; Templeton, 1987; Byers i Wilcox, 1988; Bers, 1989; Grunig, 1990). Aquest estudi respecta aquestes xifres. Per damunt de 12 participants el tamany no només dificultaria la participació de cada individu en la discussió sinó que també dificultaria el control del grup per part del moderador, mentre que en grups més petits de 4 o 5 existeix un risc de que la interacció es vegi ofegada i el diàleg no sigui suficientment actiu (Folch-Lyon i Trost, 1981).

S'ha utilitzat un mostreig intencional amb persones que complissin els criteris d'inclusió. Els criteris d'inclusió han estat que fossin d'ambdós sexes, de diferents nivells de competició, de diferents regions, i que estessin en actiu actualment. En el cas dels joves esportistes, a més, que tinguessin entre 10 i 14 anys per tal que fossin suficientment grans com per poder debatre i analitzar amb maduresa la situació, però

que ahora tinguessin una edat en la que els pares encara els acompanyen a les competicions. Quan els esportistes són més grans sovint els pares ja no els acompanyen, o no ho fan de manera tant freqüent. Pel que refereix als experts es va triar a autors destacats en estudis sobre esport i família i que participen en programes per intentar millorar el comportament dels familiars en l'esport. Els participants es van prestar de manera voluntària i la seva participació va ser anònima.

Taula 16. *Primera part: Grups de discussió homogenis*

Grup	Joves futbolistes	Pares i mares	Àrbitres	Tècnics i experts
Participants	Noia 13 anys	Mare	Àrbitre 3a divisió absoluta i futbol 11	Expert universitari
	Noi 11 anys	Pare		Expert universitari
	Noi 12 anys	Pare	Àrbitre escolar futbol 11	Expert universitari
	Noi 12 anys	Pare	Àrbitre escolar futbol 11	Tècnic club gran
	Noi 14 anys	Mare	Àrbitre futbol 7	Tècnic club mitjà
	Noi 13 anys		Àrbitre de bàsquet	Tècnic club petit
Durada	70 min	70 min	70 min	70 min
Mètode	Dinamitzador	Dinamitzador	Dinamitzador	Dinamitzador
	Observador	Observador	Observador	Observador
	2 càmeres vídeo	2 càmeres vídeo	2 càmeres vídeo	2 càmeres vídeo
	1 gravadora àudio	1 gravadora àudio	1 gravadora àudio	1 gravadora àudio

Elaboració pròpia

Taula 17. *Segona part: Grups de discussió heterogenis*

Grup	A	B
Participants	Expert universitari	Tècnic club petit
	Tècnic club mitjà	2 Experts universitaris
	Tècnic club gran	Pare
	2 Pares	Mare
	Mare	Àrbitre escolar futbol 11
	Àrbitre 3a divisió absoluta i futbol 11	Àrbitre 3a divisió absoluta i futbol 11
	Àrbitre escolar futbol 11	Noi 12 anys i Noi 14 anys
	Noia 13 anys	Noi 13 anys
Durada	Noi 11 anys i Noi 12 anys	
	63 min	63 min
Mètode	Dinamitzador	Dinamitzador
	Observador	Observador
	2 càmeres vídeo	2 càmeres vídeo
	1 gravadora àudio	1 gravadora àudio

Elaboració pròpia

3.3.1.2 *Procediment*

En primer lloc es va contactar amb els assistents i se'ls va enviar un correu electrònic amb tota la informació detallada de la investigació, així com el document de consentiment informat i una autorització per a la participació de menors (veure annexos 8.1, 8.2, 8.3, 8.4 i 8.5). Els assistents havien de portar el dia de la jornada la documentació signada per ells mateixos en cas de ser els participants, o pels seus pares o tutors legals en cas de ser menors. La jornada es va realitzar al Palau Macaya de Barcelona, un dimarts 12 de març de 2015 de 18'00 a 21'00h a les aules 2, 3, 4 i 5, amb la col·laboració de la Fundació Jaume Bofill. La jornada estava dividida en cinc parts:

- 1) Presentació i benvinguda (10'). Trobada inicial amb tots els assistents per explicar de manera ràpida l'objectiu, el funcionament de la sessió i agrair la seva assistència. També s'aprofita per recollir els fulls de consentiment informat dels assistents.
- 2) Grups homogenis (70'). En aquesta part es van realitzar quatre focus grups simultanis, amb grups homogenis en quatre aules separades (2, 3, 4 i 5 del palau Macaya de Barcelona). Els grups eren: 1-joves esportistes, 2- pares i mares, 3- àrbitres i finalment 4- entrenadors i experts. Cada focus contava amb un dinamitzador-moderador i un observador que prenia notes de camp i va ser enregistrat amb dues càmeres de vídeo i una gravadora d'àudio.
- 3) Descans i reorganització (15'). Els assistents van poder fer un descans amb un petit pica-pica contractat a l'empresa *Salta Càtering* (empresa encarregada habitualment d'aquest tipus de serveis al Palau Macaya), i mentrestant les quatre persones encarregades de dirigir els focus grups anteriors (dinamitzadors) van aprofitar per reorganitzar els grups per a la següent part de la sessió. Per a la confecció dels nous grups els quatre moderadors es van basar en uns criteris consensuats prèviament per tal d'identificar i reunir aquells components que podien aportar més valor a l'estudi.
- 4) Grups heterogenis (63'). Realització de dos focus grups simultanis, dirigits per dos dels quatre dinamitzadors-moderadors anteriors, en dos espais diferenciats

amb una composició heterogènia segons els criteris acordats. Els altres dos dinamitzadors-moderadors van fer d'observadors.

- 5) Comiat i agraïment (5'). Finalment es va reunir a tots els participants i se'ls va agrair la seva participació, així com fer entrega d'un petit obsequi en mostra d'agraïment per la seva prestació voluntària a la participació en aquesta recerca. Es va donar la jornada per finalitzada dient als participants que rebrien les principals conclusions de la jornada.

Els dinamitzadors-moderadors es van formar prèviament per garantir que les preguntes dels quatre grups anaven en la mateixa línia i que el mètode i protocol de la jornada era el mateix per a tots els assistents. Tenien unes preguntes a realitzar (un script) i unes rúbriques per avaluar el nivell d'intervenció i així poder realitzar d'una manera més òptima els grups per a la segona sessió tenint en compte la saturació del discurs dels assistents, així com procurar també que en cas de coincidir pares i fills, aquests no estiguessin en el mateix grup perquè poguessin parlar lliurement. Comptem amb 406 minuts de gravació que van ser transcrits i analitzats mitjançant la teoria fonamentada (Strauss i Cobrin, 2002). Pel que fa a l'espai utilitzat, els assistents estaven col·locats en cercle per tal que es trobessin el més pròxims possible els uns amb els altres, es veiessin bé i no els fos necessari aixecar el to de veu (Bion, 1974).

3.3.1.3 *L'instrument de recerca*

Després de la recopilació de dades, les dades gravades en àudio es van transcriure literalment i van ser analitzades per l'investigador principal mitjançant l'anàlisi de sis passos (Braun i Clarke, 2006). Això va suposar la familiarització amb les dades mitjançant la transcripció manual, la generació dels codis inicials mitjançant tècniques manuals, l'establiment de temes preliminars, a revisió dels temes preliminars, el desenvolupament de noms i etiquetes per temes, i l'informe de temes (Braun i Clarke 2006). Aquest mateix procediment és el que també defensen autors com García i Rodríguez (2009) que podrem veure a la taula 18 .

Taula 18. *Fases de l'anàlisi de la informació dels grups focals*

FASES
1. Transcripció literal de les gravacions.
2. Lectura preliminar de les transcripcions.
3. Elaborar un guió de categories (esborrany) amb nom de la categoria, descripció i codi.
4. Codificació de les transcripcions
5. Anàlisi del contingut de les transcripcions
6. Elaboració d'un informe final

Elaboració pròpia, extret de García i Rodríguez, 2000

En l'anàlisi de la transcripció es van buscar indicadors conductuals (verbs d'accions vinculades a conductes). Amb aquests indicadors es van crear codis dels fragments o dades en què apareixien comportaments d'acompanyants durant les competicions esportives dels seus fills, i amb aquests codis es van crear categories de comportament, conceptes que representin fenòmens. Es va abordar com un procés d'examen sistemàtic de contingut, identificant i classificant els temes i codificant el contingut del discurs. Una lectura preliminar del text ens va ajudar a obtenir una visió global, durant la qual es van anar anotant totes les idees que sorgien de les dades i que podien ser útils per a les següents fases d'anàlisi. L'ús d'un codi per a cada participant va facilitar el seguiment del discurs d'una mateixa persona, garantint la seva confidencialitat. Aquestes categories es van utilitzar per a l'elaboració posterior d'un qüestionari.

JC: Jo diria que la impressió dels pares en els competicions és ambivalent, per una part gràcies als pares es poden fer competicions esportives, els pares “apoiem” (JC1), donem suport (JC2), col·laboren (JC3) amb el club (JC1) però l'altra banda, hi hauria la vessant negativa que seria l'èmfasi aquest excessiu que donem al resultat (JC4), aquesta còpia mimètica del model de l'esport professional (JC5) que els porta que, per exemple, al costat que durant un partit hi ha moltes paraules de suport (JC6) al seu fill, d'ànim (JC7), també hi ha moltes instruccions (JC8) que serien coses que correspondria a l'entrenador i que, alguna manera, els costa molt als pares, diria jo, no fer, com diria jo, com d'entrenadors auxiliars (JC9) i costa, com diu el Pere, als veure's implicats emocionalment, de saber aturar, de saber pues veure que està jugant el seu fill que té un entrenador, i, en definitiva diria que la tasca dels pares esplèndids és triar quin club, quin esport farà el seu fill (JC10) quin li mereix més garanties però una vegada ha triat un esport, doncs, confiar en el tècnic (JC11), comporta treballar, que l'ànima (JC12), que li dóna suport (JC13) i a ser possible donar les menes instruccions tècniques als jugadors (JC14) i a ser possible, que és una altra cosa que sortirà, suposo, el tema dels àrbitres, donar les menes reprovacons possibles cap a tot el que és l'arbitratge (JC15), el col·lectiu arbitral que és també una tasca pendent molt important. I a més a més això és percebut pels nens perquè quan vam fer el congrés l'any 1989, de l'esport escolar a la ciutat de Barcelona hi vam fer aquella audiència pública a 200 nens, dels cinc problemes de l'esport en joves, tres anaven referits a comportaments dels espectadors, dels cinc primers, lo que deien els joves de 12 a 14 anys que va estar allà, és a dir que els nens ho perceben.

Figura 20. Exemple de transcripció literal, fragments referents a comportaments dels espectadors i verbs que indiquen accions vinculades a conductes

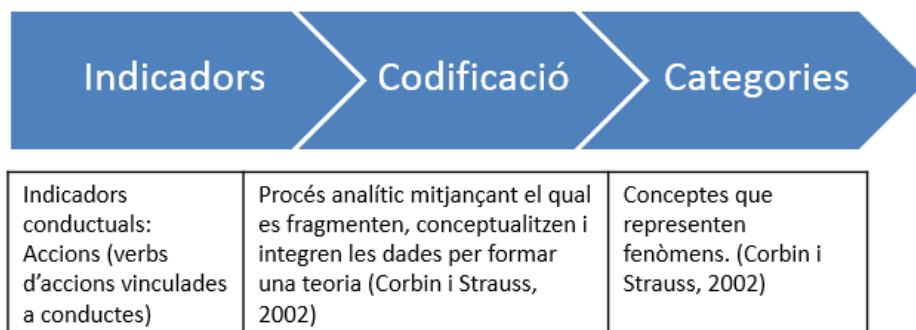

Figura 21. Procés dut a terme per analitzar de les transcripcions
Elaboració pròpia, extret de Corbin i Strauss, 2002

De l'anàlisi del discurs vam poder extreure les categories que es poden observar en la taula :

Taula 19. Categories extretes de l'anàlisi de les transcripcions dels grups de discussió

CATEGORIA	INDICADORS
Donar suport:	Recolzen/Donen suport al seu fill independentment del resultat Col·laboren en els desplaçaments Confien en el tècnic Defensen al seu fill Ajuden a la tria de l'esport i club Col·laboren amb l'entrenador Fan de mediadors entre pares
Animar/aplaudir	Animen/Aplaudeixen al seu fill durant la competició Animen/Aplaudeixen als jugadors del seu equip durant la competició Animen/Aplaudeixen a l'equip adversari independentment del resultat
Respectar:	Mantenen bones relacions amb els aficionats de l'equip contrari / Fan equip amb altres pares (dinen junts, seuen junts...) Parlen amb els pares de l'equip rival (dient coses positives) Deixen fer
Felicitar:	Feliciten al seu fill Feliciten a l'entrenador Feliciten a l'equip rival Feliciten l'àrbitre
Donar instruccions/corregir:	Donen instruccions tècniques durant el partit als jugadors
Criticar o recriminar:	Durant el partit reaccionen criticant els errors del seu propi equip Mostren el seu desacord a l'entrenador si els sembla que el seu fill/a no juga prou o en una posició que no és la millor. Demanen explicacions al tècnic Parlen de manera despectiva/Critiquen del comportament o de la manera com l'entrenador fa la seva feina Recriminen/Critiquen als fills si no ho han fet bé. Exigeixen molt Critiquen a l'àrbitre Critiquen al rival
Cridar o insultar:	Durant les competicions, criden o insulten a al seu fill/a Durant les competicions, criden o insulten a l'entrenador i jugadors del seu propi equip Durant les competicions, criden o insulten a l'entrenador i jugadors de l'equip contrari Durant les competicions, criden o insulten o amenacen a l'àrbitre i als seus col·laboradors

Barallar-se:	Amb altres pares Amb l'àrbitre Amb entrenadors
Altres:	Copien el model professional Donen èmfasi al resultat Enganyar, fer trampes Fer de mànager Es divideixen en grups d'afinitat o sexes Ofereix incentius per cada gol Actuar amb violència Fan la pilota a l'àrbitre Tocar el tambor o bocina per animar i posar pressió Preocupats pels resultats esportius

Elaboració pròpia

3.3.2 Segona fase: aproximació quantitativa

Aquesta segona fase combina elements susceptibles de ser quantificats i analitzats estadísticament, i utilitza una metodologia empírico-analítica i les proves estadístiques per analitzar les dades recollides mitjançant qüestionaris.

En una segona fase es va elaborar un qüestionari. Entenem per qüestionari una llista de preguntes sobre un tema determinat en una enquesta, un examen, una prova, una declaració jurisdiccional, etc. (Institut d'Estudis Catalans, 2018). El qüestionari és un instrument de recollida de dades especialment utilitzat en recerca social per mirar de conèixer la magnitud d'un fenomen o una opinió sobre un fet concret, i una de les seves característiques importants és que permet d'una manera ràpida i econòmica reclutar dades significatives referents a l'element a investigar d'un nombre important i representatiu de subjectes (Fernández, 2007). És l'eina que permet als científics socials plantejar un conjunt de preguntes per a recollir informació estructurada sobre una mostra de persones, emprant el tractament quantitatiu i agregat de les respostes per a descriure la població a què pertanyen o contrastar estadísticament algunes relacions entre variables del seu interès. Per tant, ens permet (Meneses, 2010):

- Produir dades quantitatives per a tractar-les i analitzar-les estadísticament,
- Preguntant de manera estructurada a un conjunt determinat de persones,
- Que representen una població determinada.

El procediment metodològic utilitzat per a la realització del qüestionari ha estat el següent:

- En primer lloc s'utilitzen les categories extreïdes dels grups de discussió de la primera fase de la recerca. Aquestes categories no estan quantificades, sinó que s'utilitzen com a llistat inicial (veure l'apartat 3.3.2.1.1 Elaboració).
- En segon lloc es completa aquest llistat amb tres qüestionaris utilitzats en estudis anteriors (Cruz, Boixadós, Figueroa, Rodríguez, Torregrosa i Valiente, 2001; Gimeno, 2006; Romero, Garrido i Zagalaz, 2007) amb aquelles categories que no han aparegut al grup de discussió però que si que es contemplen en aquests estudis anteriors. Aquests estudis s'han triat pel fet d'utilitzar també categories i ítems per ser preguntats en un qüestionari i pel fet d'haver-se aplicat al nostre territori (per tant també podran ser comparats posteriorment ja que s'han dut a terme en un context semblant) (veure l'apartat 3.3.2.1.1 Elaboració).
- En tercer lloc es decideix utilitzar una escala ordinal de Likert de 4 opcions (mai, de vegades, sovint o gairebé sempre), triant aquest nombre per obligar al subjecte a posicionar-se i no triar l'opció intermèdia, i escollint quatre opcions per facilitar la resposta al col·lectiu dels nens (veure l'apartat 3.3.2.1.1 Elaboració).
- Finalment el qüestionari es valida per dos sistemes: validació d'experts i prova pilot. Es contacta amb tres experts per comprovar-ne la fiabilitat, la funcionalitat, l'eficàcia, la practicitat i la validesa. Els experts escollits responen a tres perfils diferents que es completen: un filòleg de llengua catalana, un investigador expert en metodologia qualitativa i un investigador expert en metodologia quantitativa, concretament en l'elaboració de qüestionaris. També d'administra una prova pilot a un club que finalment s'inclou també a la mostra, ja que no es van produir modificacions després de dur-la a terme (veure l'apartat 3.3.2.1.2 Validació).

3.3.2.1 *L'instrument de recerca*

S'han elaborat quatre models de qüestionari utilitzant els mateixos ítems per als quatre models, fet que ens permet comparar-ne els resultats. Un primer per a ser administrat als joves futbolistes entre 6 i 14 anys. Algun futbolista tenia 5 o 15 anys degut a que en funció del moment de la temporada en què han contestat els qüestionaris ja els havien complert o encara no (novembre-gener). El segon qüestionari pensat per a acompanyants d'aquests mateixos equips, un tercer per als entrenadors d'aquests nens i finalment un darrer per àrbitres. Podeu trobar els models d'aquests quatre qüestionaris als annexos d'aquesta tesi (veure 8.8, 8.9, 8.10 i 8.11).

3.3.2.1.1 Elaboració

L'elaboració d'aquest qüestionari ha seguit els següents passos:

- 1) Per començar s'han utilitzat les categories extrems dels grups de discussió de la primera fase de la recerca. Aquestes categories no estan quantificades, sinó que s'utilitzen com a llistat inicial.
- 2) A continuació s'ha contrastat amb els comportaments que apareixen en altres tres qüestionaris d'estudis anteriors (Cruz, Boixadós, Figueroa, Rodriguez, Torregrosa i Valiente, 2001; Gimeno, 2006; Romero, Garrido i Zagalaz, 2007).

Taula 20. *Relació de les categories extrems de l'anàlisi de les transcripcions i les categories d'altres qüestionaris previs*

CATEGORIES	INDICADORS
DONAR SUPORT	Recolzen/Donen suport al seu fill independentment del resultat, Col·laboren en els desplaçaments, Confien en el tècnic, Defensen al seu fill, Ajuden a la tria de l'esport i club, Col·laboren amb l'entrenador, Fan de mediadors entre pares
ANIMAR/ APLAUDIR	Animen/Aplaudixen al seu fill durant la competició , Animen/Aplaudixen als jugadors del seu equip durant la competició , Animen/Aplaudixen a l'equip adversari independentment del resultat
RESPECTAR	Mantenen bones relacions amb els aficionats de l'equip contrari / Fan equip amb altres pares (dinen junts, seuen junts...) Parlen amb els pares de l'equip rival (dient coses positives), Deixen fer.
FELICITAR	Feliciten al seu fill, Feliciten a l'entrenador, Feliciten a l'equip rival, Feliciten l'àrbitre.
DONAR	Donen instruccions tècniques durant el partit als jugadors

INSTRUCCIONS/ CORREGIR

CRITICAR o RECRIMINAR	Durant el partit reaccionen criticant els errors del seu propi equip, Mostren el seu desacord a l'entrenador si els sembla que el seu fill/a no juga prou o en una posició que no és la millor, Demanen explicacions al tècnic, Parlen de manera despectiva/Critiquen del comportament o de la manera com l'entrenador fa la seva feina, Recriminen/Critiquen als fills si no ho han fet bé. Exigeixen molt, Critiquen a l'àrbitre, Critiquen al rival
CRIDAR O INSULTAR	Durant les competicions, criden o insulten a al seu fill/a, Durant les competicions, criden o insulten a l'entrenador i jugadors del seu propi equip, Durant les competicions, criden o insulten a l'entrenador i jugadors de l'equip contrari, Durant les competicions, criden o insulten o amenacen a l'àrbitre i als seus col·laboradors
BARALLAR-SE	Amb altres pares, Amb l'àrbitre, Amb entrenadors
ALTRES	Copien el model professional, Donen èmfasi al resultat, Enganyar, fer trapes, Fer de mànager, Es divideixen en grups d'afinitat o sexes, Ofereix incentius per cada gol, Actuar amb violència, Fan la pilota a l'àrbitre, Tocar el tambor o bocina per animar i posar pressió, Preocupats pels resultats esportius.

Nota: Els comportaments en color **blau** coincideixen, també, amb els d'altres qüestionaris utilitzats per diferents autors (Cruz, Boixadós, Figueroa, Rodríguez, Torregrosa i Valiente, 2001; Gimeno, 2006; Romero, Garrido i Zagalaz, 2007;). Els comportaments que apareixen en **negre** només han sortit del focus grup però no estaven als qüestionaris dels estudis anteriors.

Elaboració pròpia, extret de les transcripcions d'aquesta tesi i els estudis de Cruz, Boixadós, Figueroa, Rodríguez, Torregrosa i Valiente, 2001; Gimeno, 2006; Romero, Garrido i Zagalaz, 2007.

Taula 21. *Indicadors que apareixen en altres estudis però que no apareixen als grups de discussió de la tesi*

INDICADORS

Els desespera o irrita que l'equip del seu fill/a perdi contra altres equips que no són tan bons

Ridiculitzen en alguna ocasió a un jugador adversari davant del seu fill/a.

Els molesta haver d'acompanyar al seu fill/a als entrenaments o les competicions.

Respecten les decisions arbitrals encara que siguin equivocades

Elaboració pròpia, extret de Cruz, Boixadós, Figueroa, Rodríguez, Torregrosa i Valiente, 2001; Gimeno, 2006; Romero, Garrido i Zagalaz, 2007

- 3) Es trien les categories a incloure al qüestionari procurant recollir tota la informació obtinguda i resumida, unint aquelles categories que puguin ser semblants i seleccionant aquelles que apareixen més durant el discurs dels sis grups de discussió.

- 4) Es redacten les preguntes en format d’afirmació adequant el redactat a les diferents edats dels participants. Les preguntes, segons la classificació de Zaragoza (2004) són:

Taula 22. *Naturalesa de les preguntes del qüestionari*

Atenent a...	Redactat de les preguntes
La resposta	Tancades, per tant cal contestar una de les opcions prèviament establertes. En el cas dels indicadors sociodemogràfics les respostes tancades són dicotòmiques i politòmiques (amb dues o més respostes possibles) i en el cas de les preguntes o ítems les respostes tancades són ordinals (Escala de Likert de 4)
La naturalesa de la pregunta	Són preguntes sobre fets
La taxonomia	Variables en escales nominals i ordinals

Elaboració pròpia, extret de Zaragoza, 2004

Al redactar els ítems o preguntes s’ha fet en format d’afirmació en que el subjecte havia de marcar en una escala de Likert com de d’acord estava amb aquesta afirmació. Es decideix utilitzar una escala ordinal de Likert de quatre opcions (mai, de vegades, sovint o gairebé sempre), triant aquest nombre per obligar al subjecte a posicionar-se i no triar l’opció intermèdia. Això converteix a les preguntes en tancades, ja que aquest tipus de preguntes permet incrementar la precisió de resposta amb què ens informen els participants de l’estudi i controla millor la dispersió que faria inviable el tractament significatiu de les respostes (Meneses, 2010).

A l’hora d’elaborar el qüestionari, una de les consideracions que es pretenen és que no es percebi con una càrrega a l’hora de contestar-lo, de manera que es busca que l’aparença inicial no sigui un impediment o generi rebuig per contestar-lo (Martínez, 2002). Per aquest motiu es va considerar que el disseny havia de cabre en un sol full, per davant i per darrere, amb la informació corresponent a la recerca i el consentiment informat a la participació, les dades sociodemogràfiques de la mostra i finalment les qüestions a respondre.

Finalment, el qüestionari (veure annexos 8.8, 8.9, 8.10 i 8.11) consta d’un encapçalament inicial explicatiu, un primer apartat amb preguntes de resposta

tancada i excloents sociodemogràfiques (sis preguntes en el qüestionari per acompanyants i àrbitres i set en el cas dels joves futbolistes i els entrenadors), i tres quadres amb 24 ítems a marcar en una escala ordinal de Likert de quatre opcions (mai, de vegades, sovint o gairebé sempre). Aquests tres quadres són els mateixos en els quatre models de qüestionari (joves futbolistes, entrenadors, acompanyants i àrbitres) però en varia el redactat.

3.3.2.1.2 Validació

Per tal de validar els qüestionaris vam utilitzar dos mètodes. Per una banda, la validació d'experts, i per altra, una prova pilot.

Pel que fa a la validació per experts, es va contactar mitjançant el correu electrònic amb els experts per demanar la seva col·laboració en la validació d'aquest instrument. En el moment en que van mostrar-se disposats, es va enviar el document a validar editat de tal manera que els participants poguessin valorar cada pregunta mitjançant una escala de Likert de cinc elements la pertinença i la claredat de cadascuna, així com també un espai opcional on poder escriure comentaris en referència a aquella pregunta. Aquesta validació va ser feta en referència a la comprensió i pertinença de cadascuna de les preguntes (Campos, 2015; Lleixà et al., 2015; Franco, 2015).

Les seves correccions van ser aplicades, i novament se'ls va tornar a enviar la versió definitiva per tal que donessin el seu vistiplau a la validació. Els experts escollits van ser tres professors universitaris, essent un filòleg de llengua catalana, un investigador expert en recerca quanlitative i un investigador expert en recerca quantitativa, concretament en elaboració de qüestionaris.

Pel que fa a la validació mitjançant una prova pilot, un cop aplicades les correccions dels experts, i abans de repartir els qüestionaris a tota la mostra, es va fer una prova pilot amb un grup. Aquesta prova es decideix dur-la a terme amb un club dels seleccionats per participar en l'estudi, concretament al FS Molins 99, en tres equips de diferents edats. Com que la prova pilot funciona correctament i no s'ha de modificar el qüestionari, es poden aprofitar aquests resultats per annexar-los a l'estudi, ja que el club triat compleix els criteris d'inclusió en la recerca.

Animen/aplaudeixen als companys del teu equip durant el partit

CLAREDAT:	1	2	3	4	5
PERTINENÇA:	1	2	3	4	5

COMENTARIS: seria ELS però l'oració resultant seria ambigua, el que passa és que a l'encapçalament, quan parles del públic (subjecte) ja desambigües, per tant jo diria ELS companys

Figura 22. Exemple de resposta de la validació d'una pregunta per part d'un expert

2. Quin és el teu gènere? (marca amb una creu la resposta correcta)

Masculí

CLAREDAT:	1	2	3	4	5
PERTINENÇA:	1	2	3	4	5

COMENTARIS: Me parece correcta, pero cambiando genero por sexo. Género hace referencia a los aspectos socioculturales. Los estereotipos son de genero, però la anatomia es de sexo

Femení

Figura 23 . Exemple de resposta de la validació d'una pregunta per part d'un expert

3.3.2.1.3 Procediment d'administració

El qüestionari s'ha administrat a acompanyants, esportistes, àrbitres i tècnics esportius.

Aquesta part de la recerca s'ha fet amb la col·laboració del projecte +KESPORT! de la Generalitat de Catalunya i la Federació Catalana de Futbol, que pretén participar de forma activa en la integració social i l'educació en valors a través del futbol. Aquest projecte busca dotar d'eines als diferents agents socialitzadors que envolten la figura del nen/a a partir de jocs i tasques que treballin les habilitats en el terreny de joc.

Aquest projecte treballa en 72 clubs de futbol i futbol sala repartits per tot el territori català, a les 13 diferents delegacions que contempla la Federació Catalana de Futbol. Aquests equips han estat escollits seguint criteris de densitat de població, per tal que estessin repartits per tot el territori i procurant també que es trobessin representats diferents tipologies de clubs (grans i petits, de rendiment o lúdics, amb un projecte ferm o sense, liderats per famílies o per professionals). El projecte compta amb 15 coaches repartits per les diferents delegacions que s'encarreguen de formar als tècnics

esportius i acompanyar-los en els seus entrenaments durant un any (una temporada esportiva) per tal d'incloure el treball de valors i l'educació emocional als entrenaments de futbol.

S'ha decidit demanar la col·laboració d'aquest projecte per deferents motius:

- Per arribar més fàcilment a més clubs i obtenir major resposta que si nosaltres a nivell personal haguéssim hagut de contactar amb club per club.
- Per aprofitar la figura dels coaches per administrar els qüestionaris als 72 clubs (prèviament formats per passar el qüestionari correctament i poder resoldre dubtes, si els calgués).
- Perquè els criteris amb els que el projecte +KESPORT! ha fet la selecció dels 72 clubs ens semblen molt idonis per a la nostra recerca.

El procediment d'administració s'ha dut a terme manualment. Les còpies dels qüestionaris han estat impreses i classificades en 13 capsos, una per a cada delegació, i cadascuna amb el seu o seus coaches assignats. Cada caixa contenia una còpia del protocol d'administració dels qüestionaris, una carpeta per a cada club d'aquella delegació, i un paquet de 80 bolígrafs. En cada carpeta (assignada una per a cada club amb el nom degudament identificat) podíem trobar diferents dossiers, un per a cada equip d'aquell club que participava en el projecte. Els dossiers anaven marcats amb una etiqueta per tal que no hi hagués confusió entre els equips. Dins de cada dossier hi havia, separats en clips, 12 còpies del qüestionari per a esportistes, 12 còpies del qüestionari per acompanyants i 2 còpies del qüestionari per a tècnics.

Els qüestionaris els van omplir els entrenadors, acompanyants i nens i nenes als Clubs amb els coaches del projecte +KESPORT! formats anteriorment per tal que els criteris d'administració fossin coincidents en tots els clubs (15 Llicenciats en CAFE, tècnics CFGS en activitats físico-esportives o MEF). Abans d'iniciar el qüestionar, el coach explicava als entrenadors (en una sessió anterior) el funcionament d'administració i fixaven una data de manera que interrompis el menor possible l'entrenament. El coach havia de deixar molt clar que el qüestionari és anònim i quina és la finalitat de l'estudi.

Cada coach disposava d'una caixa amb tantes carpetes com Clubs coordinava.

Els nois i noies van respondre els qüestionaris durant la sessió d'entrenament acordada, alhora que també ho van fer els tècnics. Els acompanyants que haguessin assistit també van respondre de manera voluntària el qüestionari d'acompanyants. Al finalitzar, va recollir les còpies amb molta cura de guardar-les juntes al dossier de l'equip corresponent. El coach va ser allà en tot moment per poder resoldre qualsevol dubte amb una mostra de qüestionari amb possibles dubtes resolts. Podia ajudar als nens en aquelles preguntes que no entenguessin, i en cas que el nen/a no sabes la resposta, deixaven en blanc. Només es podia respondre una sola opció (les opcions són excloents), en cap cas se'n podia marcar més d'una.

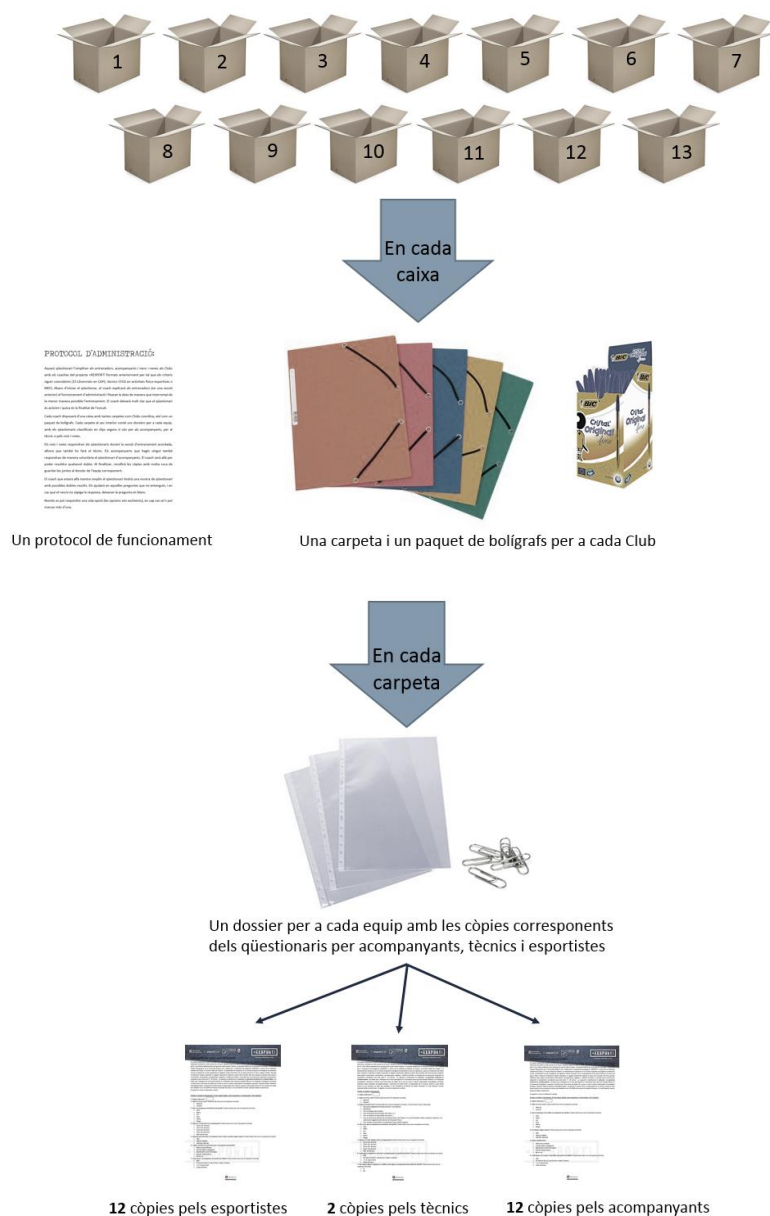

Figura 24. Esquema representatiu del procés d'enviament dels qüestionaris als 72 clubs repartits pel territori català

Pel que fa als àrbitres, al no assistir a les sessions d'entrenament, el procediment utilitzat va haver de ser diferent. El qüestionari es va administrar online mitjançant la col·laboració de la Federació Catalana de Futbol, que va enviar un correu a tots els àrbitres de futbol escolar amb un link del qüestionari, i aquells que van voler col·laborar en la recerca el van respondre.

Aquests qüestionaris van ser buidats manualment d'un en un en un full de càlcul Excel, i posteriorment es van passar al programa *IBM SPSS Statistics 20* per realitzar les proves estadístiques.

3.3.2.2 Població

Si ens fixem en el nombre de clubs i als equips podem observar que, segons la Federació Catalana de Futbol en la seva memòria de la temporada 2016/17, queden repartits de la següent manera:

Delegacions	Equips	Clubs
ANOIA	251	33
BAGES-BERGUEDA-CERDANYA	496	61
BAIX LLOBREGAT	1.566	110
BARCELONA	2.180	264
GIRONA	1.148	187
LLEIDA	936	143
MARESME	997	68
OSONA	337	45
PENEDÈS-GARRAF	376	55
TARRAGONA	1.108	119
TERRES DE L'EBRE	395	54
VALLÈS OCCIDENTAL - SABADELL	746	43
VALLÈS OCCIDENTAL - TERRASSA	661	53
VALLÈS ORIENTAL	1.011	73
TOTAL	12.208	1.308

Figura 25. Clubs i equips de la temporada 2016/2017 segons la Federació Catalana de Futbol. Extret de la Federació Catalana de Futbol (2018).

La Federació Catalana de Futbol, en la seva memòria no disposa de les dades separades per categories, i apareixen els clubs totals. Hi ha clubs que no tenen categories inferiors, per tant, al calcular la mostra en proporció a la població, la dada queda més petita del compte, ja que realment no hi ha 1.308 clubs que tinguin categories en edat escolar, i aquests 12.208 equips que comptabilitza la Federació inclouen cadets, juvenils, amateurs i veterans, que no formen part de la nostra població.

Pel que fa al nombre de jugadors podem veure que si sumem les llicències masculines i femenines de futbol i futbol sala podem observar en les figures 26, 27, 28 i 29 que donen el resultat obtingut a la taula 23.

Delegacions	Profes-sional	Veterans	Aficionat	Juvenil	Cadet	Infantil	Aleví	Benjami	Pre Benjami
ANOIA	-	25	605	257	274	317	400	338	251
BAGES-BERGUEDÀ-CERDANYA	-	-	986	566	606	704	843	817	304
BAIX LLOBREGAT	34	-	1.903	1.814	2.145	2.718	2.679	2.096	1.029
BARCELONA	123	186	2.992	3.421	3.202	3.955	3.556	2.761	1.321
GIRONA	40	-	3.332	2.041	2.106	2.546	2.788	1.618	307
LLEIDA	16	-	1.800	942	980	1.150	1.189	1.085	886
MARESME	-	-	1.087	1.018	1.058	1.284	1.441	1.163	850
OSONA	-	-	1.030	492	554	628	579	399	58
PENEDÈS-GARRAF	-	-	793	616	555	764	793	592	233
TARRAGONA	16	-	1.690	1.245	1.500	1.752	1.898	1.791	1.088
TERRES DE L'EBRE	-	-	1.085	482	458	523	589	229	95
VALLÈS OCCIDENTAL - SABADELL	17	-	767	865	945	1.202	1.253	1.136	691
VALLÈS OCCIDENTAL - TERRASSA	-	16	932	875	1.016	1.266	1.301	1.110	499
VALLÈS ORIENTAL	-	-	1.365	1.099	1.234	1.470	1.621	1.444	887
TOTAL	246	227	20.367	15.733	16.633	20.279	20.930	16.579	8.499

Figura 26. Llicències futbol masculí temporada 2016/2017 segons la Federació Catalana de Futbol (2018).

Debutant	Profes-sional Femení	Aficionat Femení	Juvenil Femení	Cadet Femení	Infantil Femení	Aleví Femení	Benjamí Femení	Prebenjamí Femení	Debutant Femení	Total Futbolistes
11	-	48	30	23	43	31	16	6	-	2.675
5	-	58	50	41	23	20	25	4	-	5.052
38	-	385	185	160	163	143	53	22	-	15.567
41	16	438	234	202	190	156	86	24	1	22.905
2	-	269	153	124	137	128	36	-	-	15.627
169	-	138	122	85	67	44	35	13	3	8.724
37	-	105	95	79	77	58	33	19	1	8.405
-	-	158	84	75	60	46	21	-	-	4.184
46	-	104	52	42	48	30	20	6	-	4.694
21	-	222	93	95	79	80	46	8	-	11.624
2	-	96	51	36	22	20	2	1	-	3.691
33	-	170	77	96	87	47	19	11	-	7.416
7	-	160	79	67	35	59	38	17	-	7.477
84	-	222	124	104	85	85	50	12	-	9.886
496	16	2.573	1.429	1.229	1.116	947	480	143	5	127.927

Figura 27. Llicències futbol femení temporada 2016/2017 segons la Federació Catalana de Futbol (2018).

Delegacions	Profes-sional	Aficionat	Juvenil	Cadet	Infantil	Aleví	Benjamí	Prebenjamí	Debutant
ANOIA	-	128	76	69	24	51	22	16	-
BAGES-BERGUEDA-CERDANYA	-	223	126	96	77	72	72	2	-
BAIX LLOBREGAT	-	468	440	395	450	450	278	201	44
BARCELONA	-	1.233	830	742	631	443	193	39	-
GIRONA	-	37	72	71	91	114	94	100	12
LLEIDA	-	427	255	198	171	149	149	100	12
MARESME	-	327	299	262	293	320	217	151	12
OSONA	-	69	28	17	31	42	25	10	-
PENEDÉS-GARRAF	-	71	22	21	26	11	-	-	-
TARRAGONA	-	420	290	217	268	132	68	12	2
TERRES DE L'EBRE	-	169	44	47	17	21	23	15	2
VALLÈS OCCIDENTAL -SABADELL	-	310	211	190	186	157	114	82	16
VALLÈS OCCIDENTAL -TERRASSA	-	256	124	127	146	100	68	29	9
VALLÈS ORIENTAL	-	219	164	203	245	255	178	105	9
TOTAL	-	4.357	2.981	2.655	2.656	2.317	1.501	862	118

Figura 28. Llicències futbol sala masculí temporada 2016/2017 segons la Federació Catalana de Futbol (2018).

Professional Femení	Aficionat Femení	Juvenil Femení	Cadet Femení	Infantil Femení	Aleví Femení	Benjamí Femení	Prebenjamí Femení	Debutant Femení	Total Futbolistes
-	17	4	2	-	2	-	-	-	411
-	54	28	18	6	8	-	-	-	782
-	124	73	73	59	33	10	2	-	3.100
-	364	147	92	54	16	7	1	-	4.792
-	11	14	10	11	19	4	4	-	664
-	65	44	29	14	3	4	3	1	1.624
-	68	35	35	31	25	13	11	-	2.099
-	7	4	-	-	2	1	-	-	236
-	-	-	-	-	-	-	-	-	151
-	118	34	19	34	11	2	1	-	1.628
-	39	17	15	13	8	-	-	-	430
-	51	15	1	-	4	5	1	-	1.343
-	47	22	11	10	8	2	3	1	963
-	64	34	40	26	36	8	1	-	1.587
-	1.029	471	345	258	175	56	27	2	19.810

Figura 29. Llicències futbol sala masculí temporada 2016/2017 segons la Federació Catalana de Futbol (2018).

Taula 23. Recompte de les llicències de futbol i futbol sala masculí i femení de la temporada 2016/2017 de la Federació Catalana de Futbol

	Futbol masculí	Futbol femení	Futbol sala masculí	Futbol sala femení
Infantil	20.279	1.116	2.656	258
Aleví	20.930	947	2.317	175
Benjamí	16.579	480	1.501	56
Prebenjamí	8.499	143	862	27
Total per modalitats	66.287	2.686	7.336	516
Total per futbol i futbol sala	68.973		7.852	
TOTAL		76.825		

Elaboració pròpia, extret de la Federació Catalana de Futbol (2018)

Pel que fa a la distribució territorial de la població, més de la meitat dels clubs esportius catalans es concentren a l'Àmbit Metropolità (58,1%). En volum de clubs, li segueixen, les Comarques Centrals (10,4%) i les Comarques Gironines (10,6%). Des de 2009, la proporció del nombre de clubs ha crescut a l'àmbit metropolità i ha disminuït a la resta de comarques (Observatori Català de l'Esport, 2017).

3.3.2.3 *Mostra*

Com que tota la població d'estudi és inabastable, s'ha fet un esforç per complir els requeriments exigits per la inferència estadística. S'ha utilitzat una mostra no probabilística utilitzant un mostratge per criteri, on l'investigador determina els elements que s'inclouran en l'estudi en base al seu criteri, és a dir, escull els individus que creu que proporcionen les unitats més representatives. Si el criteri és bo, les mostres seran més representatives que en el mostratge per conveniència, però tampoc podem acotar l'error mostral o mesurar la precisió.

Així, en el disseny d'una mostra estadísticament representativa de la població objectiu hem de definir el marc mostral, és a dir, concretar aquesta població mitjançant la identificació del conjunt total d'unitats potencials per a la selecció.

La mostra de la població han estat 72 clubs, amb un total de 381 equips escolars repartits en 13 delegacions territorials.

Taula 24. *Clubs i equips de la temporada 2016/2017 segons la Federació Catalana de Futbol i proporció respecte a la mostra de la tesi doctoral*

	Nombre total FCF	Mostra tesi
Equips totals	12.208	381 (3,12%)
Clubs totals	1.308	72 (5,51%)

Elaboració pròpia, extret de la Federació Catalana de Futbol (2018) i mostra de la tesi

Cal recordar que les xifres d'equips i clubs de la Federació no es troben separades per categories, i que per tant, el nombre d'equips i clubs de població escolar seria molt menor, per tant aquest 3,12% i 5,51% també serien percentatges més elevats (veure taula 24).

La Federació Catalana de Futbol, com a organisme que regula el futbol federat a Catalunya, d'acord amb els criteris que va estipular la Secretaria General de l'Esport, és l'encarregada de proposar la llista de clubs que participin en el projecte. A partir del nombre de llicències federatives que hi ha a cada demarcació, la Federació Catalana de Futbol determina el nombre de clubs Futbol i de Futbol Sala que cada delegat territorial proposa pel projecte. Aquests clubs s'han seleccionat segons la seva

estructura interna, el seu entorn social i la seva filosofia, garantint la participació de clubs de tot el territori (13 delegacions) amb un % de participació proporcional al repartiment de llicències pel territori català (veure taula 25).

Taula 25. Clubs participants en l'estudi amb el nombre d'equips participants de cada club

DELEGACIÓ	CLUB	EQUIPS
ANOIA	C.E. Òdena	6
	F.C Masquefa	8
	F.C Fàtima	3
BAGES - BERGUEDÀ	C.F. Cardona	6
	F.C. Joanenc	6
	U.E. Avià	5
	F.C. Pirinaica	6
	Sector Montserratina U. D.	6
BAIX LLOBREGAT	U.E. Sant Ildefons	6
	C.F. Gavà Mar	6
	FS Molins 99	6
	C.F. Ciutat Cooperativa	6
	A.E. Abrera	6
	A.E. Martorell FS	6
	C.D. Sant Gabriel	6
	Arrabal Calaf Gramanet C.D.	7
	Can Buxeres C.F.	6
	C.E. Unif. Ciutat Meridiana	6
BARCELONA	C.F. Lloreda	6
	A.E. Iris Sol - Casagemes	6
	Fundació CET 10	6
	C.F. Amer	2
	Atlètic Club Banyoles	4
	Joventut Sant Pere Màrtir	3
	F. E. Camprodon	5
	Atlètic Sant Ponç	5
	A.D. Cal Aguido	5
	Futsal Blanesport 83	5
LLEIDA	Tàrrega F.S	5
	C.E. Escola la Noguera	7
	C.E. Mig Segrià	6
	Escola de Futbol Artesa C.E.	5
	Pardinyes C.F.	6
	E. F. Bellpuig	5
	Escola Futbol Sala Cervera	3
	E. de Futbol Intercomarcal	6
	C.F. Arenys de Mar	6
	U.D. Cirera	5
MARESME	Premià C.E.	6
	Racing Pineda Futbol Sala	5
	U.E. Cabrera	5
	U.D. Sant Quirze Besora	2
	U.E. Centelles	2

	U. D. Taradell	6	
PENEDÈS-GARRAF	C.E. Base Olerdola	4	
	C.D. Ribes	6	
	U.E. Sant Sadurni	6	
	C.F. B. Mas Catarrò	8	
TARRAGONA	C.E. Constantí	6	
	E. F. B. Salou Costa Daurada	6	
	Mas Iglesias de Reus C.E.	3	
	C.D.C. Torreforta	6	
	Platense Segur de Calafell	3	
	C.E. Santa Oliva	5	
	C.E. Olímpic Mora d'Ebre	6	
TERRES DE L'EBRE	C.F. Jesús Catalònia	6	
	Amposta Club Futbol Sala	6	
	C.F. Ulldecona	6	
	F.C. Matadepera	6	
VALLÈS OCCIDENTAL	C.S. Juan XXIII	6	
	Escola Futbol Can Boada	3	
	V.D. F. Roureda	6	
	U.E. Sabadellenca	6	
	A.D. E. F.I Base Ripollet	4	
	Esportiu González Serra	4	
	FS Sant Cugat	5	
	F.C. Palau Solità i Plegamans	3	
	U. D. Lourdes	4	
	C.D. La Llagosta	6	
VALLÈS ORIENTAL	C.F. La Torreta	6	
	La Roca P ^a Blanc-i-Blava C.F.	5	
	U. Futbol Sala Mollet	6	
	13 delegacions	72 clubs	381 equips

Elaboració pròpia

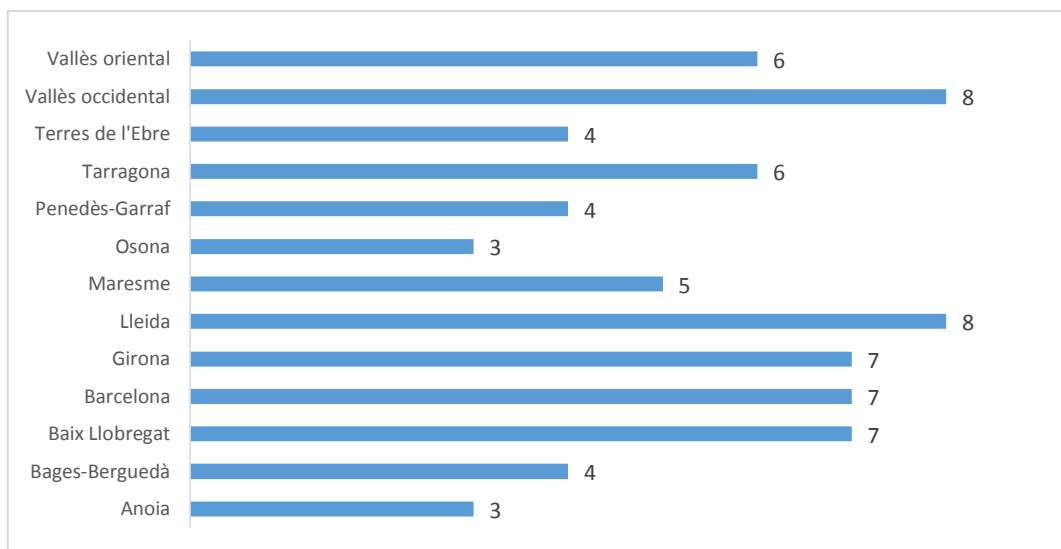

Figura 30. Clubs participants per delegacions

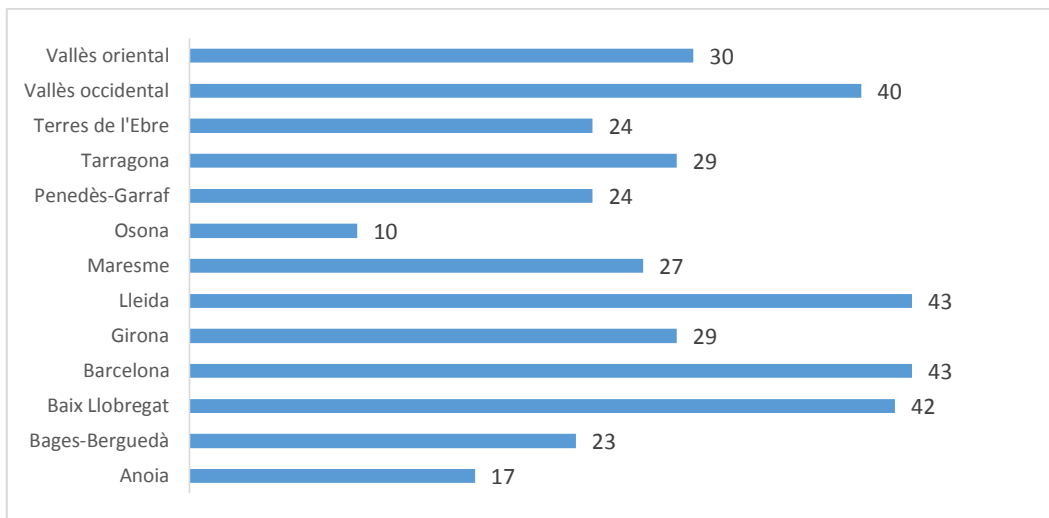

Figura 31. Equips participants per delegacions

Cal destacar, que les delegacions territorials que utilitza la Federació Catalana de Futbol són per a la seva millor organització en el territori, i per tant, no estan fetes en relació a les comarques, províncies, nombre de clubs o densitat de població. Per aquest motiu, ens ajudarà millor a fer-nos una idea de la repartició de clubs i equips pel territori un mapa de Catalunya amb les 4 províncies. Com podem veure a la figura 32, la província amb major nombre de clubs i equips participants en l'estudi és Barcelona, de la mateixa manera que segueix la proporció amb el nombre de llicències federatives d'esportistes i entitats.

Figura 32. Mapa del repartiment dels clubs i equips participants de la recerca en el territori català.

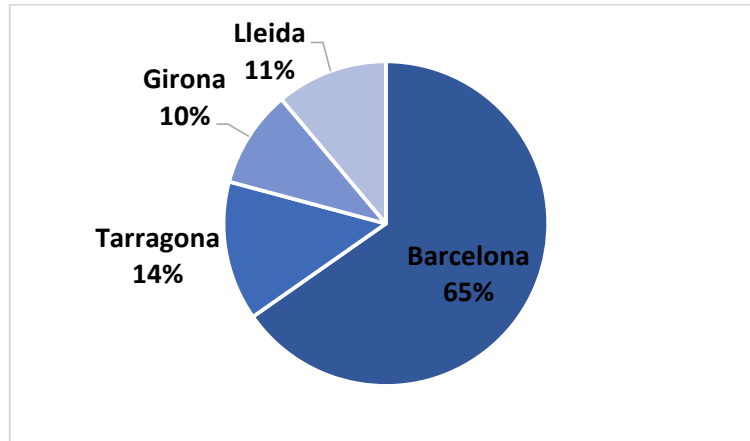

Figura 33. Clubs participants en l'estudi en les 4 províncies catalanes.

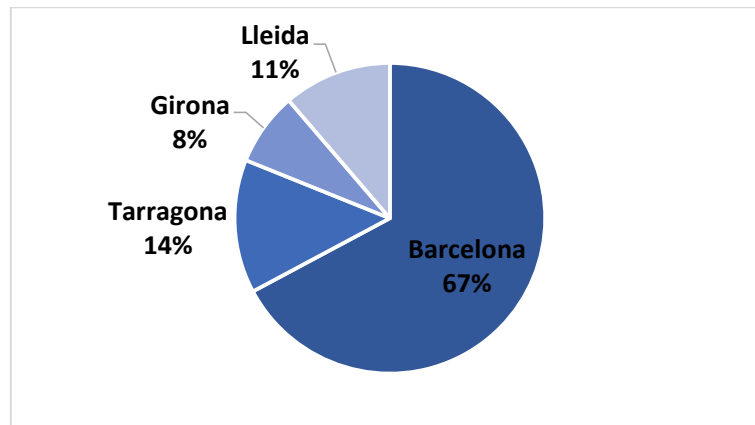

Figura 34. Equips participants en l'estudi en les 4 províncies catalanes.

Hem de tenir en compte que la mostra del nostre qüestionari inclou també a acompanyants, tècnics i àrbitres però que en aquests no podem calcular el % de la població que representen ja que no tenim les xifres totals. Només ens podem fixar per tant en els clubs, els equips i els esportistes.

La nostra mostra inclou 2640 esportistes, que representarien un 3,44% de la població. Si ens fixem també en la representació pel que fa al gènere, podem veure que la mostra inclou 217 qüestionaris de futbolistes femenines, per tant, que correspon a un 8,22% de la mostra, una mica superior al 4,17% que representa a nivell de llicències de la població (extret de la taula 23). Pel que fa a la variant futbol i futbol sala podem veure que la mostra inclou 382 qüestionaris de jugadors de futbol sala que correspon a un 14,47%, també una mica superior al 11,38% que representa a nivell de llicències

federatives de la població (extret de la taula 23). En ambdós casos (sexe i variable futbol i futbol sala) els percentatges són molt propers als percentatges reals.

Pel que fa a la distribució territorial de la població, l'estudi present, respecta les mateixes proporcions de repartiment territorial que la distribució de clubs a Catalunya (Observatori Català de l'Esport, 2017), tal i com podem veure en la taula 26.

Taula 26. *Proporció de clubs utilitzats en l'estudi segons la distribució territorial*

	Delegacions	%Població	Equips mostra	%Mostra
Àmbit metropolità	Penedès-Garraf, Baix Llobregat, Barcelona, Maresme, Vallès Oriental, Vallès Occidental i Anoia	58,1%	40	55%
Comarques centrals	Bages-Berguedà i Osona	10,4%	7	10%
Comarques gironines	Girona	10,6%	7	10%
Altres	Tarragona, Terres de l'Ebre i Lleida	20,9%	18	25%

Elaboració pròpia

3.4 ASPECTES ÈTICS DE LA RECERCA

Pel que fa a la primera part del treball de camp, els grups de discussió, la participació per part dels assistents va ser anònima per garantir la confidencialitat de la recerca. A més, els participants van rebre per escrit la informació de la recerca (annexos 8.1, 8.3 i 8.5) i van signar un full de consentiment informat per a la participació (annexos 8.2 i 8.4) així com l'autorització dels pares/mares o tutors legals de participar en cas de ser menors d'edat (annex 8.4). També es va tenir en compte, en el moment de fer els grups heterogenis, que no estessin en un mateix grup pares i fills coincidents per tal que poguessin expressar-se lliurement.

Pel que fa al qüestionari, els participants es van prestar de manera voluntària i la seva participació va ser completament anònima. Tots els participants van ser informats de l'objecte d'estudi i van consentir la seva participació (ells o els seus pares/mares o tutors legals en cas de ser menors), (veure annexos 8.8, 8.9, 8.10 i 8.11). Aquesta

informació es va explicar de manera verbal per part dels coaches cada vegada que s'administrava el qüestionari a un equip, així com també es trobava redactada en l'encapçalament del qüestionari. Aquest encapçalament explicava també quines entitats participaven en aquest estudi, des de quin grup de recerca es duia a terme, així com el títol de la tesi i els noms del doctorand i el director. S'indicava també que el qüestionari era anònim i que es garantia la confidencialitat, i que les dades obtingudes no serien utilitzades amb cap altra finalitat diferent a la d'aquesta recerca i passarien a formar part d'una base de dades de la que què en seria màxim responsable l'investigador principal. Aquestes dades queden emmagatzemades i únicament hi té accés el responsable de la recerca, davant el qual podrà exercir en tot moment els drets que estableix la Llei 15/1999 de Protecció de Dades Personals. Un cop finalitzat l'estudi, aquestes dades es destruiran. Finalment, es demanava la participació del subjecte a l'estudi i s'agraïa la seva col·laboració.

Pel que fa a la versió on-line pels àrbitres, si no es clicava l'opció d'acceptar participar en l'estudi després de llegir l'encapçalament explicatiu idèntic que en el qüestionari en paper, no es desplegaven les preguntes del qüestionari.

3.5 RESUM DEL CAPÍTOL

Per tal de poder decidir l'itinerari idoni per apropar-nos a aquesta realitat, en primer lloc s'han realitzat unes entrevistes exploratòries amb experts. A partir d'aquí s'ha decidit utilitzar una metodologia quali-quantitativa estructurada en dues fases. Una primera fase ha consistit en la realització de sis grups de discussió amb una mostra de joves esportistes, pares i mares, entrenadors, experts universitaris i àrbitres, amb la posterior transcripció i anàlisi del contingut del discurs. En la segona fase s'ha utilitzat l'anàlisi del discurs de la fase anterior per crear unes categories que s'han utilitzat per generar uns ítems per a la creació i validació d'un instrument adhoc de mesura, un qüestionari, que ha estat adminisat a una mostra de 4470 joves esportistes, acompanyants, entrenadors i àrbitres de tot el territori català, d'un total de 72 clubs de futbol i futbol sala masculí i femení. Tant la transcripció del discurs com l'administració i el buidatge dels qüestionaris s'han fet manualment.

4 ANÀLISI DELS RESULTATS

*“No només ensenyis als teus fills a llegir, ensenya’ls a qüestionar el que llegeixen,
ensenya’ls a qüestionar-ho tot”* George Carlin

Esquema del capítol

4.1 Neteja de resultats

4.2 Descripció de la mostra

4.2.1 Mostra general

4.2.2 Acompanyants

4.2.3 Entrenadors

4.2.4 Esportistes

4.2.5 Àrbitres

4.3 Anàlisis estadístics

4.3.1 Percepció del comportament dels espectadors segons l’agent social

4.3.2 Percepció del comportament dels espectadors segons la delegació

4.3.3 Percepció del comportament dels espectadors segons el sexe de l’acompanyant

4.3.4 Percepció del comportament dels espectadors segons el sexe del jugador

4.3.5 Percepció del comportament dels acompanyants segons l’edat de l’acompanyant

4.3.6 Percepció del comportament dels acompanyants segons l’edat del jugador

4.3.7 Percepció del comportament dels acompanyants segons la pràctica esportiva de l’acompanyant

4.3.8 Percepció del comportament dels acompanyants segons el nivell d'estudis de l'acompanyant

4.3.9 Percepció del comportament dels acompanyants segons la freqüència amb què els acompanyants acompanyen a les competicions

4.4 Resum del capítol

4.4.1 Característiques de la mostra

4.4.2 Comportament dels espectadors a les competicions esportives de futbol en edat escolar

4.1 NETEJA DE RESULTATS

Abans de descriure la mostra i fer les proves estadístiques per analitzar els resultats serà necessari fer una neteja de les dades per tal d'identificar aquells ítems o subjectes que no responen correctament. Aquesta neteja s'ha fet tenint en compte els paràmetres de cada ítem i per subjectes i permet esborrar aquells subjectes que no responguin correctament (ja que la mostra és molt gran) i algun ítem si és necessari.

Pel que fa als subjectes s'han buscat els casos atípics, que en aquest cas només se n'ha detectat un que ha estat eliminat.

Tenint en compte els paràmetres d'ítem, s'ha mirat la dificultat de cada ítem, fixant-se en que la mitjana no sigui ni 1 ni 4. A continuació s'ha mirat la variància també de cada ítem, procurant que no s'apropi a zero. I finalment, no ha estat necessari discriminar degut a que l'anàlisi dels resultats que s'ha volgut fer és descriptiu per tal de retratar un estat de la qüestió. A la taula 27 s'observen les mitjanes, desviació típiques, la variància, l'error tipus de la mitjana i l'interval de confiança.

Taula 27. Taula que resumeix les mitjanes, desviació típica, la variància, l'error tipus de la mitjana i l'interval de confiança dels 20 ítems dels qüestionaris de tota la mostra

	Mitjana	Desv. tip.	Variància	Error tip. Mitj.	Interval de confiança	
					Inf.	Sup.
Dona suport	3,42	,822	,675	,012	3,40	3,45
Anima/aplaudeix fill/a	3,56	,712	,507	,011	3,54	3,58
Anima/aplaudeix companys	3,37	,844	,712	,013	3,34	3,39
Anima/aplaudeix rival	2,22	1,026	1,053	,015	2,19	2,25
Bona relació altre equip	2,96	,978	,956	,015	2,93	2,99
Feliciten l'àrbitre	2,02	1,036	1,073	,015	1,99	2,05
Respecten les decisions	2,61	,975	,950	,015	2,58	2,64
Donen instruccions	2,84	1,010	1,020	,015	2,81	2,87
Critiquen jugadors	1,94	,917	,841	,014	1,92	1,97
Criden/insulten àrbitre	1,55	,790	,623	,012	1,53	1,57
Criden/insulten entrenador fill	1,21	,562	,315	,008	1,19	1,23
Criden/insulten entr.contrari	1,33	,702	,493	,011	1,31	1,35
S'ajunten per grups	2,87	1,062	1,127	,016	2,84	2,90
Els irrita la derrota	2,00	,984	,969	,015	1,97	2,03
Parlen entrenador si no sembla bé	3,11	1,050	1,103	,016	3,08	3,14
Coneixen el reglament	3,07	,937	,878	,014	3,04	3,10
A casa es preocupen per la victòria	2,47	1,154	1,332	,017	2,44	2,51
Es porten bé amb l'entrenador	3,75	,625	,391	,009	3,73	3,77
Després del partit recriminen	1,53	,811	,657	,012	1,51	1,55
Ajuden amb les feines del club	2,74	1,084	1,175	,016	2,70	2,77

Elaboració pròpia

Per tant, no s'ha eliminat cap ítem, ja que la mitjana no és mai ni 1 ni 4, amb un marge d'error de 0,05 i cap variància s'apropa a zero.

4.2 DESCRIPCIÓ DE LA MOSTRA

4.2.1 Mostra general

La mostra general està formada per 4470 subjectes repartits entre entrenadors (6%), acompanyants (34%), esportistes (59%) i àrbitres (1%) de 68 clubs de 61 poblacions repartides per 13 delegacions territorials per tot Catalunya (veure taula 29).

Taula 28. *Mostra pel que fa a l'agent social*

Agent social	N	%
Acompanyants	1532	34%
Entrenadors	245	6%
Esportistes	2640	59%
Àrbitres	53	1%
Total mostra	4470	100%

Elaboració propia

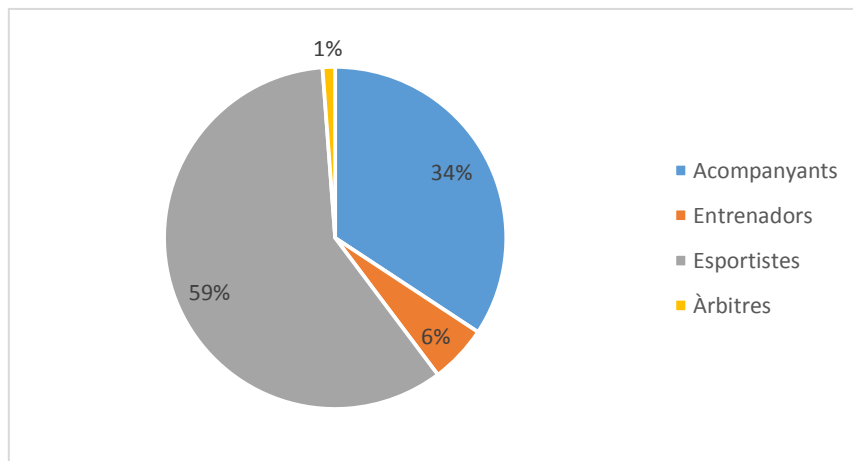

Figura 35. *Mostra pel que fa a l'agent social*

Taula 29. *Repartició dels diferents agents socials en les 13 delegacions territorials*

	Acompanyant	Entrenador	Esportista	Total
Anoia	22	12	119	153
Bages-Berguedà	75	15	111	201
Baix Llobregat	228	34	379	641
Barcelona	125	18	110	253
Girona	71	19	243	333
Lleida	235	39	408	682
Maresme	142	22	220	384
Osona	73	7	124	204
Penedès-Garraf	14	10	138	162
Tarragona	141	24	265	430
Terres de l'Ebre	88	9	115	212
Vallès Occidental	159	16	152	327
Vallès Oriental	159	20	202	381
Total	1532	245	2586	4363

Elaboració pròpia

Si ens fixem agent per agent podem veure que:

4.2.2 Acompanyants

El nombre de la mostra d'acompanyants és de n=1532. L'edat mitjana dels acompanyants que han respost el qüestionari és de 41,67 anys (amb una desv. típica de 6,2 i un interval de confiança d'entre 41,36 i 41,98) repartit de manera molt equitativa entre ambdós sexes (50,7% masculí i 49,3% femení).

Taula 30. *Sexe dels acompanyants*

Sexe	Freqüència	Percentatge
Masculí	777	50,7%
Femení	755	49,3%
Total	1532	100%

Elaboració pròpia

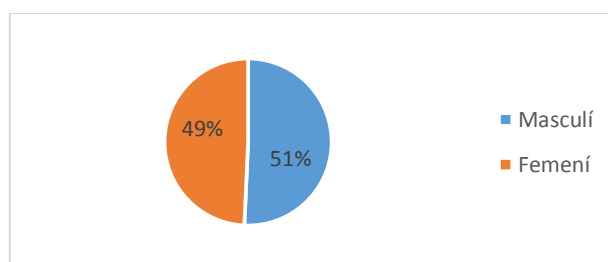

Figura 36. *Sexe dels acompanyants*

Pel que fa, en canvi, qui acompanya habitualment als partits podem veure que majoritàriament el pare i la mare per igual o ambdós junts (56,9%) seguit del pare sol (25%) o la mare sola (15%).

Taula 31. *Acompanyant habitual als partits*

Acompanyant	Freqüència	Percentatge
Pare	383	25%
Mare	238	15,5%
Avi	20	1,3%
Àvia	4	0,3%
Altres	14	0,3%
Ningú	1	0,1%
Pare i mare per igual o els 2 junts	872	56,9%
Total	1532	100%

Elaboració pròpia.

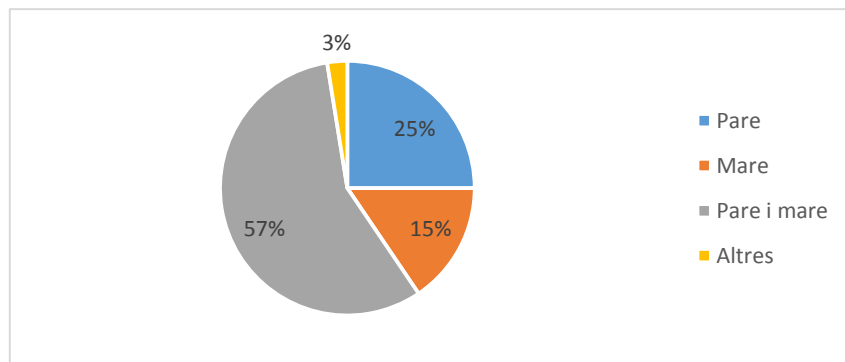

Figura 37. *Acompanyant habitual als partits.*

Si ens fixem en la variable pràctica esportiva podem veure que majoritàriament practiquen esport alguna vegada de tant en tant (61,5%), seguit de mai (21,4%) i en darrer lloc la pràctica esportiva habitual amb gairebé cada dia (17,1%).

Taula 32. *Pràctica esportiva dels acompanyants*

	Freqüència	Percentatge
Mai	328	21,4%
Alguna vegada de tant en tant	942	61,5%
Gairebé cada dia	262	17,1%
Total	1532	100%

Elaboració pròpia

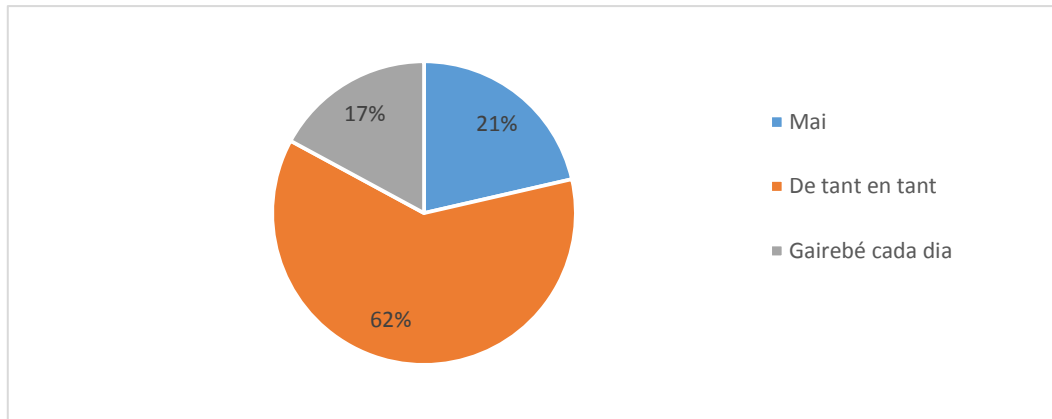

Figura 38. Pràctica esportiva dels acompanyants

Pel que fa al nivell d'estudis dels acompanyants que han respost el qüestionari podem veure que majoritàriament tenen estudis de batxillerat o cicles formatius (42%) seguit d'estudis bàsics obligatoris (29,6%) i estudis universitaris (26,2%).

Taula 33. Nivell d'estudis dels acompanyants

	Freqüència	Percentatge
Estudis primaris o menys	29	1,9%
Estudis bàsics obligatoris (prim. i secundària)	454	29,6%
Batxillerat o cicles formatius	644	42,0%
Estudis universitaris	401	26,2%
No ho sé	4	0,3%
Total	1532	100,0%

Elaboració pròpia

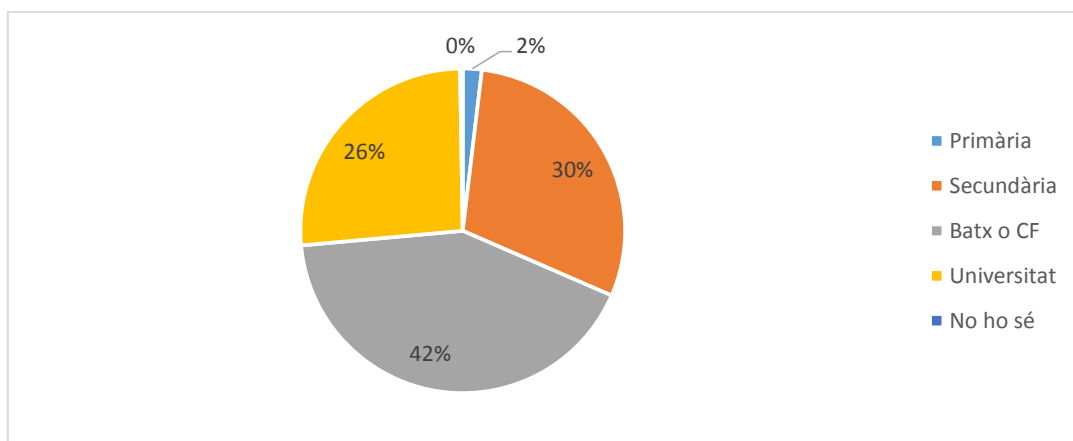

Figura 39. Nivell d'estudis dels acompanyants

Finalment, pel que fa a amb quina freqüència acompanyen als fills/es a les competicions esportives de futbol (als partits) podem veure que majoritàriament els acompanyen cada setmana (83,8%), seguit de dues o tres vegades al mes (12,1%). Per tant, la seva assistència és molt habitual.

Taula 34. Assistència partits dels acompanyants

	Freqüència	Percentatge
Mai	2	0,1%
De tant en tant (1 cop al més)	61	4,0%
Dues o tres vegades al mes	185	12,1%
Cada setmana	1284	83,8%
Total	1532	100,0%

Elaboració pròpia

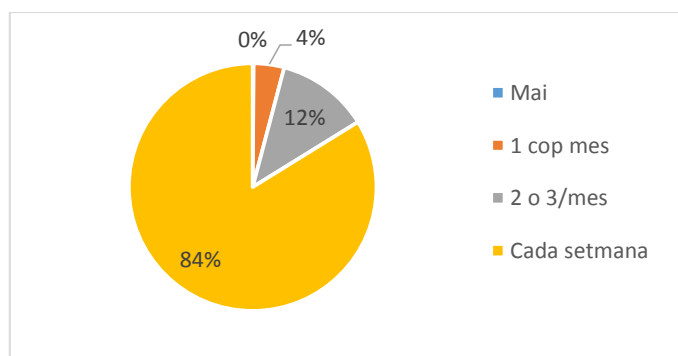

Figura 40. Assistència partits dels acompanyants

4.2.3 Entrenadors

El nombre de la mostra d'entrenadors és $n = 245$. L'edat mitjana dels entrenadors és de 26,76 anys (amb una desv. típica de 9,5 i un interval de confiança d'entre 25,57 i 27,95) i el sexe és majoritàriament masculí (91,4%).

Taula 35. Sexe dels entrenadors

	Freqüència	Percentatge
Masculí	224	91,4%
Femení	21	8,6%
Total	245	100,0%

Elaboració pròpia

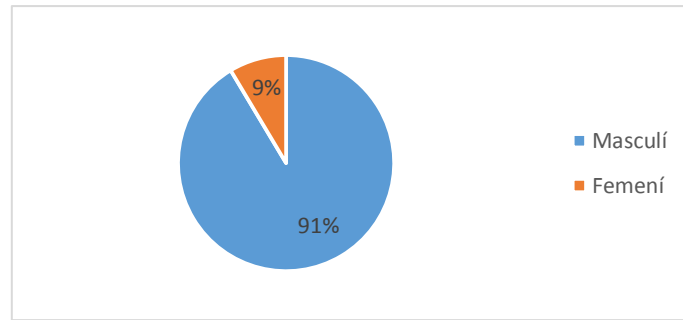

Figura 41. Sexe dels entrenadors

Pel que fa a la formació dels entrenadors que han respost el qüestionari podem veure que la majoria tenen la titulació de monitor (37,6%), seguit del títol d'entrenador de nivell 1 o nivell 2 (18,4%), o formació de cicles formatius o universitària relacionada amb l'àmbit esportiu (14,3%). Finalment, trobem les persones sense formació en l'àmbit esportiu que tenen l'ESO (13,9%), el batxillerat (11,8%), o estudis universitaris no relacionats amb l'esport (2,9%). Només un 1,2% de la mostra d'entrenadors té la titulació d'entrenador esportiu de nivell 3, fet força normal degut a que no és necessari en iniciació esportiva en futbol.

Taula 36. Formació dels entrenadors

	Freqüència	Percentatge
ESO	34	13,9%
Batxillerat	29	11,8%
Titulació de monitor	92	37,6%
Entrenador nivell 1 o 2	45	18,4%
Entrenador nivell 3	3	1,2%
CAFE o grau mitjà o superior esports o Magisteri EF	35	14,3%
Estudis universitaris no relacionats amb l'esport	7	2,9%
Total	245	100,0%

Elaboració pròpia

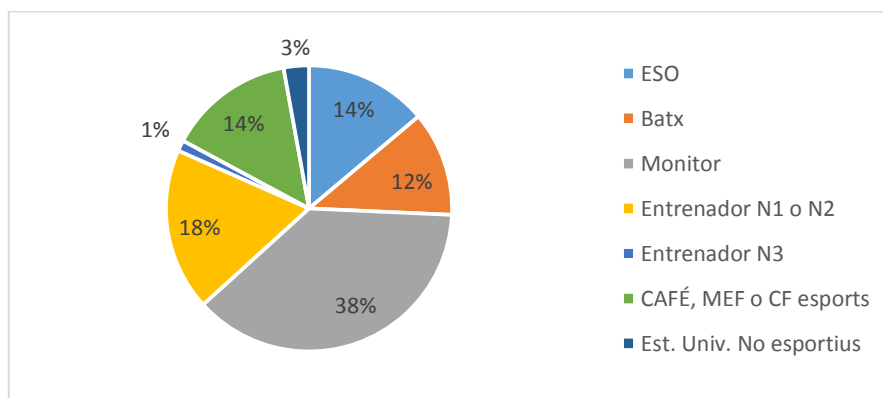

Figura 42. Formació dels entrenadors

Pel que fa a la pregunta de si els entrenadors han tingut algun conflicte amb algun acompanyant als partits de futbol (a les competicions), un 44,1% afirmen que si i un 55,9% afirmen que no.

Taula 37. *Conflictes percebuts pels entrenadors a les competicions amb els acompanyants*

	Freqüència	Percentatge
Si	108	44,1%
No	137	55,9%
Total	245	100,0%

Elaboració pròpia

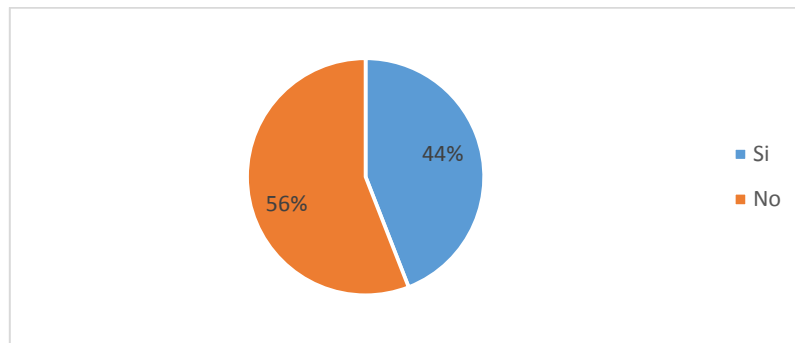

Figura 43. *Conflictes percebuts pels entrenadors a les competicions amb els acompanyants*

Segons els entrenadors, qui acompanya normalment als partits són el pare i la mare per igual o els dos junts (61,2%), percentatge bastant coincident amb el que diuen els acompanyants. En segon lloc també hi trobem als pares, tot i que amb un percentatge més alt (31,4%) i finalment les mares (3,7%).

Taula 38. *Acompanyant habitual als partits segons els entrenadors*

Acompanyant	Freqüència	Percentatge
Pare	77	31,4%
Mare	9	3,7%
Altres	6	2,4%
Ningú	3	1,2%
Pare i mare per igual o els 2 junts	150	61,2%
Total	245	100,0%

Elaboració pròpia

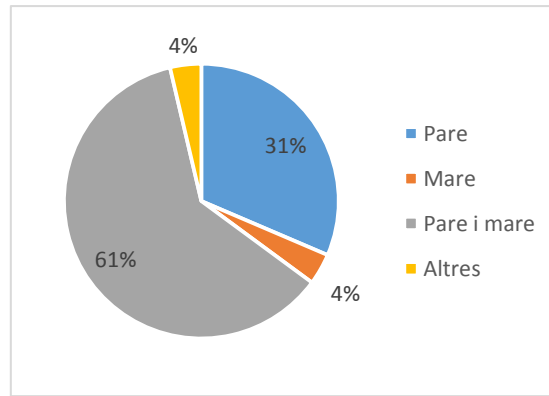

Figura 44. Acompanyant habitual als partits segons els entrenadors

L'edat d'aquests acompanyants, segons els entrenadors és d'entre 40 i 49 anys (37,1%), seguit d'entre 30 i 39 anys (35,9%). Aquest fet és molt coincident amb l'edat mitjana que han dit que tenien els acompanyants, que és de 41,67 anys.

Taula 39. Edat acompanyants segons els entrenadors

	Freqüència	Percentatge
Entre 18 i 29 anys	4	1,6%
Entre 30 i 39 anys	88	35,9%
Entre 40 i 49 anys	91	37,1%
Entre 50 i 59 anys	9	3,7%
60 o més	2	0,8%
No ho sé	51	20,8%
Total	245	100,0%

Elaboració pròpia

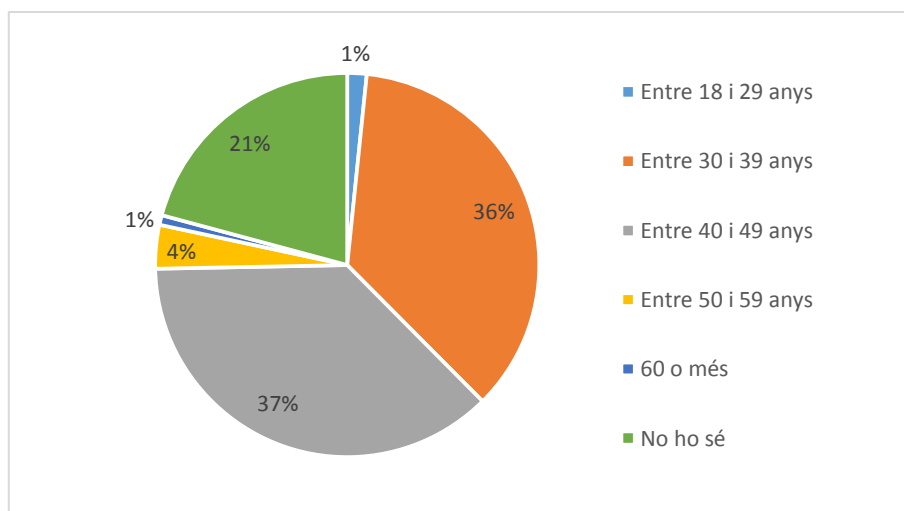

Figura 45. Edat acompanyants segons els entrenadors

Pel que fa a l'assistència als partits, segons els entrenadors que han respost el qüestionari, i coincidint també amb el que diuen els acompanyants, aquests assisteixen de manera majoritària setmanalment (83,7%).

Taula 40. Assistència als partits dels acompanyants segons els entrenadors

	Freqüència	Percentatge
Mai	7	2,9
De tant en tant (1 cop al més)	13	5,3
Dues o tres vegades al mes	20	8,2
Cada setmana	205	83,7
Total	245	100,0

Elaboració pròpia

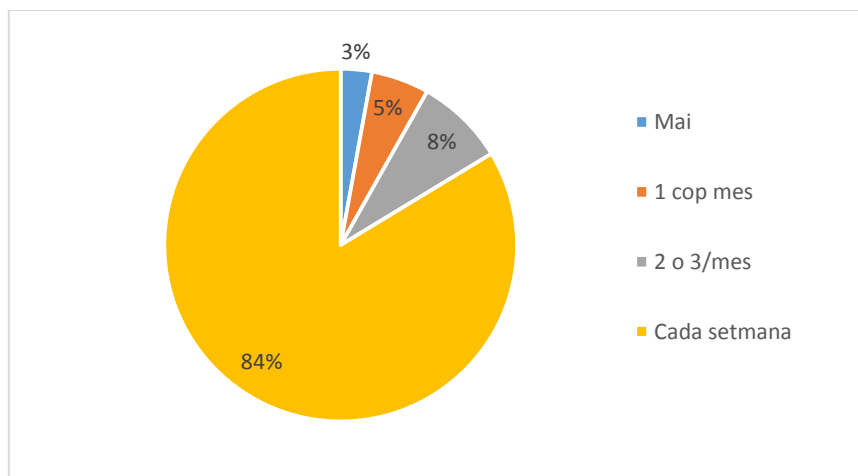

Figura 46. Assistència als partits dels acompanyants segons els entrenadors

4.2.4 Esportistes

El nombre de la mostra d'esportistes és $n = 2640$. L'edat mitjana dels esportistes enquestats és de 9,08 anys (amb una desv. típica de 1,8, amb un interval de confiança d'entre 9,01 i 9,14), amb edats compreses entre els 5 i els 14 anys, que coincideix amb les categories seleccionades per l'estudi. Pel que fa al sexe majoritàriament són del sexe masculí. Hi ha un 91,8% de nens o nois i un 8,2% de nenes o noies. Aquest percentatge també és coincident amb la realitat de llicències d'un i altre sexe.

Taula 41. *Sexe dels esportistes*

	Freqüència	Percentatge
Masculí	2423	91,8%
Femení	217	8,2%
Total	2640	100,0%

Elaboració pròpia

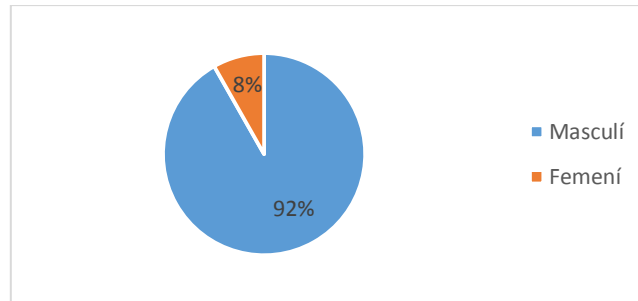

Figura 47. *Sexe dels esportistes*

Segons els esportistes, l'edat majoritària dels seus acompanyants és d'entre 40 i 49 anys, fet que coincideix amb l'edat mitjana que han dit que tenien els acompanyants, que és de 41,67 anys.

Taula 42. *Edat dels acompanyants segons els esportistes*

	Freqüència	Percentatge
Entre 18 i 29 anys	4	1,6%
Entre 30 i 39 anys	88	35,9%
Entre 40 i 49 anys	91	37,1%
Entre 50 i 59 anys	9	3,7%
60 o més	2	0,8%
No ho sé	51	20,8%
Total	245	100,0%

Elaboració pròpia

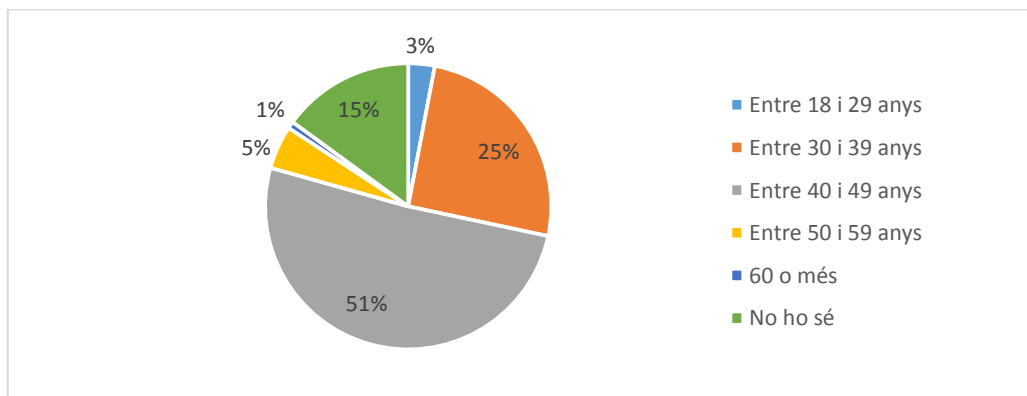

Figura 48. *Edat dels acompanyants segons els esportistes*

Segons els esportistes, qui els acompanya normalment als partits és el pare i la mare per igual o els dos junts (51,7%), seguit del pare (32,1%) i la mare (12,6%). Aquest percentatge és un entremig del que diuen els entrenadors i els propi acompanyants, que situen el percentatge de junts una mica més elevat i els de cada membre per separat més baix, però sempre en tots els casos amb el pare per davant de la mare.

Taula 43. *Acompanyant habitual als partits segons els esportistes*

Acompanyant	Freqüència	Percentatge
Pare	847	32,1%
Mare	333	12,6%
Avi	26	1,0%
Àvia	3	0,1%
Altres	64	2,4%
Ningú	3	0,1%
Pare i mare per igual o els 2 junts	1364	51,7%
Total	2640	100,0%

Elaboració pròpia

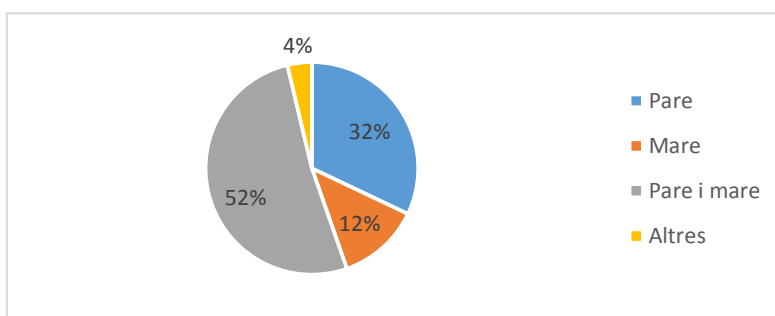

Figura 49. *Acompanyant habitual als partits segons els esportistes*

Segons els esportistes, la pràctica esportiva dels seus acompanyants coincideix amb el que diuen els propis acompanyants i majoritàriament practiquen esport alguna vegada de tant en tant (53,6%), seguit de mai (25,3%) i gairebé cada dia (21,1%).

Taula 44. *Pràctica esportiva dels acompanyants segons els esportistes*

	Freqüència	Percentatge
Mai	668	25,3%
Alguna vegada de tant en tant	1415	53,6%
Gairebé cada dia	554	21,1%
Total	2640	100,0%

Elaboració pròpia

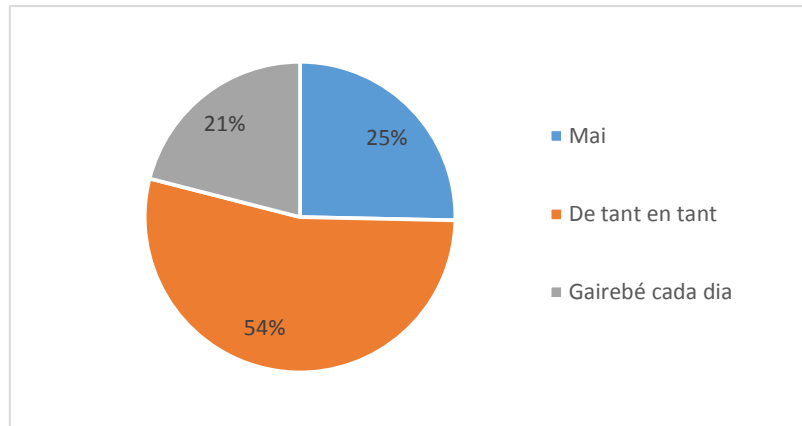

Figura 50. Pràctica esportiva dels acompanyants segons els esportistes

Pel que fa a la freqüència amb que els acompanyants els acompanyen als partits, segons els esportistes, i coincidint també amb el que diuen els entrenadors i els propis acompanyants, és de manera majoritària setmanalment (88,4%), seguit de dues o tres vegades al mes (6,9%).

Taula 45. Assistència als partits dels acompanyants segons els esportistes

	Freqüència	Percentatge
Mai	21	0,8%
De tant en tant (1 cop al més)	102	3,9%
Dues o tres vegades al mes	183	6,9%
Cada setmana	2334	88,4%
Total	2640	100,0%

Elaboració pròpia

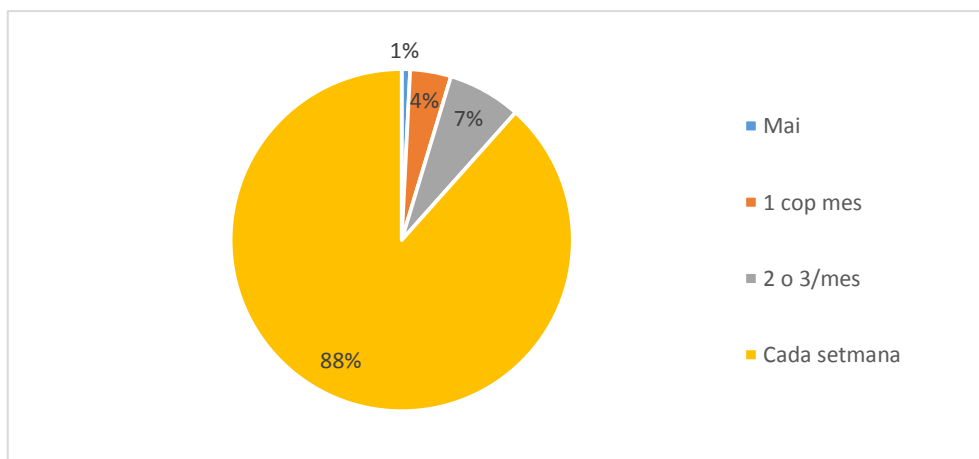

Figura 51. Assistència als partits dels acompanyants segons els esportistes

4.2.5 Àrbitres

El nombre de la mostra d'àrbitres és n=53. L'edat mitjana dels àrbitres és de 35,57 anys (amb una desv. típica de 9,1 i un interval de confiança d'entre 33,05 i 38,09) i el sexe és majoritàriament masculí (96,2%).

Taula 46. *Sexe dels àrbitres*

	Freqüència	Percentatge
Masculí	51	96,2%
Femení	2	3,8%
Total	53	100,0%

Elaboració pròpia

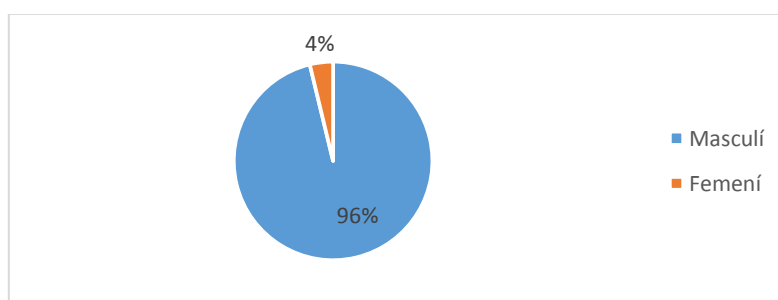

Figura 52. *Sexe dels àrbitres*

Pel que fa als acompanyants, segons els àrbitres també tenen majoritàriament entre 40 i 49 anys (54,7%) i assisteixen als partits setmanalment (71,7%), coincidint amb tots els altres agents de socialització (acompanyants, entrenadors i esportistes) (veure taula 47 i 48 i figures 54 i 55).

Taula 47. *Edat dels acompanyants segons els àrbitres*

	Freqüència	Percentatge
Entre 30 i 39 anys	16	30,2%
Entre 40 i 49 anys	29	54,7%
Entre 50 i 59 anys	8	15,1%
Total	53	100,0%

Elaboració pròpia

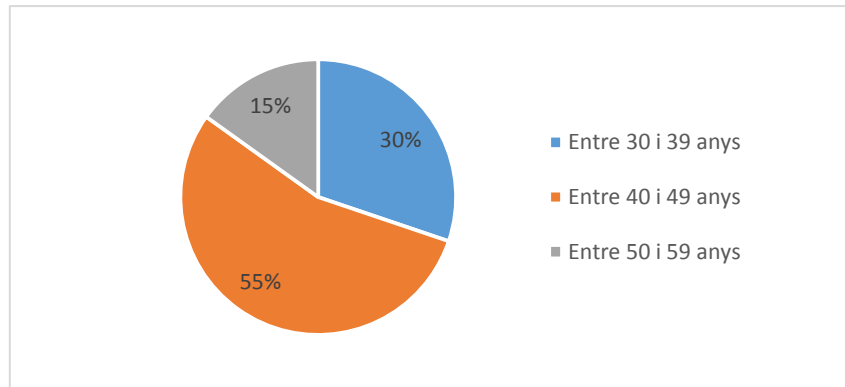

Figura 53. Edat dels acompanyants segons els àrbitres

Taula 48. Assistència als partits dels acompanyants segons els àrbitres

	Freqüència	Percentatge
Dues o tres vegades al mes	15	28,3%
Cada setmana	38	71,7%
Total	53	100,0%

Elaboració pròpia

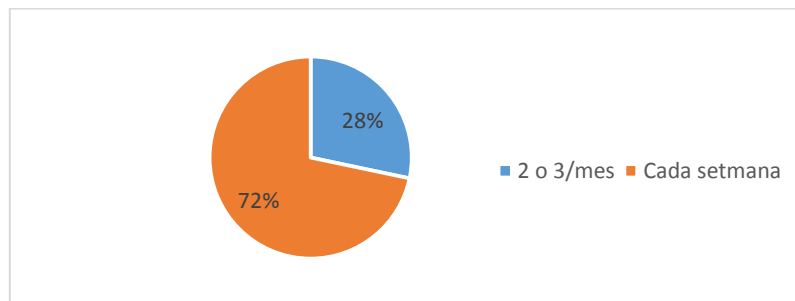

Figura 54. Assistència als partits dels acompanyants segons els àrbitres

Finalment, en referència als conflictes, un 81,1% dels àrbitres afirmen haver tingut algun conflicte amb els acompanyants als partits de futbol en edat escolar, mentre que un 18,9% afirma no haver-ne tingut mai cap.

Taula 49. Conflictes percebuts pels àrbitres amb els acompanyants

	Freqüència	Percentatge
Si	43	81,1%
No	10	18,9%
Total	53	100,0%

Elaboració pròpia

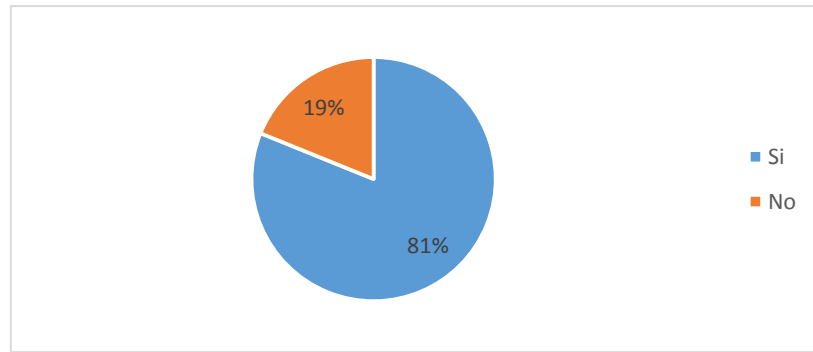

Figura 55. Conflictes percebuts pels àrbitres amb els acompanyants

4.3 ANÀLISIS ESTADÍSTICS

En primer lloc, el càlcul que s'ha utilitzat per analitzar els resultats és la mitjana de cada ítem. Aquest valor, juntament amb la desviació típica i l'interval de confiança permet fer una idea inicial dels resultats en generals per a cada ítem (veure taula 27). Posteriorment, s'ha calculat també aquesta mitjana tenint en compte diferents variables (agent social, delegació, sexe de l'acompanyant, sexe de l'esportista, edat de l'acompanyant, edat de l'esportista, pràctica esportiva de l'acompanyant, nivell d'estudis de l'acompanyant, etc.) per valorar-ne les diferències. Per veure si la diferència entre diferents grups és estadísticament significativa o no, s'utilitza la prova estadística de dos variables (nominal + quantitativa) amb més de dos grups d'anàlisi de la variància (ANOVA). La variable analitzada s'ha fet dependre d'un sol factor, de tal manera que les causes de la seva variabilitat siguin englobades en un component aleatori anomenat error experimental. Aquesta prova detecta la presència o absència d'un efecte global de la variable independent sobre la variable dependent. L'ANOVA, però, indica si hi ha o no diferència significativa però no indica on està aquesta diferència. Per aquest motiu, posteriorment s'ha realitzat una prova *post hoc* per detectar les diferències possibles entre les parelles de mitjanes simples o dos a dos amb la prova de Tukey.

A primer cop d'ull, només calculant les mitjanes de cada ítem ens podem fer una idea inicial dels resultats obtinguts.

Taula 50. Mitjanes de cada ítem segons els diferents agents socials implicats

	Mai (1)	De vegades (2)	Sovint (3)	Gairebé sempre (4)
Donen suport independentment del resultat			3,42 3,39 3,48 3,25 3,40	
Animen/aplaudeixen els seus fills durant el partit			3,48 3,43	3,56 3,71 3,56
Animen/aplaudeixen els companys del seu equip durant el partit			3,37 3,39 3,28 3,47	3,50
Animen/aplaudeixen els jugadors de l'equip rival durant el partit		2,22 2,10 2,37 2,29	3,32	
Es porten bé (tenen una bona relació, són educats, es saluden...) amb els pares de l'altre equip.		1,89	2,96 3,00 2,89 3,19	
Feliciten l'àrbitre quan s'acaba el partit	1,08	2,02 2,06 1,98 2,11		
Respecten les decisions de l'àrbitre encara que s'equivoqui	1,13		2,61 2,58 2,69 2,64	
Donen instruccions sobre què han de fer durant el partit (corre, passa-la, obre't, xuta...)			2,84 2,94 2,68 2,65	3,70
Critiquen les coses que fan malament		1,94 1,86 2,06 1,92	2,98	
Criden o insulten l'àrbitre		1,55 1,50 1,56 1,57		3,79
Criden o insulten l'entrenador o jugadors del seu equip	1,21 1,22 1,16 1,16	2,13		
Criden o insulten l'entrenador o jugadors de l'equip contrari	1,33 1,22 1,29 1,26 1,36			
S'ajunten per grups d'amics, o pares amb pares i mares amb mares	1,26		2,87 2,87 2,90 3,01	
Els irrita que el seu equip perdi contra altres que no són tan bons		2,00 2,01 1,94 2,03	2,96	
Parlen amb l'entrenador de manera educada si alguna cosa no els sembla bé.		2,28	3,11 3,11 3,10 3,33	
Creus que els acompanyants coneixen bé les normes del joc? (el reglament)	1,19		3,07 3,29 2,84 2,60	
	Mai (1)	De vegades (2)	Sovint (3)	Gairebé sempre (4)
A casa, et preocupes per si guanyeu els partits?		2,47 2,48 2,40	2,82	
Et portes bé amb l'entrenador del teu fill/a?				3,75 3,69 3,86 3,76
Després del partit, recrimines al teu fill/a que no ho hagi fet prou bé?	1,45 1,30	1,53 1,60		
Ajudes amb les feines del Club? Per exemple, acompanyant altres nens, portant material o fitxes, anant a les reunions, etc.			2,74 2,77 2,65 2,86	

Nota: Negre: general; Blau: acompanyants; Verd: esportistes; Taronja: entrenadors; Vermell: àrbitres.
Elaboració pròpia.

Tal i com es pot observar a la taula anterior (taula 50), podríem descriure el comportament dels acompanyants a les competicions esportives de futbol en edat escolar de la següent manera:

Sovint donen suport independentment del resultat, gairebé sempre animen o aplaudeixen als seus fills durant el partit, sovint animen o aplaudeixen als companys del seu fill durant el partit i en canvi als jugadors de l'equip rival només els animen o aplaudeixen de vegades. Sovint, es porten bé (mantenen una bona relació, són educats) amb els acompanyants de l'equip rival i de vegades feliciten a l'àrbitre al finalitzar el partit. Pel que fa a les decisions arbitrals, sovint les respecten encara que siguin desencertades. També sovint donen instruccions als seus fills sobre el què han de fer durant el partit i de vegades els critiquen les coses que fan malament. De vegades criden o insulten a l'àrbitre però mai criden o insulten a l'entrenador del seu equip ni al de l'equip contrari. Sovint s'ajunten a veure el partit per grups d'amistats o pares amb pares i mares amb mares i de vegades els irrita que el seu equip perdi contra altres equips que no són tan bons. Sovint parlen de manera educada amb l'entrenador si alguna cosa no els sembla bé i coneixen força bé el reglament. A casa, de vegades es preocupen per la victòria dels partits dels seus fills i gairebé sempre es porten bé amb l'entrenador del seu fill. De vegades, després del partit els acompanyants recriminen als seus fills que no ho hagin fet prou bé i sovint ajuden amb les tasques del club.

Si apliquem una prova de correlació entre diferents ítems per grups podem veure que en general no hi ha correlació o és molt lleu entre els diferents ítems (veure taula 51). Només existeix una correlació mitjana entre els ítems "Anima/aplaudeix als companys" i "Anima/aplaudeix al seu fill/a" i entre els ítems "Criden i insulten a l'entrenador del seu fill/a" i "Criden i insulten a l'entrenador de l'equip rival". Aquest fet podria ser degut a que són ítems molt semblants.

Taula 51. Correlació de Pearson entre els 16 ítems principals

N= 4470		Dona suport	Anima/aplaudeix fill/a	Anima/aplaudeix companys	Anima/aplaudeix rival	Bona relació altre equip	Felicitat en l'àrbitre	Respecten les decisions	Donen instruccions	Critiquen jugadors	Criden/insulten àrbitre	Criden/insulten entrenador fill	Criden/insulten entrenador contrari	S'ajunten per grups	Els irrita la derrota	Parlen amb l'entrenador si no sembla bé	Coneixen el reglament
Dona suport	Correlació de Pearson Sig. (bilateral)	1															
Anima/aplaudeix fill/a	Correlació de Pearson Sig. (bilateral)	,371**	1														
Anima/aplaudeix companys	Correlació de Pearson Sig. (bilateral)	,273**	,467**	1													
Anima/aplaudeix rival	Correlació de Pearson Sig. (bilateral)	,108**	,160**	,246**	1												
Bona relació altre equip	Correlació de Pearson Sig. (bilateral)	,152**	,159**	,152**	,159**	1											
Felicitat en l'àrbitre	Correlació de Pearson Sig. (bilateral)	,037*	,046**	,040**	,191**	,210**	1										
Respecten les decisions	Correlació de Pearson Sig. (bilateral)	,139**	,075**	,072**	,112**	,246**	,276**	1									
Donen instruccions	Correlació de Pearson Sig. (bilateral)	-,054**	,031*	-,010	-,037*	-,049**	,011	-,085**	1								
Critiquen jugadors	Correlació de Pearson Sig. (bilateral)	-,111**	-,033*	-,039**	,019	-,107**	-,029	-,101**	,229**	1							
Criden/insulten àrbitre	Correlació de Pearson Sig. (bilateral)	-,108**	-,078**	-,061**	-,030*	-,218**	-,100**	-,273**	,169**	,317**	1						
Criden/insulten entrenador fill	Correlació de Pearson Sig. (bilateral)	-,099**	-,119**	-,124**	,028	-,141**	,030*	-,088**	,086**	,235**	,335**	1					
Criden/insulten entrenador	Correlació de Pearson Sig. (bilateral)	-,102**	-,070**	-,118**	-,035*	-,156**	-,017	-,077**	,056**	,166**	,282**	,456**	1				
S'ajunten per grups	Correlació de Pearson Sig. (bilateral)	,056**	,078**	,109**	-,041**	,091**	-,032*	,027	,072**	,029	-,034*	-,061**	-,053**	1			
Els irrita la derrota	Correlació de Pearson Sig. (bilateral)	-,117**	-,056**	-,043**	-,014	-,091**	,001	-,139**	,108**	,227**	,226**	,189**	,207**	,038*	1		
Parlen amb l'entrenador si coneixen el reglament	Correlació de Pearson Sig. (bilateral)	,142**	,132**	,137**	,054**	,135**	,014	,068**	,044**	-,046**	-,088**	-,141**	-,091**	,133**	-,020	1	
		,103**	,088**	,091**	-,021	,161**	,069**	,104**	,034*	-,132**	-,210**	-,163**	-,108**	,110**	-,055**	,201**	1
		,000	,000	,000	,166	,000	,000	,000	,024	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	

Elaboració pròpia

4.3.1 Percepció de comportament dels espectadors segons la variable agent social

Si es comparen les mitjanes segons els diferents agents socials s'observa que la percepció del comportament difereix en funció de l'agent social a qui es pregunta, especialment en els àrbitres respecte als altres grups (veure taula 50 i figura 57). També s'observa que, en general, els acompanyants es descriuen millor del que els descriuen els altres agents socials implicats (tendència a l'automillora). Caldrà aplicar l'ANOVA d'un factor i proves *post hoc* per veure si aquesta diferència és estadísticament significativa o no.

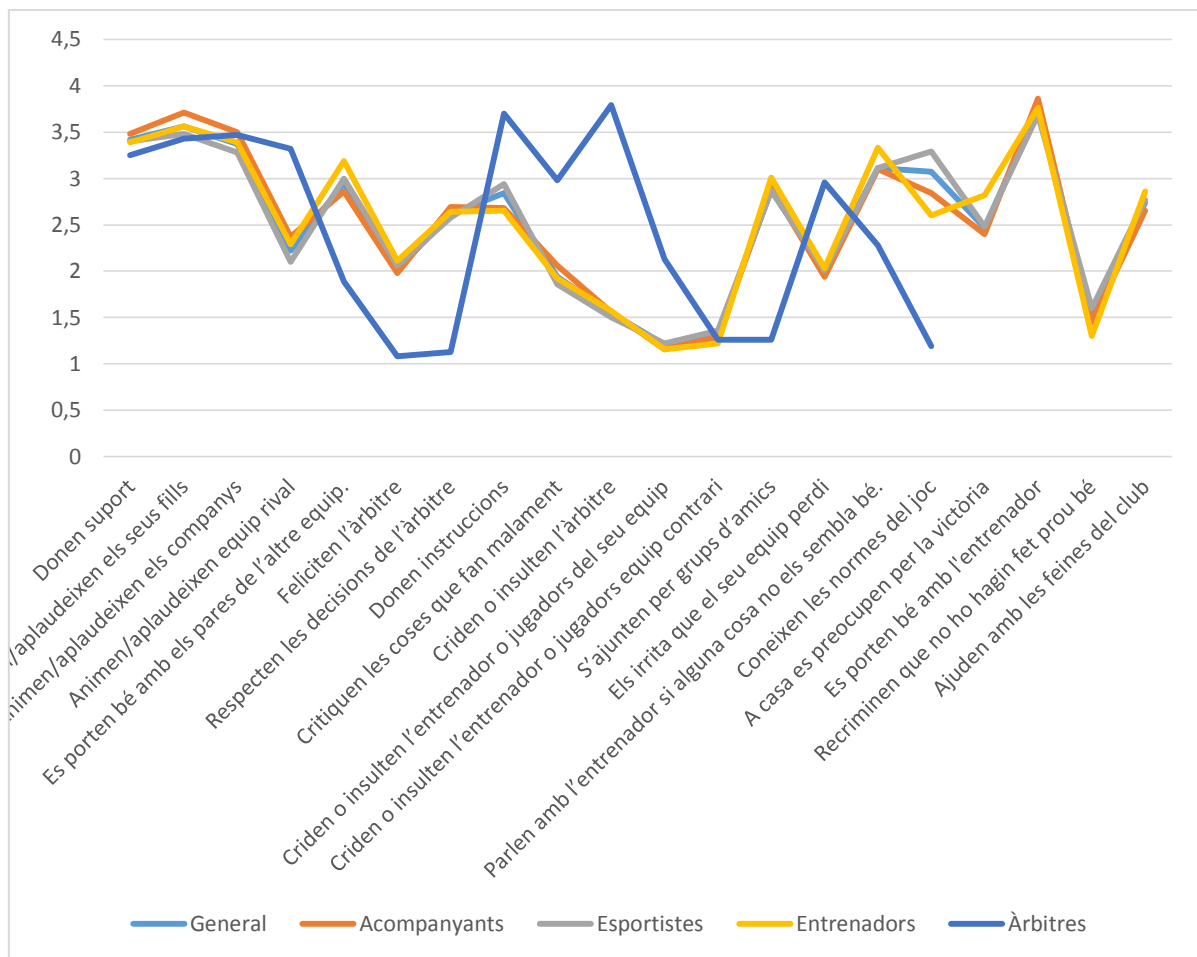

Figura 56. Gràfic de mitjanes de cada ítem segons els agents socials implicats

Després d'aplicar la prova d'anàlisi de la variància (ANOVA d'un factor) podem veure que hi ha diferències significatives en les puntuacions obtingudes en les sub-escalaes que corresponen als ítems analitzats entre els diferents grups d'agents socials. Per tant, s'observa que la variable "agent social" condiciona la percepció del comportament dels espectadors a les competicions esportives en edat escolar.

Taula 52. Resultats de la prova ANOVA d'un factor segons els agents socials

		Suma de quadrats	gl	Mitjana quadràtica	F	Sig.
Dona suport	Inter-grups	7,444	3	2,481	3,681	,012
	Intra-grups	3010,498	4466	,674		
	Total	3017,942	4469			
Anima/aplaudeix fill/a	Inter-grups	49,086	3	16,362	32,967	,000
	Intra-grups	2216,497	4466	,496		
	Total	2265,583	4469			
Anima/aplaudeix companys	Inter-grups	46,801	3	15,600	22,207	,000
	Intra-grups	3137,354	4466	,702		
	Total	3184,156	4469			
Anima/aplaudeix rival	Inter-grups	142,620	3	47,540	46,510	,000
	Intra-grups	4564,887	4466	1,022		
	Total	4707,508	4469			
Bona relació altre equip	Inter-grups	84,218	3	28,073	29,937	,000
	Intra-grups	4187,875	4466	,938		
	Total	4272,093	4469			
Feliciten l'àrbitre	Inter-grups	57,301	3	19,100	18,011	,000
	Intra-grups	4736,089	4466	1,060		
	Total	4793,391	4469			
Respecten les decisions	Inter-grups	128,693	3	42,898	46,513	,000
	Intra-grups	4118,833	4466	,922		
	Total	4247,526	4469			
Donen instruccions	Inter-grups	112,555	3	37,518	37,694	,000
	Intra-grups	4445,138	4466	,995		
	Total	4557,693	4469			
Critiquen jugadors	Inter-grups	97,643	3	32,548	39,731	,000
	Intra-grups	3658,598	4466	,819		
	Total	3756,241	4469			
Criden/insulten àrbitre	Inter-grups	272,975	3	90,992	161,707	,000
	Intra-grups	2512,998	4466	,563		
	Total	2785,972	4469			
Criden/insulten entrenador fill	Inter-grups	49,798	3	16,599	54,524	,000
	Intra-grups	1359,626	4466	,304		
	Total	1409,424	4469			
Criden/insulten entrenador contrari	Inter-grups	9,641	3	3,214	6,542	,000
	Intra-grups	2193,907	4466	,491		
	Total	2203,548	4469			
S'ajunten per grups	Inter-grups	142,728	3	47,576	43,417	,000
	Intra-grups	4893,805	4466	1,096		
	Total	5036,533	4469			
Els irrita la derrota	Inter-grups	54,114	3	18,038	18,840	,000
	Intra-grups	4275,872	4466	,957		
	Total	4329,986	4469			
Parlen amb l'entrenador si no els sembla bé	Inter-grups	48,674	3	16,225	14,847	,000
	Intra-grups	4880,289	4466	1,093		
	Total	4928,963	4469			
Coneixen el reglament	Inter-grups	443,040	3	147,680	189,380	,000
	Intra-grups	3482,620	4466	,780		
	Total	3925,660	4469			
A casa es preocupen per la victòria	Inter-grups	37,978	2	18,989	14,340	,000
	Intra-grups	5845,039	4414	1,324		
	Total	5883,017	4416			
Es porten bé amb l'entrenador	Inter-grups	26,761	2	13,381	34,727	,000
	Intra-grups	1700,782	4414	,385		
	Total	1727,543	4416			
Després del partit recriminen	Inter-grups	34,337	2	17,169	26,420	,000
	Intra-grups	2867,657	4413	,650		
	Total	2901,994	4415			
Ajuden amb les feines del club	Inter-grups	18,077	2	9,038	7,713	,000
	Intra-grups	5172,231	4414	1,172		
	Total	5190,307	4416			

Elaboració pròpia

Si s'observa quins agents puntuen més alt en cada ítem es pot veure que els acompanyants puntuen especialment alt el seu comportament en els ítems "dona suport", "anima/aplaudeix al seu fill/a", "anima aplaudeix als companys del seu fill/a", "anima/aplaudeix als rivals", "respecten les decisions arbitrals" i "es porten bé amb l'entrenador". Pel que fa als esportistes, puntuen especialment alt els ítems "feliciten a l'àrbitre", "criden o insulten a l'entrenador de l'equip contrari", "coneixen el reglament" i "després del partit recriminen les coses que no han fet bé". Pel que fa als àrbitres, puntuen especialment alt els ítems "donen instruccions", "critiquen als jugadors", "criden o insulten a l'àrbitre", "criden o insulten a l'entrenador del seu fill/a" i "els irrita la derrota". Finalment, pel que fa als entrenadors, puntuen especialment alts els ítems "mantenen una bona relació amb l'altre equip", "s'ajunten per grups", "parlen amb l'entrenador si alguna cosa no els sembla bé", "a casa, es preocupen per la victòria" i "ajuden amb les feines del Club".

Taula 53. Mitjanes més altres segons cada agent social

	Ítem	Agent	N	Mitjana
Mitjana més alta en acompanyants	Dona suport	Acompanyant	1532	3,48
		Entrenador	245	3,39
		Esportista	2640	3,40
		Àrbitre	53	3,25
		Total	4470	3,42
	Anima/aplaudeix al fill/a	Acompanyant	1532	3,71
		Entrenador	245	3,56
		Esportista	2640	3,48
		Àrbitre	53	3,43
		Total	4470	3,56
	Anima/aplaudeix als companys del fill/a	Acompanyant	1532	3,50
		Entrenador	245	3,39
		Esportista	2640	3,28
		Àrbitre	53	3,47
		Total	4470	3,37
Anima/aplaudeix al rival	Acompanyant	1532	2,37	
	Entrenador	245	2,29	
	Esportista	2640	2,10	
	Àrbitre	53	3,32	
	Total	4470	2,22	
Respecten les decisions arbitrals	Acompanyant	1532	2,69	
	Entrenador	245	2,64	
	Esportista	2640	2,58	
	Àrbitre	53	1,13	
	Total	4470	2,61	
Es porten bé amb l'entrenador	Acompanyant	1532	3,86	
	Entrenador	245	3,76	
	Esportista	2640	3,69	
	Total	4417	3,75	
	Mitjana més alta en esportistes	Feliciten l'àrbitre	Acompanyant	1532
Entrenador			245	2,11
Esportista			2640	2,06
Àrbitre			53	1,08
Total			4470	2,02
Criden/insulten l'entrenador contrari	Acompanyant	1532	1,29	
	Entrenador	245	1,22	
	Esportista	2640	1,36	

		Àrbitre	53	1,26
		Total	4470	1,33
	Coneixen el reglament	Acompanyant	1532	2,84
		Entrenador	245	2,60
		Esportista	2640	3,29
		Àrbitre	53	1,19
		Total	4470	3,07
	Després del partit recriminen	Acompanyant	1531	1,45
		Entrenador	245	1,30
		Esportista	2640	1,60
		Total	4416	1,53
Mitjana més alta en àrbitres	Donen instruccions	Acompanyant	1532	2,68
		Entrenador	245	2,65
		Esportista	2640	2,94
		Àrbitre	53	3,70
		Total	4470	2,84
	Critiquen jugadors	Acompanyant	1532	2,06
		Entrenador	245	1,92
		Esportista	2640	1,86
		Àrbitre	53	2,98
		Total	4470	1,94
	Criden/insulten a l'àrbitre	Acompanyant	1532	1,56
		Entrenador	245	1,57
		Esportista	2640	1,50
		Àrbitre	53	3,79
		Total	4470	1,55
	Criden/insulten a l'entrenador del seu fill	Acompanyant	1532	1,16
		Entrenador	245	1,16
		Esportista	2640	1,22
		Àrbitre	53	2,13
		Total	4470	1,21
	Els irrita la derrota	Acompanyant	1532	1,94
		Entrenador	245	2,03
		Esportista	2640	2,01
		Àrbitre	53	2,96
		Total	4470	2,00
Mitjana més alta en entrenadors	Mantenen una bona relació amb l'altre equip	Acompanyant	1532	2,89
		Entrenador	245	3,19
		Esportista	2640	3,00
		Àrbitre	53	1,89
		Total	4470	2,96
	S'ajunten per grups	Acompanyant	1532	2,90
		Entrenador	245	3,01
		Esportista	2640	2,87
		Àrbitre	53	1,26
		Total	4470	2,87
	Parlen amb l'entrenador si alguna cosa no els sembla bé	Acompanyant	1532	3,10
		Entrenador	245	3,33
		Esportista	2640	3,11
		Àrbitre	53	2,28
		Total	4470	3,11
	A casa, es preocupen per la victòria	Acompanyant	1532	2,40
		Entrenador	245	2,82
		Esportista	2640	2,48
		Total	4417	2,47
	Ajuden amb les feines del club	Acompanyant	1532	2,65
		Entrenador	245	2,86
		Esportista	2640	2,77
		Total	4417	2,74

Elaboració pròpia

Si s'aplica una prova de contrast *post hoc* (comparacions múltiples, HSD de Tukey) es pot observar en quines relacions la diferència de mitjanes és significativa en nivell igual o inferior a 0.05. En general, en tots els ítems hi ha relacions significatives entre els diferents agents.

Taula 54. Resultats de la prova de contrast post hoc (HSD de Tukey) segons els agents socials

Variable dependent	(I) Agent social	(J) Agent social	Diferència de mitjanes (I-J)	Error típic	Sig.
Dona suport	Acompanyant	Esportista	,075*	,026	,024
		Entrenador	,147*	,048	,013
Anima/aplaudeix fill/a	Acompanyant	Esportista	,223*	,023	,000
		Àrbitre	,272*	,098	,029
		Entrenador	,218*	,027	,000
Anima/aplaudeix companys	Acompanyant	Esportista	-,278*	,032	,000
		Entrenador	-,198*	,068	,018
	Esportista	Acompanyant	,946*	,141	,000
		Entrenador	1,027*	,153	,000
	Àrbitre	Esportista	1,225*	,140	,000
		Entrenador	-,295*	,067	,000
Bona relació altre equip	Acompanyant	Esportista	-,104*	,031	,005
		Àrbitre	1,006*	,135	,000
		Entrenador	,192*	,065	,016
	Entrenador	Esportista	1,301*	,147	,000
		Àrbitre	1,109*	,134	,000
	Esportista	Àrbitre	-,088*	,033	,038
Acompanyant		-,900*	,144	,000	
Feliciten l'àrbitre	Acompanyant	Esportista	-,035*	,156	,000
		Entrenador	-,988*	,143	,000
	Esportista	Esportista	,110*	,031	,002
		Acompanyant	-1,562*	,134	,000
	Àrbitre	Entrenador	-1,509*	,145	,000
		Esportista	-1,452*	,133	,000
Respecten les decisions	Acompanyant	Esportista	,259*	,032	,000
		Entrenador	,286*	,067	,000
	Esportista	Acompanyant	1,018*	,139	,000
		Entrenador	1,045*	,151	,000
	Àrbitre	Esportista	,759*	,138	,000
		Acompanyant	,203*	,029	,000
Donen instruccions	Acompanyant	Esportista	,920*	,126	,000
		Acompanyant	1,063*	,137	,000
	Esportista	Esportista	1,123*	,126	,000
		Àrbitre	-2,237*	,105	,000
	Entrenador	Àrbitre	-2,221*	,114	,000
		Esportista	-2,291*	,104	,000
Critiquen jugadors	Acompanyant	Esportista	-,061*	,018	,003
		Acompanyant	,970*	,077	,000
	Esportista	Entrenador	,977*	,084	,000
		Esportista	,909*	,077	,000
	Àrbitre	Esportista	-,080*	,023	,002
		Entrenador	-,148*	,047	,008
Criden/insulten àrbitre	Acompanyant	Àrbitre	1,636*	,146	,000
		Entrenador	1,744*	,159	,000
	Esportista	Àrbitre	1,602*	,145	,000
		Àrbitre	-1,018*	,137	,000
	Entrenador	Àrbitre	-,934*	,148	,000
		Esportista	-,955*	,136	,000
Criden/insulten entrenador contrari	Entrenador	Acompanyant	,231*	,072	,007
		Esportista	,224*	,070	,007
	Esportista	Acompanyant	-,821*	,146	,000
		Entrenador	-1,052*	,158	,000
	Àrbitre	Esportista	-,828*	,145	,000
		Entrenador	,239*	,061	,000
S'ajunten per grups	Acompanyant	Entrenador	-,443*	,028	,000
		Àrbitre	1,655*	,123	,000
	Entrenador	Esportista	-,682*	,059	,000
		Àrbitre	1,415*	,134	,000
	Esportista	Àrbitre	2,098*	,123	,000
		Entrenador			

Elaboració pròpia

4.3.2 Percepció de comportament dels espectadors segons la variable delegació

En primer lloc s'han comparat les mitjanes segons les tretze diferents delegacions territorials i s'ha observat que la percepció del comportament difereix en funció de quina delegació es pregunta. Cal aplicar posteriorment proves ANOVA i *post hoc* per veure si aquesta diferència és estadísticament significativa o no.

Es pot observar (taula 55) que, la delegació Penedès-Garraf puntua especialment alts els ítems “donen suport”, “animen o aplaudeixen als seus fills”, “animen o aplaudeixen als companys dels seus fills”, “es porten bé amb l'equip rival”, “respecten les decisions arbitrals”, “s'ajunten per grups d'amics”, “parlen amb l'entrenador si alguna cosa no els sembla bé” i “es porten bé amb l'entrenador”. La delegació Bages-Berguedà puntua especialment alt els ítems “Criden o insulten l'entrenador i jugadors del seu equip”, “criden o insulten l'entrenador o jugadors de l'equip contrari”, “els irrita que el seu equip perdi”, “a casa es preocupen per la victòria” i “recriminen als seus fills després del partit que no ho hagin fet prou bé”. La delegació de l'Anoia puntua especialment alt en els ítems “coneixen les normes del joc” i “a casa es preocupen per la victòria”, en canvi, la delegació de les Terres de l'Ebre puntua especialment alt en els ítems “donen instruccions als seus fills/es” i “critiquen les coses que fan malament”. Finalment Lleida puntua alt en l'ítem “animen o aplaudeixen a l'equip rival”, Osona puntua alt en l'ítem “feliciten a l'àrbitre”, Tarragona puntua alt en l'ítem “ajuden amb les feines del Club”, el Vallès Occidental puntua alt en l'ítem “criden o insulten a l'àrbitre” i finalment el Vallès Oriental puntua alt en l'ítem “parlen amb l'entrenador si alguna cosa no els sembla bé”.

Taulla 55. Mitjanes dels ítems segons les delegacions, amb el màxim i mínim de cada ítem

	Gen.	Anoia	Bag.-Ber.	B. Llo.	Bcn	Gir.	Llei.	Mar.	Oso.	Pen-Garr	Tarr.	Terr. Ebr.	V. Occ.	V. Ori.
Donen suport	3,42	3,44	3,29	3,42	3,35	3,42	3,39	3,4	3,26	3,61	3,51	3,55	3,5	3,44
Animen/aplaudeixen els seus fills	3,56	3,59	3,6	3,57	3,52	3,48	3,52	3,54	3,62	3,67	3,62	3,59	3,59	3,59
Animen/aplaudeixen els companys	3,37	3,42	3,27	3,37	3,47	3,21	3,34	3,31	3,27	3,51	3,35	3,48	3,43	3,42
Animen/aplaudeixen equip rival	2,22	2,25	2,1	2,24	2,23	2,15	2,31	2,24	1,95	2,15	2,12	2,19	2,23	2,27
Es porten bé amb pares altre equip.	2,95	2,9	2,77	2,99	2,99	3	3,04	2,9	2,9	3,2	2,9	2,96	2,92	3,08
Feliciten l'àrbitre	2,02	2,2	2,06	2,08	1,85	1,99	2,1	2,12	2,21	2,04	2,03	1,95	1,92	1,9

Respecten les decisions de l'àrbitre	2,61	2,75	2,56	2,65	2,67	2,71	2,65	2,59	2,53	2,88	2,54	2,52	2,66	2,55
Donen instruccions	2,84	3,13	2,97	2,82	2,83	2,91	2,67	2,84	2,83	2,85	2,95	2,67	2,86	2,8
Critiquen les coses que fan malament	1,94	1,86	2,07	1,85	1,93	1,97	1,94	1,85	1,99	1,91	1,96	2,09	1,96	1,91
Criden o insulten l'àrbitre	1,55	1,58	1,45	1,49	1,52	1,58	1,55	1,48	1,54	1,31	1,59	1,52	1,6	1,51
Criden o insulten entr/jug. seu equip	1,21	1,18	1,29	1,18	1,15	1,26	1,2	1,17	1,2	1,1	1,25	1,16	1,2	1,16
Criden o insulten entr/jug. contrari	1,33	1,29	1,51	1,34	1,23	1,44	1,32	1,3	1,35	1,23	1,38	1,32	1,29	1,26
S'ajunten per grups d'amics	2,87	2,9	3,01	2,97	3,01	2,83	2,86	2,85	2,79	3,06	2,82	2,95	2,76	2,83
Els irrita que el seu equip perdi	2	1,99	2,27	1,85	1,94	1,93	2,03	2,02	2,11	2,02	2,02	2,01	1,99	1,89
Parlen entr. si alguna cosa no els sembla bé.	3,11	3,14	3,13	3,13	3,06	2,94	3,11	3,02	3,02	3,28	3,21	3,14	3,1	3,28
Coneixen les normes del joc	3,07	3,39	3,2	3,12	2,98	2,99	2,98	3,01	3,03	3,36	3,17	3,1	3,06	3,17
A casa preocupen per la victòria	2,47	2,67	2,67	2,47	2,45	2,43	2,5	2,5	2,36	2,47	2,47	2,52	2,33	2,43
Es porten bé amb l'entrenador	3,75	3,8	3,69	3,76	3,84	3,73	3,71	3,72	3,76	3,85	3,74	3,77	3,77	3,77
Recriminen que no ho hagin fet bé	1,53	1,5	1,63	1,51	1,44	1,57	1,6	1,54	1,52	1,47	1,53	1,5	1,51	1,5
Ajuden amb les feines del club	2,74	2,57	2,84	2,69	2,75	2,75	2,6	2,8	2,79	2,94	2,88	2,67	2,8	2,7

Nota: **Lila**: delegació amb la puntuació més baixa i **Vermell**: delegació amb la puntuació més alta
Elaboració pròpia

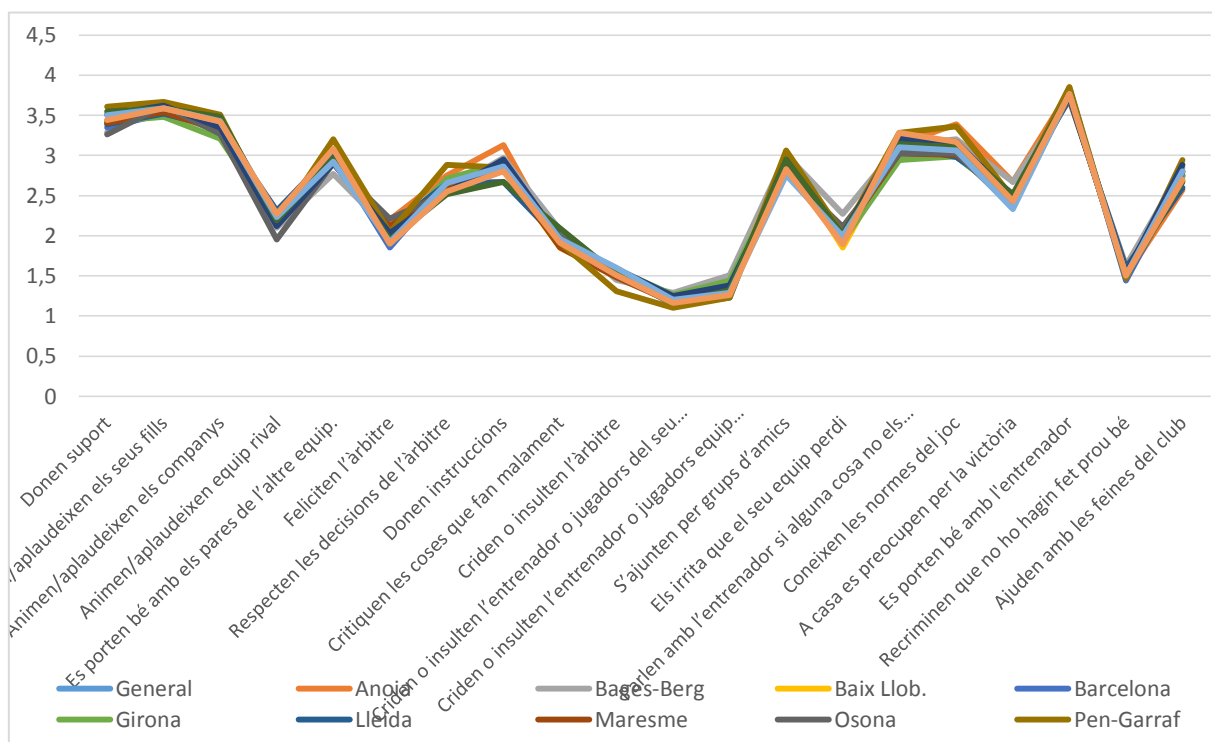

Figura 57. Gràfic de les mitjanes dels ítems segons les delegacions

Després d'aplicar la prova d'anàlisi de la variància (ANOVA d'un factor) podem veure que hi ha diferències significatives en les puntuacions obtingudes en les sub-escalaes que corresponen als ítems analitzats entre els diferents delegacions. Aquesta diferència és significativa en tots els ítems excepte en: "anima/aplaudeix al seu fill", "a casa es preocupen per la victòria", "es porten bé amb l'entrenador" i "després del partit recriminen", ítems en el qual no existeix una diferència significativa pel que fa a la variable delegació territorial.

Taula 56. Resultats de la prova ANOVA d'un factor segons les delegacions

		gl	Mitjana quadràtica	F	Sig.
Dona suport	Inter-grupos	12	2,116	3,144	,000
	Intra-grupos	4350	,673		
	Total	4362			
Anima/aplaudeix companys	Inter-grupos	12	2,111	2,955	,000
	Intra-grupos	4350	,714		
	Total	4362			
Anima/aplaudeix rival	Inter-grupos	12	2,590	2,494	,003
	Intra-grupos	4350	1,039		
	Total	4362			
Bona relació altre equip	Inter-grupos	12	2,692	2,851	,001
	Intra-grupos	4350	,944		
	Total	4362			
Feliciten l'àrbitre	Inter-grupos	12	3,354	3,142	,000
	Intra-grupos	4350	1,067		
	Total	4362			
Respecten les decisions	Inter-grupos	12	2,299	2,482	,003
	Intra-grupos	4350	,926		
	Total	4362			
Donen instruccions	Inter-grupos	12	4,147	4,122	,000
	Intra-grupos	4350	1,006		
	Total	4362			
Critiquen jugadors	Inter-grupos	12	1,535	1,848	,036
	Intra-grupos	4350	,830		
	Total	4362			
Criden/insulten àrbitre	Inter-grupos	12	1,228	2,173	,011
	Intra-grupos	4350	,565		
	Total	4362			
Criden/insulten entrenador fill	Inter-grupos	12	,640	2,136	,012
	Intra-grupos	4350	,300		
	Total	4362			
Criden/insulten entrenador contrari	Inter-grupos	12	1,566	3,172	,000
	Intra-grupos	4350	,494		
	Total	4362			
S'ajunten per grups	Inter-grupos	12	2,432	2,206	,009
	Intra-grupos	4350	1,102		
	Total	4362			
Els irrita la derrota	Inter-grupos	12	3,229	3,383	,000
	Intra-grupos	4350	,955		
	Total	4362			
Parlen amb l'entrenador si no els sembla bé	Inter-grupos	12	2,976	2,730	,001
	Intra-grupos	4350	1,090		
	Total	4362			
Coneixen el reglament	Inter-grupos	12	4,327	5,185	,000
	Intra-grupos	4350	,834		
	Total	4362			
Ajuden amb les feines del club	Inter-grupos	12	3,431	2,942	,000
	Intra-grupos	4350	1,166		
	Total	4362			

Elaboració pròpia

Posteriorment s'ha aplicat una prova de contrast *post hoc* (comparacions múltiples, HSD de Tukey) i s'ha observat en quines relacions la diferència de mitjanes és significativa en nivell igual o inferior a 0.05. S'analitzen només en els setze ítems en que la prova d'ANOVA ha confirmat que la diferència és significativa. Els altres quatre ítems es descarten. En general, en tots els ítems hi ha relacions significatives entre les diferents delegacions. El programa SPSS proposa agrupaments de delegacions en grups segons cada ítem amb respostes semblants, però no es repeteix una estructura semblant al llarg dels ítems, per aquest motiu no s'inclouen les 16 taules.

4.3.3 Percepció de comportament dels espectadors segons la variable sexe de l'acompanyant

S'ha comparat, en primer lloc, les mitjanes segons el sexe dels acompanyants i s'observa que la percepció del comportament difereix en funció de a quin és el sexe al què es pregunta, tot i que la diferència no és molt accentuada.

Taula 57. Mitjanes de cada ítem segons el sexe dels acompanyants

	Mai (1)	De vegades (2)	Sovint (3)	Gairebé sempre (4)
Donen suport independentment del resultat			3,42 3,46 3,49	
Animen/aplaudeixen els seus fills durant el partit				3,56 3,70 3,72
Animen/aplaudeixen els companys del seu equip durant el partit			3,37 3,49	3,51
Animen/aplaudeixen els jugadors de l'equip rival durant el partit		2,22 2,39 2,36		
Es porten bé (tenen una bona relació, són educats, es saluden...) amb els pares de l'altre equip.			2,96 2,88 2,90	
Feliciten l'àrbitre quan s'acaba el partit		2,02 1,94 2,01		
Respecten les decisions de l'àrbitre encara que s'equivoqui			2,61 2,68 2,71	
Donen instruccions sobre què han de fer durant el partit (corre, passa-la, obre't, xuta...)			2,84 2,69 2,67	
Critiquen les coses que fan malament		1,94 2,06 2,07		
Criden o insulten l'àrbitre		1,55 1,57 1,54		
Criden o insulten l'entrenador o jugadors del seu equip	1,21 1,18 1,14			
Criden o insulten l'entrenador o jugadors de l'equip contrari	1,33 1,28 1,29			
S'ajunten per grups d'amics, o pares amb pares i mares amb mares			2,87 2,93 2,87	
Els irrita que el seu equip perdi contra altres que no són tan bons		2,00 1,98 1,90		
Parlen amb l'entrenador de manera educada si alguna cosa no els sembla bé.			3,11 3,10 3,11	
Creus que els acompanyants coneixen bé les normes del joc? (el			3,07	

reglament)	Mai (1)	De vegades (2)	Sovint (3)	Gairebé sempre (4)
A casa, et preocupes per si guanyeu els partits?		2,47 2,29	2,83 2,86 2,50	
Et portes bé amb l'entrenador del teu fill/a?				3,75 3,84 3,87
Després del partit, retrimines al teu fill/a que no ho hagi fet prou bé?	1,47 1,43	1,53		
Ajudes amb les feines del Club? Per exemple, acompanyant altres nens, portant material o fitxes, anant a les reunions, etc.			2,74 2,64 2,67	

Nota: Negre: general, Blau: Sexe masculí, Lila: Sexe femení. Elaboració pròpia.

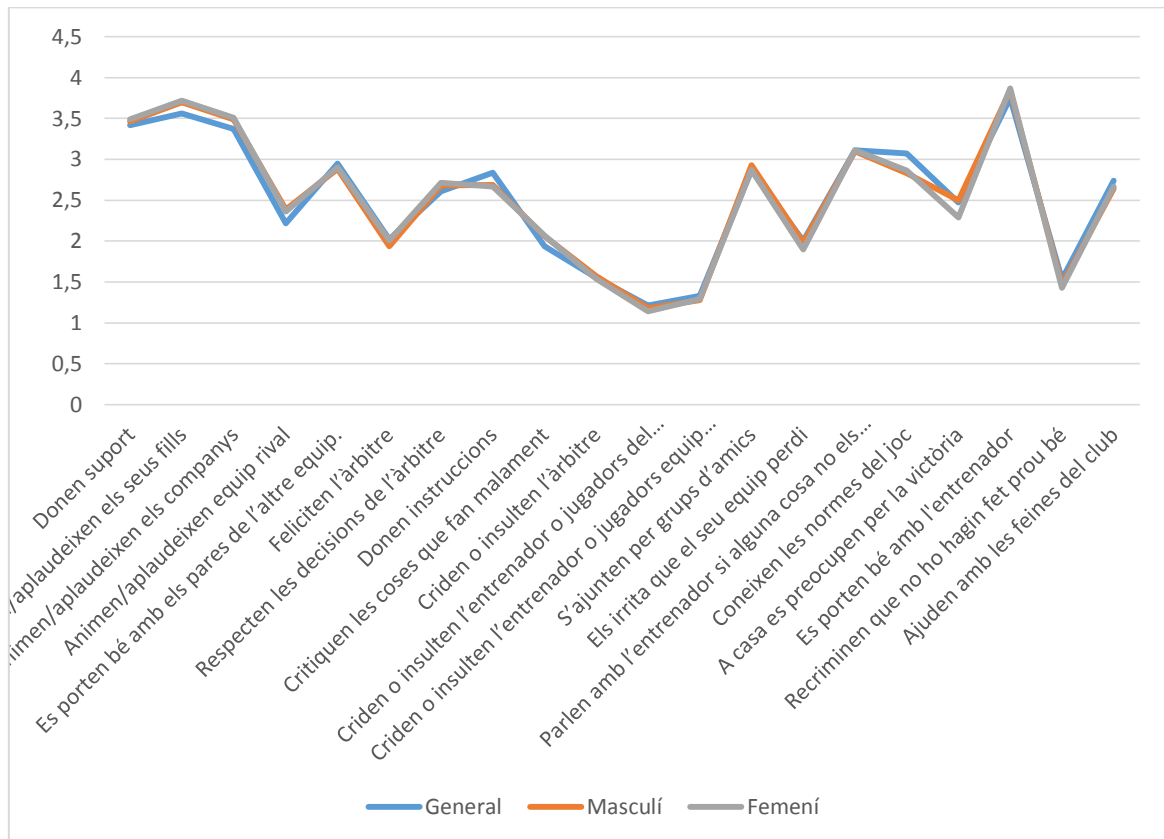

Figura 58. Gràfic de les mitjanes de cada ítem segons el sexe de l'acompanyant

Per veure si hi ha diferències significatives es realitza la prova d'ANOVA i s'observa que només hi ha diferències significatives en un ítem, que és el de "a casa, et preocupes per si guanyen els partits?". Els primers 16 ítems es pregunten referint-se al comportament del públic en general, per tant, es normal que no hi hagi diferències significatives pel que fa al sexe de qui contesta el qüestionari. Les darreres 4 preguntes si que van referides particularment al comportament de la persona que contesta el qüestionari. És en aquest apartat on hi ha diferència en un ítem, el número 17, amb un

grau de significativitat de 0,000. Per tant, en general, el sexe de l'acompanyant no és una variable que en determini el comportament, a excepció del nivell de preocupació a casa per la victòria.

Taula 58. Resultats de la prova d'ANOVA d'un factor segons el sexe dels acompanyants a l'ítem "A casa, et preocupes per si guanyen els partits?"

	Suma de quadrats	gl	Media quadràtica	F	Sig.
Inter-grups	16,351	1	16,351	13,432	,000
Intra-grups	1862,560	1530	1,217		
Total	1878,911	1531			

Elaboració pròpia

4.3.4 Percepció de comportament dels espectadors segons la variable sexe del jugador

En primer lloc s'han comparat les mitjanes segons el sexe dels jugadors i s'observa que la percepció del comportament difereix en funció de a quin és el sexe al què es pregunta. Caldrà aplicar proves ANOVA i *post hoc* per veure si aquesta diferència és estadísticament significativa o no.

Taula 59. Mitjanes de cada ítem en relació al sexe del jugador

	Mai (1)	De vegades (2)	Sovint (3)	Gairebé sempre (4)
Donen suport independentment del resultat			3,42 3,39 3,47	
Animen/aplaudeixen els seus fills durant el partit			3,48	3,56 3,52
Animen/aplaudeixen els companys del seu equip durant el partit			3,37 3,28 3,29	
Animen/aplaudeixen els jugadors de l'equip rival durant el partit		2,22 2,09 2,20		
Es porten bé (tenen una bona relació, són educats, es saluden...) amb els pares de l'altre equip.			2,96 3,00 2,99	
Feliciten l'àrbitre quan s'acaba el partit		2,02 2,06 2,10		
Respecten les decisions de l'àrbitre encara que s'equivoqui			2,61 2,59 2,56	
Donen instruccions sobre què han de fer durant el partit (corre, passa-la, obre't, xuta...)			2,84 2,93 2,99	
Critiquen les coses que fan malament		1,94 1,85 1,90		
Criden o insulten l'àrbitre		1,55 1,51 1,44		
Criden o insulten l'entrenador o jugadors del seu equip	1,21 1,23 1,19			
Criden o insulten l'entrenador o jugadors de l'equip contrari	1,33 1,36 1,37			
S'ajunten per grups d'amics, o pares amb pares i mares amb mares			2,87 2,86 2,94	

Els irrita que el seu equip perdi contra altres que no són tan bons	2,00	2,01	1,93	
Parlen amb l'entrenador de manera educada si alguna cosa no els sembla bé.			3,11	
Creus que els acompanyants coneixen bé les normes del joc? (el reglament)			3,10	3,19
			3,07	
			3,28	3,35
	Mai (1)	De vegades (2)	Sovint (3)	Gairebé sempre (4)
A casa, et preocupes per si guanyeu els partits?		2,47	2,58	
		2,48		
Et portes bé amb l'entrenador del teu fill/a?				3,75
				3,69
				3,74
Després del partit, reprimones al teu fill/a que no ho hagi fet prou bé?	1,53			
	1,60	1,54		
Ajudes amb les feines del Club? Per exemple, acompanyant altres nens, portant material o fitxes, anant a les reunions, etc.			2,74	
			2,77	2,82

Nota: Negre: general, Blau: Sexe masculí, Lila: Sexe femení. Elaboració pròpia.

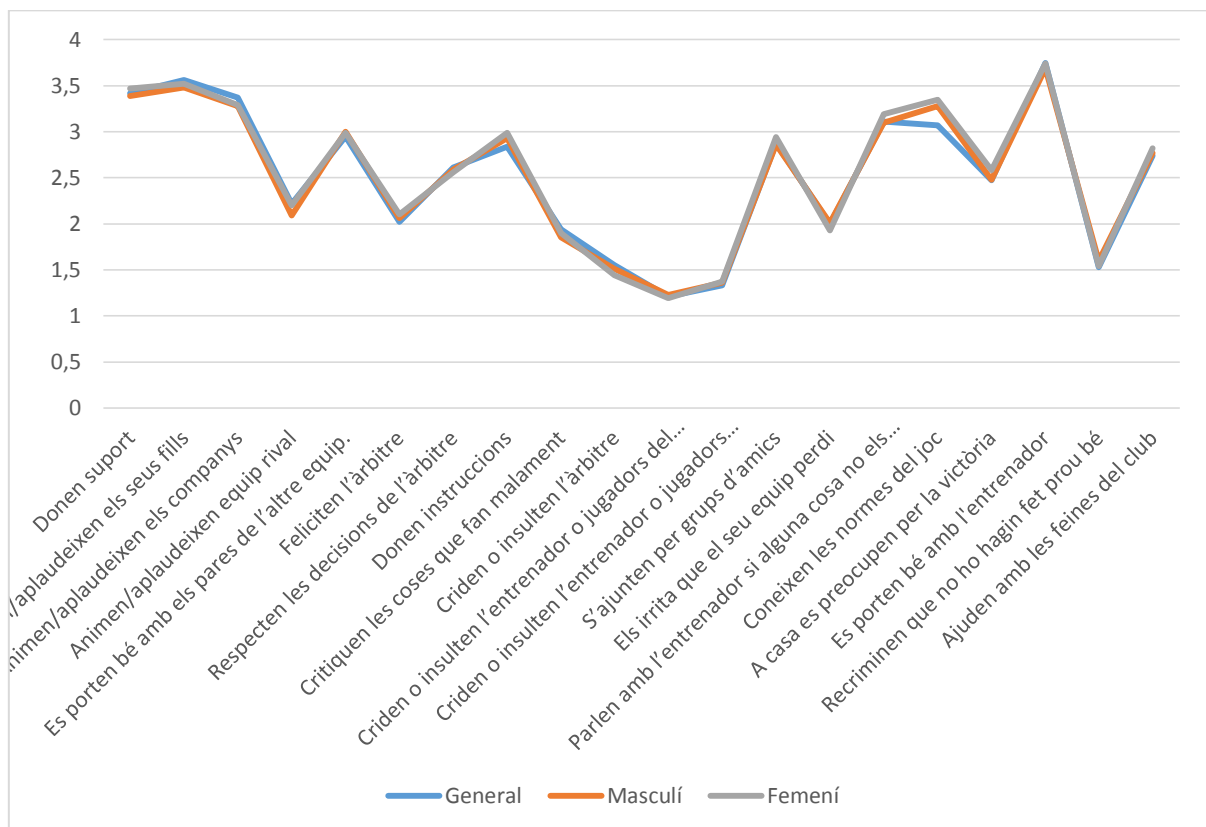

Figura 59. Gràfic de les mitjanes de cada ítem en relació al sexe del jugador

Es pot observar (taula 59) que, no hi ha gaire diferència entre les mitjanes del sexe masculí i del sexe femení. Per veure si hi ha diferències significatives es realitza la prova d'ANOVA i s'observa que el sexe del jugador no és una variable que presenti diferències estadísticament significatives en cap ítem. Per tant, en general, el sexe del jugador no és una variable que en determini el comportament dels acompanyants.

4.3.5 Percepció de comportament dels espectadors segons la variable edat de l'acompanyant

S'han comparat les mitjanes segons l'edat dels acompanyants (organitzades per franges) i s'observa que la percepció del comportament difereix en funció de a quina és l'edat de l'acompanyant. Cal aplicar la prova d'ANOVA per veure si aquesta diferència és estadísticament significativa o no.

Segons aquesta prova, la majoria dels ítems no presenten diferències estadísticament significatives pel que fa a l'edat dels acompanyants, només en els ítems "anima/aplaudeix al seu fill/a" ($p=0,001$) i "després dels partits recriminen" ($p=0,022$). Per tant, en general, l'edat de l'acompanyant no és una variable que en determini el comportament.

Es pot observar (taula 60) que els acompanyants majors de 60 anys destaquen amb una mitjana més alta en ítems com "animen/aplaudeixen a l'equip rival", "es porten bé amb els pares de l'altre equip", "feliciten l'àrbitre", "s'ajunten per grups d'amics", "els irrita que el seu equip perdi" i "es porten bé amb l'entrenador". Els acompanyants de la franja 50-59 anys destaquen amb una mitjana més alta en ítems com "critiquen les coses que fan malament", "criden o insulten a l'àrbitre", "criden o insulten a l'entrenador del seu equip", "a casa es preocupen per la victòria" i "es porten bé amb l'entrenador". Pel que fa a la franja 40-49 anys destaquen amb una mitjana més alta en ítems com "donen suport" i "animen o aplaudeixen als companys". I finalment, pel que fa a la franja 30-39 anys destaquen amb una mitjana més alta en ítems com "animen o aplaudeixen al seu fill" i "respecten les decisions de l'àrbitre". Cal recordar, però, que aquestes diferències no són significatives exceptuant dos ítems "anima/aplaudeix al seu fill/a" ($p=0,001$) on la mitjana més alta és per la franja 30-39 anys, possiblement degut a la menor edat dels fills i "després dels partits recriminen" ($p=0,022$), on la mitjana més alta es dona en les franges 40-49 anys i 50-59 anys.

Taula 60. Mitjanes de cada ítem segons l'edat de l'acompanyant

	General	18-29	30-39	40-49	50-59	Més de 60	NS/NC
Donen suport	3,42	3,38	3,4	3,45	3,43	3,33	3,39
Animen/aplaudeixen els seus fills	3,56	3,42	3,6	3,58	3,55	3,49	3,45
Animen/aplaudeixen els companys	3,37	3,29	3,37	3,39	3,37	3,33	3,26
Animen/aplaudeixen equip rival	2,22	2,15	2,24	2,22	2,22	2,33	2,1
Es porten bé amb els pares de l'altre equip.	2,95	3,01	2,96	2,94	2,92	3,14	3,01
Feliciten l'àrbitre	2,02	2,13	2,04	2,01	1,94	2,14	2,06
Respecten les decisions de l'àrbitre	2,61	2,58	2,66	2,6	2,59	2,58	2,56
Donen instruccions	2,84	2,72	2,82	2,85	2,84	2,7	2,93
Critiquen les coses que fan malament	1,94	1,94	1,97	1,94	2,01	1,93	1,85
Criden o insulten l'àrbitre	1,55	1,5	1,56	1,56	1,61	1,42	1,46
Criden o insulten l'entrenador o jugadors del seu equip	1,21	1,19	1,2	1,21	1,24	1,21	1,21
Criden o insulten l'entrenador o jugadors equip contrari	1,33	1,31	1,31	1,33	1,31	1,23	1,36
S'ajunten per grups d'amics	2,87	2,88	2,88	2,85	2,82	2,98	2,96
Els irrita que el seu equip perdi	2	1,98	1,94	2	2,11	2,14	2,06
Parlen amb l'entrenador si alguna cosa no els sembla bé.	3,11	3,13	3,12	3,09	3,17	3,09	3,18
Coneixen les normes del joc	3,07	3,08	3,03	3,07	3,06	3,14	3,2
A casa es preocupen per la victòria	2,47	2,41	2,41	2,48	2,58	2,56	2,55
Es porten bé amb l'entrenador	3,75	3,71	3,77	3,74	3,81	3,81	3,73
Recriminen que no ho hagin fet prou bé	1,53	1,48	1,5	1,52	1,52	1,4	1,66
Ajuden amb les feines del club	2,74	2,73	2,73	2,73	2,62	3,12	2,84

Elaboració pròpia

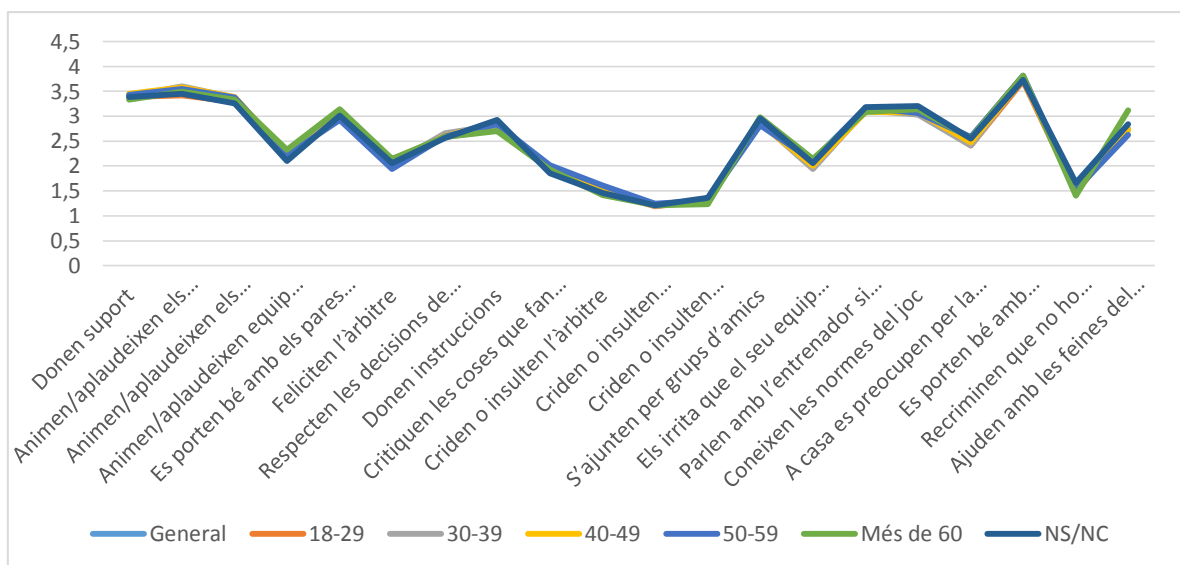

Figura 60. Gràfic de les mitjanes de cada ítem segons l'edat de l'acompanyant

4.3.6 Percepció de comportament dels espectadors segons la variable edat del jugador

S'han comparat les mitjanes segons l'edat dels jugadors i s'observa que la percepció del comportament difereix en funció de quina és l'edat del jugador. Cal aplicar la prova d'ANOVA per veure si aquesta diferència és estadísticament significativa o no. Inicialment podem observar en la taula 61 les mitjanes segons cada edat, i destacada la mitjana més alta per cada ítem.

Taula 61. Mitjanes de cada ítem segons l'edat dels jugadors

	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	G
Donen suport	3,43	3,50	3,41	3,34	3,43	3,40	3,33	3,50	3,50	3,50	3,40
Animen/aplaudeixen els seus fills	3,61	3,58	3,52	3,41	3,54	3,47	3,40	3,50	3,64	3,50	3,48
Animen/aplaudeixen els companys	3,30	3,40	3,35	3,22	3,30	3,26	3,26	3,20	3,14	3,50	3,28
Animen/aplaudeixen equip rival	2,30	2,14	2,14	2,02	2,05	2,08	2,14	2,10	2,19	2,75	2,10
Es porten bé amb els pares de l'altre equip.	2,48	3,06	3,11	2,98	3,00	3,01	2,95	2,81	2,83	3,13	3,00
Feliciten l'àrbitre	2,22	2,07	2,28	1,95	2,01	2,03	2,06	2,09	2,19	2,00	2,06
Respecten les decisions de l'àrbitre	2,70	2,47	2,63	2,64	2,62	2,54	2,56	2,60	2,52	2,75	2,58
Donen instruccions	3,00	2,88	2,88	2,89	2,99	2,94	2,91	3,13	3,21	3,13	2,94
Critiquen les coses que fan malament	1,87	1,85	1,88	1,84	1,83	1,85	1,83	2,11	2,02	1,88	1,86
Criden o insulten l'àrbitre	1,57	1,52	1,39	1,48	1,55	1,50	1,53	1,49	1,67	1,75	1,50
Criden o insulten l'entr/jugadors seu equip	1,17	1,29	1,16	1,22	1,23	1,22	1,23	1,28	1,17	1,25	1,22
Criden o insulten l'entr/jugadors contrari	1,39	1,39	1,33	1,40	1,36	1,35	1,40	1,31	1,29	1,25	1,36
S'ajunten per grups d'amics	2,74	2,99	2,80	2,91	2,92	2,80	2,84	2,84	2,90	3,13	2,87
Els irrita que el seu equip perdi	1,87	2,06	1,96	2,08	1,97	1,98	2,04	1,94	2,14	1,75	2,01
Parlen entrenador si no els sembla bé.	2,96	2,99	3,08	3,17	3,20	3,10	3,05	3,14	3,12	3,63	3,11
Coneixen les normes del joc	3,43	3,24	3,24	3,31	3,30	3,27	3,29	3,31	3,52	3,13	3,29
A casa es preocupen per la victòria	2,22	2,63	2,38	2,50	2,45	2,50	2,51	2,44	2,79	2,63	2,48
Es porten bé amb l'entrenador	3,83	3,68	3,75	3,67	3,74	3,64	3,66	3,70	3,64	4,00	3,69
Recriminen que no ho hagin fet prou bé	1,70	1,73	1,56	1,69	1,57	1,57	1,57	1,52	1,43	1,75	1,60
Ajuden amb les feines del club	2,78	2,79	2,79	2,76	2,86	2,74	2,71	2,67	3,19	2,88	2,77

Elaboració pròpia

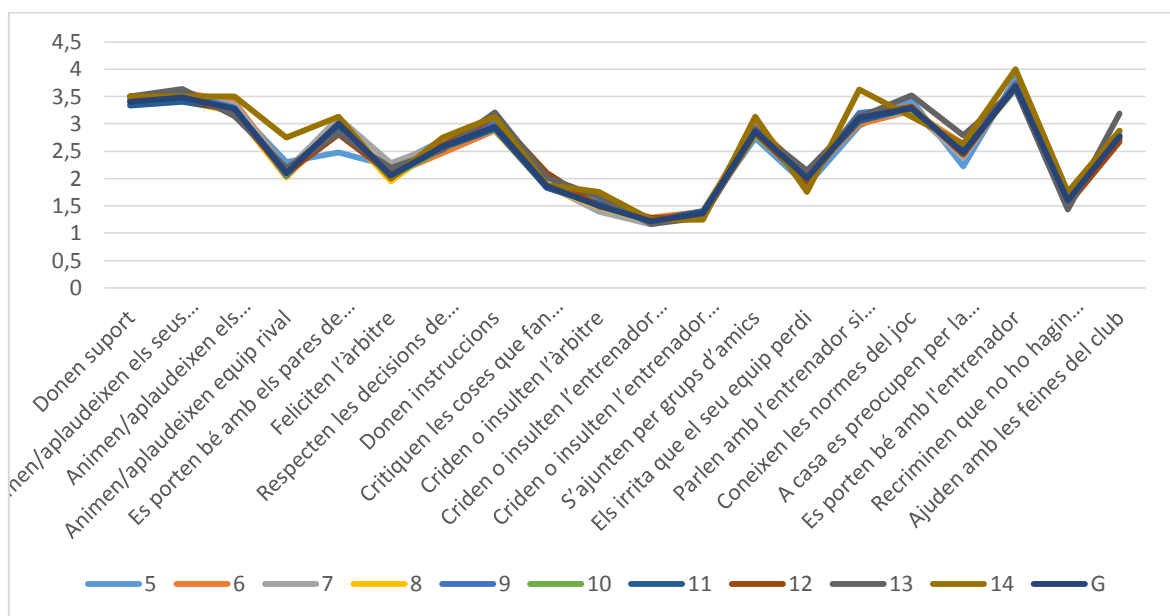

Figura 61. Gràfic de les mitjanes de cada ítem segons l'edat dels jugadors

S'ha aplicat la prova d'ANOVA d'un factor i la majoria dels ítems no presenten diferències estadísticament significatives pel que fa a l'edat dels acompanyants, només en els ítems "Anima/aplaudeix al seu fill/a" ($p= 0,028$), "Es porten bé amb els pares de l'altre equip" ($p= 0,039$) i "Feliciten l'àrbitre" ($p= 0,012$). Per tant, en general, l'edat de l'acompanyant no és una variable que en determini el comportament.

Si ens fixem en les mitjanes per edat de l'esportista podem veure que en els tres ítems estadísticament significatius la mitjana més alta és en el cas de "Anima/aplaudeix al seu fill/a" és en l'edat de 13 anys, "Es porten bé amb els pares de l'altre equip" ($p= 0,031$) en l'edat de 14 anys i "Feliciten l'àrbitre" ($p= 0,013$) en l'edat de 7 anys.

Taula 62. Resultats de l'ANOVA d'un factor pels ítems on el resultat és significatiu segons l'edat dels jugadors

		Suma de quadrats	gl	Mitjana quadrát.	F	Sig.
Anima/aplaudeix fill/a	Inter- grupos	11,656	9	1,295	2,08 5	,028
	Intra- grupos	1633,610	2630	,621		
	Total	1645,267	2639			
Bona relació altre equip	Inter- grupos	18,307	9	2,034	1,97 1	,039
	Intra- grupos	2713,655	2630	1,032		
	Total	2731,962	2639			
Feliciten l'àrbitre	Inter- grupos	24,471	9	2,719	2,36 7	,012
	Intra- grupos	3020,838	2630	1,149		
	Total	3045,309	2639			

Elaboració pròpia

Posteriorment s'ha aplicat una prova de contrast *post hoc* (comparacions múltiples, HSD de Tukey) i s'ha observat en quines relacions la diferència de mitjanes és significativa en nivell igual o inferior a 0.05. S'analitzen només en els tres ítems en que la prova d'ANOVA es pot observar que la diferència és significativa. Els altres ítems es descarten. Només hi ha una relació significativa en l'ítem "feliciten l'àrbitre" i concretament entre l'edat de 7 anys i la seva relació amb els 8, 9 i 10 anys, tal i com es pot observar a la taula 64.

Taula 63. Resultats de la prova de contrast post hoc HSD de Tukey per l'ítem "Feliciten l'àrbitre"

Variable dependent	Edat nen/a	Edat nen/a	Diferència de mitjanes (I-J)	Error típ.	Sig.	Interval de confiança al 95%	
						Límit inf.	Límit sup.
Feliciten l'àrbitre	7	8	,332*	,080	,001	,08	,59
		9	,269*	,075	,013	,03	,51
		10	,251*	,073	,022	,02	,48

Elaboració pròpia

4.3.7 Percepció de comportament dels espectadors segons la variable pràctica esportiva de l'acompanyant

S'han comparat les mitjanes segons la pràctica esportiva dels acompanyants i s'observa que la percepció del comportament és força semblant tot i el tipus de pràctica. Es poden observar a la taula 64 les mitjanes obtingudes segons el tipus de pràctica, i marcada la mitjana més alta per cada ítem.

S'aplica la prova d'ANOVA i la posterior prova *post hoc* per veure si aquesta diferència és estadísticament significativa i es pot observar que no ho és per cap ítem, per tant, no hi ha una relació significativa entre la pràctica esportiva de l'acompanyant i el seu comportament.

Taula 64. Mitjanes dels diferents ítems segons la pràctica esportiva de l'acompanyant

	Mai	De tant en tant	Gairebé cada dia	Total
Dona suport	3,41	3,44	3,42	3,43
Anima/aplaudeix fill/a	3,57	3,57	3,56	3,57
Anima/aplaudeix companys	3,39	3,35	3,35	3,36
Anima/aplaudeix rival	2,21	2,20	2,16	2,20
Bona relació altre equip	2,94	2,95	2,99	2,96
Feliciten l'àrbitre	2,03	2,03	2,05	2,03
Respecten les decisions	2,65	2,60	2,66	2,62
Donen instruccions	2,82	2,84	2,87	2,84
Critiquen jugadors	1,92	1,93	1,96	1,93
Criden/insulten àrbitre	1,53	1,52	1,50	1,52
Criden/insulten entrenador fill	1,20	1,21	1,19	1,20
Criden/insulten entrenador contrari	1,35	1,33	1,34	1,34
S'ajunten per grups	2,89	2,87	2,88	2,88
Els irrita la derrota	1,98	1,98	2,00	1,98
Parlen amb l'entrenador si no els sembla bé	3,12	3,11	3,08	3,11
Coneixen el reglament	3,16	3,11	3,13	3,12
A casa es preocupen per la victòria	2,50	2,43	2,46	2,45
Es porten bé amb l'entrenador	3,77	3,75	3,74	3,75
Després del partit recriminen	1,57	1,53	1,57	1,54
Ajuden amb les feines del club	2,76	2,71	2,75	2,73

Elaboració pròpia

4.3.8 Percepció de comportament dels espectadors segons la variable nivell d'estudis de l'acompanyant

S'han comparat les mitjanes segons el nivell d'estudis dels acompanyants i s'observa que la percepció del comportament es força semblant tot i el nivell d'estudis. Es poden observar taula 65 les mitjanes obtingudes segons el tipus de pràctica, i destacada la mitjana més alta per cada ítem.

Taula 65. Mitjanes de cada ítem segons el nivell d'estudis de l'acompanyant

	Estudis primaris o menys	Estudis bàsics obligatoris (prim. i sec.)	Batx. o cicles formatius	Estudis universitaris	No ho sé	Total
Dona suport	3,41	3,48	3,46	3,47	3,36	3,43
Anima/aplaudeix fill/a	3,51	3,66	3,64	3,57	3,47	3,57
Anima/aplaudeix companys	3,29	3,45	3,43	3,37	3,28	3,36
Anima/aplaudeix rival	2,18	2,29	2,28	2,16	2,12	2,20
Bona relació altre equip	2,90	2,95	2,94	2,93	2,99	2,96
Feliciten l'àrbitre	2,17	1,98	2,02	1,96	2,09	2,03
Respecten les decisions	2,82	2,61	2,64	2,66	2,60	2,62
Donen instruccions	2,70	2,76	2,76	2,83	2,96	2,84
Critiquen jugadors	1,96	1,96	2,00	1,98	1,86	1,93
Criden/insulten àrbitre	1,54	1,51	1,54	1,52	1,51	1,52
Criden/insulten entrenador fill	1,24	1,14	1,19	1,21	1,23	1,20
Criden/insulten entrenador contrari	1,39	1,29	1,31	1,34	1,37	1,34
S'ajunten per grups	2,99	2,86	2,93	2,89	2,85	2,88
Els irrita la derrota	2,06	1,95	1,95	1,98	2,02	1,98
Parlen amb entrenador si no sembla bé	3,14	3,16	3,07	3,12	3,09	3,11
Coneixen el reglament	3,23	3,04	2,97	3,05	3,29	3,12
A casa es preocupen per la victòria	2,55	2,40	2,47	2,48	2,45	2,45
Es porten bé amb l'entrenador	3,83	3,80	3,80	3,75	3,70	3,75
Després del partit recriminen	1,51	1,49	1,50	1,50	1,63	1,54
Ajuden amb les feines del club	2,86	2,68	2,67	2,76	2,77	2,73

Elaboració pròpia

S'aplica la prova d'ANOVA i la posterior prova *post hoc* per veure si aquesta diferència és estadísticament significativa i es pot observar que en la majoria d'ítems (onze de vint) sí que hi ha una relació significativa entre el comportament dels acompanyants i el seu nivell d'estudis, tal i com s'observa a la taula 66.

Taula 66. Resultats de l'ANOVA d'un factor dels ítems segons el nivell d'estudis de l'acompanyant

		Suma de quadrats	gl	Mitjana quadrà.	F	Sig.
Dona suport	Inter-grupos	10,836	4	2,709	3,971	,003
	Intra-grupos	2842,878	4167	,682		
	Total	2853,714	4171			
Anima/aplaudeix fill/a	Inter-grupos	24,942	4	6,236	12,232	,000
	Intra-grupos	2124,324	4167	,510		
	Total	2149,267	4171			
Anima/aplaudeix companys	Inter-grupos	22,191	4	5,548	7,686	,000
	Intra-grupos	3007,561	4167	,722		
	Total	3029,751	4171			
Anima/aplaudeix rival	Inter-grupos	21,975	4	5,494	5,203	,000
	Intra-grupos	4399,695	4167	1,056		
	Total	4421,670	4171			
Feliciten l'àrbitre	Inter-grupos	13,487	4	3,372	3,133	,014
	Intra-grupos	4484,463	4167	1,076		
	Total	4497,949	4171			
Donen instruccions	Inter-grupos	33,690	4	8,423	8,201	,000
	Intra-grupos	4279,728	4167	1,027		
	Total	4313,418	4171			
Critiquen jugadors	Inter-grupos	15,153	4	3,788	4,484	,001
	Intra-grupos	3520,055	4167	,845		
	Total	3535,208	4171			
Criden/insulten entrenador fill	Inter-grupos	4,343	4	1,086	3,484	,008
	Intra-grupos	1298,735	4167	,312		
	Total	1303,078	4171			
Coneixen el reglament	Inter-grupos	73,841	4	18,460	22,477	,000
	Intra-grupos	3422,339	4167	,821		
	Total	3496,180	4171			
Es porten bé amb l'entrenador	Inter-grupos	9,091	4	2,273	5,729	,000
	Intra-grupos	1653,143	4167	,397		
	Total	1662,235	4171			
Després del partit recriminen	Inter-grupos	16,493	4	4,123	6,156	,000
	Intra-grupos	2790,359	4166	,670		
	Total	2806,852	4170			

Elaboració pròpia

Posteriorment s'aplica una prova *post hoc* i s'observa que la relació entre variables que genera grau de significació és "no ho sé" (veure taula 67), per tant, no podem dir que el nivell d'estudis tingui una relació significativa amb el comportament dels espectadors.

Taula 67. Resultats de la prova post hoc HSD de Tukey segons el nivell d'estudis dels acompanyants

			Dif. (I-J)	Error típ.	Sig.
Dona suport	No ho sé	Estudis bàsics obligatoris (primària i secundària)	-,115*	,037	,014
		Estudis universitaris	-,110*	,036	,018
Anima/aplaudeix fill/a	No ho sé	Estudis bàsics obligatoris (primària i secundària)	-,182*	,032	,000
		Batxillerat o cicles formatius	-,167*	,029	,000
		Estudis universitaris	-,096*	,031	,016
Anima/aplaudeix companys	No ho sé	Estudis bàsics obligatoris (primària i secundària)	-,177*	,038	,000
		Batxillerat o cicles formatius	-,150*	,035	,000
Anima/aplaudeix al rival	No ho sé	Estudis bàsics obligatoris (primària i secundària)	-,166*	,045	,002
		Batxillerat o cicles formatius	-,152*	,042	,003
Feliciten l'àrbitre	No ho sé	Estudis universitaris	,131*	,045	,029
Donen instruccions	No ho sé	Estudis bàsics obligatoris (primària i secundària)	,195*	,045	,000
		Batxillerat o cicles formatius	,197*	,042	,000
		Estudis universitaris	,130*	,044	,025
Critiquen jugadors	No ho sé	Batxillerat o cicles formatius	-,141*	,038	,002
		Estudis universitaris	-,120*	,040	,021
Criden/insulten entrenador seu fill/a	No ho sé	Estudis bàsics obligatoris (primària i secundària)	,089*	,025	,003
Coneixen el reglament	No ho sé	Estudis bàsics obligatoris (primària i secundària)	,245*	,040	,000
		Batxillerat o cicles formatius	,316*	,037	,000
		Estudis universitaris	,234*	,039	,000
Es porten bé amb l'entrenador	No ho sé	Estudis bàsics obligatoris (primària i secundària)	-,101*	,028	,003
		Batxillerat o cicles formatius	-,104*	,026	,001
Després del partit recriminen	No ho sé	Estudis bàsics obligatoris (primària i secundària)	,138*	,036	,001
		Batxillerat o cicles formatius	,128*	,034	,001
		Estudis universitaris	,126*	,035	,004

Elaboració pròpia

4.3.9 Percepció de comportament dels espectadors segons la variable freqüència amb què els acompanyants acompanyen a les competicions

S'han comparat les mitjanes segons la freqüència amb què acompanyen a les competicions els acompanyants i s'observa que la percepció del comportament es força semblant tot i la freqüència d'assistència als partits. Es poden observar taula 68 les mitjanes obtingudes, i destacada la mitjana més alta per cada ítem.

Taula 68. Mitjanes dels ítems segons la freqüència amb què els acompanyants acompanyen a les competicions

	Mai	1/mes	2 o 3/mes	Cada setmana	Total
Dona suport	3,37	3,45	3,41	3,42	3,42
Anima/aplaudeix fill/a	3,23	3,59	3,62	3,56	3,56
Anima/aplaudeix companys	3,33	3,19	3,45	3,36	3,37
Anima/aplaudeix rival	2,13	2,23	2,27	2,21	2,22
Bona relació altre equip	3,03	2,95	2,93	2,96	2,96
Feliciten l'àrbitre	2,20	2,02	2,02	2,02	2,02
Respecten les decisions	2,53	2,56	2,54	2,62	2,61
Donen instruccions	2,93	2,72	2,84	2,85	2,84
Critiquen jugadors	2,03	1,84	1,94	1,95	1,94
Criden/insulten àrbitre	1,47	1,55	1,64	1,54	1,55
Criden/insulten entrenador fill	1,23	1,19	1,24	1,21	1,21
Criden/insulten entrenador contrari	1,43	1,43	1,33	1,32	1,33
S'ajunten per grups	3,07	2,84	2,83	2,87	2,87
Els irrita la derrota	2,40	1,98	2,04	1,99	2,00
Parlen amb l'entrenador si no els sembla bé	3,23	3,25	3,12	3,10	3,11
Coneixen el reglament	3,10	3,15	2,94	3,08	3,07
A casa es preocupen per la victòria	2,50	2,46	2,50	2,47	2,47
Es porten bé amb l'entrenador	3,70	3,73	3,77	3,75	3,75
Després del partit recriminen	1,60	1,48	1,55	1,53	1,53
Ajuden amb les feines del club	3,17	2,74	2,83	2,72	2,74

Elaboració pròpia

S'aplica la prova d'ANOVA i la posterior prova *post hoc* per veure si aquesta diferència és estadísticament significativa, es pot observar majoritàriament la relació no és significativa a excepció de 5 ítems (quinze de vint), tal i com s'observa a la taula 69.

Taula 69. Resultats de la prova ANOVA d'un factor pels ítems amb relació significativa

		Suma de quadrats	gl	Mitjana quadrà.	F	Sig.
Anima/aplaudeix fill/a	Inter-grupos	5,127	4	1,282	2,532	,039
	Intra-grupos	2260,456	4465	,506		
	Total	2265,583	4469			
Anima/aplaudeix companys	Inter-grupos	8,681	4	2,170	3,051	,016
	Intra-grupos	3175,475	4465	,711		
	Total	3184,156	4469			
Els irrita la derrota	Inter-grupos	10,057	4	2,514	2,599	,034
	Intra-grupos	4319,929	4465	,968		
	Total	4329,986	4469			
Coneixen el reglament	Inter-grupos	10,626	4	2,657	3,030	,017
	Intra-grupos	3915,034	4465	,877		
	Total	3925,660	4469			
Ajuden amb les feines del club	Inter-grupos	12,329	4	3,082	2,626	,033
	Intra-grupos	5177,979	4412	1,174		
	Total	5190,307	4416			

Elaboració pròpia

A continuació s'administra una prova *post hoc* només en els cinc ítems on la prova ANOVA demostra una relació significativa. Podem veure els resultats de HSD de Tukey (talua 70) que només existeix relació significativa en tres dels cinc ítems analitzats i només en una de les combinacions possibles per a cada ítem. Així doncs, de manera general s'afirma que no hi ha relació entre la freqüència amb què els acompanyants acompanyen als esportistes a les competicions i el comportament dels acompanyants en aquestes.

Taula 70. Resultats de la prova *post hoc* HSD de Tukey en els tres ítems on la relació és significativa

Variable dependent			Diferència de mitjanes (I-J)	Error típic.	Sig.
Anima/aplaudeix fill/a	Dues o tres vegades al mes	Mai	,386*	,135	,034
Anima/aplaudeix companys	De tant en tant (1 cop al més)	Dues o tres vegades al mes	-,257*	,076	,007
Coneixen el reglament	Dues o tres vegades al mes	Cada setmana	-,144*	,049	,028

Elaboració pròpia

4.4 RESUM DEL CAPÍTOL

4.4.1 Característiques de la mostra

La mostra general està formada per 4470 subjectes repartits entre entrenadors (6%), acompanyants (34%), esportistes (59%) i àrbitres (1%) de 68 clubs de 61 poblacions repartides per 13 delegacions territorials per tot Catalunya.

Els acompanyants que han respost el qüestionari estan equitativament repartits entre ambdós sexes amb una edat mitjana de 41,36 anys. Afirmen que habitualment qui acompanya als partits són el pare i la mare per igual (56,9%), seguit del pare sol (25%). Pel que fa a la pràctica esportiva podem veure que majoritàriament practiquen esport alguna vegada de tant en tant (61,5%), i el nivell d'estudis dels acompanyants és majoritàriament de Batxillerat o Cicles Formatius (42%), seguit de secundària (30%) i estudis universitaris (26,2%) i assisteixen als partits de futbol setmanalment (84%).

Els entrenadors tenen una mitjana d'edat 26,76 anys i són majoritàriament del sexe masculí (91,4%). Pel que fa a la seva formació la majoria tenen el títol de monitor de futbol (37,6%), seguit del títol d'entrenador de nivell I o nivell II (18,4%). La majoria d'entrenadors afirmen no haver percebut conflictes a les competicions esportives per part dels acompanyants (55,9%), tot i que preocupa el 44,1% que diu que sí. Els entrenadors coincideixen amb els acompanyants en que qui majoritàriament acompanya als esportistes als partits són el pare i la mare per igual (61,2%), seguit del pare sol (31,4%) que la mitjana d'edat dels acompanyants és d'entre 30 i 49 anys (73%) i que assisteixen setmanalment als partits (84%).

Els esportistes tenen una edat mitjana de 9,08 anys i són majoritàriament del sexe masculí (91,8%). També coincideixen amb els acompanyants i els entrenadors amb que l'edat dels acompanyants és d'entre 30 i 49 anys (73%) i que majoritàriament acompanya als partits el pare i la mare per igual (51,7%), seguit del pare sol (32,1%). Pel que fa a la pràctica esportiva dels seus acompanyants també coincideix amb el que diuen els propis acompanyants amb que la majoria practiquen esport alguna vegada de tant en tant (53,6%) i pel que fa a l'assistència als partits, coincideix amb tots els agents socials amb que assisteixen cada setmana (88%).

Els àrbitres tenen una edat mitjana de 35,57 anys i el sexe és majoritàriament masculí (96,2%). També coincident amb tots els altres agents els acompanyants descriuen que tenen entre 30 i 49 anys (84,9%) i assisteixen setmanalment als partits (71,7%). Finalment, a la pregunta de si els àrbitres han percebut conflictes entre ells i els acompanyants la majoria respon que sí (81,1%).

4.4.2 Comportament dels espectadors a les competicions esportives de futbol en edat escolar.

Si valorem les mitjanes generals de cada ítem podem observar una tendència de comportament dels espectadors a les competicions esportives de futbol escolar. Podríem descriure que els acompanyants sovint **donen suport** independentment del resultat, gairebé sempre **animen o aplaudeixen als seus fills durant el partit**, sovint **animen o aplaudeixen als companys del seu fill durant el partit** i en canvi als jugadors de l'equip rival només els animen o aplaudeixen de vegades. Sovint, **es porten bé** (mantenen una bona relació, són educats) **amb els acompanyants de l'equip rival** i de vegades feliciten a l'àrbitre al finalitzar el partit. Pel que fa a les decisions arbitrals,

sovint les **respecten** encara que siguin desencertades. També sovint **donen instruccions als seus fills** sobre el què han de fer durant el partit i de vegades els **critiquen les coses que fan malament**. De vegades criden o insulten a l'àrbitre però mai criden o insulten a l'entrenador del seu equip ni al de l'equip contrari. Sovint **s'ajunten a veure el partit per grups d'amistats o pares amb pares i mares amb mares** i de vegades els irrita que el seu equip perdi contra altres equips que no són tan bons. Sovint **parlen de manera educada amb l'entrenador si alguna cosa no els sembla bé i coneixen força bé el reglament**. A casa, de vegades es preocupen per la victòria dels partits dels seus fills i gairebé sempre **es porten bé amb l'entrenador del seu fill**. De vegades, després del partit els acompanyants recriminen als seus fills que no ho hagin fet prou bé i sovint **ajuden amb les tasques del club**.

Si ens fixem en les diferents variables podem veure que només afecten al resultat de manera significativa la variable **agent social** i la variable **delegació territorial**. Les variables sexe de l'acompanyant, sexe del jugador, edat de l'acompanyant, edat del jugador, pràctica esportiva de l'acompanyant, nivell d'estudis de l'acompanyant i freqüència amb que acompanyen a les competicions no tenen relació significativa amb el comportament dels espectadors.

Pel que fa a la variable agent social, si s'observa quins agents puntuen més alt en cada ítem es pot veure que els **acompanyants** puntuen especialment alt el seu comportament en els ítems "dona suport", "anima/aplaudeix al seu fill/a", "anima aplaudeix als companys del seu fill/a", "anima/aplaudeix als rivals", "respecten les decisions arbitrals" i "es porten bé amb l'entrenador". Pel que fa als **esportistes**, puntuen especialment alt els ítems "feliciten a l'àrbitre", "criden o insulten a l'entrenador de l'equip contrari", "coneixen el reglament" i "després del partit recriminen les coses que no han fet bé". Pel que fa als **àrbitres**, puntuen especialment alt els ítems "donen instruccions", "critiquen als jugadors", "criden o insulten a l'àrbitre", "criden o insulten a l'entrenador del seu fill/a" i "els irrita la derrota". Finalment, pel que fa als **entrenadors**, puntuen especialment alts els ítems "mantenen una bona relació amb l'altre equip", "s'ajunten per grups", "parlen amb l'entrenador si alguna cosa no els sembla bé", "a casa, es preocupen per la victòria" i "ajuden amb les feines del Club". Els agents que més difereixen són els àrbitres i els acompanyants. Per

observar millor les diferències entre els agents socials, s'ha ordenat els ítems de major a menor puntuació en unes taules que ajuden a interpretar millor els resultats.

Taula 71. Ítems generals ordenats de major a menor puntuació mitjana

Ítems	Mitjana
Et portes bé amb l'entrenador del teu fill/a?	3,75
Animen/aplaudeixen els seus fills durant el partit	3,56
Donen suport independentment del resultat	3,42
Animen/aplaudeixen els companys del seu equip durant el partit	3,37
Parlen amb l'entrenador de manera educada si alguna cosa no els sembla bé.	3,11
Creus que els acompanyants coneixen bé les normes del joc? (el reglament)	3,07
Es porten bé (tenen una bona relació, són educats, es saluden) amb els pares de l'altre equip.	2,96
S'ajunten per grups d'amics, o pares amb pares i mares amb mares	2,87
Donen instruccions sobre què han de fer durant el partit (corre, passa-la, obre't, xuta...)	2,84
Ajudes amb les feines del Club? (acompanyant altres nens, portant material o fitxes, anant a les reunions, etc.)	2,74
Respecten les decisions de l'àrbitre encara que s'equivoqui	2,61
A casa, et preocupes per si guanyeu els partits?	2,47
Animen/aplaudeixen els jugadors de l'equip rival durant el partit	2,22
Feliciten l'àrbitre quan s'acaba el partit	2,02
Els irrita que el seu equip perdi contra altres que no són tan bons	2,00
Critiquen les coses que fan malament	1,94
Criden o insulten l'àrbitre	1,55
Després del partit, recrimines al teu fill/a que no ho hagi fet prou bé?	1,53
Criden o insulten l'entrenador o jugadors de l'equip contrari	1,33
Criden o insulten l'entrenador o jugadors del seu equip	1,21

Elaboració pròpia

Taula 72. Ítems ordenats de major a menor puntuació mitjana segons els acompanyants

Ítems	Mitjana
Et portes bé amb l'entrenador del teu fill/a?	3,86
Animen/aplaudeixen els seus fills durant el partit	3,71
Animen/aplaudeixen els companys del seu equip durant el partit	3,50
Donen suport independentment del resultat	3,48
Parlen amb l'entrenador de manera educada si alguna cosa no els sembla bé.	3,10
S'ajunten per grups d'amics, o pares amb pares i mares amb mares	2,90
Es porten bé (tenen una bona relació, són educats, es saluden) amb els pares de l'altre equip.	2,89
Creus que els acompanyants coneixen bé les normes del joc? (el reglament)	2,84
Respecten les decisions de l'àrbitre encara que s'equivoqui	2,69
Donen instruccions sobre què han de fer durant el partit (corre, passa-la, obre't, xuta...)	2,68
Ajudes amb les feines del Club? (acompanyant altres nens, portant material o fitxes, anant a les reunions, etc.)	2,65
Animen/aplaudeixen els jugadors de l'equip rival durant el partit	2,67
A casa, et preocupes per si guanyeu els partits?	2,40
Critiquen les coses que fan malament	2,06
Feliciten l'àrbitre quan s'acaba el partit	1,98
Els irrita que el seu equip perdi contra altres que no són tan bons	1,94
Criden o insulten l'àrbitre	1,56
Després del partit, recrimines al teu fill/a que no ho hagi fet prou bé?	1,45
Criden o insulten l'entrenador o jugadors de l'equip contrari	1,29
Criden o insulten l'entrenador o jugadors del seu equip	1,16

Elaboració pròpia

Taula 73. Ítems ordenats de major a menor puntuació mitjana segons els esportistes

Ítems	Mitjana
Et portes bé amb l'entrenador del teu fill/a?	3,69
Animen/aplaudeixen els seus fills durant el partit	3,48
Donen suport independentment del resultat	3,40
Creus que els acompanyants coneixen bé les normes del joc? (el reglament)	3,29
Animen/aplaudeixen els companys del seu equip durant el partit	3,28
Parlen amb l'entrenador de manera educada si alguna cosa no els sembla bé.	3,11
Es porten bé (tenen una bona relació, són educats, es saluden) amb els pares de l'altre equip.	3,00
Donen instruccions sobre què han de fer durant el partit (corre, passa-la, obre't, xuta...)	2,94
S'ajunten per grups d'amics, o pares amb pares i mares amb mares	2,87
Ajudes amb les feines del Club? (acompanyant altres nens, portant material o fitxes, anant a les reunions, etc.)	2,77
Respecten les decisions de l'àrbitre encara que s'equivoqui	2,58
A casa, et preocupes per si guanyeu els partits?	2,48
Animen/aplaudeixen els jugadors de l'equip rival durant el partit	2,10
Feliciten l'àrbitre quan s'acaba el partit	2,06
Els irrita que el seu equip perdi contra altres que no són tan bons	2,01
Critiquen les coses que fan malament	1,86
Després del partit, recrimines al teu fill/a que no ho hagi fet prou bé?	1,60
Criden o insulten l'àrbitre	1,50
Criden o insulten l'entrenador o jugadors de l'equip contrari	1,36
Criden o insulten l'entrenador o jugadors del seu equip	1,22

Elaboració pròpia

Taula 74. Ítems ordenats de major a menor puntuació mitjana segons els entrenadors

Ítems	Mitjana
Et portes bé amb l'entrenador del teu fill/a?	3,76
Animen/aplaudeixen els seus fills durant el partit	3,56
Donen suport independentment del resultat	3,39
Animen/aplaudeixen els companys del seu equip durant el partit	3,39
Parlen amb l'entrenador de manera educada si alguna cosa no els sembla bé.	3,33
Es porten bé (tenen una bona relació, són educats, es saluden...) amb els pares de l'altre equip.	3,19
S'ajunten per grups d'amics, o pares amb pares i mares amb mares	3,01
Ajudes amb les feines del Club? (acompanyant altres nens, portant material o fitxes, anant a les reunions, etc.)	2,86
A casa, et preocupes per si guanyeu els partits?	2,82
Donen instruccions sobre què han de fer durant el partit (corre, passa-la, obre't, xuta...)	2,65
Respecten les decisions de l'àrbitre encara que s'equivoqui	2,64
Creus que els acompanyants coneixen bé les normes del joc? (el reglament)	2,60
Animen/aplaudeixen els jugadors de l'equip rival durant el partit	2,29
Feliciten l'àrbitre quan s'acaba el partit	2,11
Els irrita que el seu equip perdi contra altres que no són tan bons	2,03
Critiquen les coses que fan malament	1,92
Criden o insulten l'àrbitre	1,57
Després del partit, recrimines al teu fill/a que no ho hagi fet prou bé?	1,30
Criden o insulten l'entrenador o jugadors de l'equip contrari	1,22
Criden o insulten l'entrenador o jugadors del seu equip	1,16

Elaboració pròpia

Taula 75. Ítems ordenats de major a menor puntuació mitjana segons els àrbitres

Ítems	Mitjana
Criden o insulten l'àrbitre	3,79
Donen instruccions sobre què han de fer durant el partit (corre, passa-la, obre't, xuta...)	3,70
Animen/aplaudeixen els companys del seu equip durant el partit	3,47
Animen/aplaudeixen els seus fills durant el partit	3,43
Animen/aplaudeixen els jugadors de l'equip rival durant el partit	3,32
Donen suport independentment del resultat	3,25
Critiquen les coses que fan malament	2,98
Els irrita que el seu equip perdi contra altres que no són tan bons	2,96
Parlen amb l'entrenador de manera educada si alguna cosa no els sembla bé.	2,28
Es porten bé (tenen una bona relació, són educats, es saluden...) amb els pares de l'altre equip.	1,89
Criden o insulten l'entrenador o jugadors del seu equip	2,13
Criden o insulten l'entrenador o jugadors de l'equip contrari	1,26
S'ajunten per grups d'amics, o pares amb pares i mares amb mares	1,26
Creus que els acompanyants coneixen bé les normes del joc? (el reglament)	1,19
Respecten les decisions de l'àrbitre encara que s'equivoqui	1,13
Feliciten l'àrbitre quan s'acaba el partit	1,08

Elaboració pròpia

Segons les taules anteriors (Taula 71, Taula 72, Taula 73, Taula 74 i Taula 75) podem observar que la realitat és percebuda de manera diferent segons l'agent social a qui es pregunta. En general, tots els agents socials dibuixen un esquema semblant, a excepció dels àrbitres, que perceben la situació com a més negativa. L'ítem negatiu que destaca en una posició més elevada és el de "donar instruccions", seguit de "a casa es preocupen per la victòria". En general l'estat de la qüestió es dibuixa amb una major presència dels ítems positius, però amb presència encara d'ítems negatius que gairebé no haurien de puntuar.

Pel que fa a la variable delegació, s'observa que la delegació **Penedès-Garraf** puntua especialment alts els ítems "donen suport", "animen o aplaudeixen als seus fills", "animen o aplaudeixen als companys dels seus fills", "es porten bé amb l'equip rival", "respecten les decisions arbitrals", "s'ajunten per grups d'amics", "parlen amb l'entrenador si alguna cosa no els sembla bé" i "es porten bé amb l'entrenador". La delegació **Bages-Berguedà** puntua especialment alt els ítems "Criden o insulten l'entrenador i jugadors del seu equip", "criden o insulten l'entrenador o jugadors de l'equip contrari", "els irrita que el seu equip perdi", "a casa es preocupen per la victòria" i "recriminen als seus fills després del partit que no ho hagin fet prou bé". La delegació de l'**Anoia** puntua especialment alt en els ítems "coneixen les normes del

joc” i “a casa es preocupen per la victòria”, en canvi, la delegació de les **Terres de l’Ebre** puntua especialment alt en els ítems “donen instruccions als seus fills/es” i “critiquen les coses que fan malament”. Finalment **Lleida** puntua alt en l’ítem “animen o aplaudeixen a l’equip rival”, **Osona** puntua alt en l’ítem “feliciten a l’àrbitre”, **Tarragona** puntua alt en l’ítem “ajuden amb les feines del Club”, el **Vallès Occidental** puntua alt en l’ítem “criden o insulten a l’àrbitre” i finalment el **Vallès Oriental** puntua alt en l’ítem “parlen amb l’entrenador si alguna cosa no els sembla bé”.

5 DISCUSSIÓ DELS RESULTATS

“Facis el que facis a la vida, envolta’t de persones llestes que discuteixin amb tu”

John Wooden

Esquema del capítol

5.1 En relació a la mostra (variables socio-demogràfiques)

5.2 En relació als ítems sobre la percepció de comportament dels acompanyants

Un cop finalitzat l'anàlisi de resultats, la discussió és l'espai on es relacionen i comparen aquests amb d'altres estudis esmentats a la fonamentació teòrica.

5.1 EN RELACIÓ A LA MOSTRA (VARIABLES SOCIO-DEMOGRÀFIQUES)

Pel que fa a la mostra de la tesi, tots els agents implicats afirmen que majoritàriament qui acompanya als partits és el pare i la mare per igual, seguit del pare sol. Si ho comparem amb un estudi de la percepció de la implicació de les famílies en el futbol (Torregrosa, Cruz, Sousa, Viladrich i Villamarín, 2007) podem veure que aquest fet no ha canviat gaire amb els anys i segueix en una línia semblant tot i que una mica més equitativa pel que fa al sexe de l'acompanyant (veure taula 76).

Taula 76. *Relació de l'acompanyant habitual als partits segons els esportistes de l'estudi de 2007 i la tesi actual.*

Percepció dels futbolistes	2007	Tesi 2018
	Torregrosa, et al.	
El seu pare i la seva mare participen activament de la seva activitat esportiva	49,2%	51,7%
El seu pare és el que s'implica de manera majoritària	40,2%	32,1%
La mare és la que té una major implicació	6,2%	12,6%

Elaboració pròpia

Pel que fa a la mostra d'acompanyants, està repartida de manera equitativa entre ambdós sexes i amb una mitjana d'edat de 41,67 anys segons els propis acompanyants, o en la franja 30-49 anys segons tota la mostra, de la mateixa manera que en l'estudi de percepció de comportaments dels espectadors de futbol i bàsquet a competicions escolars (Cruz, Boixadós, Figueroa, Rodríguez, Torregrosa i Valiente, 2001) on la franja d'edat és entre 30 i 49 anys majoritàriament (88%) també repartit equitativament entre ambdós sexes. D'aquests acompanyants, en l'estudi de 2001 el 42,1% practicava algun tipus d'esport, i en canvi en els resultats obtinguts en aquesta tesi (2018) els acompanyants afirmen practicar esport de tant en tant en un 61,5%, per tant, la pràctica esportiva dels acompanyants ha augmentat. Finalment, en l'estudi de Cruz i cols. (2001), el 78% dels acompanyants afirmen assistir setmanalment als partits i en els resultats d'aquesta tesi ho afirmen en un 83,8%, per tant l'assistència als

partits també ha augmentat. Podria ser que l'assistència als partits fos major perquè actualment assisteixen més mares que en l'estudi anterior (Taula 76). Pel que fa al sexe de l'acompanyant, l'estudi de 2001 coincideix amb els resultats d'aquesta tesi en que el sexe de l'acompanyant no és una variable que influeixi en la percepció del comportament de l'acompanyant en no presentar una diferència estadísticament significativa.

Taula 77. Comparació d'alguns resultats de la mostra del 2001 i 2018

	2001 Cruz, et al.	Tesi 2018
Franja edat 30-49 anys	88%	81%
Els acompanyants practiquen esport	42,1%	61,5%
Assisteixen als partits setmanalment	78%	83,8%

Elaboració pròpia

Si s'analitza la relació entre el comportament dels acompanyants i la formació acadèmica d'aquests, els resultats d'aquesta recerca indiquen que no hi ha diferències significatives en aquest sentit, per tant, és una variable que no condiciona la percepció del comportament dels espectadors. Aquesta dada difereix d'un estudi anterior (Amado, Leo, Sánchez, Sánchez i García, 2009) on s'indica que conforme augmenta la formació acadèmica dels pares, es perceben majors conflictes entre la pràctica esportiva i altres rols socials dels seus fills.

Pel que fa als entrenadors, un 44% dels entrenadors que han respost el qüestionari per aquesta tesi afirmen haver percebut conflictes a les competicions amb els acompanyants. Un estudi anterior (Costes i Sáez, 2012) afirma que els entrenadors perceben que la majoria de problemes que es donen als seus clubs vénen del col·lectiu de pares. El 72% dels enquestats declaren que han percebut conflictes al club en què estan desenvolupant la seva feina (Costes i Sáez, 2012). Per tant, en aquest sentit la situació pel que fa als conflictes entrenadors-acompanyants sembla indicar una millora en els darrers sis anys (veure taula 78). En aquesta tesi (2018) apareix també la versió dels àrbitres que és una mica més alarmant. Un 81,1% dels àrbitres afirmen haver tingut algun conflicte amb els acompanyants als partits de futbol en edat escolar, mentre que només un 18,9% afirma no haver-ne tingut mai cap.

Taula 78. *Percepció dels conflictes amb els acompanyants per part dels entrenadors de 2012 i 2018*

	2012 Costes i Sáez	Tesi 2018
Els entrenadors han percebut conflictes a les competicions amb els espectadors (acompanyants)	72%	44%

Elaboració pròpia

5.2 EN RELACIÓ ALS ÍTEMS SOBRE LA PERCEPCIÓ DE COMPORTAMENT DELS ACOMPANYANTS

Hi ha autors que parlen de comportaments considerats com a positius o associats al joc net (per exemple, els aplaudiments dels pares dirigits a ambdós equips), i de comportaments negatius o associats al joc violent (per exemple, l'agressió verbal o física dels pares/espectadors a altres pares, a jugadors, a entrenadors o a l'àrbitre) (Cruz, Boixadós, Figueroa, Rodríguez, Torregrosa i Valiente, 2001; Gimeno, 2006). En aquesta tesi (2018) no s'han jutjat els comportaments, només s'han enumerat i comptabilitzat aquells que es donen en major o menor mesura, comparant-los segons diferents variables. De totes maneres, per fer aquesta discussió si que s'han agrupat ítems que es posen considerar semblants pel que fa al criteri de "positius" o "negatius" segons diferents autors.

Inicialment es comparen els ítems d'un estudi de percepció de comportaments dels espectadors de competicions escolars (Cruz, Boixadós, Figueroa, Rodríguez, Torregrosa i Valiente, 2001) que s'ha fet servir com a referència per l'elaboració del qüestionari d'aquesta tesi amb els resultats obtinguts (veure taula 79).

Taula 79. Comparació dels rànquings fets amb les mitjanes dels ítems repetits en ambdós qüestionaris (2001 i 2018)

2001 Cruz et al.	Puntuació	2018 Tesi Doctoral	Puntuació
Animen els jugadors del seu equip durant la competició	4,35/5	Animen/aplaudeixen els seus fills durant el partit	3,56/4
Respecten les decisions de l'àrbitre encara que siguin equivocades	3,59/5	Coneixen bé les normes del joc? (el reglament)	3,07/4
Coneixen les regles de l'esport	3,39/5	Es porten bé (tenen una bona relació, són educats, es saluden...) amb els pares de l'altre equip.	2,96/4
Mantenen bones relacions amb els aficionats de l'equip contrari	3,23/5	Donen instruccions sobre què han de fer durant el partit (corre, passa-la, obre't, xuta...)	2,84/4
Col·laboren en les tasques del club	3,02/5	Ajuden amb les feines del Club (acompanyant, portant material o fitxes, anant a reunions, etc.	2,74/4
Donen instruccions tècniques durant el partit	2,75/5	Respecten les decisions de l'àrbitre encara que s'equivoqui	2,61/4
Critiquen els errors del seu propi equip	2,55/5	Critiquen les coses que fan malament	1,94/4
Criden o insulten a l'àrbitre i als seus col·laboradors	2,16/5	Criden o insulten l'àrbitre	1,55/4

Elaboració pròpia. Nota: Els ítems marcats en verd són considerats positius i els ítems en grana són considerats negatius segons l'estudi de Cruz, Boixadós, Figueroa, Rodríguez, Torregrosa i Valiente, 2001

D'aquesta comparació podem observar que l'ítem amb millor puntuació per part dels dos estudis és "anima/aplaudeix" (considerat un comportament positiu) i que els dos ítems amb pitjor puntuació també coincideixen en ambdós estudis essent "criticar els errors" i "cridar o insultar a l'àrbitre" (considerats comportaments negatius). Aquest aspecte és molt positiu ja que sembla indicar que el comportament dels espectadors segons la percepció dels subjectes que han respost els dos qüestionaris (un total d'unes 5300 persones) és majoritàriament positiu i es manté en els darrers anys.

Es pot observar, també, que l'ítem "Dona instruccions" surt amb una mitjana més alta i ubicat més amunt a la taula en l'estudi d'aquesta tesi (2018) que en l'estudi de 2001. Aquest ítem és considerat com a "negatiu" i per tant, la situació ha empitjorat. Cruz, Boixadós, Figueroa, Rodríguez, Torregrosa i Valiente (2001) en el seu estudi, a més de passar un qüestionari amb aquests ítems, ho comparen amb una observació i conclouen que justament en aquest ítem és on hi ha una major relació entre la percepció i l'observació, per tant, que el resultat és molt fiable. Molts pares

proporcionen assessorament tàctic i instruccions tècniques abans, durant i després del partit com a mitjà per demostrar el seu interès i suport, però la investigació suggereix que això constitueix una font important d'angoixa i confusió per als atletes joves (Knight, Boden i Holt, 2010). Poden ser conductes parentals ben intencionades però potser mal percebudes pels participants de l'esport juvenil (Holt i Dunn 2004; Kanter et al. 2008). Es pot comparar també amb un altre estudi de percepció de comportaments de pares com a espectadors en futbol (Hélio de Almeida i Machado, 2016) on, segons els propis pares, un 70% de la mostra dona instruccions cridant o gesticulant, un 95% fa comentaris al seu fill sobre les jugades, elogiant les millors i criticant les pitjors i que un 70% dona orientacions als jugadors independentment del que diu l'entrenador. També destaca, segons la percepció dels fills, que un 80% afirma que els seus pares als partits criden i intenten donar instruccions durant el partit. Per tant, aquest és un comportament freqüent en els espectadors de futbol en edat escolar i que no sempre es percep per part dels acompanyants com a negatiu, fet que dificulta la millora en aquest aspecte.

Altres estudis reforcen el fet que majoritàriament el comportament que més es repeteix és el d'animar o donar suport als esportistes (per exemple: Kidman, Mckenzie i Mckenzie (1999) fan un estudi on la majoria de comentaris són positius, Holt, Tamminen, Black, Sehn i Wall (2008) en un altre estudi conclouen que el 35% de tots els comportaments verbals consisteix en comentaris de suport com "bon esforç", Bowker et al. (2009) afirmen que el 66% de comentaris analitzats són positius, Garrido, Campos i Castañeda (2010) exposen que el 47,9% dels pares de futbolistes perceben l'ítem donar ànims amb la freqüència "si, sempre", Elliott i Drummond (2016) conclouen que els comentaris verbals majoritaris són encoratjadors i de suport durant el joc o bé Merino, Arraiz i Sabirón (2016) amb un percentatge del 76,12% en l'ítem "animar al jugador durant el partit" en un estudi sobre el rol que desenvolupa la família en el futbol benjamí, un estudi de l'Observatori Català de l'Esport (2017) parla d'un 60% d'ànims al propi equip i als altres, entre molts altres estudis). Ho podem veure resumit en la taula 80.

Taula 80. Presència de l'ítem "Animar o donar suport" en estudis anteriors

	1999 Kidman et al.	2008 Holt et al.	2009 Bowker et al.	2010 Garrido et al.	2016 Elliott et al.	2016 Merino et al.	2017 Observatori Català de l'E.	2018 Tesi doctoral
Animar o donar suport	La majoria	35%	66%	47,9%	La majoria	76%	60%	La majoria

Elaboració pròpia

El suport parental, l'elogi i la comprensió són especialment importants atès que s'associen amb una motivació i gaudi intrínsec més elevats entre els participants esportius juvenils (Power i Woolger, 1994; Van Yperen, 1997, 1998; Ullrich-French i Smith, 2006), així com una millor autopercepció sobre les seves capacitats i uns millors resultats (Babkes i Weiss, 1999; Amenábar, Sistiaga i García, 2008). A més, un estudi en futbolistes cadets mostra que el grau de comprensió i recolzament per part dels acompanyants és significativament superior els darrers anys (Torregrosa, Cruz, Sousa, Viladrich i Villamarín, 2007), fet que també s'aprecia comparant els resultats de l'ítem "Animen/aplaudeixen als seus fills durant el partit" de 2001 i 2018 (Taula 79).

Molts estudis parlen també dels comportaments negatius o associats al joc violent. Tot i que molts pares demostren un suport verbal positiu, el pes de l'evidència suggereix que malauradament no sempre és així (Elliott i Drummond, 2016). S'observa en nombrosos estudis que encara són presents comportaments que caldria evitar. Si els nens perceben comportaments en els pares que exerceixen pressió sobre ells, com ara expectatives excessives, crítica del joc o conflictes, els pot conduir a experiències esportives negatives (Gould, Lauer, Rolo, Jannes i Pennisi, 2006; Sagar i Lavallee, 2010; Knight, Neely i Holt, 2011). Per exemple, segons un estudi dels comportaments en futbol en edat escolar, el comportament agressiu i violent més majoritari (19%) és l'agressió verbal dels pares (espectadors) a l'àrbitre (Gimeno, 2006; Gimeno, Sáenz, Ariño i Aznar, 2007). En la mateixa línia, un altre qüestionari a famílies als EUA va identificar que el 14% dels pares havia cridat o argumentat amb l'àrbitre i el 13% havia criticat el rendiment esportiu dels seus fills (Shields, Bredemeier, LaVoi i Power, 2005). Nombrosos estudis han indicat que aproximadament el 13-15% de tots els comentaris realitzats pels pares durant la competició esportiva juvenil són de naturalesa negativa (Shields, LaVoi, Bredemeier i Power, 2007; Holt, Tamminen, Black, Sehn i Wall, 2008).

Un estudi als EUA va demostrar que els nens, pares i atletes afirmen haver viscut casos de violència verbal o interaccions físiques, tot i que la freqüència amb la qual es van registrar incidents sigui força baixa (Omli i LaVoi, 2009). Alguns informes confirmen l'abús verbal dels pares cap als àrbitres i altres espectadors (Dole, 2011; Spence, 2012), la violència (Chambers, 2010; Beck, 2011) i l'agressió cap als nens (O'Connell, 2011; Wilson, 2011). Els informes també han inclòs històries sobre la cancel·lació de diversos partits júnior com a resultat de comportaments considerats com a inadequats (Stubbs, 2014; Turner, 2015). La relació pare-àrbitre és possiblement la més complicada dins del terreny de joc. Els crits generen una tensió en el terreny de joc que arriba als jugadors (Muñoz, Pernía i Utrilla, 2014). En un estudi del Consejo Superior de Deportes (2011), els esportistes destaquen com a aspecte més negatiu de la competició el fet que els familiars/públic critiquen i criden a l'àrbitre/jutge. Hi ha autors que afirmen que s'ha produït un alarmant augment de la conducta parental inapropiada, irrespectuosa o disruptiva en esdeveniments esportius com cridar als nens, àrbitres i entrenadors (Omili, LaVoi i Wiese-Bjornstal, 2008; Dzikus, Fairbrother i Fisher, 2012; Dove, 2015) tot i que nosaltres en aquesta tesi no podem confirmar aquest augment. Altres autors aporten resultats similars en el context de futbol juvenil, afirmant que els comportaments verbals dels pares cridant als nens es produeixen amb freqüència moderada (Omli i LaVoi, 2009). La llista d'estudis en aquesta línia és llarga, i, tot i que els percentatges no són especialment alts, segueix essent un problema a resoldre, ja que el percentatge d'aquest tipus de comportaments s'hauria d'aproximar al zero.

Taula 81. Presència de l'ítem "Cridar o insultar a l'àrbitre" en estudis anteriors

	2005 Shields et al.	2006 Gimeno	2007/08 Shields et al. (2007) Holt et al. (2008)	2009 Bowker et al.	2018 Tesi doctoral
Cridar o insultar a l'àrbitre	14%	19%	13-15%	33%	18%

Elaboració pròpia

Un fet destacable és que la percepció difereix segons l'agent que respon les preguntes. Cada agent social dibuixa una escena diferent. Aquest fet l'hem pogut constatar

estadísticament en l'anàlisi dels resultats però es veu a simple cop d'ull comparant les taules 71, 72, 73, 74 i 75, on l'agent que dibuixa un escenari més negatiu és l'àrbitre, possiblement pel fet que és qui rep major percentatge de crítiques i perquè, com molts estudis demostren, és on els pares tenen un comportament més negatiu (veure taula 81) i l'ítem que en aquesta tesi surt també valorat més negativament (veure taula 71).

Si ens fixem en la taula 71, que ordena els ítems generals de l'estudi d'aquesta tesi de major a menor mitjana podem veure que majoritàriament els comportaments dels acompanyants són ítems positius. Si comparem les taules 80 i 81, que mostren els resultats dels ítems "animar o donar suport" i "cridar i insultar a l'àrbitre" en diferents estudis anteriors podem veure que els percentatges més alts són en l'ítem positiu. Aquest fet fa pensar que possiblement les accions negatives fan molt "soroll" i embruten totes aquelles accions encertades, que són majoritàries. Cal posar la mirada en reforçar totes aquelles coses que s'estan fent bé, i alhora dotar als clubs i les famílies de les eines per revertir els comportaments negatius.

Hi ha un cert efecte contagi en les accions. En les considerades com a "negatives", alguns autors manifesten que expressar l'agressivitat reforça els actes agressius, i per tant els fa créixer, no els redueix (Bandura, 1973). El fet d'imitar un model negatiu i que aquest sigui reforçat (en no ser penalitzat, per exemple, pel reglament), fomenta i promou noves actituds agressives (relacionant-ho amb Leunes, 2014). Les accions antiesportives que es produeixen en l'esport professional es reproduïxen posteriorment per imitació en l'esport escolar (Leo, Sánchez-Miguel, Sánchez-Oliva, Gómez i García-Calvo, 2009), per tant, el reforç o el rebuig que se'n faci serà fonamental en la seva repercussió a les categories inferiors. El mateix passa amb les actituds positives. L'aprenentatge social es dona pel reforç d'una acció, que fomenta la possibilitat de que aquesta es torni a repetir. Si es reforcen les actituds positives, es promou un model de pràctica esportiva on les actituds negatives no hi tenen cabuda. A més, com que els pares són l'agent social que causa una major influència en els joves esportistes, aquests comportaments seran fonamentals ja que els fills se'ls miren esperant-ne un feedback positiu i això els reforçarà les decisions sobre quin comportament volen tenir ells com a esportistes, (i personalment també afegiria, com a espectadors i com a ciutadans) en un futur (Weiss i Ferrer-Caja, 2002). A més a més, i

de manera recíproca, els nens també influeixen en els comportaments dels seus pares en demostrar responsabilitat i rebutjar els comentaris negatius (Holt, et al., 2009), per tant, és un cercle que es retroalimenta. Cal decidir com volem que sigui aquesta alimentació i prendre els passos que ens duguin allà on volem ser. Tal i com apunten Holt et al. (2007); Knight et al. (2010 i 2011); Ede et al. (2012), només ens cal escoltar què volen i que necessiten els esportistes.

6 CONCLUSIONS

“Es mesura la intel·ligència d’un individu per la quantitat d’incerteses que és capaç de suportar” Immanuel Kant

Esquema del capítol

6.1 En relació als objectius

6.1.1 Objectiu general

6.1.2 Objectiu específic 1

6.1.3 Objectiu específic 2

6.1.4 Objectiu específic 3

6.1.5 Objectiu específic 4

6.2 En relació a l’experiència personal

6.3 Límits de la recerca

6.4 Prospectiva i futures línies de recerca

6.1 EN RELACIÓ ALS OBJECTIUS

Amb aquesta recerca s'ha intentat donar resposta a dues preguntes de recerca inicials que han marcat el camí a seguir i la descripció dels objectius generals i específics.

- Es coneix la situació actual de quin és el comportament dels espectadors a les competicions esportives de futbol escolar?
- La percepció d'aquesta situació, és la mateixa segons quin sigui l'agent implicat què respon? I en l'esport femení o en el masculí? I a totes les poblacions? Hi ha diferències entre espectadors i espectadores? I segons l'edat dels esportistes?

Un cop acabada aquesta tesi, s'han pogut respondre aquestes preguntes establint un diagnòstic de l'estat actual de la qüestió i valorant les diferències que es produeixen en diferents variables que influeixen (o no) en la percepció del comportament dels espectadors a les competicions esportives de futbol en edat escolar.

Pel que fa a l'assoliment dels objectius podem veure que:

6.1.1 Objectiu general: Analitzar l'estat de la qüestió actual a Catalunya pel que fa al comportament dels acompanyants com a espectadors a les competicions esportives de futbol en edat escolar.

- **Els acompanyants/espectadors tenen un comportament als partits que és majoritàriament positiu** (mantenen una bona relació amb l'entrenador, animen i aplaudeixen als seus fills durant el partit, donen suport independentment del resultat, animen i aplaudeixen als companys del seu equip, parlen amb l'entrenador de manera educada si alguna cosa no el sembla bé, coneixen les normes del joc, es porten bé amb els pares de l'equip rival, ajuden amb les feines del club, respecten les decisions arbitral, animen els jugadors de l'equip rival i feliciten l'àrbitre) **però que també apareixen, tot i que en un percentatge molt menor, comportaments que cal evitar o considerats negatius** (els irrita que el seu equip perdi contra altres equips que no són tan bons, critiquen les coses que els seus fills o el seu equip fa malament, criden o insulten a l'àrbitre, després del partit recriminen al seu fill que no ho hagi fet prou bé o criden i insulten als entrenadors).

- Els percentatges són molt més elevats en els ítems positius (tal i com podem veure a la figura 63 que apareix més verd que vermell), i comparant-ho amb estudis anteriors, **sembla ser que la situació ha millorat en els darrers anys**, però hem d'aconseguir que la xifra de comportaments negatius s'aproximi a zero, ja que estem parlant d'infants i joves en edat de formació i l'esport ha de ser un pretext per a la seva educació. Qualsevol influència de la família serà molt important i cal dedicar els esforços perquè aquests referents siguin tan positius com sigui possible. Volem un model de pràctica esportiva impregnat de valors positius i bones pràctiques. La xifra dels comportaments negatius, tot i haver disminuït i no ser majoritària, és encara preocupant.
- **L'ítem negatiu que obté una major puntuació i se situa al mig de la taula és "donar instruccions tècniques o tàctiques durant el partit"**. Són accions ben intencionades, sovint amb l'afany d'ajudar i mostrar interès, però que de vegades xoquen amb les instruccions dels tècnics esportius, generen angoixa, transmeten inseguretat i no deixen temps a l'esportista a pensar per ell mateix. Possiblement cal fer entendre als espectadors que aquesta "ajuda" que volen oferir als seus fills no resulta com ells pensen, i educar en el respecte i el "deixar fer", mostrant confiança en el tècnic i, sobretot, en l'infant. El segon i tercer ítem negatiu amb major puntuació són **"a casa es preocupen per la victòria"** i **"els irrita que el seu equip perdi contra altres equips que no són tan bons"**. Aquest fet evidencia una excessiva preocupació pels resultats que sovint es tradueix en pressió i angoixa pels fills. Cal entendre que l'èxit en la pràctica esportiva no està relacionat amb el resultat sinó amb els aprenentatges. I tenir clar quin és l'objectiu i la filosofia del club del que es forma part. A continuació, en quart lloc pel que fa als ítems negatius, trobem **"critiquen les coses que els esportistes fan malament"**. Com a pares, cal centrar la mirada en l'aprenentatge i la progressió de l'esportista i oferir un clima de suport. Si no és així, es transmet desconfiança i s'envaeix la tasca del tècnic, el qual s'ha d'encarregar de corregir i donar el *feedback* necessari a l'equip per a la seva millora i evolució.

Tal i com podem veure a la figura 62, es dibuixa el següent retrat de la situació actual.

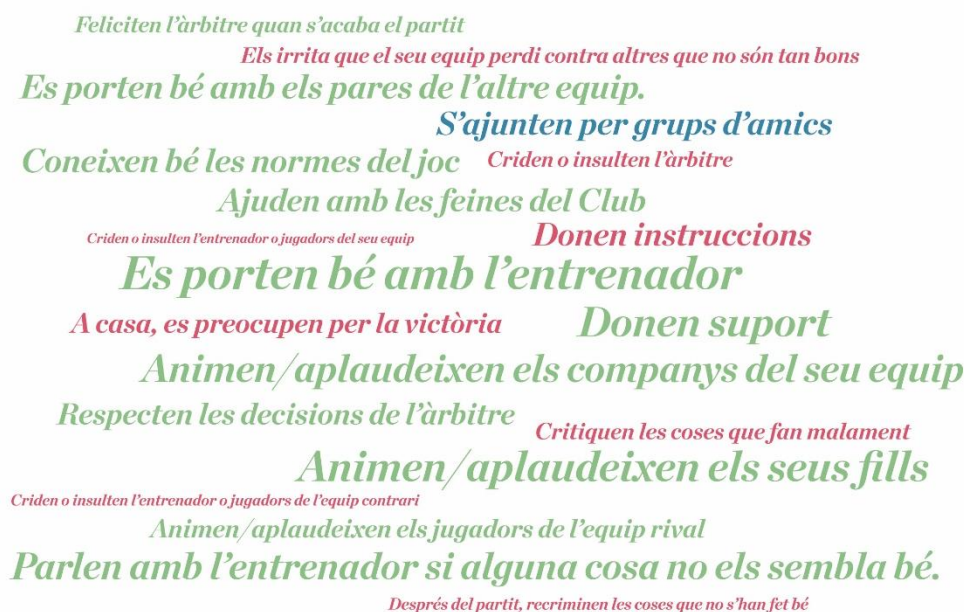

Figura 62 Núvol de paraules en proporció a les xifres d'aparició al qüestionari general

- S'ha pogut descriure també el **perfil dels espectadors, esportistes, tècnics i àrbitres** (edat, sexe, formació, acompanyant freqüent, pràctica esportiva, conflictes percebuts, freqüència d'acompanyament, etc.), així com s'han pogut relacionar ítems que funcionen de manera semblant i comparar-los amb els d'altres estudis anteriors (veure apartat 5.2). Els **acompanyants** estan equitativament repartits entre ambdós sexes amb una edat mitjana de 41,36 anys. Afirmen que habitualment qui acompanya als partits són el pare i la mare per igual, majoritàriament practiquen esport de tant en tant, el nivell d'estudis dels acompanyants és majoritàriament de Batxillerat o Cicles Formatius i assisteixen als partits de futbol setmanalment. Els **entrenadors** tenen una mitjana d'edat 26,76 anys i són majoritàriament del sexe masculí. La majoria tenen el títol de monitor de futbol i afirmen no haver percebut conflictes a les competicions esportives per part dels acompanyants. Els **esportistes** tenen una edat mitjana de 9,08 anys i són majoritàriament del sexe masculí. Els àrbitres tenen una edat mitjana de 35,57 anys, són majoritàriament del sexe masculí i la majoria afirma haver percebut conflictes entre ells i els acompanyants durant les competicions.

6.1.2 Objectiu específic 1: Recollir les categories de comportament que es duen a terme a les competicions esportives mitjançant focus grups amb els diferents agents implicats en la pràctica esportiva en edat escolar.

- S'han pogut identificar **categories de comportaments** dels espectadors a les competicions esportives en edat escolar, que són les que s'han utilitzat per a l'elaboració del qüestionari (veure taula 19). Les categories utilitzades s'han convertit en els ítems que apareixen a la figura 62.

6.1.3 Objectiu específic 2: Dissenyar i validar un instrument *ad hoc* que permeti identificar els comportaments dels acompanyants a les competicions esportives de futbol en edat escolar.

- **S'han utilitzat les categories extretes de l'objectiu anterior per convertir-les en ítems analitzables en un qüestionari.** S'han estudiat altres qüestionaris previs (Cruz, Boixadós, Figueroa, Rodríguez, Torregrosa i Valiente, 2001; Gimeno, 2006; Romero, Garrido i Zagalaz, 2007) i s'han extret ítems complementaris als extrets de les categories de comportament dels grups de discussió per completar el qüestionari. Amb aquestes categories s'ha dissenyat un qüestionari amb les seves quatre variants (per esportistes, per entrenadors, per acompanyants i per àrbitres) però respectant sempre els mateixos ítems de consulta, tot i variar-ne el redactat o la recollida de dades socio-demogràfiques (veure annexos 8.8, 8.9, 8.10 i 8.11) **que ha estat validat** per experts i mitjançant una prova pilot.

6.1.4 Objectiu específic 3: Identificar les diferències de comportament segons les diferents variables d'estudi.

- Les variables **sexe de l'acompanyant, sexe del jugador, edat de l'acompanyant, edat del jugador, pràctica esportiva de l'acompanyant, nivell d'estudis de l'acompanyant i freqüència amb que acompanyen a les competicions no tenen relació significativa amb el comportament dels espectadors.**
- **La variable agent social i la variable delegació territorial influeixen de manera significativa** en la percepció del comportament dels espectadors a les competicions esportives en edat escolar.

- Pel que fa a la variable agent social, podem veure **que els agents que més discrepen són els àrbitres i els acompanyants**, essent la d'aquesta darrera una visió més positiva. Podem veure, a simple cop d'ull, la comparació de l'estat de la qüestió dels núvols de paraules, on el núvol d'àrbitres es dibuixa majoritàriament vermell i en canvi el d'acompanyants es dibuixa majoritàriament verd (figura 63 i figura 66).

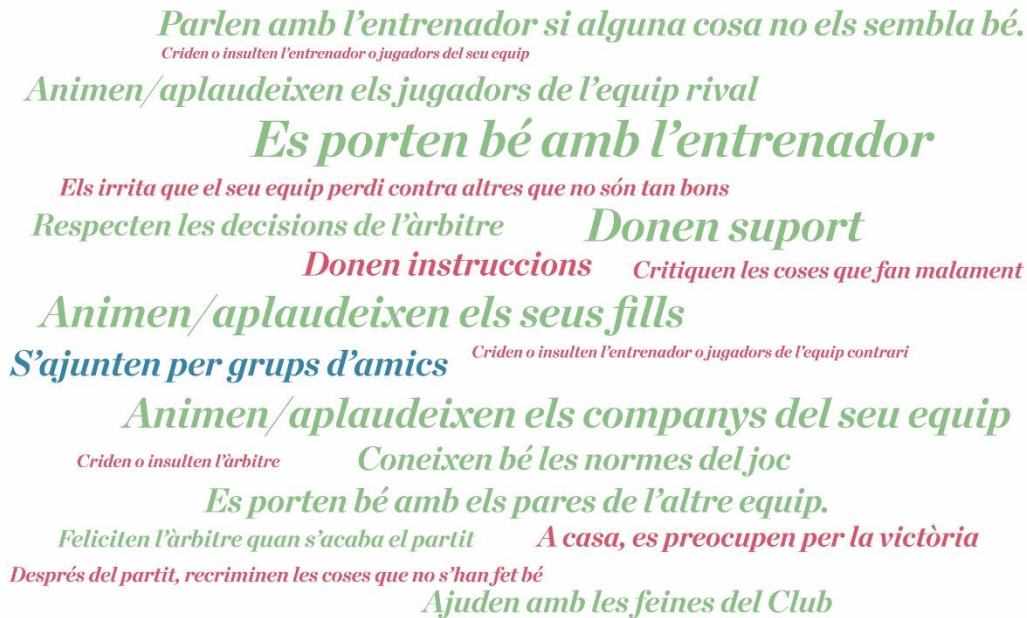

Figura 63. Núvol de paraules en proporció a les xifres d'aparició al qüestionari d'acompanyants

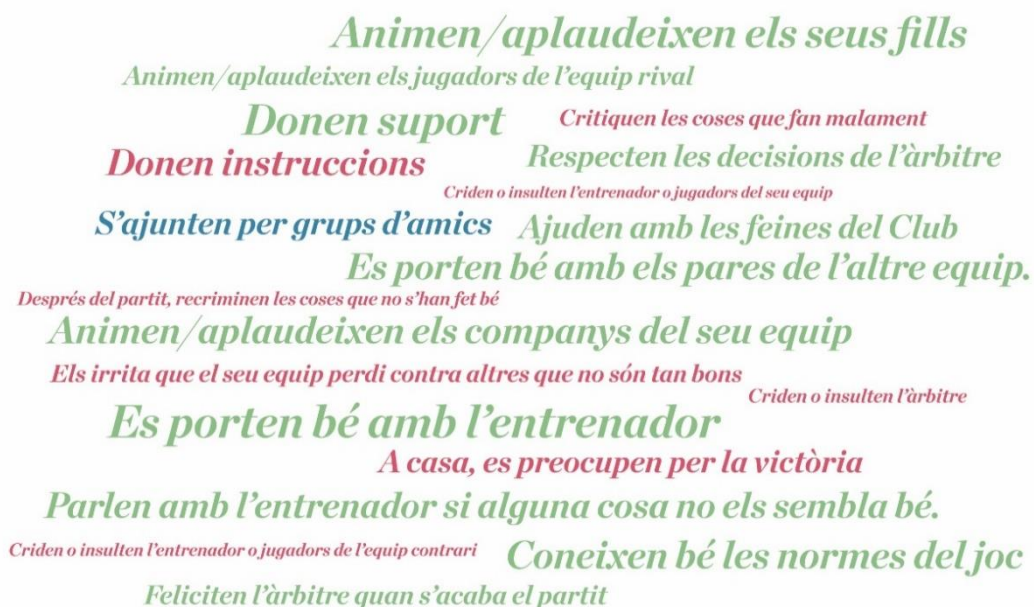

Figura 64. Núvol de paraules en proporció a les xifres d'aparició al qüestionari d'esportistes

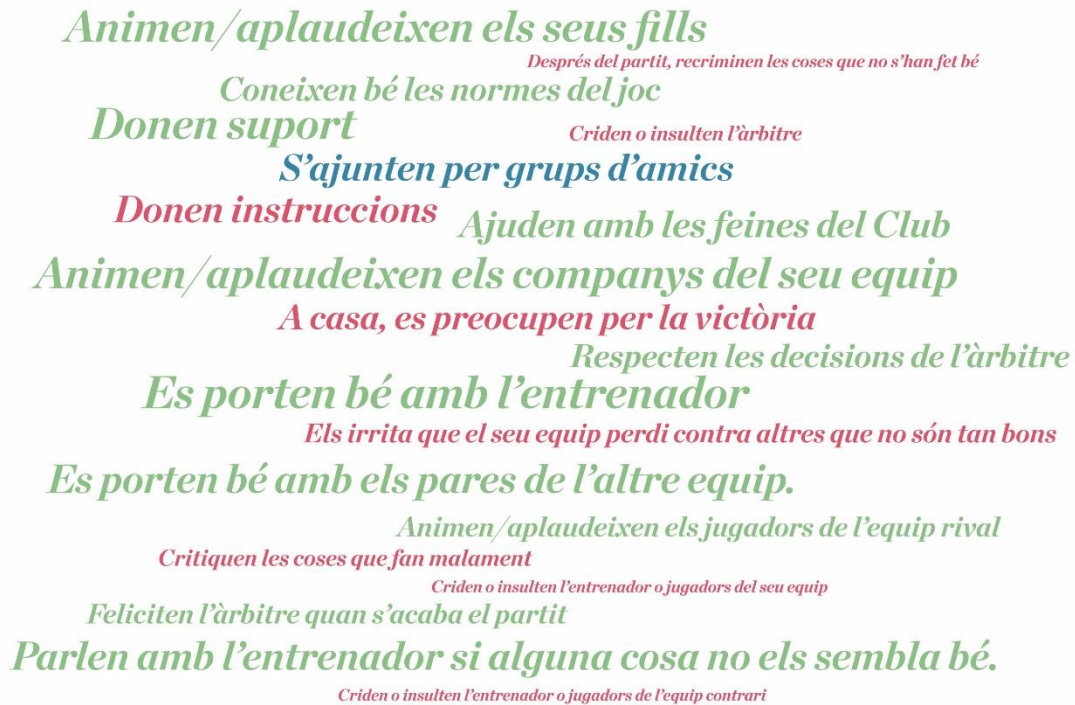

Figura 65. Núvol de paraules en proporció a les xifres d'aparició al qüestionari d'entrenadors

- Pel que fa a la variable “delegació territorial”, la delegació que puntua més alt en els ítems positius és la de Penedès-Garraf (donen suport, animen o aplaudeixen als seus fills, animen o aplaudeixen als companys dels seus fills, es porten bé amb l'equip rival, respecten les decisions arbitral, s'ajunten per

grups d'amics, parlen amb l'entrenador si alguna cosa no els sembla bé i es porten bé amb l'entrenador). **En canvi, la delegació que puntua més alt en ítems negatius és la de Bages-Berguedà** (Criden o insulten l'entrenador i jugadors del seu equip, criden o insulten l'entrenador o jugadors de l'equip contrari, els irrita que el seu equip perdi, a casa es preocupen per la victòria i recriminen als seus fills després del partit que no ho hagin fet prou bé).

6.1.5 Objectiu específic 4: Proposar millores d'actuació

Per acabar, cal remarcar que aquest objectiu era molt ambiciós i que de tots els proposats, aquest és el que s'ha assolit en menor mesura, ja que hagués estat bé poder debatre els resultats amb experts i buscar solucions de manera conjunta.

- Una primera cosa que caldria fer per poder millorar la situació és **exposar els resultats obtinguts**. Són els acompanyants conscients que la seva percepció és més optimista que la dels esportistes, tècnics o àrbitres? Saben que amb comportaments com donar instruccions enlloc d'ajudar, perjudiquen? Conèixer la situació és el punt de partida per a la millora.
- Una altra possible millora d'actuació passaria per **regular com han de ser els comportaments dels acompanyants**. Es podria fer mitjançant la sanció reglamentària (com per exemple en alguns casos en què s'ha donat per finalitzat el partit per males conductes a les grades) o al revés, premiant els bons comportaments o fent que el comportament tingui una influència sobre el resultat, ja que hem pogut veure que és un factor que preocupa als pares (com en el programa Juga Verd Play, que proposa un canvi de paradigma en aquest sentit i on els valors formen part del resultat final). La Federació Catalana de Futbol en el seu reglament per a la temporada 2018/2019 inclou la creació de la figura del responsable de grada (Article 232è on s'indica que en les categories d'infantils i inferiors, els clubs hauran de designar una persona com a responsable de grada per a cada equip participant i que aquesta figura contribuirà al bon desenvolupament dels encontres per part del públic assistent, en les condicions que es determinaran). Aquestes figures, programes

o iniciatives eduquen a grans i petits i segur que, mica en mica, es contribueix a un esport escolar més net. Només cal ser optimista i veure la millora que hi ha hagut en els darrers anys i pensar que si es segueix treballant en aquesta línia segur que les coses aniran millorant.

- Finalment, una darrera proposta per a la millora de la situació és el **posicionament clar i la feina dels clubs**. Un club és una entitat privada sense ànim de lucre, i com a entitat privada pot “escollir” quina és la seva línia, filosofia i socis. I també què fa per als seus esportistes. Per tant, si aposta per la formació dels infants, els comportaments negatius han de quedar-ne al marge. Els clubs, i de manera més concreta els tècnics esportius, són els que mantenen el contacte directe amb les famílies i els esportistes. Si es millora aquesta relació, des de la base es pot ajudar als acompanyants a entendre què se’n espera i que necessiten els seus fills. Només cal que els donem veu: els esportistes tenen clar que necessiten.

6.2 EN RELACIÓ A L’EXPERIÈNCIA PERSONAL

Un cop finalitzada aquesta tesi, i de manera inevitable, apareixen conclusions no previstes en un inici i que tenen a veure amb la trajectòria que implica passar per un doctorat.

Fer aquesta tesi m’ha aportat impregnar-me d’un mètode, un ordre i fins i tot una manera de fer i de pensar. M’ha ajudat en l’exercici d’escoltar versions, contrastar idees, justificar les pròpies o fins i tot mantenir-les al marge i entendre que la ciència és una paraula que s’escriu en plural. Considero que, tot i que encara no en sé prou i em queden moltes coses per aprendre, la meva formació en recerca ha augmentat i que aquests aprenentatges tenen una transferència directa en la meva feina, que és l’ensenyament. Em sento més segura i capaç d’ajudar als alumnes dirigint Treballs de Recerca de Batxillerat (dels quals sento que la meva acció tutorial i el meu nivell d’exigència ha anat millorant al llarg d’aquesta tesi), fent els crèdits de Projecte de Recerca de 4rt d’ESO, o simplement treballant per projectes o plantejant una pregunta perquè els alumnes pensin com resoldre-la. El fet només d’estar continuant la meva formació acadèmica (i per tant, dedicar hores a la tesi a casa, passar nervis quan topes

amb un obstacle, haver d'entregar tasques, exposar els aprenentatges, veure que hi ha moltes coses que no sabem fer i ens cal ajuda, etc.) m'ha ajudat a empatitzar amb els alumnes, que és el valor més important que, sota el meu punt de vista, ha de tenir un professor. L'ensenyament a secundària m'apassiona, i crec que el meu recorregut d'aquests 5 anys per la recerca m'ha format alhora com a persona i com docent.

6.3 LÍMITS DE LA RECERCA

Un cop finalitzada la recerca ens adonem que al llarg d'aquesta tesi hem hagut de fer algunes renúncies.

- En primer lloc, **limitar l'esport al futbol**. Inicialment la idea era que una variable a tenir en compte per comparar les diferències de comportament dels espectadors fos el tipus de pràctica esportiva. Ens hagués agradat poder comparar diferents modalitats esportives individuals, col·lectives, d'adversari, etc. però la creació d'un instrument de recerca (qüestionari), vàlid per a tots els esports, tenint en compte que la competició esportiva funciona de manera diferent i depèn de molts factors ens va portar a centrar-nos en aquella pràctica esportiva que fos més majoritària a Catalunya, i que per tant, reflectís a un major nombre de nens i nenes.
- En segon lloc, ens hagués agradat **analitzar les dades recollides segons la variable "club"** per poder veure si existeixen clubs que puguin actuar com a "model" o "referent" pel que fa a bones pràctiques de comportament dels acompanyants. Estaria bé contactar amb aquests clubs per saber si tenen o no algun projecte específic de treball amb les famílies o quina és la filosofia de club. També es podrien detectar clubs que destaquen per una alta percepció comportaments considerats com a negatius per estudiar quins poden ser-ne els motius i buscar possibles solucions. L'anàlisi, s'ha fet per zones territorials (delegacions), que recull la Federació Catalana de Futbol (13 en total) i s'ha observat diferències significatives segons el territori. Hagués estat bé comparar els 72 clubs per concretar més i comparar-ho amb la feina que s'està duent a terme i recollir iniciatives d'èxit.

- En tercer lloc, i molt relacionat amb la limitació anterior, una idea inicial al fer arribar els qüestionaris als clubs era que els *coaches* omplissin una casella on es preguntava si aquell club tenia algun **projecte de treball amb les famílies** o no, la descripció de quin era i quina filosofia de club tenien. No hem obtingut la resposta d'aquesta variable de la majoria de clubs, per tant, no s'ha pogut tenir en compte per comparar resultats, tot i que creiem que hauria estat molt interessant. És una cosa que possiblement es podria fer a posteriori de la finalització d'aquesta tesi contactant amb cadascun dels 72 clubs i preguntant per aquestes variables en les dates en què es van administrar els qüestionaris.
- En quart lloc, l'escala de Likert utilitzada per als qüestionaris ha estat de 4 per tal de facilitar la resposta a les persones que responien el qüestionari i pensant especialment en posar-ho fàcil al col·lectiu dels nens. Però també és cert, que **una escala de Likert de 4 ofereix pocs matisos**.
- Finalment, ens hagués agradat **poder discutir els resultats finals en uns nous grups de discussió**, per tal d'extreure'n millors conclusions, però la manca de temps ha provocat que no fos possible. S'ha de buscar un final realista per la tesi, tot i que les possibilitats serien infinites i la renúncia és dolorosa.

6.4 PROSPECTIVA I FUTURES LÍNIES DE RECERCA

Un cop finalitzada aquesta tesi veiem que hi hauria moltes maneres de continuar aquesta línia de recerca.

- Una primera opció seria fer un **anàlisi estadístic de les dades segons la variable "club"**. Aquest fet ens permetria destacar clubs que actuïn com a model, analitzar d'aprop com treballen i aplicar iniciatives d'èxit a altres entitats o veure què provoca aquestes diferències.
- Una altra opció per a la continuació de la recerca seria fer una **discussió dels resultats amb diferents agents socials**, per analitzar-los amb més profunditat i **buscar noves millores d'actuació**.
- Una tercera possibilitat seria fer un canvi de mirada i enlloc de preguntar quina és la situació actual, **preguntar als esportistes què és el que ells voldrien**. Què n'esperen dels acompanyants i com voldrien que fos la relació tècnic-

acompanyant o àrbitre-acompanyant. Això ens permetria comparar-ho amb els resultats d'aquest estudi i veure com de lluny o d'aprop estem del que els esportistes necessiten.

- Una quarta opció **seria administrar un qüestionari adaptat però amb uns ítems semblants a altres modalitats esportives**. Aquest fet també ens permetria fer una comparació per esports que podria ser molt interessant per analitzar esports que funcionen de manera semblant, quines variables de l'esport influeixen, i buscar també esports que funcionin com a model.

Com podem veure, queda encara molt camí per recórrer. Només desitjo que aquesta tesi pugui ser un granet de sorra més per aconseguir un esport escolar net, educatiu i impregnat de valors.

7 REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

“Algú intel·ligent aprèn de l'experiència dels altres” Voltaire

- Abenza, L.; Bravo, J. F. i Olmedilla, A. (2006). Estrategias psicológicas para una intervención en crisis: un caso en balonmano femenino. *Revista de Psicología del Deporte*, 15 (1), 109-125.
- Amado, D; Leo, F. M.; Sánchez, P. A.; Sánchez, D.; García, T. (2009). Análisis del conflicto entre la práctica deportiva, el contexto escolar y la amistad en jóvenes deportistas: importancia de padres y madres. *Acción psicológica*, 6, (2), 45-54.
- Amenábar, B; Sistiaga, J.J.; García, E. (2008). Revisión de los distintos aspectos de la influencia de los padres y las madres en la práctica de la actividad física y el deporte. *Apunts. Educació Física i Esports*, 93, (3), 29-35.
- Anderson, C. i Anderson, B. (2000). *Will you still love me if I don't win?*. Dallas, Texas: Taylor Publishing Company.
- Arés, P. (2003). La familia. Fundamentos básicos para su estudio e intervención. En: Castellanos, R. (Edit.). *Psicología Selección de textos*. La Habana: Editorial Félix Varela, pp. 165-186.
- Austin, M.W. (2007). Do children have a right to play?. *Journal of the philosophy of sport*, 34 (2), 135–146.
- Babkes, M. L. i Weiss, M. R. (1999). Parental influence on children's cognitive and affective responses to competitive soccer participation. *Pediatric Exercise Science*, 11, 44-62,

- Bandura, A. (1973). *Aggression: A social learning analysis*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Barrios, R. i Yáñez, A. (2007). La interacción atleta-familia en el deporte: enfoques para su estudio e intervención. *Edfdeportes Revista Digital*, 114.
- Barth, K.; Heinzmann, G. S.; Casey-Doecke, J. i Kahan, D. (2003). Is parental involvement a liability in youth sports?. *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*, 74 (3), 16.
- Baxter-Jones, A.D. i Maffuli, N. (2003). Parental influence on sport participation in elite young athletes. *The Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 43, 250-255.
- Beck, M. (2011). Footy junior bashed. *The Age*. Retrieved from <http://www.theage.com.au/victoria/footy-junior-bashed20110411-1db7v.html>
- Beets, M. W., Cardinal, B. J., y Alderman, B. L. (2010). Parental social support and the physical activity-related behaviors of youth: A review. *Health Education y Behavior*, 37, 621-644.
- Belsky, J. (1984). The determinants of parenting: A process model. *Child Development*, 55, 83–96. doi:10.2307/1129836.
- Bers, T.H. (1989). The popularity and problems of focus-group research. *College and University*, 64 (3), 260-268.
- Bion, W.R. (1974). *Experiencias en grupos*. Buenos Aires, Paidós.
- Bisquerra, R. (2003). Educación emocional y competencias básicas para la vida. *Revista de investigación educativa*, 21, 1, 7-43.
- Bloom, B.S. (1985). *Developing talent in young people*. New York: Ballantine.
- Bois, J. E.; Lalanne, J. i Delforge, C. (2009). The influence of parenting practices and parental presence on children's and adolescents' pre-competitive anxiety. *Journal of Sports Sciences*, 27, 995–1005.

- Boixadós, M.; Valiente, L.; Mimbbrero, J.; Torregrosa, M. i Cruz, J. (1998). El papel de los agentes de socialización en deportistas en edad escolar. *Revista de Psicología del Deporte*, 7, (2), 295-310.
- Bores, N. (2005). La formación de educadores de las actividades físico-deportivas extraescolares. Palencia: Ayuntamiento de Palencia i Universidad de Valladolid.
- Botella, L., Pacheco, M i Herrero, O. (1999). Pensamiento Posmoderno Constructivo y Psicoterapia. *Revista psicoterapia* 37, 7-30.
- Botella, L., Pacheco, M. (2001). Terapia familiar constructivista: Una aproximación narrativa relacional. En C. Pérez (Ed.), *La familia: Nuevas aportaciones*.
- Bowker, A.; Boekhoven, B.; Nolan, A.; Bauhaus, S.; Glover, P.; Powell, T. i Taylor, S. (2009). Naturalistic observations of spectator behaviour at youth hockey games. *The Sport Psychologist*, 23 (3), 301–316.
- Brackenridge, C.; Pitchford, A. i Wilson, M. (2011). Respect: results of a pilot project designed to improve behaviour in English football. *Managing leisure*, 16 (3), 175–191.
- Braun, V. i Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3 (2). pp. 77-101. ISSN 1478-0887 Available from: <http://eprints.uwe.ac.uk/11735>
- Bredemeier, B. J. L. i Shields, D. L. (1998). Moral in assessment in sport psychology. En J. L. Duda (Ed.) *Morgantown, WV: Fitness Information Technologym* 257-276.
- Bresler, L. (1995). Ethical issues in qualitative research methodology. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 126, 29-41.
- Brown, M.; Deane, F.D.; Vella, S.A.; Liddle, S.K. (2017). Parents views of the role of sports coaches as mental health gatekeepers for adolescent males. *International Journal of Mental Health promotion*, DOI: 10.1080/14623730.2017.1348305.
- Brummelman, E.; Thomas, S.; Slagt, M.; Overbeek, G.; Orobio de Castro, B. i Bushmann, B.J. (2013). My child Redeems My Broken Dreams: On Parents Transferring Their Unfulfilled Ambitions onto Their Child. *Plos One*, 8, 6, e65360.

- Brustard, R. J. (1988). Affective outcomes in competitive youth sport: The influence of intrapersonal and socialization factors. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 10, 307-321.
- Brustard, R. J. (1992). Integrating socialization influences into the study of children's attraction to physical activity. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 14, 59-77.
- Brustard, R. J. (1993). Youth in sport. Psychological considerations. *Handbook of research on sport psychology*. Nova York: Mc Millan.
- Brustard, R. J. (1996). Parental and peer influence on children's psychological development through sport: Children and youth in sport, a biopsychosocial perspective. *Dubuque IA: Brown & Benchmark*, 112-124.
- Brustad, R.J.; Babkes, M. i Smith, A. (2001). Youth in sport: Psychological considerations. In R. Singer, H. Hausenblas, & C. Janelle (Eds.). *Handbook of sport psychology*. New York: Wiley, (pp.604–635).
- Buceta, J. M.; Mondoni, M.; Avakumovi, A. i Killik, L. (2000). Basketball for young players. Guidelines for coaches. Publicada per la Federació Internacional de Bàsquet (FIBA) en col·laboració amb l'Associació Europea d'Entrenadors de Bàsquet (EABC). Madrid: Dykinson.
- Buceta, J. M. (2004). Estrategias psicológicas para entrenadores de deportistas jóvenes. Madrid, Dykinson.
- Byers, P. Y. i Wittcox, J. R. (1988). Focus groups: an alternative method of gathering qualitative data in communication research. Comunicació presentada al Annual Meeting of the Speech Communication Association. New Orleans, LA. ERIC Document Reproduction Service N» ED297393.
- Camiré, M. i Trudel, P. (2010). High school athletes' perspectives on character development through sport participation. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 15 (2), 193-207.

- Campos, J. (2015). Les competències professionals de l'entrenador de tennis. La visió dels seus formadors a nivell internacional. Tesi doctoral, Recuperada de: <http://www.tdx.cat/handle/10803/288369>.
- Cara, J. F.; Pernía, I. i Utrilla, M. (2014). Relaciones socio-afectivas entre jugadores, padres, entrenadores y árbitros en los campos de futbol base. E-Motion. Revista de Educación, Motricidad e Investigación, 2, 78-87.
- Carratalá, V. (1997). La influencia de los agentes sociales en la participación deportiva en la adolescencia. Tesis doctoral, Universidad de Valencia.
- Carrilo Alvarez, E.; Kawachi, I. i Riera Romani, J. (2016). Family social capital and Health. A systematic review and redirection. Sociology of Health and illness 39 (1), 1-25.
- Casimiro, A. J. i Piéron, M. (2001). La incidència de la pràctica físicoesportiva dels pares cap als seus fills durant la infància i l'adolescència. Apunts. Educació Física i Esports, 65, 100-104.
- Casper, J. (2006). You can't be serious, that ball was IN: investigation of junior tennis cheating behaviour. The qualitative report, 11 (1), 20-36.
- Castillo, I; Balaguer, I. (2001). Dimensiones de los motivos de práctica deportiva de los adolescentes valencianos escolarizados. Apunts. Educación Física y Deportes, 63, 22-29.
- Castillo, I; Balaguer, I.; García-Merita, M. i Valcárcel, P. (2004). El papel de la familia y de los padres en el estilo de vida de los adolescentes. Encuentros en Psicología social, 2, (1), 20-26.
- Centro de Investigaciones Sociológicas (2005). Los hábitos deportivos de los españoles. Comunidad Autónoma de Cataluña. Estudio nº 2.599. Disponible a <http://www.cis.es/cis/>
- Centro de Investigaciones Sociológicas (2010). Los hábitos deportivos de los españoles. Comunidad Autónoma de Cataluña. Estudio nº 2833. Disponible a: http://www.cis.es/cis/export/sites/default/-archivos/marginales/2820_2839/2833/Cru283300CCAA.html

- Centro de Investigaciones Sociológicas (2014). Barómetro de junio 2014. Disponible a:
http://www.cis.es/cis/opencm/ES/1_encuestas/estudios/ver.jsp?estudio=14090.
- Cervelló, E. (2003). Agresión y violencia en el deporte. Ponencia presentada en las Jornadas "Violencia y Sociedad" Diputación Provincial de Alicante.
- Chambers, G. (2010). Wentworthville junior league ofical allegedly grabbed Wenworthville player by throat Te Daily Telegraph. Retrieved from <http://www.dailytelegraph.com.au/news/sydney-nsw/junior/story-e6freuzi-1225885422958>.
- Cheek, J. (1996). Taking a view: Qualitative research as representation. *Qualitative Health Research*, 6, 492-505.
- Clarke, N.J. i Harwood, C.G. (2014). Parenting experiences in elite youth football: a phenomenological study. *Psychology of Sport and Exercise*, 15 (5), 528-537.
- Coakley, J. (2006). The Good Father: Parental Expectations and Youth Sports. *Leisure Studies*, 25, 2, 153-163.
- Cohén, M. C. i Engleberg, L N. (1989). Focus group research: procedures and pitfalls. Comunicació presentada a la Convention of the Eastern Communication Association. Ocean City, MD. ERIC Document Reproduction Service, N ED307001.
- Consejo Superior de Deportes (2011). Estudio de los hábitos deportivos de la población escolar en España. Presidencia del Gobierno ISBN 978-84-694-7214-9.
- Consell Català de l'Esport (2017). Els hàbits esportius dels escolars de Catalunya 2016. Document no publicat
- Costes, A. i Sáez, U. (2012). Els conflictes en clubs esportius amb esportistes adolescents. *Apunts. Educació Física i Esports*, 108, 46-53.
- Côté, J. (1999). The influence of the family in the development of talent in sport. *The sport psychologist*, 13 (4), 395-417.
- Côté, J. (2009). The benefits of sampling sports during childhood- *Physical & health education*, 74 (4), 6-11.

- Crone, J.A. (1999). Toward a theory of sport. *Journal of sport behavior*, 22 (3), 321–340.
- Cruz, J.; Boixadós, M.; Torregrosa, M. i Mimbbrero, J. (1996). ¿Existe un deporte educativo?: Papel de las competiciones deportivas en el proceso de socialización del niño. *Revista de Psicología del Deporte*, 9-10, 111-132.
- Cruz, J. (1997). Factores motivacionales en el deporte infantil y asesoramiento psicológico a entrenadores y padres. *Psicología del Deporte* 147-176. Madrid: Síntesis.
- Cruz, J.; Boixadós, M.; Figueroa, J.; Rodríguez, M. A.; Torregrosa, M. i Valiente, L. (2001). Informe sobre comportaments d'espectadors en competicions escolars. Taula de l'Educació Física i Esport en edat escolar de la Ciutat de Barcelona, Direcció d'Esports i Institut d'educació de l'Ajuntament de Barcelona.
- Cruz, J.; Boixadós, M.; Valiente, L.; Torregrosa, M. (2001). ¿Se pierde el "fairplay" y la deportividad en el deporte en edad escolar?. *Apunts. Educació Física i Esports*, 64, 6-16.
- Cruz, J; Boixadós, M.; Torregrosa, M. ; Valiente, L. (2008). Les famílies també jugueu! Assessorament a famílies d'esportistes en edat escolar. Taula de l'Educació Física i Esport en edat escolar de la Ciutat de Barcelona, Direcció d'Esports i Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona.
- Csikszentmihalyi, M.; Rathunde, K.; Whalen, S. i Wong, M. (1993). *Talented teenagers: The roots of success and failure*. New York: Cambridge University Press.
- Dangy, T i Witt, P. A. (2016). Making parent spectator experiences more rewarding. DOI:10.13140/RG.2.2.36244.30086
- Danioni, F.; Barni, D.; Rosnati, R. (2017). Transmitting Sport Values: The importance of Parental Involvement in Children's Sport Activity . *Europe's Journal of Psychology* vol. 13 (1) 75-92.
- Danish, S.; Forneris, T; Hodge, K. i Heke, I. (2004). Enhancing youth development through sport. *World Leisure Journal*, 46 (3), 38-49.

- De Mol, J. i Buysse, A. (2008). The phenomenology of children's influence on parents. *Journal of Family Therapy*, 30(2), 163-193.
- Defrance, J. i Pociello, C. (1993). Structure and evolution of the field of sports in France (1960-1990). *International Review for the Sociology of Sport*, 28, Londres.
- DeFrancesco, C. i Johnson, P. (1997). Athlete and parent perceptions in junior tennis. *Journal of sport behavior*, 20 (1), 29-36.
- Denzin, N. K. i Lincoln, Y. S. (2003). *Turning points in Qualitative research. Tying knots in a Handkerchief*. Altamira press, Lanham, USA.
- Devís, J. i Peiró, C. (1993). La actividad física y la promoción de salud en niños/as y jóvenes: La escuela y la educación física. *Revista de psicología del deporte*, 4, 71-86.
- Diputació de Barcelona i Observatori Català de l'Esport (2011). *Els ajuntaments i l'esport a Catalunya*. Província de Barcelona. Disponible a: http://www.observatoridelesport.cat/docus/estudis_publicats/OCE_7_estudis_publicats_ca.pdf
- Dole, N. (2011). Eaglehawk junior players, supporters on notice. *Bendigo Advertiser*. Retrieved from <http://www.bendigoadvertiser.com.au/news/local/sport/football-australian-rules/eaglehawk-junior-players-supporters-on-notice/2209800.aspx>
- Dorsch, T. E.; Smith, A. L. i McDonough, M. H. (2009). Parent's perceptions of child-to-parent Socialization in organized youth sport. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 31, 444-468.
- Dorsch, T.E.;Smith, A.L. i McDonough, M.H. (2015a). Early socialization of parents through organized youth sport. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 4 (1), 3-18.
- Dorsch, T. E.; Smith, A. L.; Wilson, S. R. i McDonough, M. H. (2015b). Parent goals and verbal sideline behavior in organized youth sport. *Sport, Exercise, & Performance Psychology*.

- Dove, M.A. (2015). Spectator behavior at youth sporting events. Recuperat de <http://positivesportparent.com/2015/03/spectator-behaviour-at-youth-sporting-events/>
- Dunn, C.R.; Dorsch, T.E.; King, M.Q. i Rothlisberg, K.J. (2016). The Impact of Family Financial Investment on Perceived Parent Pressure and Child Enjoyment and Commitment in Organized Youth Sport. *Family Relations* 65, 287-299.
- Durand-Bush, N.; Salmela, J.H. i Thompson, K.A. (2004). Le rôle joué par les parents dans le développement et le maintien de la performance athlétique experte. *STAPS*, 64, 15–38.
- Dzikus, L.; Fairbrother, J.T. i Fisher, L.A. (2012). Being a good sport (spectator): A quick guide for parents. Recuperat de [http://www.acsm.org/public-information/articles/2016/10/07/being-a-good-sport-\(spectator\)-a-quick-guide-for-parents](http://www.acsm.org/public-information/articles/2016/10/07/being-a-good-sport-(spectator)-a-quick-guide-for-parents)
- Ede, S.; Kamphoff, C.S.; Mackey, T. i Armentrout, S.M. (2012). Youth Hockey Athletes' Perceptions of Parental Involvement: They want more. *Journal of Sport Behavior*, 35, 1, 3-18.
- Elliott, S. i Drummond, M. (2011). Parental involvement in junior sport. In: G.D. Dodd, ed. *Moving, learning and achieving: edited proceedings of the 27th ACHPER international conference*, April. Adelaide: ACHPER National, 137–144.
- Elliott, S. i Drummond, M. (2013). A socio-cultural exploration of self-perceived parental involvement in junior Australian football. *Asia-Pacific journal of health, sport and physical education*, 1 (3), 33–47.
- Elliott, S. i Drummond, M. (2015a). The (limited) impact of sport policy on parental behaviour in youth sport: A qualitative inquiry in junior Australian football. *International Journal of Sport Policy and Politics* vol. 7, 4, 519-530.
- Elliott, S. i Drummond, M. (2015b). Parents in youth sport: what happens after the game?. *Sport, Education and Society* <http://dx.doi.org/10.1080/13573322.2015.1036233>

- Elliott, S.K. i Drummond M.J.N. (2016a). The influence of parents on junior Australian football culture Issues in sport, 10, 101-109.
- Elliott, S.K. i Drummond M.J.N. (2016b). During play, the break, and the drive home: The meaning of parental verbal behaviour in youth sport. Leisure studies, recuperat de <http://dx.doi.org/10.1080/02614367.2016.1250804>
- Elster, J. (2010). La explicación del comportamiento social. Gedisa Editorial, Barcelona
- Eron, L.D. i Huesmann, L. R. (1990). The stability of aggressive behavior: Even unto the third generation. Handbook of developmental psychopathology. New York: Plenum.
- Etkin, W. (1964). Social behavior from fish to man. Londres, R. U.: The Chicago University Press
- Ezquerro, M. (2006). Trastornos psicológicos en el deporte. Psicología del Deporte. Murcia: Diego Marín.
- Farrington, D.P. (1989). Early predictors of adolescent aggression and adult violence. Violence and victims, 4, 79-100.
- Farrington, D.P. (1991). Childhood aggression and adult violence: Early precursors and later life outcomes. The development and treatment of childhood aggression. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Fern, E.F. (1983). Focus group: a review of some contradictory evidence, implications and suggestions for future research. Advances in Consumer Research, 10,121-126.
- Filgueira, F. M. i Schwartz, G. M. (2007). Torcida familiar: a complexidade das inter-relações na iniciação esportiva ao futebol. Revista Portuguesa de Ciências do Desporto, 7 (2) 245-253.
- Fiske, S i Neuberg, S. (1990). A Continuum of Impression Formation, from Category-Based to Individuating Processes: Influences of Information and Motivation on Attention and Interpretation. Advances in Experimental Social Psychology, 23, 1-74.

- Fiske, S.; Neuberg, S.; Beattie, A. i Milberg, S. (1987). Category-based and attribute-based reactions to others: Some informational conditions of stereotyping and individuating processes. *Journal of Experimental Social Psychology*, 23, 5, 399-427.
- Foch-Lyon, E. i Trost, J. F. (1981). Conducting focus group sessions. *Studies in Family Planning*, 12 (12), 443-449.
- Franco, M. (2015). Les percepcions de l'esport en edat escolar en els alumnes entre 10 i 16 anys: Un estudi de cas múltiple a l'Escola Pia Balmes (Barcelona), Southwark Primary School i Djanogly City Academy (Nottingham) (Tesi doctoral). Recuperada de: <http://www.tesisenred.net/handle/10803/348564a>
- Fraser-Thomas, J., Côté, J. i Deakin, J. (2008). Understanding dropout and prolonged engagement in adolescent competitive sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 9, 645–662.
- Fraser-Thomas, J. i Côté, J. (2009). Understanding adolescents' positive and negative developmental experiences in sport. *The sport psychologist*, 23 (1), 3–23.
- Fredricks, J. A. i Eccles, J. S. (2004). Parental influences on youth involvement in sports. In M. R. Weiss (Ed.), *Developmental sport and exercise psychology: A lifespan perspective* (pp. 145–164). Mornington, WV: Fitness Information Technology.
- Gagné, M.; Ryan, R. M. i Bargmann, K. (2003). Autonomy and need satisfaction in the motivation and well-being of gymnasts. *Journal of Applied Sport Psychology*, 15, 372–390. doi:10.1080/714044203
- García Ferrando, M. (1982). *Deporte y Sociedad*. Madrid: Ministerio de Cultura.
- García, I.; Rivera, F.; Jiménez, A. i Ramos, P. (2012). Iguales, familia y participación en actividades deportivas organizadas durante la adolescència. *Revista de Psicología del Deporte*, 21 (1), 153-158.
- García, M. i Ramón, L. (2010). *Encuesta sobre los hábitos deportivos en España 2010. Ideal democrático y bienestar personal*. Madrid, Consejo Superior de Deportes y Centro de Investigaciones Sociológicas.

- García, M.M. i Rodríguez, M. (2000). El grupo focal como técnica de investigación cualitativa en salud: diseño y puesta en práctica. *Atención Primaria*, 25, 3, 181-186.
- García Ferrando, M. (2006). Posmodernidad y deporte: Entre la individualización y la masificación. Encuesta de hábitos deportivos de los Españoles 2005. Madrid, Consejo Superior de Deportes y Centro de Investigaciones Sociológicas.
- Garita, E. (2006). Motivos de participación y satisfacción en la actividad física, el ejercicio físico y el deporte. *Movimiento Humano y Salud*, 3 (1), 1-16.
- Garrido, M. E.; Campos, M. C.; Castañeda, C. (2010). Importancia de los padres y madres en la competición deportiva de sus hijos. *Revista Fuentes*, 10, 173-194.
- Gil Flores, J. (1993). La metodología de investigación mediante grupos de discusión. *Enseñanza*, 10-11, 199-214.
- Gimeno, F. (1995). La adecuación del desempeño de los roles paterno y materno como variable facilitadora de la práctica del deporte de competición en el joven deportista. *Boletín de la sociedad de Pediatría de Aragón, La Rioja y Soria*, 25, 2, 58-61.
- Gimeno, F. (1997). La evolución psicológica de los deportistas jóvenes y el entrenamiento a diferentes niveles. *Revista Apunts*, 4, 69-80.
- Gimeno, F. (2000). Entrenando a padres y madres... Claves para una gestión eficaz de la relación con los padres y madres de jóvenes deportistas (guía de habilidades sociales para el entrenador). Zaragoza, Gobierno de Aragón.
- Gimeno, F. (2003). Descripción y evaluación preliminar de un programa de habilidades sociales y de solución de problemas con padres y entrenadores en el deporte infantil y juvenil. *Revista de Psicología del Deporte*, 12, (1), 67-79.
- Gimeno, F. (2003). Entrenando a padres y madres... Claves para una gestión eficaz de la relación con los padres y madres de jóvenes deportistas (guía de habilidades sociales para el entrenador) (2a edición). Zaragoza: Mira Editores.
- Gimeno, F. (2004). El papel de la familia en la vida deportiva del niño. El deporte en edad escolar desde la perspectiva municipal. Huesca: Ayuntamiento de Huesca.

- Gimeno, F. (2006). El trabajo en equipo de padres y entrenadores. *Ikastaria*, 15, 195-203.
- Gimeno, F.; Sáenz, A.; Ariño, J. V. i Aznar, M. (2007). Deportividad y violencia en el fútbol base: un programa de evaluación y de prevención de partidos de riesgo. *Revista de Psicología del Deporte*, 16, (1), 103-118.
- Goldman, A. E. i McDonald, S. S. (1987). *The group depth interview. Principles and practica*. New Jersey, Prentice Hall Inc.
- Goldstein, J.D. i Iso-Ahola, S.E. (2008). Determinants of parents' sideline-rage emotions and behaviors at youth soccer games. *Journal of applied social psychology*, 38 (6), 1442–1462.
- González, G.; Taberner, B. i Márquez, S. (2000). Análisis de los motivos para participar en fútbol y en tenis en la iniciación Deportiva. *Motricidad*, 6, 47-66.
- González, N. (2003). El apoyo de la familia del deportista de altos logros, fundamental en su proceso deportivo y competitivo. *Revista Antioqueña de Medicina Deportiva*, 6(1), 38-45
- Goodman, R. I. (1984). Focus group interviews in media product testing. *Educational Technology*, August, 39-44.
- Gordillo, A. (1992). Orientaciones psicológicas en la iniciación Deportiva. *Revista de Psicología del Deporte*, 1, 27-36.
- Gould, D.; Horn, T. i Spreeman, J. (1983). Sources of stress in junior elite wrestlers.. *Journal of Sport Psychology*, 5, 159-171.
- Gould, D.; Eklund, R.; Petlichkoff, L., Peterson, K. i Bump, L. (1991). Psychological predictors of state anxiety and performance in age-group wrestlers. *Pediatric Exercise Science*, 3, 198-208.
- Gould, D.; Wilson, C.; Tuffey, S. i Lochbaum, M. (1993). Stress and the young athlete: The child's perspective. *Pediatric Exercise Science*, 5, 286–297.
- Gould, D.; Tuffey, S.; Udry, E. i Loehr, J. (1996). Burnout in competitive junior tennis 18 players: II. Qualitative analysis. *The Sport Psychologist*, 10, 341-366.

- Gould, D.; Dieffenbach, K. i Moffett, A. (2002). Psychological characteristics and their development in Olympic champions. *Journal of Applied Sport Psychology*, 14, 172–204.
- Gould, D.; Lauer, L.; Rolo, C.; Jannes, C. i Pennisi, N. (2005). Understanding the Role Parents Play in Junior Tennis Success. *USTA Research Grant Executive Summary*, 14, 2005.
- Gould, D.; Lauer, L.; Rolo, C.; Jannes, C. i Pennisi, N. (2006). Understanding the role parents play in tennis success: A national survey of junior tennis coaches. *British journal of sports medicine*, 40 (7), 632–636.
- Gould, D.; Lauer, L.; Rolo, C.; Jannes, C. i Pennisi, N. (2008). The role of parents in tennis success: Focus group interviews with junior coaches. *The Sport Psychologist*, 22(1), 18–37.
- Granados, S. R.; Guzmán, G. M. E. i Sánchez, M. L. Z. (2009). El comportamiento de los padres en el deporte. *Retos. Nuevas tendencias en Educación Física, Deporte y Recreación*, 1, 15, 29-34.
- Greenbaum, T. L. (1988). *The practical handbook and guide to focus group research*. Lexington, MA, D. C. Heath and Company.
- Greendorfer, S.L. i Lewko, J.H. (1978). Role of family members in sport socialization of children. *The research quarterly*, 49 (2), 146–152.
- Greendorfer, S L. (1992). *Sport socialization* *Advances in sport psychology*. Champaign, IL: Human Kinetics 201-218.
- Grunig, L. A. (1990). Using focus group research in public relations. *Public Relations Review*, XVI (2), 36-49.
- Guba, E. G.; Lincoln, Y, S. (1994). Competing paradigms in qualitative research. *Major paradigms and perspectives*, 105-117.
- Guivernau, M. i Duda, J. L. (2002). Moral atmosphere and athletic aggressive tendencies in young soccer players. *Journal of Moral Education*, 31 (1), 67-85.
- Haan, N. (1977). *Coping and defending: Processes of selfenvironment organization*. New York: Academic Press.

- Haan, N. (1991). Moral development and action from a social constructivist perspective. En W. M. Kurtines & J. L. Gerwitz (Eds.). *Handbook of moral behavior and development, Vol. 1: Theory* (Vol. 1, pp. 251-273). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Hacking, I. (1999). *The social construction of what?* Harvard University Press.
- Harter, S. (1978). Effectance motivation reconsidered: Toward a developmental model. *Human Development, 21*, 34–64.
- Harter, S. (1981). A model of intrinsic mastery motivation in children: Individual differences and developmental change. In W.A. Collins (Ed.), *Minnesota symposium on child psychology* (pp. 215–255). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Harwood, C. i Knight, C.J. (2009a). Stress in youth sport: a developmental investigation of tennis parents. *Psychology of sport and exercise, 10* (4), 447–456.
- Harwood, C. i Knight, C.J. (2009b). Understanding parental stressors: an investigation of British tennis-parents. *Journal of Sports Sciences, 27*, 4, 339-351.
- Harwood, C.; Drew, A. i Knight, C.J. (2010). Parental stressors in professional youth football academies: A qualitative investigation of specialising stage parents. *Qualitative Research in Sport and Exercise, 2* (1), 39-55.
- Harwood, C. i Knight, C.J. (2015). Parenting in youth sport: a position paper on parenting expertise. *Psychology of Sport and Exercise, 16* (1), 24-35.
- Harwood, C.G. i Knight, C.J. (2016a). Parenting in Sport. *Sport, Exercise and Performance Psychology, 5*, 2, 84-88.
- Harwood, C.G.; Clarke, N.J. i Cushion, C. (2016b). A phenomenological interpretation of the parent-child relationship in elite youth football. *Sport, Exercise and Performance Psychology, 5*(2), 125-143.
- Hélio de Almeida, D. i Machado de Souza, R. (2016). A influencia dos pais no envolvimento da criança com o esporte durante a iniciação esportiva no futebol . *Revista Brasileira de Futsal e Futebol, São Paulo, 8*, 30, 256-268.
- Hellstedt, J.C. (1990). Early adolescent perceptions of parental pressure in the sport environment. *Journal of Sport Behavior, 13*, 135-144.

- Holt, N.L. i Dunn, J.G.H. (2004). Toward a grounded theory of the psychosocial competencies and environmental conditions associated with soccer success. *Journal of applied sport psychology*, 16 (3), 199–219.
- Holt, N.L.; Black, D.E. i Tamminen, K.A. (2007). Rules for parents in youth sport? Opinions of children and their parents. *Journal of sport & exercise psychology*, 29, 170–172.
- Holt, N. L.; Tamminen, K. A.; Black, D. E.; Sehn, Z. L. i Wall, M. P. (2008). Parental involvement in competitive youth sport settings. *Psychology of Sport and Exercise*, 9, 663–685. doi:10.1016/j.psychsport.2007.08.001"
- Holt, N. L.; Tamminen, K. A.; Black, D. E.; Mandigo, J. L. i Fox, K. R. (2009). Youth sport parenting styles and practices. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 31(1), 37-59.
- Holt, N. L.; Kingsley, B. C.; Tink, L. N. i Scherer, J. (2011). Benefits and challenges associated with sport participation by children and parents from low-income families. *Psychology of Sport and Exercise*, 12, 490–499.
- Hurtel, V. i Lacassagne, M. F. (2009). Importance des parents dans l'environnement social des jeunes joueurs de tennis : comparaison entre les années d'échantillonnage et les années de spécialisation. *Révue STAPS*, 84, 93–104.
- Jago, R.; Fox, K. R.; Page, A. S.; Brockman, R. i Thompson, J. L. (2010). Parent and child physical activity and sedentary time: Do active parents foster active children?. *BMC Public Health*, 10:194.
- Jones, S.S. (1996). Imitation or Exploration? Young Infants' Matching of Adults' Oral Gestures. *Child Development*, 67, 5, 1952-1969.
- Jowett, S. i Lavallee, D. (2007). *Social Psychology in Sport Human Kinetics, United States of America* ISBN-13: 9780736057806
- Kanters, M.A.; Bocarro, J. i Casper, J. (2008). Supported or pressured? An examination of agreement among parents and children on parents' role in youth sports. *Journal of sport behavior*, 31 (1), 64–80.

- Kavussanu, M. i Spray, C. M. (2006a). Contextual influences on moral functioning of male youth footballers. *Sport Psychologist*, 20 (1), 1-23.
- Kavussanu, M.; Seal, A. R. u Phillips, D. R. (2006b). Observed prosocial and antisocial behaviors in male soccer teams: Age differences across adolescence and the role of motivational variables. *Journal of Applied Sport Psychology*, 18 (4), 326-344.
- Kavussanu, M. (2007). Morality in sport. En S. Jowett & D. E. Lavallee (Eds.). *Social Psychology in Sport*, 265-278. Champaign IL: Human Kinetics.
- Kavussanu, M. i Boardley, I. D. (2009). The prosocial and antisocial behavior in Sport Scale. *Journal of Sport y Exercise Psychology*, 31, (1), 97-117.
- Keegan, R. J.; Harwood, C. G.; Spray, C. M. i Lavallee, D. E. (2009). A qualitative investigation exploring the motivational climate in early career sport participants: Coach, parent and peer influences on sport motivation. *Psychology of Sport and Exercise*, 10, 361–372.
- Kerins, A.; fernandez, M. i Shinew, K. (2017). Parent Coaches' experiences and Insights into a Youth Soccer Program *Journal of Amateur Sport*, In Press.
- Kidman, L.; McKenzie, A. i McKenzie, B. (1999). The nature and target of parents comments during youth sport competitions. *Journal of Sport Behavior*, Vol. 22 (1), 54-68.
- Kirk, D.; Carlson, T.; O'Connor, A.; Burke, P.; Davis, K. i Glover, S. (1997a). The 15 economic impact on families of children's participation in junior sport. *Australian Journal of Science and Medicine in Sport*, 29, 27-33.
- Kirk, D.; O'Connor, A.; Carlson, T.; Burke, P.; Davis, K. i Glover, S. (1997b). Time commitments in junior sport: Social consequences for participants and their families. *European Journal of Physical Education*, 2(1), 51–73.
- Knight, C. J. i Harwood, C. G. (2009). Exploring parent-related coaching stressors in British tennis: A developmental investigation. *International Journal of Sports Science and Coaching*, 4, 545-565.

- Knight, C. J.; Boden, C. M. i Holt, N. L. (2010). Junior tennis players' preferences for parental behaviors. *Journal of Applied Sport Psychology*, 22, 377-391.
- Knight, C.J.; Neely, K.C.; i Holt, N.L. (2011). Parental behaviors in team sports: how do female athletes want parents to behave?. *Journal of applied sport psychology*, 23 (1), 76–92.
- Knight, C. J. i Holt, N. L. (2013). Actors that influence parents' experiences at junior tennis tournaments and suggestions for improvement. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 2(3), 173.
- Knight, C. J. i Holt, N. L. (2014). Parenting in youth tennis: Understanding and enhancing children's experiences. *Psychology of Sport and Exercise*, 15, 155–164.
- Knight, C. J. i Holt, N. L. (2016a). Factors that influence Parents' Experiences at Junior Tennis Tournaments and suggestions for Improvement. *Sport, Exercise and Performance Psychology*, 2, 173-189.
- Knight, C.J. i Sellars, P.A. (2016b). Influences on parental involvement in youth sport. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 5, 2, 161–178.
- Kohlberg, L. (1976). Moral stages and moralization: The cognitive-developmental approach. En T. Lickona (Ed.) *Moral development and behaviour: Theory, research, and social issues* (pp. 31-53). New York: Holt, Rineheart & Winston.
- Kohlberg, L. (1981). *Essays on moral development: Vol. 1. The philosophy of moral development*. San Francisco: Harper & Row.
- Kromerova, E. (2017). Parental role in children's sports activities in the context of achievement goal and self-determination theories. *Baltic Journal of Sport & Health Sciences*, 2, 105, 27-32.
- Krueger, R. A. (1991). *El grupo de discusión. Guía práctica para la investigación aplicada*. Madrid, Pirámide.
- Lagardera, F. (1991). *Una interpretación de la cultura deportiva en torno a los orígenes del deporte contemporáneo en Cataluña*. Tesis doctoral, Universidad de Barcelona.

- Lauer, L.; Gould, D.; Roman, N. i Pierce, M. (2010a). How parents influence junior tennis players development: Qualitative narratives. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 4(1), 69-92.
- Lauer, L.; Gould, D.; Roman, N. i Pierce, M. (2010b). Parental behaviors that affect junior tennis player development. *Psychology of Sport and Exercise*, 11, 487–496.
- Lederman, L. C. (1990). Assessing Educational effectiveness: the fcx:us group interview as a technique for data collection. *Comtnunicación Education*, 38, 117-127.
- Lee, M. (1993). *Coaching children in sport*. Londres: Spon.
- Leff, S. S. i Hoyle, R. H. (1995). Young athletes' perceptions of parental support and pressure. *Journal of Youth and Adolescence*, 24, 187-203.
- Lefkowitz, M. M.; Eron, L. D.; Walder, L. O. i Huesmann, L. R. (1977). *Growing up to be violent: A longitudinal study of the development of aggression*. Nova York: Pergamon
- Leo, F. M.; Sánchez-Miguel, P. A.; Sánchez-Oliva, D.; Amado, D. i García-Calvo, T. (2009). Interacción entre la percepción del comportamiento de los padres y los comportamientos deportivos en edades de iniciación. *Acción psicológica*, 6 (2), 55-62.
- Leunes, A. (2014). *Sport Psychology: a practical guide*. Edicions 62, SA.
- Libman, S. (1998). Adult participation in youth sports: A developmental perspective. *Child and Adolescent Psychiatric Clinics of North America*, 7, 725-744.
- Light, R.; Harvey, S. i Memmert, D. (2011). Why children join and stay in sports clubs: Case studies in Australian, French and German swimming clubs. *Education and Society*, 18 (4), 1–17.
- Lleixà, T.; Capllonch, M. i González, C. (2015). Competencias básicas y programación de Educación Física. Validación de un cuestionario diagnóstico. *Retos: nuevas tendencias en educación física, deporte y recreación*, 27, 52-57.

- López, J. A. (2005). El desarrollo metacognitivo y su relación con el aprendizaje escolar. Recuperat de <http://www.cop.es/colegiados/T-00921/metacog-infant.pdf>
- MacPhail, A. i Kirk, D. (2006). Young people's socialisation into sport: experiencing the specialising phase. *Leisure studies*, 25 (1), 57–74.
- Maier, N. R. F., i Schneirla, T.C. (1964). *Principles of animal psychology*. Nueva York, E.U.: Dover.
- Mandado, A. i Díaz, P. (2004). Deporte y educación: Pautas para hacer compatible el rendimiento y el desarrollo integral de los jóvenes deportistas. *Revista de Educación*, 335, 35-44.
- Martens, R. (1978). *Joy and sadness in children's sports*. Champaign, Ill. Human Kinetics.
- Martens, R. (1993). *Psychological perspectives: Intensive participation in children's sport*. Champaign Ill: Human Kinetics 9-17.
- McCarthy, P. J. i Jones, M. V. (2007). Qualitative study of sport enjoyment in the sampling years. *The Sport Psychologist*, 21(4), 400–416.
- McCarthy, P. J.; Jones, M. V. i Clark-Carter, D. (2008). Understanding enjoyment in youth sport: A developmental perspective. *Psychology of Sport and Exercise*, 9, 142–156.
- Menses, J. (2010). *El qüestionari*. Universitat oberta de Catalunya, Referència: GNUFDL PID_00178031.
- Merino, A.; Arraiz, A.; Sabirón, F. (2015). Implicación familiar en el futbol prebenjamín riojano: intereses, motivaciones, rol y dinámica familiar. *Sportis Scientific Technical Journal*, 2 (1), 58-76.
- Michels, R. (2001). *Team building-The road to succés*. Reedswain Publishing.
- Ministerio de Educación, Cultura y Deporte (2015). Encuesta de hábitos deportivos en España 2015. Disponible a: http://www.mecd.gob.es/servicios-al-ciudadano-mecd/dms/mecd/servicios-al-ciudadano-mecd/estadisticas/deporte/ehd/Encuesta_de_Habitos_Deportivos_2015.pdf

- Monguillot Hernando, M.; González Arévalo, C.; Zurita Mon, C.; Almirall Batet, L.; Guitert Catasús, M. (2015). Play the Game: Ludificació i hàbits saludables en l'educació física. *Apunts. Educació Física i Esports*, 119, 1, 71-79.
- Morgan, D. L. (1988). *Focus groups as qualitative research*. Sage University Paper Series in Qualitative Research Methods, 16. Beverly Hills, Sage Publications.
- Murphy, S. (1999). *The cheers and the tears: A healthy alternative to the dark side of youth sports today*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Mutz, M. i Albrecht, P. (2017). Parents's Social Status and Children's Daily Physical Activity: The Role of Familial Socialization and Support. *J Child Fam Stud* DOI: 10.1007/s10826-017-0808-3.
- Neely, K.C. i Holt, N.L. (2014). Parent' perspectives on the benefits of sport participation for young children. *The Sport Psychologist*, 28, 255-268.
- Neely, K.C.; McHugh, T.F.; Dunn J.G.H. i Holt, N.L. (2017). Athletes and parents coping with deselection in competitive youth sport: a communal coping perspective. *Psychology of Sport and Exercise*, DOI: 10.1016/j.psychsport.2017.01.004
- Nicholls, J. (1984). Achievement motivation: Conceptions of ability, subjective experience, task choice, and performance. *Psychological Review*, 91, 328–346.
- Nicholls, J. (1989). *Competence and accomplishment: A psychology of achievement motivation*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Nuviala, A.; Ruíz, F. i García, M. E. (2003a). Tiempo libre, ocio y actividad física en los adolescentes. La influencia de los padres. *Revista Retos. Nuevas tendencias en Educación Física, Deportes y Recreación*, 3, 13–20.
- Nuviala, A.; Ruíz, F. i García, M. E. (2003b). Expectativas de los usuarios directos e indirectos de los servicios deportivos en edad escolar en una comarca aragonesa. *Revista Apunts*, 87, 93-98.
- O'Connell, R. (2011). Probe into junior footy brawl. *The West Australian*. Retrieved from <http://au.news.yahoo.com/thewest/a/-/news/9356052/probe-into-junior-footy-brawl/>

- O'Rourke, D. J.; Smith, R. E.; Smoll, F. L. i Cumming, S. P. (2011). Trait anxiety in young athletes as a function of parental pressure and motivational climate: Is parental pressure always harmful?. *Journal of Applied Sport Psychology*, 23, 398 – 412. doi:10.1080/10413200.2011.552089
- Omili, J.; LaVoi, N.M. i Wiese-Bjornstal, D.M. (2008). Towards and understanding of parent spectator behavior at youth sport events. *The Journal of Youth Sports*, 3, 30-33.
- Omili, J. i LaVoi, N. M. (2009). Background Anger in Youth Sport: A Perfect Storm?. *Journal of Sport Behavior*, 32(2), 242-260.
- Omili, J. i Wiese-Bjornstal, D.M. (2011). Kids speak: Preferred parental behavior at youth sport events. *Research quarterly for exercise and sport*, 82(4), 702-711.
- Ossorio, D. (2012). Deporte, contexto social y familia. La cuestión de las actitudes de los padres. *Educación Física y Deportes, revista Digital*. Buenos Aires, 165.
- Pallarés, J. (1998). Los agentes psicosociales como moduladores de la motivación en deportistas jóvenes orientados al rendimiento: un modelo causal. *Revista de Psicología del Deporte*, 2, (7), 275-281.
- Parke, R. D. i Buriel, R. (2006). Socialization in the family: Ethnic and ecological perspectives. In: N. Eisenberg, W. Damon, & R. M. Lerner (Eds.). *Handbook of child psychology: Vol. 3. Social, emotional, and personality development*. Hoboken, NJ: Wiley.
- Passer, M. V. (1983). Fear or failure, fear of evaluation, perceived competence, and self-esteem in competitive trait-anxious children. *Journal of Sport Psychology*, 5, 172-188.
- Peiró, C. (1999). La teoría de las perspectivas de meta y la educación física: un estudio sobre los climas motivacionales. *Revista de Psicología Social Aplicada*, 1 (9), 25-44.
- Pelegrín, A. (2002). Conducta agresiva y deporte. *Cuadernos de Psicología del Deporte*, 2, 1, 37-56.

- Pérez, J.A. (2002). La competición en el ámbito escolar: un programa de intervención social. Tesis Doctoral. Facultad de Educación, Universidad de Alicante.
- Petrus, A. (1998). Esport, educació i diversitat. Actes del Congrés de l'Educació Física i l'Esport en Edat Escolar a la Ciutat de Barcelona.
- Piaget, J. (1965). Moral judgment of the child (M. Gabain, Trad.). New York: Free Press. (Trabajo original publicado en 1932).
- Pierce, W. D. (1991). Culture and society: The role of behavioral analysis. En P. A. Lamal (Coord.), Behavioral analysis of societies and cultural practices (pp. 13-37). Nueva York, E.U.: Hemisphere Publishing Corporation.
- Pitt, H.; Thomas, S.L.; Bestman, A.; Stoleham, M. i Daube, M. (2016). "It's just everywhere!" Children and parents discuss the marketing of sports wagering in Australia. Australian and New Zeland Journal of Public Health, 40, 5, 480-486.
- Popkewitz, T. (1988). Paradigma e ideología en la investigación educativa. Mondadori, Madrid.
- Power, T. G. i Woolger, C (1994). Parenting practices and age-group swimming. A correlational study. Research Quarterly for Exercise and Sport, 65, 59 – 66. doi:10.1080/02701367.1994.10762208.
- Prunelli, V. (2011). Il bambino e lo sport. La psicologia dello sport dei bambini: L'intervento dello psicologo nei settori giovanili sportivi, pp. 21-28. Rome. Edizioni Kappa.
- Pugliese, J. i Tinsley, B. (2007). Parental socialization of child and adolescent physical activity: a meta-analysis. Journal of Family Psychology, 21,331-343.
- Puig, N. i Heinemann, K. (1991). El deporte en la perspectiva del año 2000. Papers, 38, 123-141.
- Puig, N. i Maza, G. (2008). El deporte en los espacios públicos urbanos. Relfexiones introductorias. Revista Apunts, 91, 1, 5-8.
- Rainey, D. (1986). A gender difference in acceptanvce of sport aggression: A classroom activityTeaching of Psychology, 13, 138-140.

- Rainey, D. W.; Conklin, W. E. i Rainey, K. W. (1978). Competitive trait anxiety among male and female junior high school athletes. *International Journal of Sport Psychology*, 18, 171-180.
- Ramis, Y.; Torregrosa, M.; Viladrich, C. i Cruz, J. (2013). El apoyo a la autonomía generado por entrenadores, compañeros y padres y su efecto sobre la motivación autodeterminada de deportistas de iniciación. *Anales de Psicología*, 29, (1).
- Rest, J. R. (1984). The major component of morality. En W. Kurtines & J. Gerwitz (Eds.) *Morality, moral behavior and moral development* (pp. 24-40). New York: Wiley.
- Revuelta, L.; Infante, G. i Axpe, I. (2014). Contexto familiar e implicación en el ámbito físico-deportivo durante la adolescencia. *International Journal of Developmental and Educational Psychology INFAD Revista de Psicología*, 1, 6, 311-320.
- Ribes, E. (2007). Estados y límites del campo, medio de contacto y análisis molar del comportamiento: Reflexiones teóricas. *Acta Comportamentalia*, 15, 229-259.
- Ribes-Iñiesta, E.; Rangel, N.E. i López-Valavez, F. (2008). Análisis teórico de las dimensiones funcionales del comportamiento social. *Revista Mexicana de Psicología*, 25, 1, 45-57.
- Rigo, L. C; Bonorino, M. X.; Barros, G. i De Oliveira, G. (2007). Relações parentais no futebol de salão: a experiência do Paulista Futebol Clube. *Revista Movimento*, 13 (2), 77-90.
- Roffé, M. (2003). *Mi hijo el campeón. Las presiones de los padres y el entorno*. Buenos Aires: Lugar Editorial.
- Romero, A. E.; García-Mas, A. i Brustad, R. (2009). Estado del arte, y perspectiva actual del concepto de bienestar psicológico en psicología del deporte. *Revista Latinoamericana de Psicología*, 41(2), 335-347.
- Romero, S. (2002). El papel de los padres en la práctica deportiva de sus hijos. Página web del desarrollo de los contenidos de Educación Física en Secundaria y

Bachillerato del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Centro Nacional de Información y Comunicación Educativa.

Romero, S. (2004). Padres, deporte y educación. Conferencia 3 Congreso Nacional de Deporte en Edad Escolar - Deporte y Educación. Dos Hermanas (Sevilla).

Romero, S.; Garrido, M. E. i Zagalaz, M. L. (2009). El comportamiento de los padres en el deporte. Revista Retos. Nuevas tendencias en Educación Física, Deportes y Recreación, 15, 29–34.

Sagar, S. S. i Lavallee, D. (2010). The developmental origins of fear of failure in adolescent athletes: Examining parental practices. Psychology of Sport and Exercise, 11, 177-187.

Salguero, A. i Martos, P. (2010). Análisis de la participación femenina en el medio maratón de Granada 2008. Habilidad motriz: Revista de ciencias de la actividad física y del deporte, 34, 43-51.

Sánchez, D.L. (2001). Influencia de la familia en el deporte escolar. Revista Digital. Buenos Aires 40.

Sánchez, M.J. (1997). Personalidad y Deporte. Ensayos. Revista de Estudios de la escuela Universitaria de Magisterio de Albacete, 12, 273-280.

Sánchez-Miguel, P.A.; Leo, F.M.; Sánchez-Oliva, D.; Amado, D. i García-Calvo, T. (2013). The importance of parents' behavior in their children's enjoyment and amotivation in Sports. Journal of Human Kinetics, 36, 169-177.

Sánchez, P.A.; Puligo, J.J.; Amado, D.; Sánchez, D. i Leo, F.M. (2014). Percepción de la conducta de los padres en los comportamientos antisociales mostrados por los jóvenes participantes de deportes colectivos. Univ. Psychol. Bogotá, Colombia, 13, 1, 299-309.

Scanlan, T. i Lewthwaite, R. (1984). Social psychological aspects of competition for male youth sport participants: I. Predictors of competitive stress. Journal of Sport Psychology, 6, 208–226.

Secord, P., i Backman, C.W. (1974). Social psychology (2a. Ed.). Nueva York, E.U.: McGraw-Hill.

- Shields, D. L. i Bredemeier, F. J. (1994). *Character development and physical activity*. Champaign, Il: Human Kinetics.
- Shields, D. L. i Bredemeier, F. J. (2001). Moral development and behavior in sport. En R. N. Singer, H. A. Hausenblas & C. M. Janelle (Eds.). *Handbook of sport psychology*, (pp. 585-603). New York: John Wiley & Sons.
- Shields, D. L.; Bredemeier, B. L.; LaVoi, N. M. i Power, F. C. (2005). The Sport Behavior of youth, parents and coaches. The good, the bad and the ugly. *Journal of research in character education*, 3, 1, 43-59.
- Shields, D. L.; LaVoi, N. M.; Bredemeier, B. L. i Power, F. C. (2007). Predictors of poor sportpersonship in youth sports: Personal attitudes and social influences. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 29, 747–762.
- Shields, D. L.; Bredemeier, B. L.; LaVoi, N. M. i Power, F. C. (2008). The behavior of youth, parents and coaches: The good, the bad and the ugly. *Journal of research in character education*, 3 (1), 43–59.
- Sibaja, L. R. (2003). El rol de los padres en la formación futbolística del niño. *Revista de Ciencias del Ejercicio y la Salud*, 3, (1), 77-81.
- Siekańska, M. (2012). Athletes' perception of parental support and its influence on sports accomplishments - a retrospective study. *Human movement*, 13 (4), 380-387.
- Skinner, B. F. (1953). *Science and human behavior*. Nueva York, E.U.: The Free Press
- Skinner, B. F. (1962). Two “synthetic social relations”. *Journal of the Experimental Analysis of Behavior*, 5, 531-533.
- Smoll, F. L. (1986). Coach-parent relationships: enhancing the quality of the athlete's sport experience. *Applied sport psychology*, Palo Alto, Ca.: Mayfield, 47-58.
- Smoll, F.L. i Cumming, S.P. (2006). Enhancing coach-parent relationships in youth sports: Increasing harmony and minimizing hassle. *Applied sport psychology: Personal growth to peak performance*, 5, 15, 192-204. Monterey, CA: 16 Mayfield.

- Smoll, F.L.; Smith, R.E. i Cumming, S.P. (2007). Effects of coach and parent training on performance anxiety in young athletes: A systemic approach. *Journal of Youth development*, 2, 1, 0701FA002.
- Snyder, E.E. i Spreitzer, E.A. (1974). Involvement in sports and psychological well-being. *International journal of sport psychology*, 5 (1), 28–38.
- Souza, S. R. i Silva, M. K. (2002). Participação dos pais em eventos competitivos infantis: Algumas Orientações. *Londrina: Pedagogia do Futsal*, 38 (6), 290-293.
- Spence, A. (2012). Umpire respect starts with parents. *Weekly Times*,1.
- Spencer, H. (1873). *La sociologia descriptiva*. London: Williams & Norgate.
- Stefansen, K.; Smette, I. i Strandbu, A. (2016). Understanding the increase in parents' involvement in organized youth sports. *Sport, Education and Society* <http://dx.doi.org/10.1080/13573322.2016.1150834>.
- Stein, G. L.; Raedeke, T. D. i Glenn, S. D. (1999). Children's perceptions of parent sports involvement: It's not how much, but to what degree that's important. *Journal of Sport Behavior*, 22, 591– 601.
- Stephens, D. E. (2000). Predictors of likelihood to aggress in youth soccer: An examination of coed and all-girls teams. *Journal of Sport Behavior*, 23 (3), 311-325.
- Stephens, D. E. (2001). Predictors of aggressive tendencies in girls' basketball: An examination of beginning and advanced participants in a summer skills camp. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 72 (3),257-266.
- Strauss, A. i Corbin, J. (2002). *Bases de la investigación cualitativa. Técnicas y procedimientos para desarrollar la teoría fundamentada*. Editorial Universidad de Antioquia ISBN: 958-655-624-7.
- Stuart, M. E. i Ebbeck, V. (1995). The influence of perceived social approval on moral development in youth sport. *Pediatric Exercise Science*, 7 (3), 270-280.
- Stubbs, B. (2014). Footy Fiasco. *The Mercury*, 1.

- Suldo, S.M. (2009). Parent-Child Relationships. Handbook of positive psychology in schools. New York: Taylor & Francis (pp. 245-265).
- Tamminen, K.A.; McEwen, C.E. i Crocker, P.R.E. (2016). Percieved Parental support, pressure, and the socialization of adolescent athletes' coping. *International Journal of Sport Psychology*, 47, 4, 335-354.
- Templeton, J. F. (1987). Focus groups: a guide for marketing and advertising professionals. Chicago, Probus Publishing Company.
- Terol, R. (2009). Deporte en edad escolar y deporte universitario. En Espartero, J. (coord.). *Introducción al derecho en el deporte* (pp. 506–524). Madrid: Dykinson.
- Thrower, S.N.; Harwood, C.G. i Spray, C.M. (2017). Educating and supporting tennis parents: an action research study. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, DOI:10.1080/2159676X.2017.1341947.
- Torregrosa, M; Cruz, J.; Sousa, C.; Viladrich, C. i Villamarín, F. (2007). La influencia de padres y madres en el compromiso deportivo de futbolistas jóvenes. *Revista Latinoamericana de Psicología*, 39 (2), 227-237.
- Trost, S. G.; McDonald, S. i Cohen, A. (2013). Measurement of general and specific approaches to Physical Activity parenting: A systematic review *Childhood Obesity*, 9(1), 40-50.
- Tuero, C.; Zapico, B. i González, R. (2012). Deporte en edad escolar y agentes sociales: Estudio preliminar sobre la relación entre familia, monitores y deportistas en la provincia de León. *Retos. Nuevas tendencias en Educación Física, Deporte y Recreación*, nº 21, pp. 34-37
- Turman, P. D. (2007). Parental sport involvement: Parental influence to encourage young athlete continued sport participation. *Journal of Family Communication*, 7(3), 151–175.
- Turner, M. (2015). Kids sidelined after parents in ugly footy stoush: more than 250 miss out on weekend game. *Herald Sun*. Retrieved from <http://www.heraldsun.com.au/news/national/kids-sidelined-after-parents-in->

ugly-footy-stoush-more-than-250-miss-outon-weekend-game/story-fnii5yv7-1227478398722.

- Ullrich-French, S. i Smith, A. L. (2006). Perceptions of relationships with parents and peers in youth sport: Independent and combined prediction of motivational outcomes. *Psychology of Sport and Exercise*, 7, 193–214.
- Ullrich-French, S. i Smith, A. L. (2009). Social and motivational predictors of continued youth sport participation. *Psychology of Sport and Exercise*, 10, 87–95.
- Utrilla, P. M. (2004). El deporte al servicio de la educación. Comunicación 3 Congreso Nacional de Deporte en Edad Escolar. Deporte y Educación. Dos Hermanas (Sevilla): Excmo. Ayuntamiento de Dos Hermanas. Patronato Municipal de Deportes.
- Van Yperen, N. W. (1997). Inequity and vulnerability to dropout symptoms: An exploratory causal analysis among highly skilled youth soccer players. *The Sport Psychologist*, 11, 318-325.
- Van Yperen, N. W. (1998). Being a sport parent: Buffering the effect of your talented child's poor performance on his or her subjective well-being. *International Journal of Sport Psychology*, 29, 45-56.
- Van Yperen, N. W.; Duda, J. L. (1999). Goal orientations, beliefs about success, and performance improvement among young elite Dutch soccer players. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 9, 358-364.
- Vazou, S.; Ntoumanis, N. i Duda, J. L. (2005). Peer motivational climate in youth sport: A qualitative inquiry. *Psychology of Sport and Exercise*, 6 (5), 497-516.
- Videmšek, M.; Posega, T.; Štihec, J. i Karpljuk, D. (2007). Opinion of Children, Parents and Coaches on Alpine Competitions for Children *International Journal of Physical Education*, 2, 74 – 81.
- Villegas, M. (1992). Hermeneutica y constructivismo en psicoterapia. *Revista de psicoterapia*, Vol.III, 12, 5-12.
- Vizcarra, M.T.; Macazaga, A.M.; Rekalde, I. (2006). Amb quin esport escolar somien les famílies? *Revista Apunts. Educació Física i Esports*, 86 (4), 97-107.

- Webster-Stratton, C. (1988). Mothers and fathers' perceptions of child deviance: Roles of parent and child behaviors and parent adjustment. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 56, 909-915.
- Weinberg, R. S. i Goud, D. (1996). *Fundamentos de Psicología del deporte y el Ejercicio Físico*. Barcelona: Ariel.
- Weiss, M. R. (1993). Psychological effects of intensive sport participation on children and youth: self-esteem and motivation. *Intensive participation in children's sport*. Champaign III: Human Kinetics 39-69.
- Weiss, M. R. i Hayashi, C. T (1995). All in the family: Parent-child influences in competitive youth gymnastics. *Pediatric Exercise Science*, 7, 36 – 48.
- Weiss, M.R. i Ferrer-Caja, E. (2002). Motivational orientations in sport. In T. Horn (Ed.), *Advances in sport psychology* (2nd ed., 101–183). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Weiss, M.R. i Fretwell, S. D. (2005). The parent-Coach/Child-Athlete Relationship in youth sport: Cordial, Contentious, or Conondrum? *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 76 (3), 286-303.
- Welk, G.J.; Babkes, M.L. i Schaben, J.A. (2017). Parental influences on youth sport participation. *Imprensa da Universidade de Coimbra* doi:http://dx.doi.org/10.14195/978-989-26-0507-4_6.
- Wells, W. D (1974). Group interviewing, en Ferber, R. (Ed.), *Handbook of marketing research*. New York, Me Graw Hill.
- White, S. i Duda, J. (1994). The relationship of gender, level of sport involvement, and participant motivation to task and ego orientation. *International Journal of Sport Psychology*, 25, 4–18.
- Wiersma, L. D. i Fifer, A. M. (2008). “The schedule has been tough but we think it’s worth it”: The joys, challenges, and recommendations of youth sport parents. *Journal of Leisure Research*, 40, 505–530.

- Wiersma, L.D. i Fifer, A.M. (2008). "The schedule has been tough but we think it's worth it": the joys, challenges, and recommendations of youth sport parents. *Journal of leisure research*, 40 (4), 505–530.
- Willimczik, K. (2007). Die Vielfalt des Sports. Kognitive Konzepte der Gegenwart zur Binnendifferenzierung des Sports SpW 37. Jg. 1.
- Wilson, E. O. (1975). *Sociobiology*. Cambridge, MA, E.U.: Belknap Press.
- Wilson, R. (2011). Keep bad dads out of kids' sport. *The Daily Telegraph*. Retrieved from <http://www.dailytelegraph.com.au/keep-baddads-out-of-kids-sport/story-fn6e0tx4-1226064423262>.
- Wolfenden, L. E. i Holt, N. (2005). Talent development in elite junior tennis: perceptions of players, parents and coaches. *Journal of Applied Sport Psychology*, 17, 108-125. DOI: 10.1080.10413200590932416
- Wuerth, S.; Lee, M.J. i Alfermann, D. (2004). Parental involvement and athletes' career in youth sport. *Psychology of sport and exercise*, 5 (1), 21–33.
- Zaragoza, J. M. (2004). La Recerca. Tipus, tècniques i instruments. Recuperat de <http://www.josepmazaragoza.ne>.
- Zulaika, L. M. (2004). 25 razones para practicar deporte. Beneficios psicológicos, sociales y valores educativos. Departamento de Educación, Universidades e Investigación del Gobierno Vasco.

8 ANNEXOS

“El coneixement no és un vas que s’omple, sinó un foc que s’encén” Plutarc

Esquema del capítol

- 8.1 Carta de convocatòria a les jornades de grups de discussió al Palau Macaya de Barcelona
- 8.2 Consentiment informat dels participants dels grups de discussió
- 8.3 Full d’informació pels participants als grups de discussió
- 8.4 Consentiment informat pels menors participants als grups de discussió
- 8.5 Full d’informació pels menors participants als grups de discussió
- 8.6 Guions pels moderadors/dinamitzadors dels grups de discussió
- 8.7 Respostes dels correus electrònics d’agraïment de les jornades de grups de discussió
- 8.8 Model de qüestionari per als acompanyants
- 8.9 Model de qüestionari per als esportistes
- 8.10 Model de qüestionari pel als tècnics esportius
- 8.11 Model de qüestionari per als àrbitres
- 8.12 Imatges d’enviament i administració dels qüestionaris als 72 clubs

8.1 CARTA DE CONVOCATÒRIA A LES JORNADES DE FOCUS GRUP AL PALAU MACAYA

Benvolgut/Benvolguda,

Ens posem en contacte amb tu per informar-te que estem realitzant una recerca sobre el **comportament dels pares i les mares com a espectadors en les competicions esportives en edat escolar**. Aquesta recerca està duta a terme per Sara Suárez Pubill i Enric Maria Sebastiani Obrador de la FPCEE Blanquerna (Universitat Ramon Llull), juntament amb la col·laboració de la Fundació Bofill. Per tal de realitzar aquest estudi, et volem demanar la teva col·laboració i experiència assistint a una jornada on debatrem sobre aquesta qüestió.

La convocatòria de participació en aquesta jornada no és oberta al públic sinó que has estat seleccionat per participar-hi i intentar crear un grup prou divers, plural i representatiu.

La jornada serà el dia **12 de març** de **19'00 a 21'00h** hores al **Palau Macaya** de Barcelona (Passeig de Sant Joan 108).

La sessió tindrà bàsicament dues parts de debat en petit grup i serà enregistrada en vídeo per facilitar l'anàlisi posterior. Adjuntem un consentiment informat perquè vegis els termes en què es desenvoluparà tot i l'ús que en farem de tota la informació recollida i que, si estàs d'acord, agraiem portis signada el dia de la jornada (on també tindràs exemplars en blanc per signar).

Per tal de facilitar l'organització i tenir els grups complets, et demanem que puguis confirmar-nos la teva assistència responent a aquest correu.

8.2 CONSENTIMENT INFORMAT DELS PARTICIPANTS ALS GRUPS DE DISCUSSIÓ

Jo, _____ (Nom i cognoms), major d'edat,
amb DNI _____ (Número de DNI), actuant en nom i interès propi,

DECLARO QUE

He rebut informació sobre el projecte "El comportament dels pares i les mares com a espectadors en competicions esportives en edat escolar" del que se m'ha entregat un full informatiu annex a aquest consentiment i pel que es sol·licita la meva participació. He entès el seu significat i m'han estat resoltos el dubtes així com han estat exposades les accions que en deriven del mateix. Se'm han informat dels aspectes relacionats amb la confidencialitat i protecció de dades pel que fa a la gestió de dades personals que comporta el projecte segons la Llei 15/1999 de Protecció de Dades Personals.

La meva col·laboració en el projecte és totalment voluntària i tinc dret a retirar-me del mateix en qualsevol moment, revocant el present consentiment, sense que aquesta retirada pugui influir negativament en la meva persona. En cas de retirada, tinc dret a que les meves dades siguin cancel·lades del fitxer de l'estudi.

Per tot això, DONO EL MEU CONSENTIMENT A:

1. Participar en el projecte "El comportament dels pares i les mares com a espectadors en les competicions esportives en edat escolar".
2. Que el Grup de Recerca sobre l'Esport i la Societat (GRIES) de la Facultat de Psicologia i Ciències de l'Esport Blanquerna de la Universitat Ramon Llull pugui gestionar les meves dades personals i difondre la informació que el projecte generi. Es garanteix que es preservarà en tot moment la meva identitat, amb garanties establertes en la Llei 15/1999 de Protecció de Dades i normativa complementària.
3. Que el Grup de Recerca sobre l'Esport i la Societat (GRIES) de la Facultat de Psicologia i Ciències de l'Esport Blanquerna de la Universitat Ramon Llull conservi tots els registres efectuats sobre la meva persona en suport electrònic, amb les garanties i els terminis previstos, si estessin establerts, i a falta de previsió legal, pel temps que fos necessari per complir les funcions del projecte.

A _____ (cuitat), el _____ (dia/mes/any)

(Firma del participant)

8.3 FULL D'INFORMACIÓ DELS PARTICIPANTS ALS GRUPS DE DISCUSSIÓ

Els membres del Grup de Recerca sobre l'Esport i la Societat (GRIES) de la Facultat de Psicologia i Ciències de l'Esport Blanquerna de la Universitat Ramon Llull, dirigits pel Dr. Xavier Pujades, estem realitzant un projecte de recerca anomenat "El paper dels pares i les mares com a espectadors en les competicions esportives en edat escolar".

El projecte té com a finalitat fer un anàlisi diagnòstic del comportament dels pares i mares com a espectadors en les competicions esportives en edat escolar, analitzar quines variables hi intervenen des dels diferents agents implicats i fer propostes concretes d'actuació per a la millora. Aquesta recerca s'emmarcarà dins del paradigma constructivista i utilitzarà una metodologia quali-quantitativa. Per la part qualitativa pretenem realitzar uns *focus groups* amb diferents agents (esportistes, tècnics, pares, àrbitres i experts) que ens permetin identificar categories sobre els comportaments dels pares/mares durant les competicions esportives dels seus fills i filles. Aquestes categories ens han de permetre construir i validar un qüestionari (que en serà la part quantitativa) i que es passarà, prèvia selecció d'una mostra representativa, a tots els agents implicats en la competició esportiva (esportistes, tècnics, pares i àrbitres). Finalment, per tal de contrastar els resultats, es farà un judici d'experts a partir d'un focus group final. S'analitzarà la transcripció de les aportacions amb teoria fonamentada i segons la saturació del discurs i les unitats de sentit. En aquest projecte participarà la Universitat Ramon Llull i la Fundació Jaume Bofill.

En el context d'aquesta recerca li demanem la seva col·laboració ja que vostè compleix els criteris d'inclusió, ja que forma part dels agents implicats en la competició esportiva escolar citats anteriorment.

Aquesta col·laboració implica participar el dia 12 de març en una jornada en la que es duran a terme els focus groups inicials. Tots els participants tindran assignat un codi per garantir totalment la seva confidencialitat. Les dades que s'obtinguin de la seva participació no s'utilitzaran amb cap altra finalitat de l'explicitada en aquesta recerca, i passaran a formar part d'un fitxer de dades protegides i en les que únicament tindran accés els membres del grup de recerca. El fitxer de dades estarà sota responsabilitat de l'investigador principal, el qual podrà exercir els drets que estableix la Llei 15/1999 de Protecció de Dades Personals.

Ens posem a la seva disposició per resoldre qualsevol dubte. Pot contactar amb nosaltres al correu electrònic ssuarezpubill@hotmail.com.

8.4 CONSENTIMENT INFORMAT PELS MENORS PARTICIPANTS ALS GRUPS DE DISCUSSIÓ

Jo, _____ (Nom i cognoms), amb DNI
_____ (Número de DNI), com a pare/mare/tutor legal de _____
_____ amb DNI (número de DNI) actuant en el seu nom i interès,

DECLARO QUE

He rebut informació sobre el projecte “El comportament dels pares i les mares com a espectadors en competicions esportives en edat escolar” del que se m’ha entregat un full informatiu annex a aquest consentiment i pel que es sol·licita la meva participació. He entès el seu significat i m’han estat resoltos el dubtes així com han estat exposades les accions que en deriven del mateix. Se’m han informat dels aspectes relacionats amb la confidencialitat i protecció de dades pel que fa a la gestió de dades personals que comporta el projecte segons la Llei 15/1999 de Protecció de Dades Personals.

La meva col·laboració en el projecte és totalment voluntària i tinc dret a retirar-me del mateix en qualsevol moment, revocant el present consentiment, sense que aquesta retirada pugui influir negativament en la meva persona. En cas de retirada, tinc dret a que les meves dades siguin cancel·lades del fitxer de l’estudi.

Per tot això, DONO EL MEU CONSENTIMENT A:

1. Participar en el projecte “El comportament dels pares i les mares com a espectadors en les competicions esportives en edat escolar”.
2. Que el Grup de Recerca sobre l’Esport i la Societat (GRIES) de la Facultat de Psicologia i Ciències de l’Esport Blanquerna de la Universitat Ramon Llull pugui gestionar les meves dades personals i difondre la informació que el projecte generi. Es garanteix que es preservarà en tot moment la meva identitat, amb garanties establertes en la Llei 15/1999 de Protecció de Dades i normativa complementària.
3. Que el Grup de Recerca sobre l’Esport i la Societat (GRIES) de la Facultat de Psicologia i Ciències de l’Esport Blanquerna de la Universitat Ramon Llull conservi tots els registres efectuats sobre la meva persona en suport electrònic, amb les garanties i els terminis previstos, si estessin establerts, i a falta de previsió legal, pel temps que fos necessari per complir les funcions del projecte.

A _____ (cuitat), el _____ (dia/mes/any)

(Firma del participant)

8.5 FULL D'INFORMACIÓ PER ALS MENORS PARTICIPANTS ALS GRUPS DE DISCUSSIÓ

Els membres del Grup de Recerca sobre l'Esport i la Societat (GRIES) de la Facultat de Psicologia i Ciències de l'Esport Blanquerna de la Universitat Ramon Llull, dirigits pel Dr. Xavier Pujades, estem realitzant un projecte de recerca anomenat "El paper dels pares i les mares com a espectadors en les competicions esportives en edat escolar".

El projecte té com a finalitat fer un anàlisi diagnòstic del comportament dels pares i mares com a espectadors en les competicions esportives en edat escolar, analitzar quines variables hi intervenen des dels diferents agents implicats i fer propostes concretes d'actuació per a la millora. Aquesta recerca s'emmarcarà dins del paradigma constructivista i utilitzarà una metodologia quali-quantitativa. Per la part qualitativa pretenem realitzar uns *focus groups* amb diferents agents (esportistes, tècnics, pares, àrbitres i experts) que ens permetin identificar categories sobre els comportaments dels pares/mares durant les competicions esportives dels seus fills i filles. Aquestes categories ens han de permetre construir i validar un qüestionari (que en serà la part quantitativa) i que es passarà, prèvia selecció d'una mostra representativa, a tots els agents implicats en la competició esportiva (esportistes, tècnics, pares i àrbitres). Finalment, per tal de contrastar els resultats, es farà un judici d'experts a partir d'un focus group final. S'analitzarà la transcripció de les aportacions amb teoria fonamentada i segons la saturació del discurs i les unitats de sentit. En aquest projecte participarà la Universitat Ramon Llull i la Fundació Jaume Bofill.

En el context d'aquesta recerca li demanem la seva col·laboració ja que vostè compleix els criteris d'inclusió, ja que forma part dels agents implicats en la competició esportiva escolar citats anteriorment.

Aquesta col·laboració implica participar el dia 12 de març en una jornada en la que es duran a terme els focus groups inicials. Tots els participants tindran assignat un codi per garantir totalment la seva confidencialitat. Les dades que s'obtinguin de la seva participació no s'utilitzaran amb cap altra finalitat de l'explicitada en aquesta recerca, i passaran a formar part d'un fitxer de dades protegides i en les que únicament tindran accés els membres del grup de recerca. El fitxer de dades estarà sota responsabilitat de l'investigador principal, el qual podrà exercir els drets que estableix la Llei 15/1999 de Protecció de Dades Personals.

Ens posem a la seva disposició per resoldre qualsevol dubte. Pot contactar amb nosaltres al correu electrònic ssuarezpubill@hotmail.com.

8.6 GUIONS DELS DINAMITZADORS DELS GRUPS DE DISCUSSIÓ

8.6.1 Grup 1

- Us heu fixat mai en el comportament dels pares als camps?
- Quins comportaments heu identificat?
- Quan animen, a qui animen?
- Quan recriminen, a qui recriminen?
- Donen instruccions? A qui?
- Aquestes categories que estem establint, les podríem agrupar en positives, negatives i neutres?

8.6.2 Grup 2

- Com a pares i mares que acompanyeu als vostres fills i filles setmanalment als partits, us heu fixat mai en el comportament dels altres pares?
- Quins comportaments heu identificat?
- Quin comportament teniu vosaltres com a pare/mare quan aneu al camp?
- Quan animen, a qui animen?
- Quan recriminen, a qui recriminen?
- Donen instruccions? A qui?

8.6.3 Grup 3

- Com a àrbitres, us heu fixat en el comportament dels pares i les mares als camps o pistes?
- Quins comportaments heu identificat?
- Quan animen, a qui animen?
- Quan recriminen, a qui recriminen?
- Donen instruccions? A qui?
- Heu tingut mai problemes amb algun pare?
- Heu passat alguna situació incòmoda o desagradable pel que fa a les famílies mentre arbitràveu?
- Heu sancionat a algun pare/mare per mal comportament? Per quin motiu?

8.6.4 Grup 4

- Com a esportistes, us heu fixat en el comportament dels pares quan van als camps?
- Com es comporten?
- Animen? A qui?
- Recriminen? A qui?

- Donen instruccions? A qui?
- Quines altres coses heu vist que fan?

8.6.5 Ítems per la creació dels focus groups finals (Criteris a tenir en compte pels moderadors/dinamitzadors dels focus groups inicials)

- Enumera tipus de comportaments dels pares/mares
- Posa exemples d'aquests comportaments
- Els ordena o classifica segons positius/negatius/neutres
- Les seves intervencions són variades i no repetitives

8.7 RESPOSTES DEL CORREU ELECTRÒNIC D'AGRAÏMENT A LES JORNADES DE GRUPS DE DISCUSSIÓ

8.7.1 Àrbitre

Sara, gràcies a tu, per la teva invitació. Va ser un plaer.

8.7.2 Expert universitari

Moltes gràcies a tu per convidar-me. Va ser molt constructiu i espero que treguis molt suc dels diferents grups de discussió.

Fins aviat

8.7.3 Pare

Bon dia,

Gràcies a vosaltres. Va ser un plaer i un aprenentatge!

Ja ens fareu arribar les vostres conclusions.

Una abraçada

8.7.4 Expert universitari

Hola Sara,

El plaer ha estat meu! De que serveix l'experiència sinó per a ser compartida! Va ser molt agradable. Segur que en sortirà un material valuós per a fer-hi front, segueix així.

Bon cap de setmana.

8.7.5 Pare

Gràcies a vosaltres per la invitació, per l'atenció rebuda i per aquest correu final.

Estem en contacte.

8.7.6 Àrbitre

Gràcies a vosaltres per donar-me l'oportunitat de poder participar d'una experiència tan enriquidora com la d'ahir al vespre. Ho vaig gaudir moltíssim!!

Si mai necessiteu a un àrbitre, ja sabeu amb qui hi podeu comptar :)

8.7.7 Tècnic

No m'has de donar les gràcies per res, ho vaig fer encantat i va ser una bona experiència i estic content perquè crec que tot va sortir com ho tenies pensat, ets una crack! De veritat, t'agraeixo molt la invitació, va ser un aprenentatge per a tots.

8.7.8 Expert universitari

Sara, va ser un plaer participar en el focus grup, perquè ho teníeu molt ben organitzat. Cordialment.

8.7.9 Àrbitre

M'agrada que m'enredis per coses així, vam passar una tarda molt inspiradora.

8.7.10 Mare

El Pol va arribar molt content a casa, penso que va sentir-se important pel fet de parlar d'igual a igual amb persones adultes i expertes. Aquestes experiències l'ajuden a créixer i a formar-se. Ens va agradar molt poder venir. Esperem que fos profitós també per a vosaltres.

8.7.11 Nen

Al principi pensava que seria una mica rollo i m'aburriria però va ser una bona tarda, em va agradar venir. Són coses que ens passen cada cap de setmana però que no et dones compte fins que hi penses com dijous. I em va agradar veure que a la gent li preocupem.

8.7.12 Mare

Va ser molt interessant per a nosaltres i sobretot per als nostres fills. Una tarda molt rica i un tema molt important del que reflexionar! Si us cal res més, hi podeu tornar a contar!

8.8 MODEL DE QÜESTIONARI PELS ACOMPANYANTS

QÜESTIONARI PER ALS ACOMPANYANTS

LES HABILITATS PER LA VIDA

El present qüestionari pretén estudiar quin és el comportament dels acompanyants com a espectadors en les competicions esportives de futbol en edat escolar (6-12 anys). Aquesta recerca es duta a terme a càrrec de la Sra. Sara Suárez Pubill, dirigida pel Dr. Enric Maria Sebastiani dins del grup de recerca sobre l'Esport i la Societat (GRIES) de la Facultat de Psicologia i Ciències de l'Esport Blanquerna de la Universitat Ramon Llull i també per a l'avaluació del programa +KESPORT! a càrrec de la Federació Catalana de Futbol, el Consell Català de l'Esport i la Generalitat de Catalunya. En el context d'aquesta investigació et demanem la teva col·laboració, ja que compleixes els següents criteris d'inclusió: ets un acompanyant d'un nen/a d'entre 6-12 anys que juga a futbol. Aquesta col·laboració implica respondre el següent qüestionari elaborat a partir dels resultats dels focus groups realitzats amb experts universitaris, entrenadors, acompanyants, jugadors, i àrbitres de futbol. La durada que es preveu per respondre el qüestionari considerem que està entre 5 i 10 minuts. La resposta al qüestionari és anònima i es garanteix totalment la confidencialitat. Les dades que s'obtinguin de la teva participació no s'utilitzaran amb cap altra finalitat diferent a la d'aquesta investigació i passaran a formar part d'una base de dades de la que en serà el màxim responsable l'investigador principal. Aquestes dades quedaran emmagatzemades i únicament hi tindrà accés el responsable de la recerca, davant el qual podrà exercir en tot moment els drets que estableix la Llei 15/1999 de Protecció de Dades Personals. Un cop finalitzat l'estudi, aquestes dades es destruiran.

Us agraïm la vostra col·laboració i interès.

Omple el següent qüestionari. Si tens algun dubte, pots preguntar a l'entrenador i ell t'ajudarà.

1. Quina edat tens?
2. Quin és el teu sexe? (marca amb una creu la resposta correcta)
 - Masculí
 - Femení
3. Qui acompanya el teu fill/a normalment als partits? (marca amb una creu la resposta correcta)
 - Pare
 - Mare
 - Avi
 - Àvia
 - Altres
 - Ningú
4. Practiques algun esport? (marca amb una creu la resposta correcta)
 - Mai
 - Alguna vegada
 - Gairebé cada dia
5. Quins estudis tens?
 - Menys de primària.
 - Estudis bàsics obligatoris
 - Batxillerat o cicles formatius
 - Estudis universitaris
 - No ho sé
6. Cada quan vas a veure el teu fill/a als partits de futbol? (marca amb una creu la resposta correcta)
 - Mai
 - De tant en tant (1 cop al mes o cada 2 mesos)
 - 2 o 3 cops al mes
 - Cada setmana

8. Durant els partits de futbol, com creus que es comporten les persones del públic? (posa una creu segons si aquest comportament no el tenen mai, de vegades, sovint o gairebé sempre)

Les persones que estan al públic...

	Mai	De vegades	Sovint	Gairebé sempre
Donen suport independentment del resultat				
Animen/aplaudeixen els seus fills durant el partit				
Animen/aplaudeixen els companys del seu equip durant el partit				
Animen/aplaudeixen els jugadors de l'equip rival durant el partit				
Es porten bé (tenen una bona relació, són educats, es saluden...) amb els pares de l'altre equip.				
Feliciten l'àrbitre quan s'acaba el partit				
Respecten les decisions de l'àrbitre encara que s'equivoqui				
Donen instruccions sobre què han de fer durant el partit (corre, passa-la, obre't, xuta...)				
Critiquen les coses que fan malament				
Criden o insulten l'àrbitre				
Criden o insulten l'entrenador o jugadors del seu equip				
Criden o insulten l'entrenador o jugadors de l'equip contrari				
S'ajunten per grups d'amics, o pares amb pares i mares amb mares				
Els irrita que el seu equip perdi contra altres que no són tan bons				
Parlen amb l'entrenador de manera educada si alguna cosa no els sembla bé.				
Creus que els acompanyants coneixen bé les normes del joc? (el reglament)				

Tu com a acompanyant...

	Mai	De vegades	Sovint	Gairebé sempre
A casa, et preocupes per si guanyeu els partits?				
Et portes bé amb l'entrenador del teu fill/a?				
Després del partit, reprimines al teu fill/a que no ho hagi fet prou bé?				
Ajudes amb les feines del Club? Per exemple, acompanyant altres nens, portant material o fitxes, anant a les reunions, etc.				

Al club del teu fill/a...

	SI	NO	NO HO SÉ
Al teu club es treballen les emocions?			
Als teus entrenaments es treballen els valors?			
Creus que els valors són importants per guanyar?			
Creus que la participació en aquest projecte (+KESPORT!) ajudarà el teu fill/a a millorar com a persona i com a jugador?			

8.9 MODEL DE QÜESTIONARI PELS ESPORTISTES

El present qüestionari pretèn estudiar quin és el comportament dels acompanyants com a espectadors en les competicions esportives de futbol en edat escolar (6-12 anys). Aquesta recerca es duta a terme a càrrec de la Sra. Sara Suárez Pubill, dirigida pel Dr. Enric Maria Sebastiani dins del grup de recerca sobre l'Esport i la Societat (GRIES) de la Facultat de Psicologia i Ciències de l'Esport Blanquerna de la Universitat Ramon Llull i també per a l'avaluació del programa +KESPORT! a càrrec de la Federació Catalana de Futbol, el Consell Català de l'Esport i la Generalitat de Catalunya. En el context d'aquesta investigació et demanem la teva col·laboració, ja que compleixes els següents criteris d'inclusió: ets un nen/a d'entre 6-12 anys i jugues a futbol. Aquesta col·laboració implica respondre el següent qüestionari elaborat a partir dels resultats dels focus groups realitzats amb experts universitaris, entrenadors, acompanyants, jugadors, i àrbitres de futbol. La durada que es preveu per respondre el qüestionari considerem que està entre 5 i 10 minuts. La resposta al qüestionari és anònima i es garanteix totalment la confidencialitat. Les dades que s'obtinguin de la teva participació no s'utilitzaran amb cap altra finalitat diferent a la d'aquesta investigació i passaran a formar part d'una base de dades de la que en serà el màxim responsable l'investigador principal. Aquestes dades quedaran emmagatzemades i únicament hi tindrà accés el responsable de la recerca, davant el qual podrà exercir en tot moment els drets que estableix la Llei 15/1999 de Protecció de Dades Personals. Un cop finalitzat l'estudi, aquestes dades es destruiran.

Us agraïm la vostra col·laboració i interès.

Omple el següent qüestionari. Si tens algun dubte, pots preguntar a l'entrenador i ell t'ajudarà.

1. Quina edat tens?
2. Quin és el teu sexe? (marca amb una creu la resposta correcta)
 - Masculí
 - Femení
3. Qui t'acompanya normalment als partits? (marca amb una creu la resposta correcta)
 - Pare
 - Mare
 - Avi
 - Àvia
 - Altres
 - Ningú
4. Quina és l'edat del teu acompanyant? (marca amb una creu la resposta correcta)
 - Entre 18 i 29 anys
 - Entre 30 i 39 anys
 - Entre 40 i 49 anys
 - Entre 50 i 60 anys
 - Més de 60 anys
5. Aquesta persona que t'acompanya més sovint, practica algun esport? (marca amb una creu la resposta correcta)
 - Mai
 - Alguna vegada
 - Gairebé cada dia
6. I quins estudis té la persona que t'acompanya als partits?
 - Menys que primària.
 - Estudis bàsics obligatoris
 - Batxillerat o cicles formatius
 - Estudis universitaris
 - No ho sé
7. Cada quan t'acompanyen als partits de futbol? (marca amb una creu la resposta correcta)
 - Mai
 - De tant en tant (1 cop al mes o cada 2 mesos)
 - 2 o 3 cops al mes
 - Cada setmana

8. Durant els partits de futbol, com creus que es comporten les persones del públic? (posa una creu segons si aquest comportament no el tenen mai, de vegades, sovint o gairebé sempre)

Les persones que estan al públic...

	Mai	De vegades	Sovint	Gairebé sempre
Et donen suport independentment del resultat				
T'animen/aplaudeixen durant el partit				
Animen/aplaudeixen els companys del teu equip durant el partit				
Animen/aplaudeixen els jugadors de l'equip rival durant el partit				
Es porten bé (tenen una bona relació, són educats, es saluden...) amb els acompanyants de l'altre equip				
Feliciten l'àrbitre quan s'acaba el partit				
Respecten les decisions de l'àrbitre encara que s'equivoqui				
Us donen instruccions sobre què heu de fer durant el partit (corre, passa-la, obre't, xuta...)				
Critiquen les coses creuen que feu malament				
Criden o insulten l'àrbitre				
Criden o insulten l'entrenador o jugadors del teu equip				
Criden o insulten l'entrenador o jugadors de l'equip contrari				
S'ajunten per grups (amb altres pares amics, o pares amb pares i mares amb mares).				
Els irrita que el teu equip perdi contra altres que no són tan bons				
Parlen amb l'entrenador de manera educada si alguna cosa NO els sembla bé.				
Creus que els acompanyants coneixen bé les normes del joc? (el reglament)				

Els teus acompanyants...

	Mai	De vegades	Sovint	Gairebé sempre
A casa, es preocupen per si guanyeu els partits?				
Es porten bé amb el teu entrenador?				
Després del partit, et recriminen o renyen que no ho has fet prou bé?				
Ajuden amb les feines del Club? Per exemple, acompanyant altres nens, portant material o fitxes, anant a les reunions, etc.				

Al teu club...

	SI	NO	NO HO SÉ
Al teu club es treballen les emocions?			
Als teus entrenaments es treballen els valors?			
Creus que els valors són importants per guanyar?			
Si alguna vegada t'has trobat en una situació complicada, has sabut com solucionar-la?			
Creus que la participació en aquest projecte (+KESPORT!) t'ajudarà a millorar personalment i com a jugador?			

8.10 MODEL DE QÜESTIONARI PELS TÈCNICS ESPORTIUS

QÜESTIONARI PER A ENTRENADORS

El present qüestionari pretén estudiar quin és el comportament dels acompanyants com a espectadors en les competicions esportives de futbol en edat escolar (6-12 anys). Aquesta recerca es duta a terme a càrrec de la Sra. Sara Suárez Pubill, dirigida pel Dr. Enric Maria Sebastiani dins del grup de recerca sobre l'Esport i la Societat (GRIES) de la Universitat Ramon Llull i també per a l'avaluació del programa +KESPORT! a càrrec de la Federació Catalana de Futbol, el Consell Català de l'Esport i la Generalitat de Catalunya. En el context d'aquesta investigació et demanem la teva col·laboració, ja que ets entrenador de futbol base. Aquesta col·laboració implica respondre el següent qüestionari elaborat a partir dels resultats dels focus groups realitzats amb experts universitaris, entrenadors, acompanyants, jugadors, i àrbitres de futbol. La durada que es preveu per respondre el qüestionari considerem que està entre 5 i 10 minuts. La resposta al qüestionari és anònima i es garanteix totalment la confidencialitat. Les dades que s'obtinguin de la teva participació no s'utilitzaran amb cap altra finalitat diferent a la d'aquesta investigació i passaran a formar part d'una base de dades de la que en serà el màxim responsable l'investigador principal. Aquestes dades quedaran emmagatzemades i únicament hi tindrà accés el responsable de la recerca, davant el qual podrà exercir en tot moment els drets que estableix la Llei 15/1999 de Protecció de Dades Personals. Un cop finalitzat l'estudi, aquestes dades es destruiràn. Us agraïm la vostra col·laboració i interès.

Omple el següent qüestionari.

1. Quina edat tens?
2. Quin és el teu sexe? (marca amb una creu la resposta correcta)
 - Masculí
 - Femení
3. Quina formació tens? (marca amb una creu la resposta correcta, si n'hi ha més d'una, marca-les)
 - Educació obligatòria (Estudia primaris i secundaris)
 - Batxillerat
 - Tinc la titulació de monitor
 - Tinc la titulació d'entrenador de nivell 1 o 2
 - Tinc la titulació d'entrenador de nivell 3
 - Tinc la carrera de Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport o un cicle formatiu mitjà o superior esportiu, o la carrera de magisteri amb menció en Educació Física.
 - Tinc estudis universitaris no relacionats amb l'àmbit esportiu
4. Qui creus que acompanya normalment als partits? (marca amb una creu la resposta correcta)
 - Pare
 - Mare
 - Avi
 - Àvia
 - Altres
 - Ningú
5. Quina és l'edat mitjana dels acompanyants? (marca amb una creu la resposta correcta)
 - Entre 18 i 29 anys
 - Entre 30 i 39 anys
 - Entre 40 i 49 anys
 - Entre 50 i 60 anys
 - Més de 60 anys
6. Amb quina freqüència venen els acompanyants als partits de futbol? (marca amb una creu la resposta correcta)
 - Mai
 - De tant en tant (1 cop al mes o cada 2 mesos)
 - 2 o 3 cops al mes
 - Cada setmana
7. Has tingut alguna vegada un conflicte amb algun acompanyant als partits de futbol? (marca amb una creu la resposta correcta)
 - Sí
 - No

8. Durant els partits de futbol, com creus que es comporten les persones del públic? (posa una creu segons si aquest comportament no el tenen mai, de vegades, sovint o gairebé sempre)

Les persones que estan al públic...

	Mai	De vegades	Sovint	Gairebé sempre
Donen suport independentment del resultat				
Animen/aplaudeixen durant el partit				
Animen/aplaudeixen els companys del seu equip durant el partit				
Animen/aplaudeixen els jugadors de l'equip rival durant el partit				
Es porten bé (tenen una bona relació, són educats, es saluden...) amb els acompanyants de l'altre equip				
Feliciten l'àrbitre quan s'acaba el partit				
Respecten les decisions de l'àrbitre encara que s'equivoqui				
Donen instruccions sobre el què han de fer els jugadors durant el partit (corre, passa-la, obre't, xuta...)				
Critiquen les coses creuen que els jugadors fan malament				
Criden o insulten l'àrbitre				
Criden o insulten l'entrenador o jugadors del seu equip				
Criden o insulten l'entrenador o jugadors de l'equip contrari				
S'ajunten per grups (amb altres pares amics, o pares amb pares i mares amb mares).				
Els irrita que el seu equip perdi contra altres que no són tan bons				
Parlen amb l'entrenador de manera educada si alguna cosa NO els sembla bé.				
Creus que els acompanyants coneixen bé les normes del joc? (el reglament)				

Els acompanyants dels teus jugadors...

	Mai	De vegades	Sovint	Gairebé sempre
Es preocupen per si guanyeu els partits?				
Es porten bé amb tu com a entrenador?				
Després del partit, et recriminen o renyen que no ho has fet prou bé?				
Ajuden amb les feines del Club? Per exemple, acompanyant altres nens, portant material o fitxes, anant a les reunions, etc.				

Al teu club...

	SI	NO	NO HO SÉ
Al teu club es treballen les emocions?			
Als teus entrenaments es treballen els valors?			
Creus que els valors són importants per guanyar?			
Si alguna vegada t'has trobat en una situació complicada pel que fa als espectadors, has sabut com solucionar-la?			
Creus que la participació en aquest projecte (+KESPORT!) t'ajudarà a millorar professionalment?			

8.11 MODEL DE QÜESTIONARI PELS ÀRBITRES

Qüestionari per a àrbitres de futbol base

El present qüestionari pretén estudiar quin és el comportament dels acompanyants com a espectadors en les competicions esportives de futbol en edat escolar (6-12 anys). Aquesta recerca es duta a terme a càrrec de la Sra. Sara Suárez Pubill, dirigida pel Dr. Enric Maria Sebastiani dins del grup de recerca sobre l'Esport i la Societat (GRIES) de la Universitat Ramon Llull. En el context d'aquesta investigació et demanem la teva col·laboració, ja que ets àrbitre de futbol base. Aquesta col·laboració implica respondre el següent qüestionari elaborat a partir dels resultats dels focus groups realitzats amb experts universitaris, entrenadors, acompanyants, jugadors, i àrbitres de futbol. La durada que es preveu per respondre el qüestionari considerem que està entre 5 i 10 minuts. La resposta al qüestionari és completament anònima i es garanteix totalment la confidencialitat de les dades. Les dades que s'obtinguin de la teva participació no s'utilitzaran amb cap altra finalitat diferent a la d'aquesta investigació i passaran a formar part d'una base de dades de la que en serà el màxim responsable l'investigador principal. Aquestes dades quedaran emmagatzemades i únicament hi tindrà accés el responsable de la recerca, davant el qual podrà exercir en tot moment els drets que estableix la Llei 15/1999 de Protecció de Dades Personals. Un cop finalitzat l'estudi, aquestes dades es destruiràn. Us agraïm la vostra col·laboració i interès.

Accepto participar anònimament en aquest estudi i dono el meu consentiment a la utilització de les meves dades. *

- Sí
- No

Quina edat tens? *

Text d'una resposta breu

Quin és el teu sexe? *

- Masculí
- Femení

A quina categoria arbitres? *

Text d'una resposta breu

Qui creus que acompanya habitualment als/les futbolistes als partits? *

- El pare
- La mare
- L'avi
- L'àvia
- Altres
- Ningú
- El pare i la mare per igual

Quina és l'edat mitjana dels acompanyants? *

- Entre 18 i 29 anys
- Entre 30 i 39 anys
- Entre 40 i 49 anys
- Entre 50 i 60 anys
- Més de 60 anys

Amb quina freqüència venen els acompanyants als partits de futbol? *

- Mai
- De tant en tant (1 cop cada 2 mesos)
- 2 o 3 cops al mes
- Cada setmana

Has tingut alguna vegada algun conflicte amb algun acompanyant dels jugadors/es?

- Sí
- No

Durant els partits de futbol, les persones que estan de públic donen suport independentment del resultat *

- Mai
- De vegades
- Sovint
- Gairebé sempre

Durant els partits de futbol, les persones que estan de públic animen/aplaudeixen durant el partit *

- Mai
- De vegades
- Sovint
- Gairebé sempre

Durant els partits de futbol, les persones que estan de públic animen/aplaudeixen els companys del seu equip durant el partit

- Mai
- De vegades
- Sovint
- Gairebé sempre

Durant els partits de futbol, les persones que estan de públic animen/aplaudeixen els jugadors de l'equip rival durant el partit

- Mai
- De vegades
- Sovint
- Gairebé sempre

Durant els partits de futbol, les persones que estan de públic es porten bé (tenen una bona relació, són educats, es saluden...) amb els acompanyants de l'altre equip *

- Mai
- De vegades
- Sovint
- Gairebé sempre

Durant els partits de futbol, les persones que estan de públic feliciten l'àrbitre quan s'acaba el partit *

- Mai
- De vegades
- Sovint
- Gairebé sempre

Durant els partits de futbol, les persones que estan de públic respecten les decisions de l'àrbitre encara que s'equivoqui *

- Mai
- De vegades
- Sovint
- Gairebé sempre

Durant els partits de futbol, les persones que estan de públic donen instruccions sobre el què han de fer els jugadors durant el partit (corre, passa-la, obre't, xuta...) *

- Mai
- De vegades
- Sovint
- Gairebé sempre

Durant els partits de futbol, les persones que estan de públic critiquen les coses creuen que els jugadors fan malament *

- Mai
- De vegades
- Sovint
- Gairebé sempre

Durant els partits de futbol, les persones que estan de públic criden o insulten l'àrbitre *

- Mai
- De vegades
- Sovint
- Gairebé sempre

Durant els partits de futbol, les persones que estan de públic criden o insulten l'entrenador o jugadors del seu equip *

- Mai
- De vegades
- Sovint
- Gairebé sempre

Durant els partits de futbol, les persones que estan de públic criden o insulten l'entrenador o jugadors de l'equip contrari *

- Mai
- De vegades
- Sovint
- Gairebé sempre

Durant els partits de futbol, les persones que estan de públic s'ajunten per grups (amb altres pares amics, o pares amb pares i mares amb mares). *

- Mai
- De vegades
- Sovint
- Gairebé sempre

Durant els partits de futbol, a les persones que estan de públic els irrita que el seu equip perdi contra altres que no són tan bons *

- Mai
- De vegades
- Sovint
- Gairebé sempre

Durant els partits de futbol, a les persones que estan de públic parlen amb l'entrenador de manera educada si alguna cosa NO els sembla bé. *

- Mai
- De vegades
- Sovint
- Gairebé sempre

Creus que els acompanyants coneixen bé les normes del joc? (el reglament) *

- Mai
- De vegades
- Sovint
- Gairebé sempre

Aquesta tesi doctoral ha estat defensada el dia ____ d _____ de 201_
al Centre _____
de la Universitat Ramon Llull, davant el Tribunal format pels Doctors i Doctores
sotassignants, havent obtingut la qualificació:

President/a

Vocal

Vocal *

Vocal *

Secretari/ària

Doctorand/a

(*): Només en cas de tenir un tribunal de 5 membres